

SALE DE LECTURA

flacăra

anul xxxiii
10 (1499)
VINERI
9 MARTIE
1984

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

NICOLAE CEAUȘESCU:

Constituie cea mai înaltă cinste și cea mai înaltă misiune socială pentru femeii, aceea de a naște, de a da viață, de a crește copii.

8 Martie, Ziua Femeii. Fericită secundă astrală în care ghiocerii din Nisa și orhideele din Antile devin contemporani cu motoceii de salcie din bălțile Dunării, într-un răsărit continuu de flori caste, oferite femeilor lumii. 8 Martie, Ziua Femeii. La noi, la români, această zi este mai mult decât o zi, este o epocă. Este epoca unei societăți care știe că ființa și viața istorică a acestui pământ au stat nu numai pe aprigul braț de plugar ori de oștean ci, deopotrivă, pe umeri fragili de femeie, de la maicile noastre din capul vremii și pînă azi. Este epoca unei societăți care, astăzi, o înconjoară cu înaltă prețuire, oferindu-i nu numai dreptul la muncă, la învățătură, la știință, la răsplată egală pentru trudă egală, la împlinirea chemării ei de femeie prin ocrotirea maternității, a familiei, a copilului, dar și dreptul la actul deciziei, la împărtășirea răspunderilor supreme privind ziua de azi și de mîine a națiunii. 8 Martie, Ziua Femeii. Ne vom aminti din nou, în această zi, că țara, omenirea, pacea, munca, speranța, viața, ființa și casa sînt cuvinte ce se declină la feminin. Ne vom aminti cît le datorăm și le vom spune lor, femeilor acestei țări, nu multe cuvinte, ci unul singur: mulțumesc!, pus în buchetul de flori al recunoștinței noastre perpetue.

În deschiderea unei suite de reportaje despre libertatea noastră de astăzi, la a cărei temelie stă ziua de 23 August 1944, dimpreună cu întreaga istorie glorioasă a României,

„Porțile albastre ale orașului“

paginile 4-5

Un egal ca un început de victorie

Relatare prin telefon de la Tbilisi, de la trimișii noștri speciali la meciul Dinamo Minsk - Dinamo București.

pagina 28

Trei interlocutori:

Silvia Ghelan

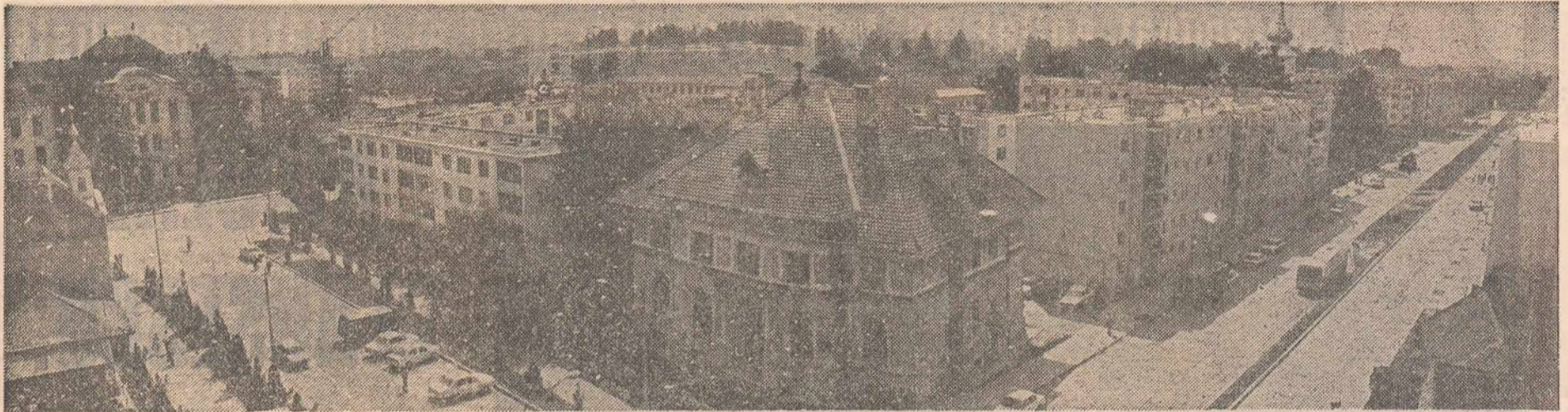

Vlad Voiculescu

Tina Covaliu

• A fi om al locului • Fetele noastre sînt soții și gospodine desăvirșite • Cum se fac milioanele •

În grija tuturor: orașul

N-a trecut mult timp de cînd Făgărașul era un oraș cu 10—12 mii de locuitori, a căror principală distracție era să se plimbe în fiecare seară pe Corso, să mănince ecleruri la celebra cofetărie Embacher și să asculte din cînd în cînd fanfara militară. De la gară pînă în centra puteai merge cu trăsura, la începutul lui decembrie se așternea zăpada care rămînea albă și scîrțîia sub pași pînă în primăvară. Oltul era limpede și plin de pești iar la vremea dezghețului intra prin casele oamenilor. Făgărașenii se cunoșteau și se salutau între ei, venirea în oraș a unui străin era comentată îndelung și cu mirare. Reputațiile oamenilor de frunte țineau o viață.

Febra dezvoltării a cuprins și Făgărașul, unul din cele mai vechi orașe ale țării. Odată cu noua împărțire administrativă, cînd Făgărașul n-a mai fost investit capitală de județ, se părea că orașul va intra în penumbră. N-a fost să fie așa. O industrie nouă și puternică a obligat orașul să se trezească din amorțire și să țină pasul cu cerințele locuitorilor din ce în ce mai numeroși. Repartiții în oraș sau soșii din toate colțurile țării pentru omescul motiv că aici și-au găsit un rost, noii veniți au devenit oamenii locului, implicându-se rapid și direct în viața orașului. (Uneori, fiii adoptivi sînt mai grijulii cu părinții decît cei naturali.)

Așa cum declara tovarășul Nicolae Costache, secretarul Comitetului executiv al Consiliului municipal popular și vicepreședinte al Consiliului municipal F.D.U.S., preocuparea edililor este ca Făgărașul să devină un oraș mai mare și mai frumos, să nu-i lipsească nimic din ceea ce trebuie să aibă un adevărat municipiu și, în același timp, să-și păstreze farmecul, să rămînă o prezență distinctă pe harta țării. S-a construit mult și se va construi și în continuare. Majoritatea noilor blocuri vor avea la parter spații comerciale și se vor executa după proiecte unice, din cărămidă, cu învelitori din țiglă, ținînd seama de arhitectura tradițională, specifică locului. Cetatea lui Mihai Viteazul, principala atracție turistică a orașului, a fost restaurată. În sălile ei au fost amenajate un splendid muzeu de istorie, un restaurant și un han. Anul trecut a intrat în circuit internațional și o cremă, cu mobilier de epocă, unde au loc spectacole specifice zonei folclorice. În curînd, pe apa șanțului de apărare al cetății vor aluneca bărci și hidro biciclete. Tona de puieț cu care a fost populat șanțul va fi cit de repede bun de unțită. Șanțul e alimentat cu apă din Olt printr-un canal vechi, construit odată cu cetatea. Altfel doar că apa Oltului nu mai e cea care a fost. Fabrica de hirtie de la Zărnești și Colorom Codlea au poluat apele în care altădată inotau somni de zeci de kilograme. Știuca, aceea care a supraviețuit, se retrage pe afluenții care vin de la munte. Aceasta fiind situația, gospodarii orașului au amenajat în cadrul zonei de agrement de la Beclean, un sat vecin orașului, ce se va deschide oficial peste cîteva luni, 10 hectare de heleșteie populate deja cu două tone de crap. Alimentație chiar din izvoare subterane, heleșteiele sînt ferite de pericolul poluării.

În Făgăraș, vechile meșteșuguri legate de prelucrarea pieilor de animale încă n-au dispărut. În lupta pentru supraviețuire, sînt ajutate în măsura posibilităților, adică nu cu toată convingerea. Mai există și astăzi o uliță a tăbăcarilor, cooperativa meșteșugărească are o secție de tăbăcărie și una de croitorie care face cojoace, dar meșterii se pot număra pe degete. Meseria însă s-a păstrat și ori-cînd o readucere a ei în planul interesului este posibilă. Tirgurile Făgărașului, ce se țin în fiecare anotimp, au mare căutare și sînt așteptate nu numai de localnici și de cetățenii din împrejurimi, ci și de cei de mai departe.

Cetățenii municipiului, conduși de comitetul de partid al municipiului, de consiliul popular municipal, de organizațiile

noasă a orașului, aprovizionarea și buna lui gospodărire depind în primul rînd de ei, de munca și de inițiativele lor. Numai în anul care abia s-a încheiat, cetățenii orașului au prestat muncă patriotică în valoare de 85 de milioane lei. S-au amenajat lacuri, zone de agrement, s-au reparat străzi, trotuare, poduri și podețe, s-au amenajat spații verzi, mai mult de 9 hectare de terenuri intravilane și din împrejurimi au fost redat agriculturii. Sînt realizări ale unui singur an de muncă. E lesne să ne închipuim cum va arăta orașul peste cîțiva ani dacă ritmul acesta va fi păstrat. Spunem că dorința firească a făgărașenilor este ca orașul lor să nu rămînă cu nimic mai prejos decît celelalte. O sală de sport, dotată cu vestiare, dușuri și un teren olimpic, va fi gata în anul acesta. Echipa de handbal a orașului (handbalul are aici o veche tradiție), trebuia să intre în divizia A, însă neavînd un teren corespunzător a fost nevoită să renunțe la împlinirea unui mai vechi vis, acela de a avea o echipă în prima divizie a țării. Odată cu darea în folosință a sălii, nimic nu va mai sta în calea acestei dorințe. Și un bazin de înot acoperit este înscris pe agenda de lucru a edililor făgărașeni. În strandul natural, din cauza apei reci care vine de la munte se poate face baie doar în lunile iulie, august și uneori nici atît. Cît desore Olt, în el nu se mai poate face baie de mult. Bineînțeles, se vor construi în primul rînd școli și grădinițe în noile cartiere. Transcriem doleanța interlocutorilor noștri de a se prevedea, conform normelor Ministerului Educației și Învățămîntului, pentru fiecare elev cît 2 metri pătrați teren de joacă și sport. Sînt unele școli atît de înghesuite între blocuri încît lipsa unui teren de sport nu va putea fi reglementată nici în viitor.

Se poate spune despre locuitorii unui municipiu că sînt crescători de animale și că se ocupă cu agricultura chiar dacă o fac în timpul liber și pe terenuri pe care le poate umbri un singur copac? Citecătă, da. Încercăm să aflăm răspuns la această întrebare împreună cu Ioan Chirna, secretarul Consiliului municipal al F.D.U.S., și cu pensionarul Titus Pică, secretarul O.D.U.S. din cartierul I — zona Centru. Chiar și oamenii care stau în centrul orașului, pe străzile Podului, Pălărierii, Codrul Grăgușanu, Lacului, Piața Republicii, Libertății, Piața Mihai Viteazul, după posibilitățile lor contribuie la buna aprovizionare și gospodărie a orașului. De 2—3 ani s-a procedat la inventarul terenurilor din cartier: terenuri virane și grădini și s-a trecut la folosirea lor integrală prin cultivarea cu ceapă, ridichi, fasole, zarzavat, cartofi. Și cum terenurile pe care le aveau la îndemînă erau prea puține față de dorința lor de muncă, ei au apelat la consiliul popular și la C.A.P. pentru a li se da în grijă terenurile refolosite de pe malurile Oltului. Terenul a fost amenajat și obligat să producă. Un hectar a fost împărțit la 100 de familii. Nu e mult, dar e suficient să poți crește pe el, dacă îl îngrijești așa cum trebuie, legumele și zarzavaturile necesare unei familii. Afară de asta, spune tovarășul Ioan Chirna, în orice curte ai intra, constăți că oamenii cresc măcar un animal. Unii o vacă pentru lapte, alții iepuri și nutrii. Cine are spațiul mai mic și se pricepe și-a încropit doi-trei stupi. Oamenii cresc găini și chiar cîteva oi. Oamenii care ar putea trăi liniștiți din pensie sau din retribuțiile lor au ajuns la concluzia că au timp să lucreze în acord global anumite suprafețe de teren ale C.A.P. sau ale I.A.S. din localitate. Lucrează la grădina, la sfeclă, porumb, gulii. E drept, ceapa roșie de Făgăraș este o raritate și sămînța a ajuns aproape să se vîndă cu bobul, însă se iau măsuri pentru readucerea ei pe piață. Pe aici iarna e lungă și legumele se coc tirziu. S-a încercat și cu solarii dar rezultatele n-au fost prea încurajatoare. Diferența dintre cele crescute sub folii de polietilenă și cele crescute sub folii de țesătură este

cît costul foliei și al căldurii. S-a apelat la o altă soluție. Consiliul popular a asigurat folii necesare cu prioritate tărânilor de prin alte părți, care sînt vechii furnizori ai orașului cu legume timpurii. Cum mercurialul este același în toate zonele țării, cei care vin în Făgăraș cu legume sînt din ce în ce mai puțini. Poate că mercurialul ar trebui oarecum diferențiat în funcție și de zonă, pentru a acoperi o parte din cheltuielile de transport.

În chiar centrul orașului, într-o casă sănătoasă și frumoasă își desfășoară activitatea o Casă de copii școlari. Aici trăiesc și învață 80 de fete, eleve din clasa întâi și pînă într-a douăsprezecea. Sînt situații cînd, mai ales în vacanțe, vin în această casă a lor și fetele care învață în alte orașe, la liceele cu profil care nu sînt în oraș, la facultăți. Atunci sînt mai multe. Ajung chiar la o sută. Loc se găsește pentru toate. Nimic deosebit pînă acum. Case de copii școlari sînt și prin alte părți și peste tot acești copii au asigurate cele mai bune condiții materiale, nu le lipsește nimic pentru a-și trăi viața și a avea aceeași șansă de afirmare ca a celor din familiile obișnuite. În Făgăraș, se face ceva mai mult decît atît din dorința de a le asigura un climat familial, de a suplini atît cît se poate lipsa dragostei părintești. De doi ani, ziua de naștere a fetițelor este sărbătorită într-un cadru deosebit. Fetițele au fost reparti-

zate celor 14 comisii de femei ale municipiului. Fetițele a căror zi de naștere a avut loc într-o lună sînt sărbătorite în ultima duminică. Li se fac cadouri: păpuși, dulciuri, prăjituri, lucrăsoare personale. De 1 Iunie și de Anul Nou comisii de femei pregătesc cadouri pentru fiecare fetiță. Comisia de femei din Combinatul chimic a dăruit jocuri și aparate de radio portative pentru excursii. Fetele sînt invitate să petreacă duminicile și sărbătorile în familie, în special în cele cu copii pentru a se simți mai în largul lor. Tovarășa Letiția Bucurencu, președinta comisiei de femei a municipiului ne spune: „Ne-am gîndit și la viața lor în timpul școlii, dar nu ne-am uitat unei pe altele nici după aceea. Copilele, fetele noastre, așa le-am spus și cînd erau mai mici și după ce au plecat de la școală. Tot ale noastre le-am considerat că sînt. Pentru cele care au terminat școala și au intrat în producție am urmărit să li se repartizeze locuință, să poată duce o viață normală și pe propriile lor picioare. Celor care se mărită, cu ajutorul comisiilor de femei, le-am dăruit un mic trousse. Cînd termină școala, avem grijă să plece numai cu lucruri noi. Ne ducem cu fetele la magazin și, în limita fondului pe care îl avem, le lășăm pe ele să-și aleagă hainele pe care și le doresc. Fiecare din fetele noastre este îmbrăcată ca oricare fată cu părinți. Nu le poți deosebi pe fetele noastre de celelalte. Și să vă mai spun ceva. Cînd se mărită, fetele noastre sînt soții și gospodine desăvirșite.

OPREA GEORGESCU ■

Opinia unui alegător

Calitatea muncii = calitatea vieții

Se vorbește mult azi, în toată lumea, nu numai la noi, și pe bună dreptate, despre imperativul calității muncii văzută ca singura și sigura condiție a calității vieții și cu atît mai mult apare hotărîtor acest raport în socialism cu cit, nu numai teoretic, oamenii muncii sînt și beneficiarii ei directi dat fiind situația lor de proprietar unic al mijloacelor de producție. Însă problema fundamentală rămîne aceea a conștiinței depline a conceptului teoretic, a asumării conștiente a acestui concept superior, a desăvirșirii lui matematice în practica vieții de producție, economice, sociale, și este de înțeles preocuparea insistentă a partidului nostru pentru consacarea în conștiința tuturor oamenilor muncii, indiferent de sfera lor de activitate, a ecuației: **calitatea muncii = calitatea vieții**.

Această ecuație presupune nu numai acceptarea și recunoașterea, cum ziceam, teoretică, a tuturor factorilor ei componenți, care sînt și ei numeroși, ci și aflarea și practicarea concretă a tuturor soluțiilor capabile să facă viabilă ecuația pînă în cele mai mici amănunte. Nu mai e posibil, azi, să admitem ideea pierderilor planificate în nici un domeniu, oricît ar părea el de sustras bilanțului imediat sau valorificării imediate a investiției de capital material sau de inteligență, nu mai e posibil azi să se trăiască din justificarea ne-realizării ori a lipsei de eficiență prin explicații teoretice privind stadiul de dezvoltare sau nouitatea proceselor tehnologice sau viteza cu care se impune noul mecanism economic. Adevărul este că ajunși la acest concept, noul mecanism economic va trebui să spunem că tocmai el favorizează, în cel mai înalt grad, ecuația calitatea muncii = calitatea vieții și morala severă a acestei ecuații. Angrenarea și angajarea fiecărui om al muncii în proce-

sul complex al răspunderii individuale și apoi colective pentru calitatea producției mi se pare una din cele mai vii afirmări ale moralei într-o societate care are drept deviză: „nici muncă fără piine, nici piine fără muncă“.

Pentru că socialismul nu poate cultiva o morală a bunăstării în afara contribuției concrete, directe, personale, individuale, înalt calificate, înalt responsabile față de ideea de calitate, la crearea bazei materiale generale pentru această bunăstare. Multă vreme s-a crezut, și foarte păgubitor pentru averea societății, că simpla intrare în socialism presupune bunăstare generală și binemeritarea generală fără alt efort decît acela al adeziunii teoretice la socialism. Bunăstarea în socialism nu cade din cer, ea este opera celor care construiesc socialismul și depinde de hărnicia lor, de ambiția lor, de inteligența lor, de iscusința lor, de clarviziunea lor, de știința lor economică și politică și tehnologică, de calitatea în ultimă instanță a gîndirii lor și a muncii lor.

Și poate că niciodată, ca astăzi, n-a apărut mai acută și mai evidentă la noi, pentru toată lumea, nevoia de a se face înțelesă pînă în cele mai mici amănunte ecuația de care vorbeam la început. Cineva mi se plîngea, odată, de calitatea nesigură, ca să mă exprim eufemistic, a unor ceasuri produse de noi, la Arad mi se pare, zicînd că l-a costat cam mult, în cîteva împrejurări, faptul că și-a pus toată nădejdea în trezirea de către un astfel de ceas la o oră anume și că datorită lipsei de siguranță a ceasului a pierdut mai multe trenuri. Povestea mi s-a părut a avea în ea un simbul parabolic. În foarte dura cursă contracronometrului, așa spune, pentru progres și pentru integrarea eficientă, în angrenajul economic contemporan, calitatea muncii constituie singura șansă. Socialismul nu poate da dispensă nimănui în acest domeniu, orice dispensă afectează direct calitatea vieții. Hotărîtoare rămîne asumarea răspunderii, care, la rîndul ei, presupune și ea o calitate profesională înaltă și luciditatea angajamentului.

DINU SĂRARU ■

Obiectiv fundamental: păstrarea vigoriei și tinereții poporului nostru

VIATA ROMÂNIEI

Plenara lărgită a Consiliului Sanitar Superior

Un document de mare însemnătate

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Recenta plenară lărgită a Consiliului Sanitar Superior, organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, reflectă grija constantă a conducerii partidului și statului, personal a secretarului general al partidului, pentru creșterea natalității și asigurarea unui spor natural corespunzător al populației, pentru ocrotirea mamei și copilului, întărirea familiei, păstrarea tinereții și vigoriei întregului popor, pentru dezvoltarea națiunii noastre socialiste și progresul general al patriei. Plenara, la lucrările căreia au fost prezenți tovarășii Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Lina Ciobanu, Nicolae Constantin, Alexandrina Găinușe, Manea Mănescu, Petru Enache, Ana Mureșan, a examinat multilateral, în spiritul recentei Hotărâri a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., al orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, problemele esențiale privind înfăptuirea politicii demografice în țara noastră.

Atît în raportul prezentat de ministrul sănătății, cit și în dezbateri, s-a subliniat că în procesul amplu și complex al dezvoltării economico-sociale a patriei, al creșterii calității vieții, partidul și statul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o atenție deosebită creării celor mai bune condiții de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei, în vederea asigurării progresului neîntrerupt al țării și a sporirii, pe această bază, a gradului de civilizație și bunăstare ale poporului nostru. În acest context, s-a relevat că în anii noștri, și cu deosebire în cele aproape două decenii de cînd la cîrma partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au alocat fonduri importante pentru sănătate. În numele lor și al colectivelor pe care le reprezintă, toți cei care au luat cuvîntul au exprimat cele mai calde mulțumiri și întreaga recunoștință tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru preocuparea sa nobilă și constantă privind prezentul și viitorul națiunii noastre socialiste, realizarea programului de ridicare a bunăstării generale a celor ce muncesc, înfăptuirea poli-

ticii demografice, creșterea sporului natural al populației, ca o condiție esențială a menținerii sănătății fizice și morale a întregului nostru popor.

În cuvîntarea rostită la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că programul partidului de dezvoltare economico-socială, remarcabilele realizări din toate domeniile dau o minunată perspectivă dezvoltării continue a forțelor de producție, creșterii gradului de civilizație și ridicării nivelului de viață al întregii noastre națiuni. În acest cadru, una

tică, cetățenească, — se relevă în cuvîntarea conducătorului partidului și statului nostru — a fiecărei familii este de a avea și a crește copii. Nu se poate concepe o familie fără copii. Constituie cea mai înaltă cinste și cea mai înaltă misiune socială pentru femei aceea de a naște, de a da viață, de a crește copii. Nu poate fi nimic mai de preț pentru o femeie decît să fie mamă, decît să asigure realizarea în viață a inșei legilor naturii, de a procrea, de a asigura dezvoltarea continuă a poporului, a națiunii noastre. Nu pot exista o mîndrie și o fericire mai

pătînteruperii abuzive a sarcinii, să se respecte neabătut prevederile legilor țării. Legat de aceasta, activitatea spitalelor, a dispensarelor și a medicilor, a întregului personal sanitar trebuie să fie apreciată după starea de sănătate a populației, după indicii de natalitate. Acolo unde avorturile vor fi mai mari de 50 la sută, în raport de natalitate, să se considere activitatea instituțiilor respective și a medicilor ca nesatisfăcătoare și să se ia măsuri ferme pentru lichidarea stărilor negative de lucruri. În același timp, Ministerul Sănătății și toate organele sanitare vor trebui să vegheze la aplicarea fermă a legilor, a măsurilor necesare pentru îmbunătățirea activității în domeniul asistenței sanitare. „Trebuie să unim toate forțele poporului, ale statului și partidului nostru — se spune în cuvîntare — într-o direcție unică în acest domeniu, acela al apărării sănătății, al prevenirii bolilor, al asigurării natalității și al creșterii vigoriei și dezvoltării continue a națiunii noastre socialiste! Un popor sănătos — și fizic, și intelectual, și moral — constituie condiția fundamentală fără de care nu se poate vorbi de construcția comunismului, de o societate superioară! Să facem totul ca poporul nostru, care făurește socialismul și acționează pentru comunism, să fie un popor demn, sănătos, puternic, voios, hotărît să facă totul pentru a-și asigura veșnic un loc demn în lume!”

Înșușindu-și pe deplin Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., indicațiile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții la dezbateri au arătat că vor trece neîntirziat la stabilirea unui complex de măsuri care să pună ordine desăvîrșită în domeniul creșterii natalității, domeniu atît de important pentru viitorul națiunii noastre socialiste. Plenara a reafirmat voința întregului personal sanitar de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea politicii demografice a țării, pentru desfășurarea unei activități de asistență medicală superioară, contribuind astfel activ la dezvoltarea generală a națiunii, la asigurarea sănătății, tinereții și vigoriei poporului nostru.

P. NICOARĂ ■

„Cea mai înaltă îndatorire patriotică, cetățenească a fiecărei familii este de a avea și a crește copii. Nu se poate concepe o familie fără copii. Constituie cea mai înaltă cinste și cea mai înaltă misiune socială pentru femei aceea de a naște, de a da viață, de a crește copii. Nu poate fi nimic mai de preț pentru o femeie decît să fie mamă, decît să asigure realizarea în viață a inșei legilor naturii, de a procrea, de a asigura dezvoltarea continuă a poporului, a națiunii noastre. Nu pot exista o mîndrie și o fericire mai mari pentru o familie, pentru o mamă, decît aceea de a avea și a crește copii”.

NICOLAE CEAUȘESCU

din preocupările fundamentale ale partidului și statului nostru o constituie dezvoltarea numerică, păstrarea vigoriei și tinereții poporului nostru. Nu trebuie să uităm nici un moment, a spus secretarul general al partidului, că avem deosebita răspundere a prezentului și viitorului națiunii noastre socialiste, de a acorda cea mai mare atenție realizării acestui obiectiv fundamental. În acest scop, trebuie să se acționeze cu hotărîre în direcția întăririi și apărării familiei, pentru creșterea natalității, a vigoriei și tinereții poporului nostru. „Cea mai înaltă îndatorire patrio-

mar! pentru o familie, pentru o mamă, decît aceea de a avea și a crește copii”.

Criticînd lipsurile care s-au manifestat în această direcție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie să se pună capăt cu hotărîre situației inadmisibile la care s-a ajuns în domeniul natalității, al sporului natural al populației. Secretarul general al partidului a subliniat că este necesar să se asigure anual o natalitate de cel puțin 19—21 la mie, că fiecare familie trebuie să aibă în medie 3—4 copii. În acest scop, este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea și să se pună ca-

Reportaje despre libertate

• 23 August 1944 — 23 August 1984 •

La porțile albastre ale orașului

O pasăre pe meridianele lumii, înainte de a zbura din cuib: ROMBAC

Cu toate neliniștile și necazurile, viața avea un ritm al ei, alarmă, adăpost, cozi, respirat ușurat, după-amiezi blinda, plimbări, grădinile de vară fără lumini și iar alarmă, camuflaj, adăpost etc. Ziarele publicau reclame cu spectacolele de la Alhambra și de la Cărabuș. Un copil se rătăcise de mama lui în Gara de Nord în imbulzeala unei alarme și Comandamentul de căpătenie al armatei își publica ale sale comunicate zilnice cu nimic nou pe frontul cutare iar regele se smulgea din cind în cind din misterioasa sa activitate și semna cite un decret de citare pe națiune a unui soldat, a unei școli sau a cine știe cui, amintit pentru fapta de vitejie. Un oarecare Adolf Bilici din București vindea „geamantane și gicostane” și publica marea anunțuri, deși nimeni nu avea călătoria spre nicăieri și loteria lăsată anunța un câștig de 5 000 000 și talonul Mumbaita era favorit la cursa de trap de pe 7 august a anului 1944 și sub o cășcare momentane a victoriei de război lăsa în spatele propriului se ceea ceva dar nimeni nu dăduse călătura și linzeala, flexișala întreruptă de alarmă, convenișale de cele mai multe ori. Asociațiile locatarilor își publicau anunțurile despre adunările generale, ziaristii la fel, doar un veteran al războiului de la 1877 trimitea o scrisoare unei gazete bucureștene prin care se plîngea că el, refugiat de la Iași la Slatina, a expediat prin poșta opt pachete, două cu mică și șase cu mare viteză dar n-a primit decit unul și acela desfăcut și înjumătățit, și un nu știu cine (cum s-a voalat din peliculă, șters de vreme) căuta un cumpărător pentru 150 000 de kilograme de mazărice și un altul, în nici un caz sărit, căuta 30 de mii de kilograme de mei păsăresc și Grigore Vasiliu Birlic juca la Colorado în „O raită prin rai” și tare aș mai vrea să știu pe cine vedea umblind prin rai și într-un colț de ziar se publica un anunț mititel, Cine știe ceva despre elev frunțas Nicolae Vasile? și nimeni nu știa și un Topirceanu vindea perii, pensule și bidinele, producție proprie și piața era în criză de plase de camuflaj și într-un colț de pagină un ziar de seară publică 5 rinduri despre viitoarea dezvelire a monumentului funerar al lui George Coșbuș și citeva rinduri despre obiectivele din Ploiești atacate de aviația anglo-americană (ai dracu, americanii ăștia!) și se discuta și despre viitoarea așezare monetară a lumii și Jack Zambaccian a avut un incendiu de automobil și Al Rosetti scria în Universul despre folosirea corectă a lui acel, acest și altcineva despre vitaminele A, B, C, D, E, F, G, H, P, și care or mai fi că într-o bună zi se termină alfabetul dar noi tot în criză de vitamine rămînem și la Predeal începuseră campionatele naționale de atletism și se vorbea despre acțiunile germane împotriva partizanilor din Balcani și despre unele ciuperci otrăvitoare pe care să le deosebești de cele bune, și profesorul Ernest Grințescu la cronică lucrărilor agricole seria într-un ziar despre ce lucrări sînt de făcut între 24 și 31 august cînd e vremea florii

soarelui, a foilor de tutun îngălbenite, a strugurilor de masă și cînd se seamănă rapița și se recoltează hrîșca. Ba se mai publicau și fotografiile ale noii arme germane în zbor, neapărat cu direcția Londra și, oricum învîrteai ziarele, Londra tot în fața rachetei rămînea și librăriile ofereau pentru doamne „Frumusețe și tinerețe” o carte de Radu Cerna și magazinul Bolero făcea reclamă la șoșoni și galoși bărbătești și la cinema Capitol juca Doamna și mortul și Jurnal, la Scala juca Te voi iubi mereu și Jurnal de război și la Elisée juca Emigranții și Jurnal și la Omnia. Astă seară nimic nou și revistă, și la Aida sală și grădina juca Țigancii și Jurnal de război nr. 126 și compania Bimbo Mărculescu și ce fericit trebuie să fi fost atunci Radu Cosăușu, nimeni nu bombardă cinematografele decit din întâmplare (dar nici de cronică de cinema nu aveai parte, tot story-ul împreună cu verdictul final, merge sau nu, se povestea la colț în două-trei cuvinte) și la Alcazar juca La răscara de drumuri și Jurnal și Compania de reviste și la American era Acrobatul și Jurnal și la Barcelona juca Tragica război și Jurnal și la Carmen puteai să vezi Prima Intimitate și Jurnal (Ce filme siropoase rulau înainte de 23 August!) și la Diana se intra pentru Scafia din castei și Jurnal și revistă iar la Eldorado se dădea Barnabe, trupa de revistă și Jurnal în timp ce la Florida se cam jucau ultimele spectacole cu Paradisul regăsit și Jurnal. Primăria din Călărași angaja un hornar șef și era 23 august și ziarele au apărut ca de obicei, de parcă nimic nu s-ar fi întimplat, dar absolut nimic care să prevestească o schimbare de lume. Se relata despre înmormîntarea unui erou căpitan de aviație, despre un foc în strada Șelari, primăria Capitalei a dat un anunț privitor la respectarea prețurilor maximele, asta după ce cu citeva zile înainte publicase în toate foile „Noul regim al făinii de grîu și al pîinii”. La pivnițele Monte Carlo se vindea vin din podgoriile Solacolu, Constantinescu, Hagii Anton și M. Porumboiu și ziua trece ca o citire de ziar și se face și 24 august și mai toate ziarele tac, rechini nu simt tulburarea apelor deși auzul țuie din ce în ce mai puternic, e ziua de foc de la bariera Bucureștilor, este 24 august și tunurile de cuvinte ale Capitalei nu aruncă nici o bombă, își toacă materia obișnuită, a apărut Ziarul științelor în care puteai citi articolul Cum se execută un bombardament aerian și pagina chimistilor amatori și Boi moldovenesti se puteau cumpăra la moșia Popești de lângă Mihăilești, județul Vlașca și era 24 august și ziarele îngălbenite tot tac, maresalul Antonescu a vizitat spitale militare din țară și iar foc în strada Șelari și se stinge ziua de 24 august și edițiile de după-amiază ale ziarelor apar fără să știe că deja apar într-o nouă istorie și se face 25 august și în sfîrșit, Proclamația către țară, după ce cu două zile înainte Voinicu câștigase cursa de trap de la Băneasa și rubricile în care refugiații cereau știri despre refugiați (Refugiați căutați de ai

lor) deveneau din ce în ce mai mari și la Călărași, pe o distanță de 14 kilometri, se desfășurau serbările nautice iar cea mai mare știre, lată de două palme, era „Parisul a fost eliberat” parcă Parisul era acasă, un fel de Găești sau de Ploiești, și lura lumea de bucurie, capitala Europei — liberă dar despre ce se petrecea acasă mai nimic, mai nimic, nimic, nimic...

Un prim reportaj
despre schimbarea de lume

Copii din puține sate din țară au putut și pot vedea altele avioane într-o singură zi. Și puține sate din Europa sînt atît de luminate noaptea de luminile de marcaj pentru aterizare. Cel mai mulți țărani din Băneasa ar putea lucra în grădina pînă spre miezul nopții, cînd becurile de semnalizare sînt aprinse. În acele zile de august Băneasa era cufundată în beznă, lei și colo cite o lumină. Oamenii se temeau de bombardamente și după ce se întorceau de la cîmp se culcau destul de repede. Iată că în 24 august apăruse totuși o știre care anunța ceva, poate o schimbare de lume, poate altceva: Știrea marilor evenimente petrecute aseară s-a răspîndit în citeva clipe în toată Capitala. Încă înainte de difuzarea la radio a proclamațiilor adresate țării, populația Bucureștilor știa, simțea că „ceva se petrecea”,... O insu-

flerie extraordinară domnea pretutindeni. Grupuri de cetățeni se îndreptau spre Ateneu. În fața palatului regal, ministrilor, a prefecturii și a multor edificii publice unde noii demnitari se aflau la lucru, multimea a manifestat îndelung. Urale repetate au salutată vestea eliberării țării” (România liberă din 24 august 1944). În vreme ce ziua de 24 părea unor bucureșteni destul de calmă, la marginea orașului, țărani din Băneasa trăiau momente destul de grele. Dumitru Stan locuia și locuiește în Băneasa, la ieșirea din București, dincolo de pod, pe partea stîngă. Accesul pe strada care ducea la casa lui era barat de armată. Santinelele interziceau trecerea pe aceeași stradă cu generalul Antonescu despre care ei știau că stătea în fosta casă de la șosea a lui Nae Ionescu. Dumitru Stan era ucenic la DIAF Nicușor Constantinescu, cel care era căsătorit cu fiica lui Cornea Americanu. Și acest mecanic din Băneasa a văzut de acasă, de la domiciliul său cum trupele germane încearcă să reintre în București, în ciuda faptului că autoritățile germane promisese că retragerea se va face în liniște, a văzut cum podul Băneasa era blocat cu bărci și cu alte lucruri găsite în pripă și cum de sus, de la benzinărie, și de peste drum, de la biserica satului, nemții au fost primiți cu mitraliere și branduri, atît de bine primiți că la puțin timp nu se mai putea intra pe pod din cauza mașinilor și a tancurilor germane incendiate. Au fost atunci celebrele lupte de la podul Băneasa, de la pădurea Băneasa, de la Pipera și soldații luptau cu o disperare de parcă Bucureștii se zbateau să scape de o obsesie cruntă.

De la Podul Băneasa pînă la Arcul de triumf nu mai era decît vila Minovici, hipodromul și Muzeul satului. Și atunci șoseaua spre Ploiești se bucura de un trafic mai mare și automobilistii Capitalei treceau fără să dea mare atenție grupului de case de pe o parte a șoselei pavate cu piatră cubică. Nici astăzi, călătorul nu e ispitit să creadă că în fața noului cartier — un fel de poartă a Bucureștilor — se află un sat cu citeva sute de case, pitite frumos pe marginea lacului, un sat neclintit de 40 de ani, din care nimeni n-a plecat și nici nu a venit, în care n-au apărut mari noutăți edilitare, oamenii rezumîndu-se cu reparatul și întreținerea caselor peste care au zburat atîția ani și altele avioane. Erau 24 de circumi în Băneasa și lumea lucra la pămînt, toți se agătau de agricultură și puțină lume trăia de pe seama orașului. Aceia mergeau cu bicicletele sau pe jos pînă la hipodrom și de acolo la un tramvai nr. 3 sau mașina zero sau autobuzulele particulare și mergeau să lucreze ca mecanici, ca ospitari și acest Dumitru Stan a lucrat cu mîna la mai multe instituții, devenind în cele din urmă mecanicul unui fabric de țesături drum de casa lui, însă în 1944 cercetări și proiectări mașini agricole, pe Ion de la Brad” cum spun cei din Băneasa, se află Stațiunea de cercetare și producție pomicolă, Institutul de cercetări pentru protecția plantelor, întreprinderea de avioane și ceva mai încolo sînt ferme,

O fotografie-document: Se trage asupra blindatelor germane care vor să pătrundă în București

Reportaje despre libertate

PATRU
DECENII
DE REVOLUȚIE

• 23 August 1944 — 23 August 1984 •

este și I.P.R.S.-ul și Combinatul apicol și multe alte instituții despre care auzim destul de multe și le bănuim a fi în alte părți ale Capitalei fără să știm că acest loc individualizat într-o zi de război ca poartă ce trebuia apărată a devenit cu vremea o intrare într-un mare oraș. Oricum, ce-a însemnat Băneasa în acele zile s-a putut afla ceva mai târziu, spre 28-30 august cind ziarele au început să publice mici anunțuri „Va avea loc înmormintarea maiorului de stat major Ioan Vasile Piroșcă lovit în bombardamentul din 25 august”, „inmormintarea lui N. Gheorghe Dumitrescu, locotenent din regimentul Călărași, căzut pe ziua de 24 august. Cu el a căzut și ordonanța Pascu Nicolae și odată cu el și calul”. La Băneasa, printre militarii de profesie, printre soldații abia instruiți și cei cu ani de linia întâi, a murit și un biet țărăn care era ordonanța unui locotenent tinăr, plecat și el la jumătatea cursurilor universitare. Și a căzut și Ion I. Simion, adjutant la parașutiști, căzut pe 24 august la Băneasa, și caporalul Roman Marin Velican și alte anunțuri, anunțuri peste anunțuri, toate cu căzuții la Băneasa și Otopeni. „Comandantul și zburătorii unei flotile de vânătoare au durerea de a vă anunța moartea eroică a adj. av. Știolică C-tin, căzut eroic în

că ori e clădire strategică. Am revenit luni și la intrarea într-o secție a trebuit să-mi scot pantofii și să iau niște papuci de-ai casei, apoi să iau un halat și să mă las purtat printr-un spațiu din care n-am înțeles nimic. Poate ceva care ține de faptul că electronica a ajuns la un nivel umilitor chiar și pentru cel care nu vrea să înțeleagă nimic. La intrarea în căsuțele acestui fagure erai aspirat de praf, pentru că un fir de praf este oricum cu mult mai mare decât un element de circuit electronic și îl poate perturba. Trebuie să ai umor ca să pătrunzi într-o lume în care un fir de praf are proporțiile unui pietroi și trebuie să recunoști că nu te așteptai ca pe teritoriul unei localități neschimbate de 40 de ani să se schimbe atât de multe încât să recunoști că nu mai pricepi nimic. Și I.P.R.S. are deja 22 de ani de existență, după ce începuse ca secție a întreprinderii Electronica și ajunsese ca în acești 20 de ani să nască și ea alte citeva întreprinderi, I.P.E. Curtea de Argeș, Tehnoton-ul, apoi Microelectronica. Ingerina Aurelia Alexandrescu a absolvit Facultatea de electrotehnică în anul 1956 și s-a încadrat la Electronica, plecând apoi la noua secție de la Băneasa, care la scurt timp avea să devină întreprindere. „Eram 600 de oameni și aveam doar două secții, una de tranzistoare și diode și alta

siuni”. Am tăcut, am notat și-am plecat, îngrozit că nu înțeleg mare lucru din diverse circuite electrice dar bucuros că încep să înțeleg cite ceva din satisfacțiile unor oameni care produc tot felul de circuite. E și acesta un orgoliu.

Sănătatea plantelor — sănătatea oamenilor

În Băneasa, la Institutul pentru protecția plantelor, am cunoscut un om care avea pe reverul hainei cusută o mică floare a soarelui. A lucrat multă vreme la Fundulea și jumătate din viața sa a dedicat-o florii-soarelui. Cu floarea-soarelui și-a câștigat piinea, cu ea și-a dat doctoratul, cu ea a fost prețuit și numit director la institutul de pe strada Ion Ionescu de la Brad. De 20 de ani, Constantin Horia Iliescu este medic de plante.

— Care este problema numărul unu în materie de sănătatea plantelor?

— Să concepem soiuri rezistente la îmbolnăviri și să concepem tehnologiile de combatere a diferitelor boli și a dăunătorilor. Tendința noastră, a doctorilor de plante, este să reducem cantitățile de pesticide. Chimicalele au ajuns și în betele de cibrituri. E stropită pădurea, pesticidele prin frunze intră în corpul copacului și cind aprinzi aragazul tot de pesticide dai.

— În chibrituri, în chibrituri, dar lumea discută că pesticidele se depozitează și în diferite alimente!

— Vorba unuia, sfârșitul lumii poate veni de la bomba cu neutroni sau de la modul în care se face protecția plantelor. Unul dintre cei mai mari factori de risc în bolile oamenilor îl reprezintă chimizarea plantelor. Nu trebuie să uităm că numai planta transformă energia cosmică în alte forme de energie. Pe alte planete s-ar putea să se supraviețuiască fără plante. La noi pe pământ este exclus.

— Problemele de acum?

— Am ajuns la un plafon. Nu putem renunța la chimizare pentru că riscăm să obținem producții mai mici, iar chimizând excesiv, otrăvim mincarea. Deci, institutul nostru acționează pe linia unui randament cit mai mare cu o chimizare cit mai redusă. Acesta este cuvântul de ordine pentru toți lucrătorii institutului.

— S-ar putea reduce chimizarea la minimum, adică la zero?

— Nu! O asemenea măsură ar fi exagerată. Dar trebuie să ajungem la folosirea unor pesticide cu un grad foarte mare de selectivitate. Adică să nu distrugă decât o boală sau un agent, apoi substanța să albă o remanentă mică, să se descompună după 24 de ore și să nu se depoziteze în plante. Plantele pot elimina reziduurile, pe cind omul nu, și asta se va simți în existența sa ulterioară.

— Pe lângă crearea de noi pesticide cu ce se mai ocupă institutul dumneavoastră?

— Cu multe, foarte multe lucruri, cu tot ce este legat de protecția plantelor. Un aspect: mai mult de un sfert din producția agricolă a globului e distrusă de dăunători și de boli. Să reușești performanța de a reduce procentajul înseamnă să contribui la o mare victorie a omului contemporan. Noi avem la această oră specialiști de prestigiu recunoscuți în lumea „doctorilor de plante” de pe glob. În contextul dezvoltării vertiginose a agriculturii noastre, institutul nostru are o mare răspundere. Sănătatea plantelor este o chestiune care nu-i mai prejos decât sănătatea oamenilor.

Un școlar la 56 de ani

Vrînd-nevrînd, pentru bucureșteni și pentru ceilalți locuitori ai țării, Băneasa e mai mult un aeroport și-o uzină de avioane decât un sat de la periferia unui mare oraș. Cu vremea lumea a început să uite satul și să fie din ce în ce mai inte-

resată de instituțiile care domină această parte a Capitalei. Și acum și după război motoarele de avion au fost niște ceasuri deșteptătoare ale cartierului. Numai pe Constantin Radu avioanele nu l-au trezit niciodată. Bătrînul sudor din Domnești, de dincolo de Drumul Taberei, a ajuns întotdeauna la Băneasa înainte de a se fi pornit primul motor de avion. Constantin Radu are 56 de ani și 40 dintre ei și i-a trăit la aviație. Întii la A.S.A.M. Cotroceni, un atelier de pe lângă un aeroport care se întindea dincolo de întreprinderea de confecții și tricotațe București, zisă mereu Apaca, unde a și trăit ziua de 23 August. Și de acolo i s-a părut la fel. Prin 1951, din A.S.A.M. Cotroceni, A.S.A.M. Pipera și I.C.A.R. a luat ființă actuala întreprindere de avioane din București. Pînă azi a avut vreo 7-8 denumiri. Oricum, imediat după înființare se numea Atelierele de reparat material volant nr. 2, iar astăzi se numește simplu, întreprinderea de avioane București și este principala emblemă a industriei aeronautice românești. De 42 de ani acest Constantin Radu a tot sudat la piese de avion, avioane de război, avioane pentru agricultură, avioane sanitare, avioane pentru pasageri, tot ce se putea suda. Ei, dar au început să se construiască și ROMBAC-urile și ROMBAC Constantin Radu n-a sudat, deși tare îl mincau degetele s-o facă. Conform convenției, ca să poată lucra și la ROMBAC, trebuia mai întii să facă un fel de școală în Anglia și după un stagiu la uzina constructoare să revină și să fie atestat tot de partenerul englez, dar la București. Și așa a fost Constantin Radu în situația de a-și face bagajele. Înainte de a se imbarca, directorul întreprinderii i-a spus, nea Costică, atunci cind ajungi la 10 000 de metri altitudine să te gindești dacă nu cumva unul de la sudură o fi lucrat prost, să vezi ce simți. Și a plecat și la 10 kilometri de sol nea Costică n-a simțit nimic, a zis că dacă și ceilalți au sudat cum a sudat el, poate să se și culce și cind a ajuns în Anglia și-a poposit în camera hotelului a început să-l injure pe colegul lui că acesta l-a adus pe malul Tamisei și omul, speriat și el de unde a ajuns, a început să o întoarcă, ba tu ești de vină, tu m-ai adus pe aici, pînă cind și-au dat seama că își pierduseră umorul și-au izbucnit în ris. A făcut primele zile de școală străină la 56 de ani și a descoperit că englezii lucrau ceva mai încet, că nu mai are de învățat mare lucru și că se poate întoarce acasă liniștit, să nu mai piardă vremea cu privitul. A fost singura perioadă în viața mea, zice sudorul, cind n-am avut voie să fac nimic, singurul efort fizic fiind să ridic lingura ca să măninc. Și nea Costică Radu s-a întors acasă și așteaptă să fie brevetat de partenerii englezi spre a putea lucra și la ROMBAC și apoi să se gindească în stilul său, mai am două concedii pînă la pensie, mai am unul și adio avioane și sudură, adio navetă la Băneasa. El și Nicolae Lazăr sînt din vechia generație de lucrători la avioane și din ea au rămas din ce în ce mai puțini, pe măsură ce avioanele vechi sînt reformate, iar cele noi au nevoie de școliri speciale. „Am sudat 40 de tipuri de avioane” zice Constantin Radu. Și care materiale sînt mai greu de sudat? Cele la care nu te pricepi, răspunde el.

Băneasa a devenit un cartier al Capitalei. Un sat din istoria României a devenit o putere în economia țării, o platformă industrială dispersată printre pilcurile de copaci și îndărătul unuia din cele mai moderne cartiere. Toți care vin în București văd aeroportul și blocurile și puțini mai știu ceva despre satul întins pe marginea lacului și despre mulțimea de instituții apărute cu anii care trec peste sat și peste oameni ca avioanele peste luminile de avertisment.

CORNEL NISTORESCU ■

De veghe la intrarea în București sau despre cum un bloc de locuințe poate deveni un turn de control al speranței

luptele aeriene de la 28 august”. Se întomna și se face și 1 septembrie cind lumea auzea și de moartea lui Liviu Rebreanu și începea să înțeleagă că Băneasa devenise unul din locurile tragice din istoria Bucureștilor.

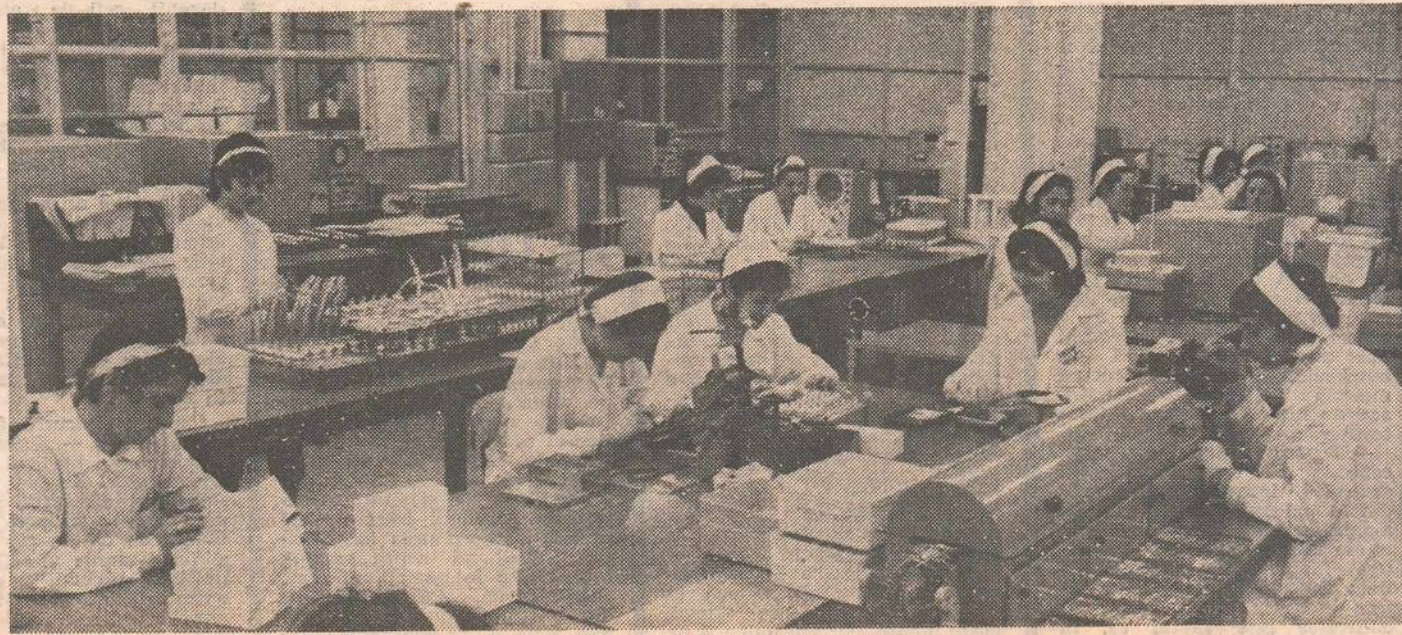
Albine și electronică

Undeva în cimpul care se deschide larg spre Ploiești, dintre livezi și pilcurile de salcîm și copaci apare ba o fermă, ba o clădire ceva mai înaltă. Una dintre ele are înfașurarea unui pavilion de vînătoare transformat, ridicat însă în mijlocul unei livezi. Dacă te apleci puțin și te uiți ai impresia că pe sub meri ai putea ajunge pînă la marginea lumii. Și din loc în loc vezi cutiile paralelipipedice ale familiilor de albine. Ferma apicolă a I.A.S.-ului din Mogoșoaia veghează o parte din florile de la marginea Bucureștilor. 4500 de familii de albine înseamnă ceva. Și totuși aceste 4500 de familii se tem de florile Bucureștilor atinse de smog și de alte minuni. Ca să poată produce, șeful fermei, inginerul Dumitru Popescu le poartă în tot sudul țării, Florile de București sînt amare.

Fără stupăritul pastoral, albinăritul la marginea unei metropole n-ar fi posibil. Baza meliferă se schimbă mercu și fermierul pleacă în prospecțiuni, în căutarea de păduri de salcîm și de lanuri de floarea-soarelui. 77 082 de kilograme de miere de cea mai pură calitate înseamnă o alergătură nesfîrșită pe cimpurile a patru județe, înseamnă nesfîrșite drumuri în baltă la Greaca sau în pădurea Rîioasa de lângă Chitila și uneori te duci și cum te duci așa te și întorci, nu apuci să recoltezi nici un strop de miere, ba pentru că a plouat, ba pentru că au dat cu pesticide din avion și a murit toată albina culegătoare, ba că albinele au dat peste lanuri de floarea-soarelui cu tub polenic prea lung și n-au putut culege polenul.

La o privire de ferma inginerului Dumitru Popescu se întind hectarele I.P.R.S.-ului, un alt furnicar electronic, o instituție mai aparte. Am nimerit simbata și-am avut sentimentul că ori e dumini-

de condensatori și rezistențe. Acum am ajuns să le aniversăm. Pe atunci se spunea că I.P.R.S. este perla electronicii românești. Acum nu mai spune nimeni. Secția de circuite integrate și-a aniversat deja 10 ani de existență. A intrat și perla în obișnuința oamenilor. În fiecare an trebuie să introducem lucruri noi. În electronică e un fel de nebunie frumoasă. Nicl n-a apărut bine ceva, că se și consideră învechit. Au apărut calculatoarele și a fost nevoie de circuite integrate, au apărut acționările electrice de putere și am ajuns în situația că dacă I.P.R.S.-ul n-are nu știu ce substanță te trezești că oamenii de la întreprinderea „23 August” nu mai pot face locomotive, nu se mai pot face OLTGIT, radiouri, toată industria fiind dependentă de noi. Noi producem într-un singur an 10 000 de tipodimen-

Ultimul răcnet al tehnicii de dincolo de grădina zoologică

Mamă la singular

● Ce am aflat de la tovarăsa Ionică ● Pe fiecare umăr de femeie apasă grija a 20 de hectare ●

Industria ușoară e o industrie grea

Georgeta Ionică, directorul general al Centralei Industrii Bumbacului București, deputată în Marea Adunare Națională, cunoaște industria textilă, deci domeniul ei de activitate, „dinlăuntru”, așa cum se cuvine oricărui cadru de conducere. Ca muncitoare textilistă, țesătoare, studentă a Facultății de Industrie ușoară din Iași, apoi timp de 18 ani ca inginer și director (din 1978) la „Suveica” și, de câteva luni, ca director general de centrală, a ajuns la această concluzie: industria ușoară este o industrie grea. Iată de ce și eforturile cerute de la femeile muncitoare care îi alcătuiesc temelia sint și ele... pe măsură, întocmai ca și satisfacțiile pe care ți le dă o muncă fără preget, dar rodnică în rezultate.

— Eu așa gândesc: în fiecare om trebuie să vezi și perspectiva — ne spune Georgeta Ionică. Cînd eram directoare la „Suveica” urmăream pas cu pas dezvoltarea muncitoarelor, nu consideram pe nimeni prins în cuie, drumul înainte le era larg deschis. Firește, această realitate nu o priveam în chip idilic: industria ușoară poate fi considerată grea, în sensul că reclamă o solicitare intensă și continuă (țesătoria, în special). Or, femeile sint mai firave. Soluția rămîne policalificarea. Pe un plan mai larg, socot că promovarea femeii se realizează doar pe temeiul deplinei afirmări profesionale, ținînd însă seama, firește, de specificul personalității feminine. Așadar, ce facem cu muncitoarele care „obosesc” bunăoară la țesătorie, după zece ani de muncă? Policalificarea, îmbogățirea continuă a cunoștințelor profesionale, și nu vorbele fără acoperire despre depline posibilități, permit să fie trecute, la cerere, în alte munci, rămînînd tot active, la mașină, în producție, deci continuînd să cîștige mai bine. Așa, trebuie să li se asigure baza materială a muncii lor productive. Contractul-angajament îl obligă nu numai pe angajat la eforturi în producție, ci și pe director la asigurarea posibilității reale de a munci și a promova. În cadrul unei centrale ca a noastră — a bumbacului — care își procură materia primă din import, aceasta nu este totdeauna foarte ușor, dar izbitim.

— Tovarășă director general, centrala pe care o conduceți grupează întreprinderi textile din 16 județe, utilizînd forța de muncă în majoritate feminină, multe zeci de mii de muncitoare fac parte din marea familie a industriei bumbacului din țara noastră. Îmbucurător și edificator este faptul că, în

timp ce în cadrul Ministerului Industrii Ușoare se preconizează ca numărul femeilor în funcții de conducere să se cuprindă între 50 la sută și 70 la sută, în industria bumbacului acest procent, în care se includ atât inginerii, cit și economiștii, a atins de pe acum 63 la sută, dacă nu chiar mai mult, deziideratul devenind deci, practic, realitate. Cum s-a desfășurat această perseverență acțiune de promovare?

— În primul rînd, aș vrea să completez informația dv.: din cele 24 fabrici care depind de centrala noastră 11 au în fruntea lor directoare, ceea ce este foarte bine. În al doilea rînd, aș dori să răspund la întrebarea dv. prin vorba din bătrîni „omul sfințește locul”. Industria bumbacului este una singulară, problemele — cam aceleași pe tot cuprînsul țării, inclusiv dificultățile de aprovizionare și căile de soluționare, și totuși rezultatele diferă substanțial de la întreprindere la întreprindere, cauza rezidînd în calitatea omului, în competența și hotărîrea lui de a înlătura dificultățile. Fiindcă discuția noastră se desfășoară în preajma Zilei Femeii, să zăbovim mai mult asupra aspectelor pozitive, cu atât mai mult cu cit ele dau tonul și în sectorul nostru, în ciuda unor neîmpliniri. Bunăoară, întreprinderea textilă Pitești este unitate-model pe întreaga industrie ușoară, nu numai în ramura bumbacului, datorită spiritului de exigență și seriozității profesionale. La ei toți gîndesc ca unul, unul gîndesc ca toți, toți știu că, în ultimă instanță, piinea o mîncă de pe metrul de țesătură pe care îl produce. S-ar părea o banalitate, o tautologie. La urma urmei, ce descoperire au făcut cei din Pitești? Se ascunde, totuși, ceva mai profund în eforturile lor, o anume gîndire economică, grija și priceperea de a finaliza eforturile la un înalt nivel calitativ. De fapt, calitatea constituie prima noastră problemă, și sintem conștienți că s-ar putea face mai mult. Nu vorbesc la modul general: de pildă, în sectorul esențial al creației de modă, în care și la noi femeile ocupă un loc precumpănitor. Centrala noastră exportă cam în 30 de țări, iar produsele create pe baza măiestriei și imaginației artistice a celor 200 creatoare au de înfruntat o competiție acerbă peste hotare. Ar trebui să ne mișcăm mai repede, să dispunem de mai multe informații curente, de reviste străine, căci domeniul nostru de acțiune implică prin definiție mobilitate. Așadar, se impune o mai bogată și mai promptă informare asupra piețelor străine, studii temeinice de marketing etc. Ceea ce nu înseamnă că în prezent am acționa rupt de realități: participăm masiv la târguri internaționale, trimitem creatori la specializare — în momentul de față în R.F.G. — produsele noastre — încorporînd, în principal, muncă și creație feminină — se afirmă peste hotare, dar am putea și ar

trebui să facem mai mult! Trăim într-o lume schimbătoare, căreia trebuie să ne adaptăm.

— Să revenim la experiența dumneavoastră nemijlocită. Se spune că v-ați despărțit greu de „Suveica”...

— Gîndiți-vă și dumneavoastră: aproape 20 de ani de viață petrecuți în aceeași fabrică! Zile întregi după ce am părăsit-o, numită fiind director general al centralei, nu mi-am „revenit”. Desigur, nimeni nu e prins în cuie, așa cum eu însămi remarcam la începutul convorbirii, omul trebuie văzut în perspectivă, dar și continuitatea în muncă își păstrează nealterată valoarea. Imi place să evoc, în acest context, exemplul Eroului Muncii Socialiste Maria Diaconu, șefă de secție și secretară a comitetului de partid de la „Dacia”: de 30 de ani munceste în aceeași întreprindere și nu are nici cea mai mică intenție de a-și schimba locul de muncă nici măcar acum, după atîta amar de vreme, deși i s-a propus de mai multe ori, urmînd să fie promovată. A refuzat. Bineînțeles, nu promovările în sine le-a refuzat, ea a urcat continuu treptele ierarhice în întreprinderea în care a pășit ca fată tină, pe măsură ce și-a îmbogățit experiența și priceperea profesională, dar nu s-a putut rupe de locul unde și-a început drumul în viață. Acum poate înțelegeți și dv. ce am simțit cînd am părăsit „Suveica”. Aceasta ține poate și de o trăsătură de caracter, de un anume sentimentalism în sensul bun al cuvîntului. Cel mai important lucru în industria noastră „grea”, ca în orice activitate productivă în societatea socialistă, rămîne însă hotărîrea și priceperea de a pune semnul „egal” între calitatea omului, calitatea muncii și calitatea produsului care iese din miinile sale.

LIONEL NIȚESCU ■

O femeie doarme în cîmp

C.A.P.-ul din Dracea își duce viața ca toate C.A.P.-urile acestei țări.

Dracea, sat al comunei telemăneane Crîngu, e așezat pe valea Călmățuiului, în hotarul de neguri și cețuri iernatice al Cîmpiei Burnasului. E o răsplată seacă de orizonturi afunde, loc slobod, deschis tuturor vînturilor și tuturor risipirilor. Crivățul intră pe-aici ca într-un horn prea larg, răscolind furibund vatra satului, îngropînd-o în nămeți cit casa. Cînd plouă, Călmățuiul iese din maică, prefăcînd valea într-o Vale a Amazoanelor, iar

lanurile de griu în lanuri de mătasea broastei. Cînd e seacă, cum a fost anul trecut, pămîntul se sparge în gropi în care, de nimerești cumva, îți rupi piciorul. Anul trecut, pe 250 de hectare rupte de gropi griul s-a nevoit în fire atît de pitice că n-a mai fost bun de nimic, a trebuit pascut cu vitele. Noroc cu porumbul, a dat peste 6 600 kg boabe la hectar. Nu-i nici un copac pe aceste întinderi, sub pavăza căruia să se tragă omul cînd îl năucește soarele ori îl bate ploaia. Nici C.A.P.-ul nu s-a grabit să planteze măcar ici-colo vreun umbrar, vreo coverca de frunze. Vara, la sapă, cînd le doboră oboseala și canicula, femeile adorm în cîmpul gol. Dorm ca neomul, cu capul în soare. Zici că sint moarte, dar după vreun ceas se ridică, își caută sapa (măciuca soarelui le-a zburat-o din mină) și iau truda de la început.

Moșia C.A.P.-ului e mare, e de 3 374 de hectare, iar brațele de muncă sint doar 389, din care peste 90 la sută sint de femei. Bărbații sint navetiști, lucrează la întreprinderea de rulmenți din Alexandria, la Combinatul chimic din Tr. Măgurele ori pe felurite șantiere de construcții. Cei ce lucrează în întreprinderi sint seara acasă. Cei ce-și fac veacul pe șantiere chiar că-și fac veacul acolo, nevetele îi vîd la o săptămînă o dată, uneori la o lună. Puținii bărbați din C.A.P. sint „șefi”. Cinci din cele șapte ferme sint conduse de bărbați, cele două brigăzi sint în miini de bărbați, 32 din cele 35 de echipe au în frunte bărbați. Cei citiva bărbați care n-au mai apucat daruri de șefi, întîrziînd la împărțirea lor ca mocanu din „Baltagul” la scaunul domnului („am întîrziat, preaslăvit, că sintem cu oile și cu asinii, umblăm domol...”), nu s-au repezit la oi, ci la asini. Au luat în primire cite o pereche de măgăruși ori de boi și au devenit „șefi de atelaje”. Tot „șefi”. Chiar și în zootehnie. la coada vacilor, sint mai mult femei. Iar la cultura mare sint numai ele. Pe fiecare umăr de femeie apasă grija a vreo 20 de hectare. E drept că se munceste și mecanizat, dar la prașilă, ca și la altele, tot sapa e sfîntă. Tot omul e sfînt. Tot femeia. Căci nu mașinile trăiesc viața cîmpului de-a dreptul cu inima, nu ele suferă de insolajie odată cu cîmpurile arse de soare, nu ele rabdă reumatismele odată cu apele înghețate, troznind de ger în nopți albe, nu ele trebuie să pună pe masa bărbatului — și a țării — truda pline cea de toate zilele. Ci femeile.

Cum se descurcă femeile cu atîtea griji? — îl întrebăm pe tehnicianul horticol Gheorghe Gidea, șeful fermei viticole și secretarul de partid al C.A.P.-ului. Voinic și roșu în obraji, munte de om la cei 38 de ani ai lui (femeile din Dracea își țin bine bărbații!), omul gîndește îndelung. Gîndește cu mușchii, cu toată ființa, revine lingă noi asudat, ca după o zi

de sapă. (Oare el de cînd n-o mai fi dat cu sapa?) A fost, citeva clipe, lingă femeii, la sapă, și conchide cu un oftat care-i cutremură deodată alcătuirea masivă, bine hrănită de o femeie: „Eh, dacă n-ar fi ele...”

E ceasul prînzului. O luăm prin sat. E frig, un frig care-ți taie răsufllul, pe sîrmele de telegraf nu sint nici vrăbii. Femeile or fi acum acasă, e ceasul cînd trebuie să-și hrănească copiii. Toate femeile satului au copii, unele cite patru-cinci. Dracea, ca toate așezările de plugari din Cîmpia Română, e un sat cu mulți copii, un culbar de copii. În copaci și pe acoperișuri se vîd cuiburi de berze, aducînd simbolic promisiunea altor urmași ai navetiștilor. Din asfaltul șoselei se desfac numai ulițe de pămînt, îngropate sub valuri de miluri negre, uriașe ca smircurile mazuariene. Nu ne mai mirăm că satul se cheamă Dracea, nume de geografie slută. Ne afundăm pe o uliță, noroiul ne cuprinde genunchii, dar insistăm. Rezultatul acestui efort ne va răsplăti, căci o vom cunoaște pe Paraschiva Stoica, una din cele trei femei pe care C.A.P.-ul le-a dăruit cu mare cinste de șef de echipă. Intrăm, în sfîrșit, într-o curte, facem echilibristică pe o alee pietruită nu mai largă de un lat de palmă (căci curtea e toată arată, e o curte-ogor, o curte-grădină), batem la ușă, ne deschide un bătrînel firav, cu căciula în cap și cu gitul înfășurat de citeva ori într-un fular. Noru-sa, zice, nu-i acasă, și-l privește cu un fel de mirare pe Gheorghe Gidea: „Păi matale, Gogule, nu știi că-i la vie? Nu taie via? Nu-i șefă, nu trebuie să stea acolo?” O să vină acasă pe seară, cînd o să-i vină și bărbatul, muncitor la Tr. Măgurele. Grija celor trei copii o au ei, bătrîni, socrul și soacra Paraschivei. „Oare Ecaterina lu’ Melinte o fi acasă?” se interesează insoțitorul nostru. Bătrînel clatină din cap, n-ar crede. Mai curînd, zice el, e la replicatul roșiilor, deși, dacă stai și te gîndești, ar putea fi acasă, măcar așa, pentru vreun ceas, că are trei copilași de hrănit și un tată nevolnic, care nu se dă jos din pat. Bărbatu-său e pe un șantier ce-și tot mută oamenii de colo-colo, uneori vine acasă zilnic, alteori numai sîmbăta. Dar la casa Ecaterinei Melinte e greu de ajuns, e tocmai în capul uliței, pe o coastă, trebuie să te caferi pînă acolo în patru labe. Revenim în șosea.

Petra M. Iancu e acasă. O vedem în curte, adunînd niște rufe de pe sîrmele bolții de viață. Și curtea ei e arată, e o întregă cizelură de brazde, precă lucrate la gherghef. Femeia ne poartă înăuntru cu un zîmbet care-i îndulcește obrazul mult prea aspru pentru cei 40 de ani ai ei. Fu și ea de dimineață la treabă, ajută la alesul semințelor, dar de vreun ceas se întoarse, căci sănătatea nu prea-i dă voie să se lungască la muncă. Acum

pluralul — Țară

OMAGIU
FEMEII

• Un remarcabil volum omagial dedicat tovarăsei Elena Ceaușescu •

O celebrare a virtuților unul destin exemplar este antologia „Gânduri și flori”, apărută de curind la Editura Eminescu sub egida Consiliului Cultural și Educației Socialiste și a Consiliului Național al Femeilor. Antologia reunește semnături de prestigiu ale unor oameni de artă și cultură, ale unor savanți, alături de cele ale oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării și constituie un fierbinte și sincer omagiu pe care filii națiunii îl aduc tovarăsei Elena Ceaușescu, personalitate remarcabilă a istoriei contemporane a României.

Elanul revoluționar, încrederea în oameni și larga disponibilitate sufletească dovedite de-a lungul unei prodigioase activități au dat pregnanță și au însuflețit permanent puterea exemplului de conștiință politică, de nelimitat devotament comunist, de acțiune energică și de îndemnuri pline de noblețe prin care tovarășa Elena Ceaușescu, așa cum se arată într-o secțiune a acestei antologii, „continuă tradiția revoluționară, eroică, a femeilor militante din istoria României”. Într-o caldă, emoționantă evocare se arată că „în lipsa unei realități sociale care să asigure omului o libertate reală și un cod al vieții, tovarășa Elena Ceaușescu nu a văzut viitorul drept o fantasmă ceoasă, în fața căreia poți să rămii inert sau abătut, a văzut viitorul ca pe o reali-

zare posibilă a unei lumi drepte, singura lume bună dintre nenumăratele lumi posibile, a văzut viitorul ca pe un vis eliberat de dogme, în care egalitatea, democrația și suveranitatea își vor arăta roadele, spre binele țării noastre nemuritoare”. Iată de ce, se subliniază în continuare, „inițiativele tovarăsei Elena Ceaușescu, legate de rolul important ce

altfel, de numeroși savanți și cercetători români care au avut privilegiul de a colabora cu omul de știință Elena Ceaușescu, ale cărei merite sînt astăzi de notorietate internațională. Într-adevăr, scrie unul dintre acești colaboratori, „creația științifică și tehnică nu pot fi separate de lupta pentru pace, de necesitatea de a face din cuceririle lor arme eficiente

fapte și inițiative cu rezonanță internațională vocația de pace a poporului nostru”.

În mod semnificativ, portretul militanței revoluționare și al omului de știință se îmbogățește în chip plener și definitiv, în cuprinsul paginilor acestei antologii, cu trăsăturile și calitățile omului politic de azi, avînd sarcini de mare răspundere în conducerea partidului și a statului. Prețuirea deosebită, înalta cinstire a acestei rodnice și multilaterale activități puse în slujba națiunii, a edificării socialismului în România, își găsesc expresia, de asemeni, în creații datorate unor scriitori cunoscuți sau unor autori de toate vîrstele și profesiile, de toate naționalitățile, de pe întreg cuprinsul țării.

„Gânduri și flori”, antologie care reunește, într-adevăr, flori ale gândurilor de dragoste și stimă pe care poporul nostru le nutrește înaltele virtuți de revoluționar, om politic și savant ale tovarăsei Elena Ceaușescu, intruchipează imaginea aleasă, plină de învîtaminte și semnificații a unui om complex, care a știut să imbine pasiunea pentru viață și pentru idealurile călitate în focul revoluției cu pasiunea pentru știință iar iubirea pentru țară cu cea pentru familie și pentru o lume a păcii și progresului.

C. DUMITRU

„Gânduri și flori”

le revine oamenilor de știință și cultură în promovarea și consolidarea păcii pe pămînt, ne dau siguranța că niciodată de aici încolo, cu jertfele noastre, cu singele nostru, al fraților și copiilor noștri, noi nu vom mai susține și întreține războaiele altora; viitorul trebuie să aparțină oamenilor, nu armelor”.

Acest crez în menirea pașnică a cuceririlor științei și tehnicii este evocat, de-

pentru apărarea progresului uman, a patrimoniului inestimabil de valori ale civilizației universale. Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea” în fruntea căruia se află tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, poartă toate eforturile oamenilor de știință și cercetătorilor din țara noastră în vederea transformării științei și tehnicii într-o armă a păcii, exprimă prin

citeva luni „s-a operat” și niște jungiuri îi dau de veste cînd trebuie „să-și odihnească miinile” pe muncile casei. Intrăm în casa cu ziduri verzi și che-narce galbene la ferestre, spoite gros, „ca să se vadă”. Antreul e de fapt o cuhnă, un foc vesel, de găteje uscate, arde pe vatra de cărămidă. Încă n-au apucat, se scuză, să-și facă și ei o bucatărie ca lumea, deși bărbatu-său e zidar, ar putea-o face cu mina lui dar e pe un șantier de la Zimnicea, vine acasă doar simbăta și atunci cade oboșit ca un butuc. În odaia în care intrăm tronează în mijloc un război de țesut. Petra M. Iancu, ca toate femeile Dracei, știe să țesea la război, și chiar țese, țese fețe de mese și fețe de perne pentru zestrea fetelor. Pentru ele se zbat și ea și bărbatul, că au trei. Le țese numai ce-a zis, nici vorbă de li sau catrințe, căci vrea să le „poarte modern”, ca pe „domnișoare”. Cele două puștoace care răsar dintr-un ungher al casei sînt îmbrăcate, într-adevăr, ca „domnișoarele”, cu pantaloni de catifea reiați și pulovere în modele și culori fanteziste. Sînt și frumoașe, au obraji rotunzi și albi și minile fragede, neatînsse de asprile vreunei munci. Sînt acasă numai Georgeta, de 15 ani, și Iulica, de 11. Cea mare, Marcela, care are 17 ani, e elevă la Tr. Măgurele, stă acolo, la gazdă. De fețe și de gospodărie au grijă părinții Petrei. Taică-său are 77 de ani, măică-sa 76. Taică-meu, ne spune, e plecat prin vecini, dar măică-mea e aici, o văzurăți. Nu, n-o văzurăm, unde e? E chiar lângă noi, lipită de sobă, dar e atât de micuță că am scăpat-o din ochi. Măicuța bătrînă cu briul de lînă, puțintică la trup ca un copil și gheboasă ca un arac de vie indoit de povara prea mare a boabelor. Boabele-zile și boabele-nopti al vieții ei, înșirate cuminiți, ca boabele de mătănii, pe firul vremii, au însemnat copiii (patru fete, acum trei nepoate) și truda. E pensionară a C.A.P.-ului, pînă mai ani încă muncea la „gloabă”.

E atât de micuță încît te întrebă dacă ea chiar există sub broboada neagră care o acoperă toată. Ne aplecăm să-i sărutăm dreapta, dar mina noastră, vrînd să i-o apuce, întîlnește soba. Bătrînica s-a topit, o fi topit-o căldura, deși soba acestei case din Dracea nu e cu mult mai caldă ca un calorifer din București. Lemnele costă, iar la o casă cu trei fete, din care una la gazdă, banul e scump. Soba e încastrată în zid, ca să aromeze cu un iz părelnic de căldură două din cele patru odăi ale casei. Într-o odăie dorm bătrînii, în cealaltă Petra cu fetele. Cînd vine acasă bărbatul Petrei, fețele se mută la bătrînii. Cîteodată Marin, bărbatul, e prea oboșit și zice: „Las’ să stea și fetele cu noi, nu le goni”.

Petra M. Iancu muncește la o fermă de vegetale. Muncește la toate, la orz, la grîu, la porumb, la rîcin, la soia, la floarea soarelui. La semănat, la

fertilizat, la irigat, la prășit, la cules. Cel mai greu e la prășit. Pe cele vreo douăzeci de hectare care cad în seama unei femei e ostenitor fie și numai să te plimbi cu sapa pe umăr, dar mite să zădumici cu ea pămîntul. Dar parcă tot mai greu e la irigat. De prin aprilie și pînă prin septembrie, 2100 de hectare ale C.A.P.-ului primesc apă din palmele femeilor. Să le vedeți pe femeile noastre, zice Petra, cum se zbat prin apă și prin nămol, cum le îngheață nămolul și apa pe spinării și pe suflete cînd e vremea rece! De la o întîmplare ca asta o fi căpătat și ea acea boală femeiască ce a silit-o să se opereze. Să le mai vedeți pe femeile astea vara, cînd fierbe aerul de căldură, prinzînd aripile de ploaie în furci de lemn și ridicîndu-le deasupra capetelor, ca să le treacă peste tulpinele de porumb. Cînd porumbul e-n floare le ninge bogat cu polen. Polenul intră sub basmale, le freacă gitul ca un șomoiog de sîrmă, pînă la sînge. Dar femeile cară mai departe aripile cele grele, prin căldura de iad a lanului și prin apa care suvoiește din coloanele de metal. Iar între timp, adică între „orele de udare”, își fac de lucru cu sapa, că doar n-or să stea! Cît pot căra niște femei? Mai mult cînd coloanele sînt uscate, mai puțin cînd sînt ude, și mai puțin cînd sînt pline de clisă sau cînd din galeriile subterane răbufnesc explozii de apă și de nămol, care te dărimă. Cînd ies din lanurile de porumb, femeile sînt ude ca papurulele și cu cămășile sfișiate de frunzele plantelor. Își iau străie uscate cu ele, se schimbă acolo, în lan, de citeva ori pe zi. E cumplită și apa, dar mai ales e cumplită temperatura efortului, ar fi mai comod să lezezi cămașa și să muncești în maiou sau fără. Dar asta doar bărbații o pot face, nu și femeile.

Ascultînd-o pe femeia Petra M. Iancu, bărbatul Gheorghe Gidea cel mare s-a făcut, micmic. E totuși timpul să zică și el ceva. Și zice. Zice că iote domnule, o problemă pentru bărbații ce nascocesc fel de fel de mașini și mașinării: n-ar putea nascoci ceva pentru mecanizarea muncii la irigații?

Dar cel mai greu, continuă Petra M. Iancu, e cînd femeilor le vine „omul” acasă. E sîrbătoare atunci, dar e o sîrbătoare care-și așterne lumina peste lacrimi neplînsse. „Omul” nu trebuie să le ghicească. În serile în care vine acasă, femeia trebuie să-i iasă înainte cu lampa gingașă a zimbetului, după ce a spălat bine privorul de colbul grijilor și al ostenelilor. „Omul” nu trebuie să găsească nici urma acestui colb. „Omul” vine acasă plin de colbul grijilor și al ostenelilor lui. El vine acasă ca să se spele de ele. Iar diminețile, înainte ca „omul” să plece, tot ea, femeia, cea dintîi, înaintea soarelui, trebuie să inunde ograda cu soare spornic, petre-

cînd cu zimbet drumul „omului” spre truda lui.

E în tirziul amiezii cînd ieșim din casa Petrei M. Iancu și, pe șosea, ne întîlnim cu primele grupuri de navetiști care se întorc acasă. Unii își scot căciuliile, salutîndu-l pe însoțitorul nostru, alții se fac că nu-l văd (pe aceștia îi salută el), ca unii ce nu mai au nici o treabă cu satul și la mîrimile lui. Sau, poate, chiar nu-l văd, prea absorbiți de ale lor sau prea oboșiți. Dispar în casele care, după citeva clipe, încep să freamete a sîrbătoare. Dar și a muncă. Unii din ei iau uneltele trudei din miinile isto-vite ale femeilor și continuă ei lucrarea lor.

Nu l-am întîlnit deloc în ziua asta pe Vasile Vișan, președintele C.A.P.-ului. Ni s-a spus că-i dus la o înmormîntare, i-a murit o mătusă. S-a dus s-o petreacă pe ultimul drum, să-i aducă cinstirea din urmă, căci niciodată nu-i prea tirziu să cînstesti femeia. Niciodată nu-i prea tirziu, dar cînd e mai devreme parcă-i mai bine.

Intr-o grădină

Cea mai bună legumicultoare din Teleorman se numește Mioara Birleanu, e inginer horticol și e șefa fermei de legume a C.A.P. Cornetu. Are 30 și ceva de ani și e o fată (nu-i măritată) blondă, cu trup ușor, cu oase de pasăre. Locuiește împreună cu părinții, într-o casă despărțită de lume printr-o mare de glod. Glod bun, de pămînt gras ca untul, dar pe care, ca să-l străbați, ți-ar trebui mai curînd picioroange, nu cizmulițe. Soră-sa e tot inginer, dar pe asfalt, la Alexandria. Mioara îi face cînd și cînd cito vizită (cînd și cînd, căci timpul i-e măsurat, legumicultura e „foc continuu”, a-prins 365 de zile și de noapți pe an), cu care prilej respiră „aerul orașului”. Alexandria e oraș, căci are asfalt, blocuri, fabrici și un pic de poluare. Cornetul n-are nici asfalt, nici blocuri, nici fabrici, nici poluare, n-are nimic de preț, doar C.A.P.-ul lui, care nu merge rău, cu grădina lui de legume, care merge excepțional. De zece ani, de cînd Mioara Birleanu e șefa acestei grădini, excepționalul a căpătat aici statut de orar diurn. Altfel spus, rezultatele de excepție (sau ceea ce la început părea a fi astfel) au căpătat extinderea practicii curente pe toate cele 84 de hectare în ogor propriu și 200 în ogor cu culturi succesive și duble, care alcătuiesc moșia legumicolă a Cornetului. Roșiile Mioarei Birleanu explodează, de regulă, pînă la dimensiuni de dovleac. Dovleci nu cultivă, și bine face, căci cine știe ce monștri apocaliptici ar mai ieși din pămînt,

de s-ar speria copiii și babele. Nu, zice Mioara Birleanu, babele nu s-ar speria, căci ele sînt „forța grădinii”, cu ele, cu vreo 70 bătrîne și vreo 30 de bătrîni, face roșiile, verzele, conopida (toate timpurii), ardei, gogoșarii și ceapa cu care bate toate producțiile Teleormanului. Pentru producțiile de anul trecut a fost distinsă cu Ordinul Muncii clasa a V-a. Au venit specialiști din multe părți s-o vadă la lucru. Cei de la Institutul de cercetări din Vidra i-au dat de înțeles că oricînd ar fi binevenită în mijlocul lor. Mioara Birleanu a rămas la Cornetu, căci specialistul adevărat — nu-i așa? — nu se lasă rupt de pămîntul lui. Cel puțin așa se scrie în articole de ziar. Personal, aș vedea-o totuși pe Mioara Birleanu într-un loc din care experiența, știința și iscusința ei să poată fi difuzate și altora. Difuzate zilnic, nu la rare schimburi de experiență. Ca să afle și alții cum, cu o „forță de muncă” istovită de ani și redusă numericeste (căci normele legumicole prevăd 3 tructori la 1 hectar, pe cînd în grădina Cornetului procentajul e de numai 1,5), se pot face răsăduri fertile, se pot replica milioane de fire de roșii, se pot cîștiga bani buni, și pentru buzunarul C.A.P.-ului, și pentru buzunarul omului. Omul de-aici cîștigă 45 000—50 000 lei pe an. Sigur, asta înseamnă să nu prea ai zi, să nu prea ai noapte, deci „viață personală”, cum se zice, să nu prea ai. Mioara Birleanu nu are. N-au nici celelalte tructoare ale grădinii. Ce „viață personală”, are, să zicem, Floarea Done, femcie de aproape 60 de ani? E drept, are un sôt, îngrijitor la vacile C.A.P.-ului, are și doi copii, care lucrează la Alexandria. Și ca bătrîna să nu se simtă prea singură, numai cu aspra muncă la grădină și cu bărbatul, i s-au trimis de la Alexandria doi nepoți. Amîndoi de vîrstă școlii. Toată ziua, Floarea Done muncește. Toată noaptea, Floarea Done muncește. Între grădină și casă și înapoi o ține tot într-o fugă. E totuși și asta un fel de „viață personală”, zice Mioara Birleanu. Și ochii i se umezesc.

Cea mai bună legumicultoare din Teleorman se numește Mioara Birleanu.

ILIE PURCARU

Cea mai bună legumicultoare

Pe tinăra utecistă Elisabeta Gherghină am cunoscut-o într-una din zilele acestui februarie capricios, chiar la locul său de muncă, la sera inmulțitor a Stațiunii de cercetări legumicole. Ișalnița-Craiova. Originară din Siliștea Crucii, aproape de Băilești, ea a absolvit liceul agro-industrial și de 6 ani este angajată stațiunii pe

post de muncitor-legumicultor. Este o tinăra sveltă, cu ochii melancolici, adumbrîți de un păr galben-ruginiu precum bobul de griu copt și, la cei 26 de ani, cit are, deși nu înspiră deloc forță și tenacitate, a reușit să impresioneze, totuși, un întreg juriu cu priceperea și temeinicia cunoștințelor sale.

Abia întoarsă de la Concursul republican de legumicultură, ce avusese loc cu citeva zile mai în urmă la Brașov și care o aureolase cu titlul de „Cea mai bună legumicultoare” din țară pe anul 1984, Elisabeta n-a mai avut răbdare și iat-o alături de tovarășele ei de muncă lucrînd de zor la pregătirea amestecurilor germinative pentru răsădurile de primăvară. Într-un moment de răgaz, ne-a vorbit simplu, fără cuvinte căutate, despre pasiunea ei de o viață: despre legumicultură.

— Și cum a fost la concurs? am întrebato.

— Păi, cum să fie?! Bine, ne-a răspuns ea zîmbind. Am fost, la început, 38 din toată țara. La testul obligatoriu am căzut 30 de concurenți și am rămas doar 8. Proba practică, de conducere a tractorului, a fost cea mai grea. Aici nu mă descurcasem prea bine anul trecut, cînd m-am clasat abia pe locul III. De data aceasta m-am ambiționat, am învățat mult mai bine...

— Apoi, ce a urmat?

— Am răspuns la o serie de întrebări orale. De pildă, am fost întrebată: Care-i distanța de plantare la ardei? Ce densitate se recomandă pe unitatea de suprafață?... Cu ce se combate fîinarea la castraveți?... Cu ce tractor intră în agregat mașina de recoltat legume?...

— Iar rezultatul?

— Cel pe care-l cunoașteți deja și dumneavoastră. Am ocupat locul I și titlul de laureată, plus o recompensă bănească.

— Interesant ar fi să ne spuneți ce gânduri mai aveți...

— Ele ar fi multe... Întîi, să mă pregătesc și în continuare, să fiu sănătoasă și să obțin rezultate cit mai bune în muncă.

MIHAI STĂNESCU

Un oraș și o primărită de note mari

Soarta unui oraș de cîmpie este să se știe frumos, dacă e frumos, de primăvara pînă toamna, printre perdele de frunze și împinzit de iarbă și flori, de aceea la Urziceni oamenii au ținut să planteze de-a lungul străzilor brazi, pini și molizi, ca orașul să arate fru-

(Continuare în pag. 8)

La izvoarele vieții cu mâinile curate

• Expoziția florii pentru mama • Cum se citesc gândurile unui oraș • 24 de ani la Cina •

(Urmare din pag. 7)

mos și iarna, iar în curtea primăriei, unde s-a închegat chiar un parc ce poate da o scintilă de iluzie că te afli la munte, ei vin adeseori să se întindă și dacă tot sînt pe-aproape unii își aduc aminte că au și cine o problemă de rezolvat. Și dacă un primar răspunde de toate, atunci Iuliana Tănase, președinta Consiliului popular Urziceni, poate să afle, să zicem, în decursul unui sfert de oră că la fabrica de piine s-a întrerupt curentul și că aluatul se răcește în cuptor, că bunicul nu găsește cutare medicament, că ansamblul folcloric „Ghiocelul” de la casa de cultură a fost bine primit într-un turneu în străinătate ori că, de 8 martie, Comitetul de femei al orașului are de gînd să nu lase să treacă o asemenea zi fără ca femeile să simtă că e sărbătoarea lor. Profesora Iordana Pieleanu este de 15 ani președinta acestui comitet și recunoaște că, între alți primari cu care a lucrat, Iuliana Tănase i-a souborbat toată liniștea, „nu mă lasă deloc în pace, mereu e cite ceva de făcut și-a reușit să mă ambigoneze”. De aceea, pentru sărbătorirea zilei de 8 martie a întocmit un program de muncă instructivă diferit de cele din alți ani, cînd, mai adăugă Iordana Pieleanu, „n-aveam nevoie să mă gîndesc, fiindcă știam ce trebuie să cuprindă”. Astfel, e de presupus că expoziția „Flori pentru mama”, organizată cu sprijinul școlărilor, va fi vizitată de cel puțin atîtea femei cite se vor găsi curioase, la Urziceni, să vadă cum le-au făcut portretele copiii lor.

Într-o încercare de portret colectiv, ar fi să spunem, mai întii, că la Urziceni muncesc mai bine de 4000 de femei, adică nu mai puțin decît bărbații și dacă orașul ajunge la o producție globală în fiecare an de aproximativ 2,5 miliarde lei este limpede că femeilor care lucrează în industrie li se datorează cel puțin jumătate din aceste valori. La „Bărăganul”, întreprindere de articole de sport și camping, lucrează peste 1000 de femei și cum produsele acestei întreprinderi sînt cerute și pe piața externă, ajungînd pînă în Canada și S.U.A., munca se prelungește citeodată și duminica, în funcție de urgența unor comenzi, iar atunci cînd se întîmplă așa funcționează tot cu orar prelungit și grădinița întreprinderii. Altfel, în privința condițiilor de viață, cum ține să lămurească lucrurile profesora Iordana Pieleanu, la întreprinderea de ferite cantina „este un vis” iar creșea e „ca o seră a cărei frumusețe pîrînde prin toți porii”. Uneori femeile vin la lucru aducînd sticle și borcane goale, fiindcă au un plan de îndeplinit și în această privință și ele fi îndeplinesc, nu începe vorbă. Tot ele, în timpul care le mai rămîne liber, îngrijesc și de o parte din spațiile verzi ale orașului și își fac simțită prezența în trei coruri, șase brigăzi ar-

tistice și o formație de teatru. Pentru toate acestea, iilea de a organiza cu prilejul zilei de 8 martie o paradă a mamei ori o expoziție cu vînzare în cele patru cofetării ale orașului înseamnă o răsplată și un gest de frumoasă atenție pentru femeile din Urziceni dar trebuie să mai spunem și că gustul vieții nu începe să fie mai dulce doar în urma unor prăjituri, la o adică, ci și prin rezolvarea unor probleme mai de seamă ale vieții, cum ar fi împlinirea dorinței fiecărei femei de a avea un cămin al ei, o locuință pentru familia ei. Aceasta fiind o problemă în general rezolvată la Urziceni, ne spune primarul orașului, Iuliana Tănase. Numai în cursul anului trecut au fost construite 249 de apartamente și blocurile de pe strada principală, numită strada Școlii, unde urmează a se construi și altele, au schimbă de pe acum fața orașului. La primărie, unde schema personalului de conducere n-o depășește pe aceea a unei comune, fiindcă primăria mai e ajutată de Aurel Ciobotaru, secretarul Consiliului popular, și de Gheorghe Mihai și Marin Bratu, care se ocupă de problemele organizatorice și respectiv de propagandă, mai aflăm că tot pentru a face mai frumos acest oraș ce numără, cu cele două comune aparținătoare, Manasia și Cîrșila, vreo 22.000 de oameni, s-a cerut mai anii trecuți colaborarea unor absolvenți de arte plastice repartizați la sectorul de creație al fabricii de ceramică, dar stolid de vreo 15-16 artiști și-a luat zborul către București, în cele din urmă, fără ca vreunul dintre ei să fi fost atins de ambiția de a-și lăsa numele pe vreo lucrare de artă decorativă la Casa de cultură, bunăoară, sau la Clubul sindicatelor. Și pentru că un primar răspunde, pînă la urmă, de toate, iar frumusețea locurilor și-a lucrurilor începe mai degrabă de la buna lor gospodărire și îngrijire, nu ni se pare deloc lipsit de importanță și amănuntul, să-i zicem astfel, că întorcîndu-se pe 11 februarie de la sesiunea de examene la Academia Ștefan Gheorghiu, unde Iuliana Tănase se află în ultimul an al facultății pentru cadre de conducere, primăria a observat că la intrarea în satul Cotora, aparținător de comuna Ciocirlița, tăblița pe care stă scris numele satului e așezată invers, încît trecătorul ar cam trebui să stea în mîini ca s-o poată citi. A observat asta dar nu i-a atras atenția primarului comunei, numit Ion Moise, băiat destul de tînăr și care nu poartă ochelari. Zice: vreau să văd, din simplă curiozitate, cît durează această neatenție. Și înțelegem: un primar, oricît ar sta cu ochii în patru și cu auzul la fel, e și el un om, la urma urmei. Oricum, ziua lui de muncă începe mai devreme și se termină mai tîrziu decît a altora iar de concedii poate să aibă, dar poate să nu aibă parte. De cinci ani, de cînd e primar de oraș, Iuliana Tănase nu

și-a luat deloc concediu. De fel e din Gorj, din comuna Săulești, dar nici pe la părinți n-a mai putut trece, mărturiseste, norocul fiind că părinții au telefon și ea se poate interesa astfel de starea sănătății lor. Cît despre starea sănătății ei nu prea aduce vorba. Uneori, seara, înainte de a se întoarce acasă, trece pe la spital și își face perfuzie. Ar fi necesară o operație, spun cei din jurul ei, dar ea încă nu s-a hotărît, poate că-i este și teamă nițel, dar va învinge această teamă, fără îndoială, fiindcă e un om curajos de felul ei, o fire vitează, ca să spunem astfel. Cu asta ar fi de acord, neîndoindu-ne, și cei cîțiva pungași care au fost nevoiți să-și ia tîlpășița din Urziceni, chiar dacă unii ajunseseră să ocupe posturi nu lipsite de însemnătate. Șmecheri dintr-ăștia porniți pe îmbogățire fără muncă nu prea au de ce să-și apară în cale și chiar dacă nu-i apar ei tot pierd partida. Iuliana Tănase a fost muncitoare și știe cum se câștigă banul, cu cită muncă, și cum se cuvine a fi cheltuit el, cu cită grijă. Și pentru că din partea familiei, cum s-ar zice, are acoperire, fiindcă soțul ei, Dumitru, e organizator de Consiliu unic-agro-industrial, deci tot activist de partid și știe ce înseamnă o partid de muncă grea iar copiii sînt mari, Valentin e militar iar Veronica și Victor sînt elevi de liceu, Iuliana Tănase citește gîndurile orașului, și cele pline de bucurie, și cele încărcate de griji, ca pe unul dintre manulele pentru examenele la care — cum sune tot profesora Iordana Pieleanu — „nu știu cum învață că prinde note mari dar le prime”. Odată a fost nevoie să fie construit un părculeț la țeserea din oraș, către Slobozia, pe un teren ce nu și-ar fi putut găsi altă folosință. Lucrarea s-a terminat într-o seară, tîrziu. A doua zi, trecînd pe acolo, Iuliana Tănase a văzut bărbați și femei plimbîndu-și copiii, în cărucioare, pe alele asfaltate, ca și cum parcul acela s-ar fi aflat acolo dintodeauna. Viața înaintează ca și un fir de ață cînd i se deschide un fagăș potrivit. Bucuria unui primar stă tocmai într-astfel de dovezi. Dar la izvoarele vieții, acolo unde se dezleagă apa ei limpede și strălucitoare, oamenii trebuie să umble, crede Iuliana Tănase, cu gîndul bun și cu mîinile curate.

DUMITRU ELIADE ■

Și să iubești copiii

În secția de anestezie, terapie intensivă a Spitalului central de copii „Grigore Alexandrescu” ajung cazurile grele, disperate uneori, nu numai din București, ci din toată țara. Rezolvarea tuturor cazurilor de

chirurgie infantilă, traumatism, accidente, a cazurilor de urgență în general, depinde în cea mai mare măsură de priceperea, experiența, promptitudinea și dăruirea colectivului de femei al secției. Își însoțesc aici copiii bolnavi sau accidentați, oameni necăjiți, în suflet doar cu un firicel de speranță, vîsînd, dacă mai au puterea s-o facă, la zilele fericite cînd mergeau cu ei de mină și viața se petrecea în limitele ei normale. Și pentru marea majoritate a lor, viața va redeveni normală. Pentru ca acest lucru atît de minunat să redevină posibil medicii și asistentele medicale trebuie, nu se poate altfel, să acționeze fără greșală, zi de zi, noaptea de noapte, în fiecare clipă. Ca să lucrezi aici, trebuie să ai tăria să-ți asumi această uriașă răspundere, să fii în mîinile tale viața unor copii. Pentru femeile care lucrează în secție, spitalul a devenit a doua lor casă. Nu este o simplă expresie gazetărească. E mai greu ca în altă parte? Cu siguranță, da. Lupta pentru viață este mai dură, nu admite greșală. Pentru a te încumeta la o asemenea luptă trebuie să fii perfect pregătit, dispus să accepți o viață din care renunțările nu lipsesc. Și, mai ales, să iubești copiii.

„Cine nu iubește copiii, n-are ce căuta aici”, ne spune asistentă șefă Teodora Popa, care ne-a însoțit în vizita prin secție. Pentru fiecare copil o vorbă bună, pe măsura înțelegerii și a spăimei lui. Pentru că, s-o recunoaștem, mai sînt printre noi oameni în toată firea, din cei care se codesc cînd e vorba să-și facă o banală injecție.

Secția are 36 de paturi. Aici se numește part chiar și incubatorul în care este ținut un sugăru sau un prematur care a suferit o intervenție chirurgicală. În faza de urmărire postoperatorie, fiecare pacient trebuie urmărit cu cea mai mare atenție: respirație, colorație de tegumente, tensiune, administrare de oxigen. Mulți dintre ei sînt atît de mici încît nici nu știu cum îi cheamă, dar să mai spună ce-i doare. Odată ameliorată starea postoperatorie, micuții pacienți sînt trimși în saloane. Aceasta e prima victorie. Urmează victoria definitivă, cînd ei părăsesc vîndecatul spitalul.

O secție în care lucrează nu mai femei. Un colectiv care se înțelege perfect. Au o muncă atît de plină și de responsabilă încît n-au timp decît pentru a se înțelege. Cuvîntul indisciplinei n-are sens în cazul unei asemenea munci. Există, bineînțeles, un program de lucru, dar asta nu are nici o însemnătate. Se stă în spital atîta timp cit e nevoie, atîta timp cit inlocuitorul, dintr-un motiv oarecare, n-a venit. Nimeni nu-și aduce aminte să fi fost vreo gardă fără cel puțin o intervenție chirurgicală. În cele mai multe zile, toate cele 36 de paturi sînt pline. În cazurile deosebite, de accidente colective, este mobilizată toată lumea.

Șefa secției este medicul primar Manuela Stoicescu. Lucrează în această secție de 20 de ani. Cînd este de gardă și nu are cu cine o lăsa pe fetița ei, Simona, elevă în clasa a cincea a Liceului „I. L. Caragiale”, o aduce la spital. Fetița își face lecțiile și doarme în spital. Este chemată ca anestezistă la toate intervențiile chirurgicale pe copii în celelalte spitale. Medicii specialiști Maria Știrbu și Rodica Plesolanu au rezolvat în cei 10 ani de cînd profesează aici mii de cazuri. Medicul Anca Popescu a terminat facultatea ca șefa de promoție pe țară. Este secundară anul II. La anul își va da specialitatea. A avut posibilitatea să aleagă între mai multe posturi. L-a ales pe acesta: cel mai greu dar și cel mai frumos. Explicația e simplă: iubește copiii. Teodora Popa, colega ei spun Dorina, lucrează în secție de 21 de ani. De 10 este asistentă șefă. Pe lingă atribuțiile ce-i revin, găsește timp să lucreze efectiv la capul bolnavului. Pe băiatul ei nu-l mai aduce în spital să-și facă lecțiile. Are 24 de ani și e student. În secția A.T.I. mai lucrează încă 12 asistente medicale, cu mare vechime și experiență. Aici sînt îndrumate din întreaga rețea medicală cazurile cele mai grele, cazurile problemă. Este firesc ca tot aici să fie cele mai bune cadre medicale.

Acesta e colectivul de femei care lucrează în secția anestezie și terapie intensivă a Spitalului „Grigore Alexandrescu”. Secția mai asigură anestezia și problemele de urgență de la secția O.R.L. și secția de arși. Să spunem cîteva cuvinte despre mamele care se internează cu copiii mici. Ele donează sînge la caz de nevoie, ajută asistentele și surorile și au tăria să nu se gîndească doar la copilul lor ci și la ceilalți. Prezența lor lingă copii este uneori miraculoasă.

OPREA GEORGESCU ■

Fericirea și liniștea vin uneori tîrziu

Cine a avut prilejul să intre la Brasserie Cina a putut remarca o ospătară întodeauna curată, cochetă, coafată parcă în chiar dimineața aceea. Este o femeie nu la prima tinerețe, însă subțire, aproape firavă, mereu zîmbitoare, promptă și îndatoritoare. Clientii vechi ai restaurantului o caută, s-au obișnuit cu prezența ei așa cum s-au obișnuit și cu atmosfera plăcută, intimă a restaurantului care a știut să-și păstreze

„Atît de fragedă...”

OMAGIU
FEMEII

• Se numește pătuț chiar și incubatorul • Nu prea înaltă, brunetă • Cercetarea nu se face în opt ore •

Inedit

TUDOR ARGHEZI

Mi-o sete de tine, suavă,
O sete de-arșiță bolnavă.
Paharele de carne în preajma mea
Dar nu te pot bea.
Pahar rotund
Te-aș bea pină-n fund.
Femeie, răcoare, nălucă
Că setea mea bea și usucă.

Mi-e setea-n rășcoală
Zăcînd ca de boală.
Te-aș prinde-n livede
Dar ochiul ne vede.
Un ochi ca de școală
Deschis pentru noi
Bolnavi amindoi.
Ne află tot satul,
Pindește păcatul.
Păcatului inima-i dulce,
Că vrea să te culce,
Ascunși în hățiș,
Te-aș bea pe furis.

1964

Notă — Pe fila de manuscris a acestor poezii se găsește următoarea însemnare: Volum: Juneie (Versurile Juneiei). Volumul, care trebuia să cuprindă o serie de poezii dedicate soției sale, Paraschiva, a rămas în fază de proiect. Cea pe care o publicăm este printre puținele care au fost definitive.

MITZURA ARGHEZI ■

Fete
da la
„Tricodava”
in fotografii de
ELENA
GHZRA ■

Ceea ce scoți la lumină din infinitul necunoașterii

Șef al laboratorului în care ne aflăm acum, de tehnică și organizare farmaceutică, este o femeie: nu prea înaltă, brunetă, iute în mișcări și amabilă. Aceste constatări sînt însă de suprafață, caratele sufletești ale unui om rămîn ascunse la o primă vedere. Îți trebuie timp să sondezi spre adîncimile lui, finețe — ca să-i percepi nuanțele. Treaba e și mai dificilă cînd e vorba de o femeie. Pentru că o femeie, mamă și gospodină acasă, cercetătoare și în plus șefa de laborator la serviciu, trece prin tot atîtea ipostaze ale responsabilității. Și după toate astea, se gîndește ea acum, un ziarist cade așa din senin și o întreabă despre munca ei. Și eu, își spune ea în continuare în gînd, eu nu pot vorbi numai de munca mea fără să pomenesc și de munca celorlalte colege. Fiindcă, dacă avem niște rezultate, mai ales pe linia introducerii de materii prime românești în fabricarea medicamentelor, ele nu-mi aparțin numai mie, ci întregului colectiv de cercetătoare și cercetători de la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetării farmaceutice. Cum să-ți separi meritele tale de ale celorlalți și să vorbești numai de ele? Georgeta Călin are dreptate, cedez, și ca să dau totuși curs acestui articol, întreb:

— Care sînt cele mai recente realizări în acest domeniu?

— Uite, zice, într-un timp se simțea lipsa unor produse pentru copii, precum Cavitul sau Ascolecitolul. Marea majoritate a cercetătoarelor noastre sînt și mame, ne interesa deci în mod direct această problemă a găsi-rii unor materii prime indigene care concurează la fabricarea acestor produse medicamentoase. Lipsa în principal uleiul de rapiță rafinat și hidrogenat: se aducea din import. Ne-am îndreptat eforturile în această direcție, am efectuat cercetări și, iată, după mai multe încercări am reușit să obținem avizarea uleiului de rapiță rafinat și hidrogenat fabricat în țară, cu materie primă indigenă. Întreprinderea de medicamente Biofarm îl folosește acum la fabricarea produselor Cavit 9 și Ascolecitol. Am renunțat astfel la un import de 70 tone de butir-cacao pe an.

— Și, probabil, nu este singurul exemplu!

— În colaborare cu specialiști din industria medicamentului, cu alți specialiști de la Întreprinderea de detergenți Timișoara, am obținut produsele: Lanosolv M, o bază de unguent cu proprietăți emulgatoare mixte, înlocuitor al lanolinei anhidre din import, și Emulgator 1693, folosit, de asemenea, la fabricarea unguentelor. Ambele se folosesc la Întreprinderea de antibiotice Iași, la fabricarea unguentelor. Sînt și alte propuneri de înlocuire a unor materii prime din import cu materii prime indigene, realizate nu numai de noi, ci și de alte institute de cercetare, fabrici de medicamente, cum și de către unii cercetători pe cont propriu, să mă exprim astfel. Cercetătorii de la Centrala industrială (CIPA) din Rîmnicu Vîlcea au obținut, de pildă, propilenglicolul românesc, foarte bun din punct de vedere calitativ, foarte mult folosit în compoziția a numeroase medicamente, pînă la pasta de dinți. Am contribuit, de asemenea, la avizarea Apilarnilului, autor N. Ilieșiu. Ce rezultate de aici? Că în condițiile actuale, cu mult simț de răspundere, cu seriozitate și mult discernămint (e vorba totuși de medicamente!), și mai ales printr-o colaborare interdisciplinară, se pot aborda și finaliza cercetări care să ne permită valorificarea în mai mare măsură a unor materii prime românești. E o obligație a noastră, a cercetătorilor, e și o mîndrie patriotică, dar mai e și o treabă cit se poate de eficientă: să nu mai cumpărăm de la altul, ci să faci cu ce ai tu acasă.

— Ne-ai vorbit pînă acum de înlocuirea unor materii prime aduse din import. Ce invenții aveți dv., cercetătoare de aici, în domeniul medicamentului?

— Invențiile noastre nu-s deloc puține, să știți: am obținut un preparat, tip unguent, cu progesteron și fenilbutaronă, destinat tratamentului mastopatiilor (boli ale sînilui), care va înlocui importul de Progostogel. Medicamentul e autorizat de Ministerul Sănătății și va intra în fabricație în acest an, la Întreprinderea de antibiotice Iași. Mai avem și altele, cum sînt: pasta de sulfat de bariu pro Roentgen, Picnazu-ul, o soluție pentru tratamentul rinitei acute, cronică sau alergice, Ferglurom, mite și forte, preparat antianemic. Dar un rezultat deosebit și de ultimă oră al cercetătoarelor laboratorului nostru îl constituie soluția injectabilă de nitroglicerină 0,5 la sută. Deosebit, zic, pentru că a fost și foarte greu de obținut, ne-a impus colaborarea cu specialiștii ai Întreprinderii de medicamente București, dat fiind și marele risc terapeutic prezentat de administrarea pe cale parenterală (în perfuzie) a produsului. A trebuit să obținem nu o simplă soluție, ci o soluție cu unele

caracteristici obligatorii: să fie perfect stabilă, sterilă, lipsită de impurități toxice sau pirogene, lipsită de reacții adverse. Ministerul Sănătății a autorizat fabricarea și în cursul acestui trimestru vor realiza circa 30.000 fiole la Întreprinderea de medicamente din București.

— Ce utilitate va avea această soluție?

— Se administrează în infarctul miocardic acut, în angina pectorală, în insuficiența cardiacă din ețimul pulmonar acut și subacut, în crize de hipertensiune arterială. E un medicament de extremă urgență și salvator. La noi în țară nu s-a fabricat pînă acum, iar în lume sînt numai cîteva firme producătoare de nitroglicerină — soluție injectabilă.

— Constat că e vorba aici de un adevărat curaj?!

— A fost nevoie, e adevărat, de un curaj: substanța este extrem de lăbilă, hidrolizează foarte rapid, iar ca să o soluționezi trebuie să realizezi, să obții un amestec de cosolvenți care să ducă la obținerea unei soluții stabile.

— Cine sînt autorii acestui important medicament românesc?

— Dacă n-am vorbit de alți autori pînă acum, aș face, cred, o nedreptate să pomenesc numai pe unii. Principiul este că în institutul nostru există un climat propice cercetării, conducerea acestui institut a știut să infuzeze, așa zice, în fiecare dintre noi pasiune în cercetare, îndrăzneală în abordarea unor teme aparent imposibile uneori, responsabilitate și, nu la urmă, o solidă disciplină. Dv. știți de altfel că munca de cercetare, care este totuși o pasiune, nu se realizează numai în opt ore. O idee o porți în mînta multă vreme pînă cînd se dovedește, cum zicem noi. Ce spun nu e deloc o noutate. Nou rămîne totdeauna ceea ce reușești să aduci la lumină din infinitul necunoașterii. O șansă a colectivului nostru, una în plus, este aceea că sîntem un colectiv încă tînr, media de vîrstă e în jur de 31 de ani, și nu ne-a părăsit entuziasmul. Anul acesta, de pildă, va avea loc în București, în zilele de 10—12 septembrie, cel de-al VIII-lea Congres național de farmacie, cu participare internațională. Vrem, avem această posibilitate, să ne inserăm cu cit mai multe comunicări de valoare.

I-am urat cercetătoare Georgeta Călin să se întimplă întocmai. Și nu cred că a fost doar un schimb de amabilități. Dorința acestui colectiv de cercetători, în majoritate femei, exprimată de această dată doar de una dintre dînselle, de șefa laboratorului de tehnică și organizare farmaceutică, este de pe acum o certitudine, o certitudine ce însumează în ea multă esență umană.

N. GRIGORE MARĂȘANU ■

farmecul și bunul renume din totdeauna.

Maria Moruzov, despre ea scriem astăzi, lucrează la Cina de 24 de ani. La început, și-a ales această meserie de nevoie. Cu timpul, deși nu e o meserie ușoară, a început să-i placă. Viața Mariei Moruzov a fost grea. Necazurile, cele din care alți oameni cad și nu au puterea să se mai ridice, n-au ocolit-o, dar această femeie subtilă și delicată a găsit puterea, atunci cînd avea impresia că nimic nu i-a mai rămas, cînd totul i-a fost potrivit, să-și păstreze demnitatea și calmul.

S-a născut în urmă cu 51 de ani în Brăila. Era al noulea copil al familiei Vasilescu. Tatăl copiilor, a plecat de-acasă și n-a mai vrut să știe de ei. Pe copii i-a crescut, așa cum a putut, mama. Cînd avea 34 de ani, mama a murit și copiii au rămas singuri. Copiii s-au ajutat între ei să iasă la liman. Școală mai puțină, muncă multă. Maria Vasilescu a venit în București și s-a măritat. A avut un copil, pe Viorel. Soțul i-a murit și avînd de crescut un copil, Maria Marinescu, așa se chema atunci, a făcut niște cursuri de bufetiță. Pentru asta nu se cerea cine știe ce școală. A lucrat ca bufetiță la Continental și Capșa. Anoi, din 1960, ca ospătară la Cina. La început la restaurant, după aceea la braserie. În urmă cu 11 ani, băiatul s-a prăpădit și Maria Marinescu a rămas singură. În fiecare zi serviciu. Oamenii vin la restaurant să mîncească și să bea un pahar de vin cu prietenii, să se simtă bine. Dacă au necazuri, le au pe ale lor. La restaurant mai uită omul de necazuri, se ia cu vorba, îi face plăcere să fie servit bine.

Anoi, Maria Marinescu și-a terminat liceul. Școala nu-i mai folosea în meserie, dar a avut ambiția să învețe ce n-a putut învăța la timpul potrivit. S-a recăsătorit cu Simion Moruzov, desenator la Studioul „Alexandru Sahia”. Maria Moruzov spune: „Am avut parte de liniște și puțină fericire tîrziu. Am un sot cumsecade, un bărbat deosebit. Dacă ar fi peste tot în lume liniște și frumos ca la mine acasă, ar fi tare bine”.

Bucuriile meseriei? În denținerea planului, retribuțiile întregă pe care o duc acasă,

mulțumirea clientului care îți spune la plecare: mulțumesc, sîrut mina doamnă. La Cina e bine pentru că se servește vin, bere, grătar și bufet. Clientii sînt liniștiți și nu creează probleme. Sînt oameni care vin de ani de zile, beau un pahar de vin, mai schimbă o vorbă cu prietenii. Colectivul e vechi și oamenii se ajută între ei. În fiecare joi, la ora zece fix, un grup de pensionari, prieteni, se string aici. Alți ospătari îi evită. Ei mă caută pe mine. E și asta o bucurie. Sînt liniștiți, consumă puțin, nu stau mult. Cîte tacimuri să pun? întrebă ea. Nu știm. Să vedem cîți reușim să ne stringem astăzi, răspund cei care au venit la timp.

Necazurile meseriei? Necazuri nu prea sînt. Vara e mai greu. Ești nevoită să faci uneori tură dublă. Unii dintre colegii noștri pleacă pe litoral. Să mergi timp de 16 ore nu e chiar ușor. Sînt operată de picioare de două ori. Seara după ora 11, e foarte greu să ajungi acasă. Stau tocmai în Drumul Taberei și pînă reușești să prinzi un maxi-taxi pierzi o groază de timp. Iarna e mai ușor, dar vinzarea e mică și nu ne scoatem salariul, pardon, retribuția. Ultimele două luni am lucrat la bufet. Acolo cîștigăm bine, dar stăteam tot timpul în picioare. Doctorul mi-a recomandat să merg, așa că am trecut din nou în sală. Mai descărcăm și încercăm navete. Nu putem să-l lăsăm doar pe bărbat să facă munca asta. Cu clienții n-am avut niciodată probleme neplăcute. Clientii noștri sînt oameni serioși. Rar se mai strecoară cîte unul mai reactiv. Astă-vară, tîn mîntă, mi-au fugit trei tineri neplătiți. I-a prins Silviu. Am 51 de ani și nu știu cum arată marea vară. Îmi iau concediu doar în luni de iarnă. Ca orice meserie, trebuie s-o faci bine și cu plăcere. Cine nu este din fire amabil și calm nu trebuie să se arunce de o meserie ca asta. Se chină și pe ei și îi nemulțumesc și pe clienți. Am peste 25 de ani de muncă și n-am avut nici un necaz. Chiar dacă uneori e greu, nici nu mai băgăm de seamă. Ne-am obișnuit.

Pensionarii de la tradiționala mară de tot erau cu efectivul complet și întrebau de Maria Moruzov.

OPREA GEORGESCU ■

„Cea mai mare parte din comoara este moștenirea directă a sufletului delicat,

O invitație la tandrețe

Chipul mamei în literatura română, ca temă stereotipă dată elevilor de liceu, are, dincolo de didacticismul ei o largă deschidere în frumos și adevăr. Căci, după cite știu, puține literaturi din lume au avut și mai păstrează încă fluent și cu pregnanță icoana de aur și lumină a mamei, ca literatura noastră. Suav, luminos, dureros, aspru, de la Miorița încoace mama devine personaj, invocație, argument, simbol în operele marilor domnitori ai literelor române: Eminescu, Creangă, Coșbuc, Goga, Sadoveanu, Arghezi, Blaga în prelungire prin Ion Brad, Labiș, Adrian Păunescu sau Ioan Alexandru până pe pragul zilelor noastre. Există și o bună antologie a liricii pe această temă profundă și vastă. Desigur, incompletă. O antologie cuprinzând toate capitolele beletristice s-ar contopi aproape în întregime cu literatura națională însăși.

În planul istoric dar suflat în abur de legendă, echivalenta mamei Gracchilor este, la noi, întredită: prin Muma lui Ștefan cel Mare, prin Tudora Vrincioia și prin eroina comunistă Donca Simo care a fost constrinsă să nască în închisoare.

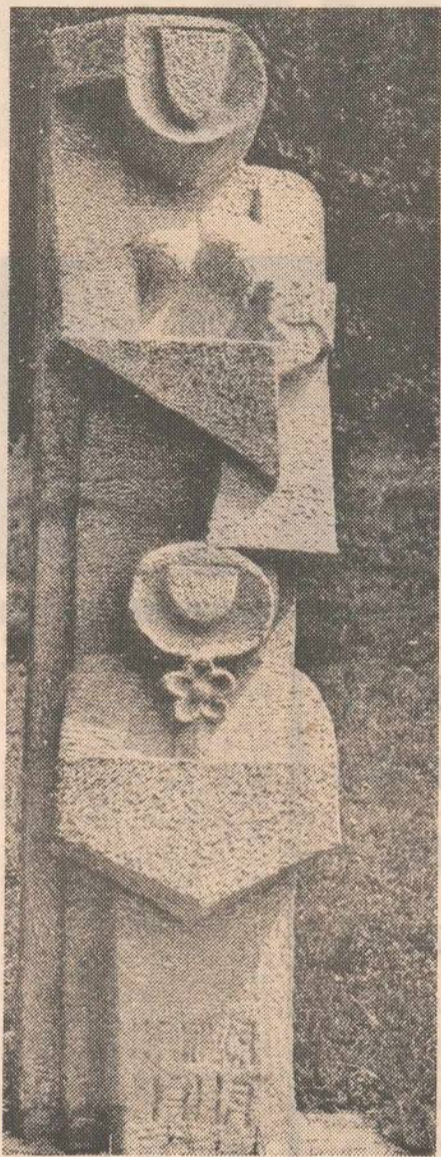
Sint și excepții destule. Modernizarea tuturor literaturilor, prin sublimarea și intelectualizarea sentimentelor a rărit apariția în operă a chipului mamei; o distanțare împinsă până la simțul pudorii a condus la ocolirea inspirației directe și spontane. Dar mai puțin în sensul literaturii noastre. Cu excepția lui Bacovia și Barbu, toți marii poeți dintre cele două războaie sint autori ai unor excelente poeme pentru sau despre mamă. Astăzi, la fel, și este de remarcă de asemenea resurrecția poemului maternității de la Magda Isanos la Doina Uricaru, de pildă. În structuri moderne, — dovadă că modernitatea adevărată (și nu cea disimulată) rămâne, ca orice bună literatură, deschisă tuturor temelor.

Noțiunea de mamă, prin dialectica fecundității și a reprimării generațiilor intră în meditație și deschide frumoase orizonturi filozofice, încă din poezia greacă încoace. Și de filozofie a istoriei, — prin tragedia Atriziilor în lupta crincenă dintre adevăr și destin, — prezentă de altfel și în Surisul Hiroșimei de Eugen Ibeleanu sau în Războiul cunoașterii de Ion Brad. Aceeași noțiune se confundă, la modul simbolic, în spirit umanist, cu pacea. Apoi cu patria ca entitate geografică, istorică și etnografică. Apoi cu limba, cu limba maternă. Și tot așa cu duioșia, cu liniștea, cu frumusețea, cu înțelepciunea. Sint tot atâtea unghiuri colorate de vedere prielnice artei adevărate, marii arte. Nu văd ce distanțare, ce simț al pudorii ar putea pune stavilă între condeiul autorului și mama care l-a creat. Inclusiv când e vorba de poezii de idei: mama este, în fond, o forță demiurgică, — ea crează o lume. Ea este Cronos și Gea totodată.

Scriu aceste gânduri, cam risipite, nu prea bine ordonate, în ajunul zilei de 8 Martie la bucuria că în calendarele moderne femeia ca maternitate își are o zi tipărită în purpură. Astăzi când mama (și copilul) trăiesc sub protecție și investitură de partid și de stat, când creșterea populației patriei ne preocupă din o mie și unul de motive. Și sint fericit să constat că și la acest capitol (măreț prin simplitatea lui și simplu prin măreția lui) scriitorii noștri dintotdeauna și-au făcut în mod strălucit datoria. Și și-o vor face-o în continuare ca, la rîndul lor, să fie prețuiți așa cum se cuvine.

AL. ANDRIȚOIU ■

Zece scriitori și un gând ce înrouează privirea

O, mamă dulce mamă...

Frumusețea nu-i un miraj, e la Miraj!

Rivnit loc de muncă, mi-am zis, trebuie să aibă femeile de la Miraj. Să fabrice parfumuri cu mirosuri dintre cele mai rafinate, creme și lacuri pentru unghii, rimeluri și vopsele pentru păr, cosmetice de toate felurile care nu au alt final decît acela de a întreține și spori frumusețea. Am bănuț totdeauna, că o femeie așezată în fața oglinzii, înconjurată de astfel de miracole, repetă cu propriul ei chip mitul genezel. Ritualul din fața oglinzii, desăvirșită în numele frumuseții, aduce cu acela al unui sculptor care își mîngîie statuia, pentru ca sufletul acesteia să reverbereze spre inima celui care o va privi. Mitul zămislirii Evei nu s-o fi născut cumva în fața oglinzii? Lăsînd la o parte ipotezele, un fapt este cert, munca femeilor de la Miraj, ca de altfel de la oricare fabrică de parfumuri și cosmetice, vine să completeze, cu un farmec în plus. Natura, chipul frumos ori mai puțin frumos cu care omul a venit pe lume!

— Dar ea, munca noastră, ne completează acum ingineră Rozalia Speteanu, directoarea Mirajului, reprezintă într-un

fel, și la un moment dat, bunăstarea unei societăți.

— Cum? am întrebat-o eu.
— Produsele noastre, zice, sint produse de igienă, de curățenie, pe care omul nu le cumpără ca pe niște produse prioritare, cum ar fi piinea sau laptele, dar faptul că noi am fost nevoiți de cerere să ne sporim volumul producției an de an în ritm de 8—10 la sută, e o dovadă a creșterii gradului de civilizație, a creșterii, orice s-ar spune, a nivelului de trai. Oamenii încep să disponibilizeze o parte a bugetului lor și spre procurarea acestor produse, care într-un fel devin și ele sau tînd către o anume prioritate. Eu cînd văd că s-a mai ridicat un bloc, mă gîndesc și văd cu mintea acolo și o baie. Și atunci îmi apare în față necesitatea produselor noastre care se vor consuma în acea baie: șampon, săpunuri, deodorante etc.

— Alături de necesitatea cantitativă a acestor produse, cum împliniți celălalt aspect al acestei necesități: calitatea?

— Ne-am dorit totdeauna să facem și noi pentru femeile din România tot ce

Tulburătorul granit

Femeia este cuprinsă în distribuția existenței omenirii numai cu roluri titulare: mamă, soție, soră, logodnică, tovarășă de muncă, educatoare... Zodia umanității fiecăruia dintre noi s-a decis sub această constelație, suport natural și social al nașterii și renașterii ființei noastre, sursă și antologie a tot ce este omenesc pe pămînt. Menită să dea viață omului — dar și omeniei —, să dea suflare dar și suflet, femeia are un mandat imprescriptibil, pe veci înțipărit în ființa și firea sa. E o gestație neîntreruptă prin care rodul pintecului său „spălat cu lacrimi și uscat cu zimbet” — copilul — prinde acele trăsături care îi conferă nu numai chipul dar și valoarea sa de om. Femeia prezidează statornic această necontenită naștere și renaștere a omului ca om. Aptitudinea de a zămislî oameni, a lăptarea spirituală a vîrstarelor, această este maternitatea deplină, atributul superior al oricărei femei. Codul obligațiilor mamei este mai larg și mai aspru decît al oricărei alte ființe. Și, totodată, cel mai respectat. Aici sint cele mai puține derogări. Port-drapel al vieții și umanismului, mama străbate la nevoie, ca și zeita Ceres, iaduri pentru salvarea fiilor săi. Căci mama nu își conjugă nici bucuriile nici restriștea la persoana l-a. Este firesc, dar tocmai acest „firesc” constituie rada neînundabilă în mijlocul atîtor valuri. Instinctul de conservare al mamei se îndreaptă spre alții: ea scoate primul țipăt de alarmă și părăsește ultima locul oricărei dureri. Există o suveranitate dobindită, cu anii, de către copii. Niciodată de mame. Ele rămîn vasale rodului lor, crengi cu amintirea flăcării care a înnegurat și a rodit prin ele și care se desprind, dobîndindu-și orbita proprie. Este prețut uriaș, plătit de maternitate, fără contraechivalent sau care de pretenții. Mama, soția, sora, logodnica, prietena... figuri vii ale feminității. Proteguindu-l pe puternicul bărbat printr-un granit deosebit: duioșie, căldură, nemărginită putere de sacrificiu, vibrația pentru tot ceea ce este frumos, pur, înălțător.

MIRCEA SINTIMBREANU ■

Sărut mîna!

Stau și mă întreb, în timp ce scriu aceste rînduri, la ce s-o fi gîndind mama mea; nu se poate gîndi decît sau la frațele meu, sau la mine, la ce-a fost și mai ales la ce va mai fi. Mama n-a fost niciodată bătrînă. Eu am sentimentul că îmbătrînesc, nu numai cu anii, cu sufletul: viața nu e simplă și e cu atît mai puțin simplă cu cît noi am croit-o așa. E suficient însă să-mi închid pentru o fărîmă de secundă pleoapele, să-i privesc fața prin necazurile vieții ca să înțeleg că forța mea, atîta cit e ea, se află în chipul și în inima ei. Și pe dată ce mi s-a părut greu și de nedeslegat capătă prin existența ei o altă înțelegere. Pentru lăuntru ei am rămas tot un copil, pentru mine, ea, cu mult mai mult decît mamă. Este omul care mi-a dăruit acest pămînt și ferestrele ochilor spre el. Nu m-a născut numai, m-a îmbogățit cu toate frumusețile lumii și mai ales cu răspunerile față de ea. Nu fac parte dintre oamenii dornici să scrie omagial

într-un fel și să gîndească între spațiile calendaristice neînsemnate cu roșu altfel, despre omul care ne-a adus pe pămînt din dragoste și din plîns. Cred că întrebările cheie-puse la maturitate de fiecare dintre noi s-au născut, de fapt, în secunda zămislirii, odată, cu noi, ele dezvoltîndu-se mai apoi, crescînd sau întunecîndu-se și murînd împreună cu noi. Ne aduce pe lume apăsîndu-ne umerii fragili cu bucuriile și necazurile zecilor de generații de dinaintea noastră; și de multe ori, aflîndu-te cu tine însuși, privești într-altul dorîndu-te descoperit sau vînd a fi descoperit prin universalitatea matricei comune. Mama e unică nu pentru că ne aduce pe meleagurile răsăritului de soare strigînd; e unică deoarece lasă disperarea din țipăt în tine ca o pedepsă și o chemare sfîntă. Aveam patru sau cinci ani cînd am văzut primul copil născîndu-se. Eram la strîns de coceni de porumb pentru foc. O femeie s-a așezat pe marginea răzoruului; bărbatul

Mamă, poveste...

Mă-ntorc la tine, riul cum se-ntorce
Prin marile zăpezi, către izvor
Și te găsește torcîndu-ți printre Parce
Firul luminii ce s-a rupt ușor...

Ai grijă, Mamă, răsuțește-l bine,
Să-l poți urma prin noapte în apoi
Cu brațul tînar care încă ține
La sin pe fiecare copil ascuns în noi

Cei mai cărunți ca tine de-atîta așteptare,
Cei care-ți semănăm doar în priviri
Și-n dragostea de vatra ce-a ars

stăruitoare
Ca să ne vezi la față și poate să te miri

Cum îți purtăm lumina în ochi
ca pe-o merinde
Pe drumurile țării porniți și-ntorși aici
În satul care-n alte păduri de ochi
s-aprinde
Legîndu-le de tine ca firul de arnici...

Mamă mai tînară ca noi, poveste
Ce nu se mai termină, nu se mai
Împiedică pe drumul întoarcerii, ci este
Ca o grădină tristă de flori în luna mai...

ION BRAD ■

cu o voce blîndă a îndemnat vitele să oprească, apoi tot el, cu cosorul, a tăiat legătura dintre făt și mamă. Fără să se agite, fără să cheme pe nimeni în ajutor. S-a dus apoi cu copilul la Arieș, l-a spălat în apa încălzită de soarele primăverii și s-a întors cu el învelit în cămașa făcută scutece. Femeie și om s-au așezat din nou de arat. Plugul era de împrumut, vitele la fel. Ne-am văzut de coceni, iar ei de trudă, numai eu am rămas în urechi cu acel țipăt neuitat nici acum la anii pe care îi am. M-am apropiat de mama, i-am luat mîna în mîna mea, ca și cum aș fi vrut să mă apere de strigătul ce-mi vuia în urechi, și ea, ca să mă liniștească, m-a îndemnat să-i spun prima vorbă învățată și după ce i-am spus-o, mi-a mărturisit că taina nașterii stă în împreunarea buzelor omenesti la rostirea cuvîntului mamă. Deoseori îmi împreun buzele rostînd în gînd ceea ce atunci în copilărie am strigat cu voce tare ca să scap de frica țipătului noului venit pe lume. Mă bucur pentru lumea mea, așa cum e, cum mă bucur de strigătul celui menit să intre în viață continuîndu-mi propriul meu strigăt. Ziua ta e numai a ta, dragul meu Univers ce m-ai adus pe lume din rana vieții tale și lăsîndu-mi moștenire, ca o datorie, să-mi împreun mereu durerea cînd îți rostesc numele de mamă.

PETRE SĂLCUDEANU ■

lizat în linia parfumului Femme al lui Rochas și altele.

— Industria românească de cosmetice și parfumerie n-a moștenit nimic, din cite cunosc eu, este o industrie creată în anii de după Eliberare. Cum atunci muncitorii de la Miraj au ajuns, într-un răstimp scurt, să creeze și să fabrice produse de o astfel de competitivitate? Se poate vorbi, în speță, de o anume înclinație, de o vocație în acest delicat domeniu?

— Înainte de 1949, în România, doar se ambalau niște produse de parfumerie, ale unor firme străine. Tot ce a apărut, a apărut pe un teren nou, și am început cu începutul. Am avut însă, în această primă generație a industriei noastre de parfumerie și cosmetică, muncitoare care au pătruns, cu destulă dragoste și trudă, tainele meseriei lor noi. Zic muncitoare, pentru că aproape 95 la sută din numărul total al muncitorilor noștri, sint femei. Am învățat lucrînd, pentru că repetiția este mama învățaturii. În plus, am studiat literatură de specialitate, documentații din domeniu, iar unii dintre specialiștii noștri au făcut stagii la firme francezești, desigur, de renume.

— Dumneavoastră, o știm, sinteți un astfel de specialist, nu unul care a făcut stagii în străinătate, ci unul care a devenit, muncînd cot la cot cu ceilalți, chiar

se realizează la nivel mondial. Femeile noastre fiind la fel, dacă nu mai meritoase, poate, decît altele. Dorința asta a noastră a devenit, cred eu, realitate în acest domeniu. Dovadă că produsele noastre sint foarte solicitate în țară și la export. Avem piețe pe care sintem prezenți de un număr însemnat de ani, avem o societate româno-spaniolă la Madrid, care ne desface marfa; vindem produse cosmetice din gamele Gerovital și Pell-Amar, la Paris, Roma, Milano, Atena, Madrid, în Finlanda și Suedia, ca să nu mai vorbim de faptul că exportăm în toate țările socialiste.

— Ce produs al Mirajului ar putea concura, să zicem, cu un parfum francezesc?

— N-aș vorbi de concurență, dv, gîndindu-vă, în acest caz, cred, la egalitate; mi-ar plăcea să vorbesc de competitivitate. Femeile, toate, au o anume înclinație, admirație pentru parfumul francezesc. De fapt leagănul parfumeriei rămîne, totuși, Franța. Noi ne-am propus, însă, să realizăm contracturi de parfumerii francezești și dispunem azi de o paletă mare de astfel de produse: Eva Lux, de pildă, e un parfum în linia parfumului Y al firmei Yves Saint Laurent; pe urmă avem parfumul Cristal, în linia lui Miss Dior. Parfumul Amfiteatru este rea-

sensibilității și imaginației poezilor blînd și iubitor al mamelor" —

Cincinat Pavelescu

O, MAMĂ, DULCE
MAMĂ

Acolo, mamă, te zăresc / Pe tine-ntr-o căscioară

Războiul pentru mamă și copil

Aveam aproape 6 ani. Războiul era pentru copilul de țaran dintr-un sat ascuns în creierul munților, doar o poveste infricoșătoare asemănătoare cu cele spuse în nopțile lungi de iarnă la gura cuptorului de moșii aceia cu mustațile lungi și imbricigate ce făcuseră primul război la Piave, împotriva talianului, vârsându-și singele pentru Frantz Iosca. Pînă cînd într-o zi s-a auzit mugetul tunurilor tot mai aproape, mai amenințător. Și-n zorii unei zile din toamna lui '45 am fost smuls din așternut, cu ochii cirpiți de somn și purtat în brațe pe drumeagul ce ducea spre pădure. Priveam îngrozit puhoiul de oameni ce ne tira cu sine spre ogașele întunecate ale codrilor. Sus pe culmea dealului răpăitul unei mitraliere se distingea între celelalte împușcături de armă. Gloanțele cădeau pe acoperișurile caselor ca niște boabe de fasole, zburiau prin aer adăvărati bondari ucigașori. Am coborît în ripa protectoare eu și al mei, cu groază și disperare, așteptînd și sperînd ca tăvălugul acela de foc să ne ocolească. Și în timpul așteptării aceleiași chinătoare s-a auzit fișitul viclean al unui proiectil apropiindu-se pe furie, ca un șarpe, sau ca moartea însăși. A căzut la cîțiva metri depărtare de noi. În momentul acela trupul mamei m-a acoperit, păvăză vie, sacrificată în calea schijelor. Putea să fie cu prețul vieții ei. Din fericire sorții au decis să nu se întimplă acest lucru.

Cu această scenă, cea mai îndepărtată a copilăriei mele, începe de fapt un șir lung de întimplări, unele spectaculoase, altele în aparență neînsemnate, în care ea, dătătoare de viață, ocrotitoare, jertfelnică, ne-a vegheat creșterea și împlinirea ca oameni, a mea și a fraților mei.

Pentru tot ce a făcut, pentru tot ce reprezintă pe acest pămînt, ea, mamă, găsi-vom oare destule cuvinte de dragoste și recunoștință?

ION MARIN ALMAJAN

Lecția de iubire

Ea locuia pe un scăunel de bucătărie iar eu locuiam în poala ei fermecată, poala unei fuste de cîneapă înălbîtită din comuna Seini.

Cînd n-avea chef să vorbească fluiera: un suierat tărăgănat și subtil, întretăiat de suspine și lacrimi care îi abureau ochelarii, condensînd în spațiul casei atît de multă melancolie încît o împingeam ușurel, de la spate, spre dulapul roșu, de lemn vopsit, în care se afla elixirul vieții, băgat într-o sticlă infundată cu cocean de porumb.

Cînd vorbea, femeii și bărbații pe care îi striga de departe ca să îi certe sau ca să îi imblinzescă, veneau șiruri-șiruri, așteptînd, la picioarele ei încălțate în sandale, să fie poftiți la înfățișare, fiecare cu plîngerea și povestea lui. Un pomelnic al neamului dinspre mamă, cu întimplări de viață și mai vesele și mai triste, rostite pește, pe nas și lătit silabă peste silabă, depăna un ghem fără capăt, pe firul căruia ajungeam demult și departe, într-o lume unde soarele nu voia să apună și trăia la un loc cu stelele și cu luna, în pajistile înflorite de pe dealurile Maramureșului.

Îi spuneam Muca, de la Mămuca, mama mamei, în poala căreia ajunsesem im-

ediat după naștere și din poală direct în Semi, satul ei de care nu s-a despărțit niciodată, simțindu-se exilată și încoțită în lumea rece a orașului de care încerca să se apere muncind enorm. Spăla, călca, gătea, curăța, crăpa lemne, culegea plante medicinale pe care le usca în cămară, pe polițe, pregătea suncile, jumările și cirnații, punea murături și magiunuri, făcea compot și dulcetuți din toate fructele de pădure, cocea gogoși, cozonaci și plăcinte și nu obosea niciodată, bucuroasă de laude, intristată de vorbele rele, nemeritate, pentru care lăcrima nevăzută, peste cojile de cartofi din chiuvetă sau peste tigăile de rîtaș. Apoi o lua de la capăt, șiroind de devotament și credință, slujind rostul casei în care partea ei era munca și, absolut gratuit, fără ca cineva să i-o ceară, dragostea, o dragoste absolută, pentru care nu s-a tîrșit niciodată, înălțînd-o în ziduri, în preajma noastră, ocrotindu-ne și apărîndu-ne. Mai tîrziu, cînd întimplările nu prea vesele ale vieții au dus-o

Mamei

„Of, ce-ncurcă lume!“ era fraza Ce mi-o aruncați din fragedă pruncie. Măturîndu-mi inima cu raza Iubirii-ți, fatalmente, caldă vie :

Pe seut deviză, sticloasă lance, Ea-mi armează pinza firii supte. Blînd-avertisment, veșnic elan, Ce Golul gînditor al cărnii-mi umple.

Iubirea Ta, ce hrană! Oarbă, lin, Ne sapă trepte în temperament Și-n planul artei suie în destin.

Minoritar, ca David vehement. Ce răsturna-va-n praf și nimicîi Pe Goliathul unui mod de-a fi.

NICOLAE BREBAN

înapoi, la Seini, satul ei de care nu s-a despărțit niciodată, a murit de tristețe, fiindcă între timp învășase să nu poată trăi fără dragoste.

O uit citeodată, dar în clipele grele, zidurile ei de iubire sînt în spatele meu și mă apără, și cu toate că se află atît de departe, neînțînța nu mai are putere asupra ei fiindcă sade iarăși, pe scunelul mic, de bucătărie, și eu stau iarăși în poala ei fermecată, poala unei fuste de cîneapă înălbîtită, ascultînd pomelnicul acela de familie de firul căruia m-a legat și pe mine, cu dragoste.

SINZIANA POP

Spiritul ei ocrotitor

Măruntică și uscățivă, pîrînd fragilă, n-am văzut-o niciodată odihnindu-se, dormind. Se culca ultima, se trezea prima și în copilărie, n-aveam nici o îndoială că nu doarme niciodată. Vara era, cu tata, în răsăritul soarelui, pe ogor, după ce cu noaptea-n cap pregătea hrana zilnică; iarna robotea cu furca de tors, războiul de țesut, suveicile, iglițele, andreaua, acul. Cămășile, hainele, ciorapii, fularule, mînușile, puloverule, toate erau făcute de mina ei, adevărat atelier de industrie ușoară. Oplicile și căciula erau rezervate mamei. Îngrijirea păsărețului era tot în seama ei, în vreme ce tata răspundea de haine, porc și oi. Perfectă diviziune a

muncii. Neplanificată, moștenită din străvechime. Aștepta cu nesfîrșită bucurie zilele de sîrbători, pregătea atunci bucatele cele mai gustoase, mergea cu tata la horă unde jucau și chiuiau cu o energie pe care nu știu de unde-o mai găseau, împreună cu tot satul.

N-am auzit-o lamentîndu-se. N-avea timp sau voia să ne cruțe pe noi, cei mici, de marile dureri ale vieții. Se mulțumea cu puținul ce-l agonisea din munca aspră, în cîmp și gospodărie și considera un noroc ce i se părea a fi mai mult decît s-ar fi așteptat. N-am auzit-o clevețind și birfindu-și semenii. Îi lipseau, cu desăvîrșire, invidia noastră cea de toate zilele. Tolerantă, era gata să ierte și cele mai grele păcate căci, zicea ea, fiecare va plăti pentru ceea ce face, nimeni nu scapă de judecată. Nu putea concepe că răi vor sta, într-o eternitate, la cot cu cei buni. „Atotputernicul“ nu era pentru ea un dispecer de premii pentru bună purtare ci mai ales un judecător neînduplecat și drept. Necesară și infailibil.

După moartea tatei, la 50 de ani — vîrstă care era și a ei — a mai trăit 22 de ani. De fapt și-a supraviețuit hrîndu-și sufletul din nostalgie. Cînd îi ofeream cite ceva refuza ori primea cu multă greutate, rugîndu-ne să nu-i purtăm de grijă, că noi sintem tineri și avem nevoie de multe, că ea are de toate. Era foarte mulțumită cu mica pensie dată de ceape. De fapt, bunurile -acestei lumi le socotea, după moartea tatei, amăgitoare. Aștepta să-i vină „vremea“ și suferea că „întîrzie“. Așezîndu-și copiii la locul lor, cu familiile lor, avea credința că și-a făcut datoria, se simțea împăcată. Se „grăbea“ să-l asigure și pe tata că totul e bine, desi pe de altă parte era sigură că și el, „de-acolo“, veghează la destinul nostru cu aceeași putere ca în viață. De fapt îl era dor de el, un dor de tinerețe caldă și pură. Îi era apoi dor de părinți, de toți cei care se petrecuseră din generația ei, era sigură că-o să-i reintîlnească, să refacă viața de-nceput. Și va aștepta „acolo“ și pe cel încă „rămășă“ care, pe rînd, după cum le e scris, vor urma. Și lumea i se înfățișa din nou așa cum a fost, altfel nu se putea.

La puține zile după ce-mplinesc 72 de ani, într-o dimineață luminoasă, se apucă după obicei, să scape grădina, să curețe ograda. Venea primăvara. Spre prînz, puțin ostentiv, s-a așezat să se odihnească. Fără nici o vîlcăreală, într-o liniște deplină. În care a rămas, într-o eternitate. Uneori mă gîndesc că spiritul ei ocrotitor îmi poartă de grijă pe deasupra vremilor și întimplărilor. Și sint, atunci, mai puțin îngrijorat.

POMPILIU MARCEA

Sfielnic

Dacă la un moment dat sint ușor peiorativ sau firesc senzual, vorbind despre sinii, sinii mamei devin total inaccesibili și de o frumusețe aparte așa cum i-am văsat eu, copil fiind, ca niște lebede de zăpadă, pure și totodată impure. Aceștia sint sinii mamei din care brusc, alătînd, dispore senzualitatea, acea „dudă“ arhe-ziană, mugurul țîței, cum i s-a mai spus, disoare brusc cînd alăptează, iar el, tatăl, care e mai mult un element dedus, un adevăr abstract, el, bărbatul, devine la rîndul lui sfielnic și tandru ocrotitor, un fel de gîsca care sîșie aducîndu-i ei, mamei sau femeii iubite, totul, de la covrigi și pînă la murmur de stea și adevăr, de legendă și iubire.

Cît despre mama mea, care m-a născut în mari dureri, pînă la renunțarea de mine, nu am decît amintiri inițial abstracte. De fapt, nici un copil nu-și aminteste mama în momentul chinului ei. Eu, de pildă, am fost extras cu forcepsul și n-am vrut să văd lumina și lumea decît cu

durerile. Așa îmi explic eu durerile mamei mele, care a vrut să-mi arate lumea în chiar convulsiile ei a'omice. Pentru mine, mamă mi-a fost soția mea. Despre ea numai sufletul meu poate vorbi. Dar sufletul n-are cuvinte, n-are limbă, n-are timp, n-are spațiu. Numai simțire. Atît. Numai simțire. Cea mai fragedă imagine a mamei am avut-o atunci cînd soția mea, Elena Velea, își făurea la pieptul ei pe fiul său, mîngîindu-l, răsătîndu-l, alătîndu-l, îngrijindu-l, iar eu, ca un țiscan sîșit, îi aduceam covrigi și iaurt și n-am mai băut timp de sase luni de zile.

NICOLAE VELEA

Întiul cuvînt

Cuvîntul mamă nu știu nici cînd nici cum a apărut în conștiința mea crepusculară de la începutul începuturilor ei. A înflorit într-o dimineață, cu prima țalea din cele cîteva plantate în fața casei noastre, fără să o fi bănuț ce și cum are să fie. Și mai ales netănuț decît pentru mine, singură și nesupusă duratei pieritoare niciodată, va rămînea pururea, în amintirea mea, chiar și după moarte.

Știu că ea-mi veghea somnul, răspundea la scîncetele mele, la neastîmpărul meu, la micile mele gemete, poate de vro durere, poate de netînhă. Și el i-am dăruit întiul meu zîmbet.

Albul sinilor ei l-am perceput poate primul, pe cînd nu știam că deasupra e un tavan vopsit negru, din scînduri, sprînjînt de grînzile cioplite de un meșter. Era o grîndă din stejar secular, lung, din prima oada, prin tină, pînă în cămara întunecoasă, de care multă vreme mi-a fost teamă și nu-i treceam pragul.

Alb și negru, ca toată viața noastră, pată de timp în culori vil ori stîmbe de o mină cînd meșteră, cînd mașteră.

În mijlocul acestei lumi proteice, cînd mai statornică și cînd mai nestatornică, în care însă ea, mama se înălță și iradia cădură și lumină, ca un obelisc din cea mai curată marmură.

Și ca acea străveche statuie a Egiptului care vorbea cu glas omenesc ori cînta, îmi cînta și mie mama :

Zburară, zburară
Doi porumbi în țară —
Unde să lăsară?
La Lena pe scară,
Cerură pogace
Da' n-ar' cin' le face
Că Lenuța zace...

Iar cum pe la noi, cînd cineva zace, se spune că-l bolnav, eu întrebam de ce-l bolnav Lenuța? Și nici mama nu știa. Eu însă de pe atunci m-am îndătinat, la tot ce nu priceeam, să-ntrub de ce. Am întreat pe oameni, prieteni și dușmani, am întreat cărțile și strălînțarea în care mă îndărtam tot mai mult de locul vetrei din tînda noastră. Și o vedeam tot mai rar pe mama. Cînd veneam s-o caut, o găseam plîngînd. Și de-o întrebam de ce plînge, ea mă săruța și zăcea.

Eu plecam iar pe lume, unde am văzut lucruri frumoase, dar mai multe rele. Am văzut războaiele și oamenii dornici de pace și mă întrebam de ce nu pot trăi în pace, că viața ar fi frumoasă. Dădeau din umeri. Atunci eu chemam cuvintele (care acum erau mult!) și le potrivream în cor, după pildă meșterului Argezil, să le cînte oamenilor.

Și după mulți ani de rătăcire printre străini, făcînd să-i pot imblînz pe oameni, m-am întors cu corurile mele de cuvinte, să-i cînte mamei. Și am început așa :

Acum revin acasă
Mamă să nu te soeril,
A fost vreme furtunoasă
Și tare multe mizerii.

Dar de un mare număr de ani mama murise.

MIHAI BENIUC

dacă sînteți și directoare a întreprinderii. Și pentru că dv. din modestie nu ne veți vorbi despre asta, vom spune tot noi că sînteți autorul, ori autoarea unui mare număr de brevete de invenție, sînteți un inventator renumit în domeniu. Cum ați putut împăca, armoniza munca de director cu aceea de cercetător, de inventator?

— Fără colectivul din care fac parte și eu, fără oamenii aceștia care au știut atît de mult și de frumos să se dăruiască, n-aș fi realizat prea multe nici eu. Creațiile noastre, invențiile, reușitele toate sint toate colective. Un produs nou e o operă colectivă, nimeni nu se poate lăuda cu faptul că el singur a făcut asta sau astăaltă invenție. De altfel visul meu, încă din facultate, a fost cercetarea și învățămîntul. Niște lucrări de cercetare, realizate în studenție, mi-au fost premiate. Așa că n-am stat deoparte niciodată, n-am zis faceți asta sau asta, mi-a plăcut să spun hai să facem, să mă implic în efortul comun al oamenilor. N-am fost niciodată numai director și niciodată numai cercetător. Cel care conduce e bine, e necesar așa zice eu, să cunoască prin cercetare, prin prospectare drumul (și deci viitorul) domeniului pe care îl conduce. Treaba asta îi asigură un anumit succes, nu dă faliment niciodată.

— Cîteva rezultate ale acestor invenții?

— Produsele Pell-Amar, Acanta, Darclee, Dermin, Miss Otilia și altele. Sint produse de mare importanță și de acută actualitate, care valorifică o concepție nouă asupra eficienței unui complex de substanțe active.

— Ajunși aici, spuneți-ne, vă rugăm, cum ambalajul pune în valoare, cum potențează el toate calitățile acestor noi produse românești?

— Am făcut progrese mari și în direcția asta, dar ambalajul rămîne sfera noastră de preocupare unde există încă mult loc pentru mai bine. Sint convinsă, de pildă, că prin realizarea produselor Gerovital formula 2, vom realiza, din acest punct de vedere, o competitivitate cu orice produs asemănător din orice țară.

— Și mai concret, vă rugăm!

— Vom realiza pentru prima dată în țară niște containere (borcane, flacoane din sticlă și din plastic), cu capace, planșe din carton, care vor avea aspect și forme de nivel competitiv. Pentru că, știți dv, și ambalajul vinde marfa. Primul contact al cumpărătorului e cu ambalajul și pe urmă cu produsul.

— Lucrul ăsta se va realiza în unitatea dv.?

— Nu, le vom realiza în colaborare cu unitățile producătoare de ambalaje, dar se vor fabrica după studiile și proiectele noastre.

— Cu ce firme străine colaborați?

— Colaborăm fructuos cu mai multe firme, cum ar fi Helene Rubinstein, Wella, Schwarzkopf, L'Oreal. Realizăm produsele lor, pe baza documentațiilor lor și a tehnicilor lor de control de laborator. Faptul că sintem relativ tineri, ca industrie, și că am ajuns să realizăm astfel de produse, după astfel de tehnologii, spune ceva, credem, la adresa colectivului nostru. Nu ne adjudecăm niște laude, ci mai degrabă așa dori să subliniez interesul și hotărîrea noastră de a rămîne buni colaboratori, prompti și deschiși totdeauna spre nou.

— De cînd conduceți Mirajul?

— Nu-mi place să vorbesc despre asta. Lăsați să creadă lumea că sintem încă tineri. De fapt, îmi place să cred că așa și sintem, așa ne simțim, asta o dovedesc și preocupările noastre...

— ...și mai ales rezultatele, am adăuga noi!

— Cînd faci ceva cu multă plăcere ai impresia că timpul nu te mai atinge, iar numărul anilor devine o chestiune de pură evidență și nu de efect.

— Ce v-ați mai dori să realizați?

— Nu pot spune că mi-aș dori un lucru, ci pot spune că îmi doresc foarte multe: unele sint într-o fază finală, altele într-una mai îndepărtată. Dintre cele mai apropiate aștept cu nerăbdare produsele din gamele Gerovital și Pell-Amar, formula a II-a. Într-un viitor mai apropiat, vom realiza un ansamblu mare de produse cosmetice în exclusivitate pe bază de plante. Vrem să valorificăm, astfel, într-o măsură sporită flora națională. În sensul acesta colaborăm cu catedrele de la facultățile de medicină și farmacie, cu unele institute de cercetări, cu personalități, cu mulți ingineri entuziaști și cu întreg colectivul nostru. Există, trebuie să mărturisesc, o afectivitate tehnică deosebită față de această industrie. Faptul e remarcat nu numai în țară, ci și în afară de granițele țării noastre: sînd odată de vorbă cu un american, interesat în materie și cunoscător totodată, a mărturisit că în România e o preocupare deosebită și în acest domeniu, sint realizări serioase, și că, urmare, ar dori să ne viziteze țara. Noi nu facem reclamă deșănțată produselor fabricate la Miraj, dar ele s-au impus și continuă să se impună pe piața internă și externă, prin calitățile și efectele reale, dovedite, demonstrabile.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Istoria noastră, viața noastră

Istoria ține în mână sa cumpăna dreptății

• O carte despre Transilvania • Poporul român s-a născut în democrație •

În seria lucrărilor de certă valoare științifică, apărute la începutul acestui an și intrate deja în patrimoniul de referință al frontului nostru istoric se înscrie și lucrarea „Transilvania străvechi pământ românesc”, apărută la Editura Militară. Cunoscutul istoric, general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, adaugă prin această monografie o nouă contribuție la dezvoltarea istoriografiei românești, alături de numeroase alte lucrări și studii cu deosebire pe probleme ale istoriei militare.

Pe baza unor surse documentare de necontestat, interpretate într-un înalt grad de obiectivitate, autorul reușește să ofere cititorului o valoroasă retrospectivă istorică a acestui străvechi teritoriu românesc. Încadrată organic în istoria patriei, urmărindu-se cordonatele fundamentale ale dezvoltării poporului român, istoria Transilvaniei, în maniera tratată de autor, apare ca o frescă a istoriei noastre naționale din cele mai vechi timpuri și până azi.

Autorul pune în evidență — pe coordonatele devenirii noastre istorice — originea, unitatea și continuitatea poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic. Elocvente în acest sens fiind sintezele subcapitole în care se analizează Geta-dacia — „cei mai viteji și mai drepti dintre tracii”; Statul dac centralizat și independent; Coordonațiile etnogenezei românilor; Români și organizarea lor politică în epoca migrațiilor; Formarea statelor feudale românești; Lupta românilor pentru independență și unitate; Unirea din 1600 sub Mihai voievod Viteazul — dimensiuni și perspective istorice.

Apoi, în capitolul următor, este tratată pe larg Transilvania ca „parte integrantă a spațiului carpato-danubiano-pontic, vatră milenară de trăire a poporului român”. Autorul subliniază pe bună dreptate cum Transilvania — o adevărată cetate carpatină — a fost și este nucleul

orografic al întregii armonii geografice românești.

O altă idee importantă desprinsă din subcapitolul „Transilvania — componentă inseparabilă a pământului românesc” este cea care relevă Transilvania drept centru al puterii dacice în vremea marelui rege Burebista și a ilustrului rege erou Decebal. Cetatea carpatică transilvană dominând de fapt teritoriile înconjurătoare, iar dacii, stăpînitorii acelor pămînturi, aveau să definească etnic și istoric întregul spațiu de la Carpați, Dunăre și Mare.

În lucrare se tratează cu înaltă competență științifică mari momente ale istoriei noastre vechi: conflictele romano-dacice, simbioza daco-romană cu fundament în procesul formării poporului român; în fine, continuitatea daco-românilor după retragerea aureliană. Autorul aduce ca argumente elocvente în sprijinul adevărurilor istorice românești o seamă de mărturii ale istoricilor unguri, italieni, germani, austrieci.

Cîteva pagini pline de consistență acordă autorul analizei primelor formațiuni politice românești pe teritoriul Transilvaniei, pentru ca în subcapitolul următor

XVIII-lea, în statutul politic internațional al țărilor românești intracarpătice a intervenit o schimbare determinată de noul raport de forțe existente în centrul și sud-estul continentului european între cele două mari imperii în competiție: otoman și habsburgic. Victoriile militare ale acestuia din urmă au dus la anexarea Ungariei și a Transilvaniei. Prin Diploma Leopoldină din decembrie 1691 s-a reglementat raporturile dintre Transilvania și Curtea de la Viena, care vor rămîne în vigoare pînă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Această perioadă deosebit de importantă din istoria Transilvaniei este supusă unui minuios studiu de către autor. Sînt marcate momentele definitorii din lupta de emancipare națională și socială a românilor transilvăneni, de la răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan, la momentul „Suplexului” și de aici pînă la revoluția de la 1848—1849. Sînt prezentate acte și documente de inestimabilă valoare, ce vin să pledeze pentru cauza națională a românilor ardeleni. Este surprinsă în desfășurare, dar mai cu seamă în consecințele ei, revoluția pașoptistă, cu întregul ei cortegiu de jefte,

În perioada interbelică, nu mult după pacea de la Versailles, statele revizioniste și fasciste — contestînd legitimitatea tratatelor de pace, dreptul sacru al popoarelor asupra teritoriilor pe care s-au plămădit și au creat o străveche civilizație — au început să practice o politică de dictat imperialist, de amestec brutal în treburile interne ale altor state. România însăși a avut de suferit de pe urma unui astfel de dictat fascist în urma căruia i-a fost răpită partea de nord a Transilvaniei străbună și predată Ungariei horthyste. Această luptă antirevizionistă și această dramă istorică a poporului român sînt surprinse de autor cu toată probitatea științifică și înalta vibrație patriotică. Încă o dată dîndu-se răspuns ferm, limpede celor care certăți fiind cu adevărul istoric încearcă să dezmembreze un stat național unitar aflat de greu înfăptuit. A fost meritul nepieritor al Partidului Comunist Român de a fi știut să coalezze întregul popor român în mișcarea de rezistență antifascistă și de a fi declanșat la timp biruitoarea revoluție națională și socială din august 1944 — act istoric în urma căruia partea de nord a Transilvaniei răpită prin odiosul dictat de la Viena a revenit pentru totdeauna la România.

În încheiere, lucrarea tratează era nouă din istoria multimilenară a României, deschisă de actul demnității naționale înfăptuit în august 1944, eră în care s-a realizat pe deplin, datorită politicii P.C.R., egalitatea deplină în drepturi a tuturor fiilor patriei fără deosebire de naționalitate. Realizată în deosebite condiții grafice, și însoțită de numeroase hărți și documente cartografice, unele inedite, lucrarea se impune atît în rîndul cercetătorilor, cît și a publicului larg doritor de cunoaștere a istoriei autentice.

Cartea generalului-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, editată și în limbile franceză și engleză, este un excelent răspuns dat denigratorilor istoriei adevărate a poporului român și un minunat instrument de educație patriotică pentru generațiile de cititori ai României socialiste.

În final lucrarea impune cititorului o concluzie fundamentală și anume: Transilvania a avut dintotdeauna destinul și căile proprii românești de dezvoltare. În zăbucimata sa evoluție istorică, pe parcursul milenului al doilea, Transilvania a avut raporturi specifice epocii feudale, caracterizate de relația suzeran-vasal atît cu regatul ungar cît și cu imperiul otoman și habsburgic, însă nu a fost niciodată încorporată de vreunul dintre acestea pînă în anul 1867. Prin presiunile economice, social-politice și culturale făcute de profii unguri, Transilvania a fost înglobată în sfera lor de influență și dominație a Monarhiei Austro-Ungare pentru 51 de ani (1867—1918) și aceasta cu ajutorul imperiului habsburgic. Documentele atestă că în milenul al II-lea, pe care unii încearcă să și-l atribuie, ca drept istoric de stăpînire a acestei provincii românești, Transilvania s-a dezvoltat ca un principat autonom la fel ca și celelalte două țări românești: Moldova și Muntenia.

Conf. univ. dr. MIRCEA MUȘAT

O importantă contribuție la cunoașterea istoriei poporului nostru

să aducă în cîmpul cercetării Voievodatul românesc al Transilvaniei, acesta din urmă constituind pentru epoca medievală un produs specific românesc. Caracteristica fundamentală a voievodatului român al Transilvaniei fiind marcată de personalitatea lui Ioan de Hunedoara, care a făcut să renască — după aprecierea lui N. Iorga — „politica dacă a lui Decebal”.

Pe drept cuvînt autorul acordă o atenție sporită unei realități istorice aproape singulare în istorie: unitatea românească în epoca medievală. Sînt date o serie de exemple grațioase din autori europeni celebri, prin care se recunoaște în mod unanim că „românii constituiau un popor omogen pe întreg cuprînsul vatrei dacice. Unității etnice românești — după cum remarcă autorul cărții — i-a corespuns o indiscutabilă unitate lingvistică, căreia au trebuit să i se integreze și comunitățile alogene. Unitatea politică, de asemenea, a existat dintotdeauna la români — pe deasupra prularismului statal românesc — unitate politică ce avea să dobîndească, la sfîrșitul secolului al XVI-lea o împlinire istorică prin fapta de excepție a lui Mihai Viteazul „Unificatorul”.

Un capitol de largă audiență în rîndurile cititorilor este cel referitor la amplificarea luptei de eliberare națională a românilor din Transilvania, în condițiile intensificării politicii de aspirare națională și socială promovată de Imperiul habsburgic.

Este știut că spre sfîrșitul secolului al

dar și cu un adevărat catehism plin de învățămînte pentru viitor.

În lucrare se dă amploare cuvenită rezistenței românilor transilvăneni împotriva dualismului austro-ungar constînt la 27 iunie 1867. Ungaria trece de acum la lichidarea statutului de principat autonom al Transilvaniei de care se bucurase timp de sute de ani. Ceea ce nici „Unio trium nationum” și nici „Tripartitum” nu reușiseră să facă — anexarea forțată a Transilvaniei la Ungaria — se încearcă a se materializa acum printr-o politică de-a dreptul colonialistă, de deznaționalizare forțată a românilor, majoritari în propria lor țară.

Autorul readuce în discuție suita măsurilor antiromânești din vremea dualismului austro-ungar, după care se ocupă în detaliu și cu forța argumentației științifice de organizarea și desfășurarea amplei lupte naționale a românilor transilvăneni pentru emanciparea de sub aspirarea străină și unirea cu patria mamă România. Merită reținute din multitudinea datelor și faptelor inserate în lucrare, cele referitoare la mișcarea memorandistă și la pregătirile pentru înfăptuirea Marii Uniri din 1918 — acestui act național crucial autorul acordîndu-i o atenție specială.

Lucrarea se încheie cu un capitol de bilanț și concluzie — „Înfăptuirea statului național unitar, condiție obiectivă pentru dezvoltarea economică și socială a României, pentru apărarea independenței și suveranității țării”.

Retrăind povestea unui mare erou

— Tovarășe Gheorghe Iscu — după aliația „ani fierbinți” în cursul căroră s-au adus importante contribuții istoriografice în legătură cu revoluția de la 1821, dar s-a și declanșat o controversă mai veche — în prezent, cînd cărțile au fost citite și discutate iar argumentele s-au sedimentat, am considerat util să ne adresăm dumneavoastră. Sînteți un apreciat cercetător din generația mai tină, doctor în istorie, lector la Facultatea de istoriofilozofie a Universității București, laureat al premiului „Nicolae Iorga” al Academiei R.S.R. V-ați legat numele și eforturile de cercetare de „1821”: doar în ultimii trei ani v-au apărut trei lucrări de amplă respirație. Ne referim la „1821, moment crucial în istoria României”, Editura Politică, „Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu”, Editura Albatros, „Introducere în studiul istoriei moderne a României”, Editura Științifică și Enciclopedică. Ca autor de cursuri universitare, colaborator la tratate academice, sînteți azi bine cunoscut în istoriografia noastră. Cum ați ajuns la Tudor Vladimirescu?

— Este o istorie mai lungă, care a început în anii studenției, cînd m-am ocupat de „veacul fanariot” în Principate. Pe această cale trebuia să ajung neapărat la Marele Pandur. Prilejul concret s-a ivit după ce mi-am susținut doctoratul, cînd am primit însărcinarea din partea catedrei să redactez un curs despre revoluția din 1821. Încă se mai plătea tribut unei receptări schematice a concretului istoric, într-o epocă în care aveam nevoie de inteligențe vii, nu de roboți intelectuali. Am reușit să ies de sub înriurirea unor falși magistri și numai așa am putut înțelege de ce în 1821 a avut loc o revoluție, cu conținut de moment revoluționar în cuprînsul procesului revoluționar al trecerii de la feudalism la capitalism. Dar iată că în Programul aprobat de Congresul al XI-lea

al P.C.R., acțiunea din 1821 a fost denumită „revoluție”, reluîndu-se firul unei tradiții ilustrate în istoriografia noastră de nume mari: Nicolae Rălcescu, A.D. Xenopol, V.A. Urechia, Nicolae Iorga, iar în vremea din urmă Lucrețiu Pătrășcanu. Lipsea însă demonstrația științifică. Andrei Oțetea o numise „revoluție” în 1971, în ediția a doua a cărții sale apărute în 1945, dar nu reușise să convingă, fiindcă își tăiasă singur argumentele.

— Acum, cînd lucrările au apărut și au dispărut repede din librării, care socotiti că v-ați contribuițiile cele mai importante pentru înțelegerea revoluției din 1821?

— Mai întîi, consider că într-o controversă redeclanșată în jurul „momentului 1821”, cartea mea de la „Albatros” a fost necesară, așa cum remarcă distinsul istoric Dinu C. Giurescu și a fost primită cu interes. Am realizat prima demonstrație completă — să nu mi se ia în nume de rău că o apreciez astfel — privind caracterizarea momentului crucial 1821 drept o revoluție.

— Și alte contribuții originale?
— Sîtuindu-mă pe linia unei tradiții istoriografice ilustrate recent de profesorul Mircea T. Radu, de distinsul cărturar Nestor Vornicescu și de alții, am scotit util să înlătur de pe drumul greu al lui Tudor Vladimirescu de la Pașea la Tirgoviște, unde a trecut în neființă, „spini” puși de cei care, pe plan istoriografic, în frunte cu Andrei Oțetea, au subordonat pe nedrept revoluția românească Eteriei, mai precis aventurii politice și militare declanșate în Principate de Alexandru Ipsilanti. Această teză intrase și în manualele de școală, iar unii discipoli ai istoricului amintit au mai încercat, prin procedee așa-zis subtile, s-o reactualizeze în preajma ultimei aniversări a revoluției din 1821. Caracterul neștiințific al acestei teze a fost demonstrat în anii din

urmă pentru toți specialiștii de bună formă și de bună credință, ca și pentru publicul cititor de istorie. Este, cel puțin, părerea mea. Dacă însă există alte argumente științifice, ele să fie invocate! În fine, o altă contribuție personală privește „steagul cel mare” al revoluției din 1821, interpretat pentru prima dată de marele pedagog național Onisifor Ghibu și reconstituit recent de Olivia Strachină. Am propus, cu demonstrația cuvenită, ca acest steag al primei instituții moderne românești reprezentative să fie considerat drept primă cristalizare a tricolorului românesc la început de epocă modernă.

— Revenind la Tudor, ce calități ale sale le-ați relevat mai mult?

— În primul rînd, înțelegerea politică; în al doilea rînd, gîndirea și comportarea democratică, deși împrejurările erau complicate și grave. Prin aceasta el s-a situat pe coordonate esențiale ale conduitei românești tradiționale. Miș de oameni l-au urmat, lăsîndu-și casele și familiile, pentru a aduce „bine-n țară”, atunci. Cineva, Bălcescu mi se pare, scria că poporul român s-a născut în democrație — și constatarea este perfect adevărată. Tradițional, românii s-au adunat în jurul conducătorului cînd țara s-a aflat la greu, gata pentru sacrificiul suprem, dar nu l-ar fi suportat ca dictator. De altfel, marile noastre personalități politice nu au încercat niciodată un regim de dictatură, istoria noastră a avut alerte la dictatori, i-a „pedepsit” totdeauna. În acest sens, un profesor de la colegiul Sfîntu Sava, Simion Marcovici, în anii de după Tudor, dădea o definiție ce merită a fi reținută ca axiomă: „Istoria ține în mînă sa cumpăna dreptății, cu care, cumpănind faptele fieștecărui, slăvește pe eroi, iar pe mormîntul tiranilor scrie, cu singele poporului, blestemul veacurilor.” Tudor trăise printre oamenii simpli și mindri — pandurii mehedinteni, zoricii și vilceni —, era de al lor, aveau

structuri sufletești asemănătoare. Ei, oamenii simpli, l-au urmat în revoluție, iar pentru Vladimirescu, ostașii „Adunării norodului” erau frații lui de crez și de soartă într-o țară. Nu-l idealizez, așa a fost el. Desigur, ca militar și-a luat măsurile cuvenite, era absurd să n-o facă, ar fi fost chiar contrar principiilor democratice în acele împrejurări. Gîndirea și conduita democratică sălășluiau în ființa lui, nu era ceva „programat”, imprimat din afară prin alții. Unele măsuri de autoritate din finalul revoluției au fost diabolic speculate atunci de către eteriștii lui Ipsilanti, care urmăreau să-l lichideze — cum din păcate au reușit — și au fost amplificate în posteritate de o întreagă literatură eteristă și filoeteristă cultivată și de unii istorici de-ai noștri.

— În numărul 8/1983 al „Revistei de istorie” cercetătorul Damian Hurezeanu a apreciat negativ ambele dumneavoastră cărți...

— Personal, ca autor, nu m-a mîhnit atît faptul că prima revistă de istorie a țării și-a oferit paginile pentru ceea ce consider a fi relansarea unor dogme care ne-au umbrat anii formării noastre științifice, ci faptul că nu a fost respectat elementarul drept la replică, atît de necesar și de fertil și pentru viața științifică. Eu am predat redacției revistei, la timpul cuvenit, un răspuns la care redactorul responsabil nu a ridicat nici o obiecție, dar comitetul — mi s-a spus — a refuzat să-l publice. Așadar, repet, după părerea mea, a fost nesocotit dreptul la replică prevăzut de lege.

— La ce lucrați acum, ce proiecte aveți?

— Cele două cărți despre care am discutat le consider a fi cărți ale vieții mele. Mă preocupă noi ediții, revăzute și îmbunătățite. Sînt în curs de a redacta cursul de istorie modernă pe care îl predau studenților. Tocmai am încheiat o fasciculă de circa 200 pagini consacrate revoluției române din 1848—1849.

LIONEL NIȚESCU

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Silvia Ghelan:

„Să joc!
Să joc!”

— Pentru că m-ați întâmpinat cu melodii interpretate la pian de către Clayderman n-am să vă pun nici o întrebare.

— Mulțumesc. Mai ales că trec printr-o stare specială care mă împiedică să acord propriu-zis un interviu. Să stăm mai bine pur și simplu de vorbă. Ca niște prieteni, chiar dacă ne vedem azi prima oară. Așa... Stai te rog în fotoliul acela. Eu o să m-asez în fața dumneavoastră, pe canapea. Iar în ceea ce-l privește pe Clayderman... de când am primit caseta asta, acum vreo două luni, o ascult fără să mă mai satur de ea. Mă bucur că-ți place.

— Dar nu vă bucurați! Plîngeți!
— N-are importanță. Îmi trece. Vine o vreme cînd înveți să și plîngi. Vine o vreme cînd îți faci bilanțul, ca să vezi unde ai greșit, cit ai greșit, unde ai făcut bine și dacă nu puteai să faci mai mult. Se pare că pentru mine clipa asta a sosit.

— Nu cred că aveți motive să fiți mîhnită. Cîtă lume n-a admirat-o și n-o mai admiră încă pe Silvia Ghelan! Sînteți născută în zodia scorpionului. E o zodie norocoasă.

— Poate. Dar viața mea a fost mai mult o balanță. Cînd a împlinit opt ani mi-am pierdut copilul. După ce timp de opt ani nu cred că a fost noapte cînd am dormit și eu omeneste. De la teatru alergam ca o nebună acasă să văd cum se mai simte. Nu făceam vizite. Nu primeam musafiri. Opt ani — acasă și la teatru. Drumul care le lega aproape că nu-l țin minte. Nu vedeam străzile, tre-cătorii, răspundeam mașinal la salutarile cunoscuților. Tot ceea ce era important se desfășura în căminul meu sau pe scenă. În rest, nimic nu mai conta. Pînă cînd...

— Pînă cînd...
— L-am pierdut. Apoi, m-am înstrăinat și de omul drag. Pașii mei nu mai erau grăbiți pe drumul de întoarcere de la teatru. Am început să mă opresc în fața vitrinelor, ca drumul să-mi pară

mai lung. Am început să privesc arborii din parcuri, cerul. Parcă le vedeam pentru intîia oară. Parcă eram din nou o copilă care descoperea lumea. Dar eu nu mai eram o copilă și încintarea mea dura puțin. Da, da... Sînt unii care poate m-au invidiat pentru ce dădeam eu pe scenă. Dar cortina se lăsa, aplauzele se rispeau și trebuia să vin acasă. Știi ce greu e uneori pentru un actor să se întoarcă la el acasă? Pentru un actor singur? Vezi, pe scenă e viață și moarte, sînt întâmplări care te prind în vîrtejul lor și te fac să te simți cineva. Eu însă nu mai eram nimeni după ultimele aplauze. Nimeni nu m-aștepta nicăieri. Nimeni cu-adevărat important. În definitiv, ce i-am cerut vieții? Un copil, un cămin, o carieră de artistă. Poate am cerut prea mult?

— Nu. N-ați cerut prea mult.
— Ba nu. Cred că-am cerut prea mult. Uneori mă-ntreb dacă n-am fost pedepsită pentru că am iubit atât de mult teatrul. Parcă ar fi vrut cineva să-mi taie toate legăturile cu lumea dinafara scenei ca să aparțin numai și numai teatrului. Nu cad în misticism. Mă gîndesc numai. Nu rizi de mine? Nu crezi că sînt prea melodramatică?

— Nicidecum. Continuați.
— Acum sîntem în februarie. Nu-mi mai este atât de frică. Fiindcă mi-e frică de lunile decembrie și ianuarie. În lunile astea i-am pierdut pe cei mai dragi ai mei. Întotdeauna îmi zic să treacă mai repede lunile astea. Număr zilele așa cum numără soldații zilele pe care le mai au pînă la terminarea armatei. De fiecare dată mă-ntreb: ce-o să se mai întîmple? Iar anul acesta cînd totul credeam că se va termina cu bine, în ultima zi a lunii ianuarie, la teatru, într-o seară de C.O.M. s-a pus la vot dacă să ies sau nu la pensie. N-am avut puterea să rămîn să aflu rezultatul. Ulterior am aflat că s-a votat în unanimitate ieșirea mea la pensie.

Desigur, mi s-a spus că voi mai fi chemată să joc. Dar din clipa aceea n-am mai calcat pe teatru. Deși știu că numai acolo trăiesc. Dacă aș fi putut să fiu de dimineață și pînă seară numai pe scindura scenei! Întotdeauna i-am invidiat pe colegii din București care joacă mai mult decît actorii din provincie. Pentru mine, a nu fi pe scenă e egal cu a nu fi.

— Dar cota teatrului din Cluj e destul de ridicată!

— Da... Poate. Dar în urmă cu ani veche la teatru mai multă lume. Și n-aș zice că astăzi îi reține acasă televizorul. Dar cum să vii tocmai din Mănăstur — unde a apărut un adevărat orașel — tocmai în centru? Altfel ar fi dacă ar exista acolo o săliță de 300 de locuri, să venim noi la ei. An, cît mi-aș dori să fie cineva cu inițiativă, să se zbată și să găsească soluții ca teatrul nostru să redevină ce-a fost la un moment dat! Și să mi se găsească și mie un loc și să joc. Să joc! Să joc!

— Sînt tare curios cum se vede lumea de pe scenă.

— Nu știu, nu o văd. La sfîrșitul unei piese parcă m-aș smulge dintr-o vrajă. Mă întreb: ce caut eu în fața acestor oameni? Și mi se pare o împudoare că au asistat la tot zbuciumul meu în timp ce eu mă inchipuam doar în prezența celor de pe scenă. Cînd mă înclin alături de colegii mei mulțumind publicului pentru aplauze, mie de fapt îmi vine să fug cît mai departe de ochii aceia iscoditori. Mi se face rușine.

— Înțeleg că nu împărtășiți punctul de vedere al lui Poe în legătură cu distanțarea de personaj. Dumneavoastră vă confundați cu eroinele interpretate.

— Să fie oare chiar viețile mele acelea pe care le interpretez? M-am întrebătu nu o dată în nopțile mele de nesomn. Am avut destul timp să mă-ntreb. Am jucat în roluri de femei cu vieți grele. Dar mi-au fost scumpe aceste vieți. Chiar cînd ele însemnau negăsirea unui drum în viață. Le-am iubit chiar și pe acele eroine care au greșit profund — dar am vrut să arăt ce au greșit și să fie o povăț pentru alții. Ei da, aici am avut într-adevăr noroc. Am avut norocul să interpretez roluri de femei cu o bogată viață sufletească. Mi-au fost întotdeauna străine personajele uscate, reci. Dar, iartă-mă, caseta s-a derulat. Dă-mi voie să o pun din nou. Îmi picură în suflet atîta pace...

— E frumos la dumneavoastră, Silvia Ghelan. E frumos fără ostentație, fără o opulență care să-ți ia ochii de la intrare. E multă lumină — totul depinde cum cade lumina, sună versul unui poet drag mie — și ce frumos cade lumina la Cluj! Prin fereștele mari se văd urmele unei ninsori cum n-a mai fost demult. Ce spațiu orofitor alți știut să vă creați în jurul dumneavoastră! Sînt convins că după ce o să plece de la dumneavoastră n-am să-mi mai aduc amîntă decît această lumină ireală.

— Cel mai frumos e să vezi de la ferestrele astea trecerea anotimpurilor. Eu, în fața ferestrei și dincolo de ea copaci încărcați de flori e primăvară. Eu, în fața ferestrei și dincolo de ea un cer fără pic de nori prin care trec bătînd încet din aripi păsări; e vară. Eu, în fața ferestrei și dincolo de ea un vîrtej de frunze galbene și ruginii; e toamnă. Tot eu, în fața ferestrei și dincolo de ea un fel-

nar în noapte care atrage parcă toate zăpezile lumii... Așa trec clipe, trec luni, trec ani. Uneori, n-am plecat de-aici nici în concediu. În concediu n-ai de ce să pleci singur.

— Iar vi s-au înrouat ochii.
— Mai lasă-mă în pace!... O, nu, iartă-mă. Ce spuneam? Cred că teatrul e o răsplătă. Nu cred, sigur că așa e. Toată bucuria vieții mele a fost acolo. Pe partea cealaltă am plătit. Am încercat să mă contopesc cu personajele pe care le-am jucat uitînd de propria mea ființă incit pînă la urmă nu se putea ca asta să nu se întoarcă împotriva mea. N-ai voie să uiți de tine însăși nici măcar pe scenă. Am aflat asta prea tîrziu. Dar chiar dacă aș fi aflat mai devreme, nu cred că mi-ar fi ajutat cu ceva.

— Nu știți să vă distanțați de personaj. Silvia Ghelan!

— De fapt, nici nu vreau. Nu știu dacă e bine sau e rău, dar nu vreau. Cu mare greutate reîntrez după spectacol în pielea Silviei Ghelan.

— Ca și cum nu v-ați iubit.
— Nu știu. Nu cred. Ceea ce știu e că viața particulară n-are voie să împietzeze ceea ce faci pe scenă. Nu se poate să nu-ți fi dat seama că orice tară umană pe care o ai o porți cu tine pe scenă. Nu se poate ascunde. E ca o pecete pentru totdeauna.

— Era cît pe aci să vă-ntreb ce n-ați putut înțelege din viața asta, dar din moment ce v-am promis că n-am să vă pun nici o întrebare...

— Dumneata te joci pentru ca să nu cădem în melodramatic. Nu-ți fie teamă: uite, îmi șterg lacrimile și îți zîmbesc. Așa e mai bine? Iar dacă n-am priceput ceva e următorul lucru: cum mai e posibil ca la sfîrșitul celui de-al doilea mileniu al erei noastre, într-o societate ca a noastră, să mai existe atîtea prejudecăți în legătură cu meseria de actor? Cum mai e posibil ca să se creadă despre noi că sîntem niște răsfațați ai soartei care stăm numai în virful patului și nu facem nimic, totul punîndu-ni-se la picioare? E oare atît de greu să se înțeleagă că sîntem niște oameni normali, care nu huzurim, care muncim din greu pentru viața noastră, că mai și gătăm — ei, da, admiratele și răsfațatele de pe scenă gătesc și soală și calcă așa cum face orice femeie. De ce nu se înțelege de către unii că lumea teatrului nu e frivolă, fiindcă sîntem și noi oameni și vrem să avem un cămin, și vrem să trăim ca toată lumea? Și că nu sîntem nici trufasi, că nu ne credem nici mai buni decît alții, dar să ni se dea voie să nu ne credem nici mai răi. Și, mai ales, nu-i pot înțelege pe bărbații care se tem de noi, abstricte. Iar dacă ai și succes, ești pierdută.

— Nimic nu v-a fost indiferent în teatru. Chiar și atunci cînd tăceți, se citește mult pe chipul dumneavoastră. Nimic nu v-a fost indiferent nici în viață. Chiar dacă ați suferit mult, v-ați învins neazurile, și din zbuciumul dumneavoastră s-au născut personaje cum nimeni altcineva n-are să le mai intrușipeze. Dați-mi voie să vă sîruiț mîna; sînteți un om puternic, Silvia Ghelan!

— Potîm?
— Sînteți un om puternic!
— Poate.
— Sînteți un om puternic!
— Da.

GEORGE ARION ■

Mama

Anul nou în vechi calendar începea odată cu imbobocirea crinului imaculat acum în martie, luna mîrlutului și mirului și amoroaselor, crin a cărui mireasmă trage mai greu decît lujerul și rădăcina ce o zămisli, iar acest crin era întins cu bucurie floarelor, mamei, femeii socotită în marile poeme ale lumii desăvîrșirea, încoronarea creaturilor.

Intruchiparea celor mai înalte virtuți, poezii au descoperit a fi adevărate de ființa ei pe osatura fragilă a căreia spinzură echilibrul planetei. Viața atîtor genii care au mișcat spiritual sensul istoriei este opera Mamei, a celor care de atîtea ori în vîduvia rămasă de tinăra, a știut să-și sacrifice propria viață pentru buna creștere a copiilor. Zarea vieții noastre, curcubeul îndelung, cea mai adînc prezentă în ființa sufletului nostru este ea, Mama, prin inima căreia trece sabia tuturor durerilor lumii, a tuturor lacrimilor copiilor ce-și caută potîrul transfigurării, ea Isvorul îndurării, Luceafărul mării, cum o numește Eminescu, a cărui viață se dorește rămasă în eternitate, în leagănul copirșeu la margină de riu a mîtcii. Mama statornicia Logosului intrupat în inima universului.

Pe toate drumurile pămîntului în căutarea fiului cu briul de lînă, de toți întrebînd; Carpații ciuruite de cărările lacrimilor ei, Mama păstorului, Mama lui Ștefan și Mihai, a lui Coșbuc și Eminescu, Maica milelor ne-numărate a fiecăruia dintre noi.

Copil veneam cu-nții ghiocel la mama care-l descînta: precum trece floarea, așa să treacă toate durerile lumii acesteia și într-adevăr pentru copilul de atunci toate durerile lumii se rispeau după cuvîntul mamei.

IOAN ALEXANDRU ■

Văcărești

Nu sîntem cumva nedrepti cu Poezii Văcărești?

Nu cumva ne-am lăsat seduși de ispita, altfel comodă, de a ni-l înfățișa ca în litografiile naive, blînzi, „dulci”, istovii de patime eroticești și mișcîndu-și pana în călimările de argint, prinse la brîu, alături de nelipsitele pumnale doar dintr-un răsfaț, dintr-o servilă imitare a modelor și modelelor străinești?

Multă vreme am văzut în ei doar grația căntănită, (cu samur dar și cu lene orientală), gustul pentru petreceri și ighemonicon, plictisul drapat în poze și efe de imprumut. Boieria lor, în sensul chiverniselii cu bune învățături, a fost reală cum reale le-au fost și inscrierile de stirpe. Dacă ar fi fost ea scrisă, o Cronică a Văcăreștilor ar fi plină de făloase narațiuni: bărbații trasi din acest neam vechi au fost viteji, nutriți de o fierbinte dragoste de moșie (moșia Tării) și înainte de a se lăsa mistuiți de potoploare amoruri, trupurile lor au fost fulgerate de „fierul” morții. În drama de la Stambul căreia i-au căzut pradă Brîncoveanu și coconii lui, intîliri care și-a așezat mîndrul cap cîrunt pe butucul osindel a fost un Văcăreș.

Un Văcăreș a comandat nu-mai-știu care trup de oaste. Un altul a fost „vornic de Tirgoviste”, un altul a dus la împlinire subtile slujbe diplomatice.

Ienăchită, poetul, a fost scollit și de nu era chiar un Picco della Mirandola el vorbea elina, greaca, latina franceza, italiana, turca și „ceva” germană. Pe rînd, „secretar de divan împărătesc”, ambasador itinerant, legislator și gramatic al românilor, acest falcic Văcăreș Ienăchită a mai fost și un „începător” de drum literar. Lucrarea sa, de multe ori transplant din alte graiuri dar tot de multe ori vree original, am socolo-

condescendent-minoră și dedată jocului cu stihul și berbantilcurilor de latic dacă nu ne-ar fi rămas de la el uluitorul „Testament”.

„Urmașilor mei Văcărești / Las vouă moștenire / Creșterea limbii românești / Și-a patriei cînstire”.

E afirmat un înalt crez etic și estetic, versificarea e precisă, sobră, opțiunea morală e și ea netă. Iată că în „dimineața poezilor” români (tericți expresie a unui strălucit tinăr cărturar) apar, fulgurant, lumini din amiaza poeziei noastre.

Încă poate fi citit clamorosul Alecu încîrînd în cap de vers numele unor Lucsandre și Bucsandre dar autor și al unui „Tatăl nostru parodiat”, rețezat și el de năprasnica moarte în moara de capete a Stambulului.

Încă poate fi iubit Nicolae Văcăreșcu:

„A trăi fără a iubi / Mă mir ce trai ar mai fi; / A iubi fără a simți / Mă mir ce dragoste-o fi; / A simți fără a dori / Mă mir ce simțire-o fi; / A dori fără a jerfi / Mă mir ce dor o mai fi...”

...și ar fi de mirare de nu l-am prețuit cum se cuvine pe Iancu Văcăreșcu, autor aproape al unei opere avînd nu doar „blăcere” ci și conștiința scrișului, prevestitor inspirat al unor Alexandrescu, și Bolintineanu stații de „postă”, conducînd (cu trecerea prin Mîrcești lui Alecsandri) spre Luceafăr.

Moștenirea Văcăreștilor vitază. Și nici măcar nu sînt ei, cum se crede, „bătrîni” scrisi noastre poetice; ei înșiși întreprînzînd — vorba unuia — „observații sau băgări de seamă” asupra unor Miron Costin, Dosoftei sau Antim din Iivria.

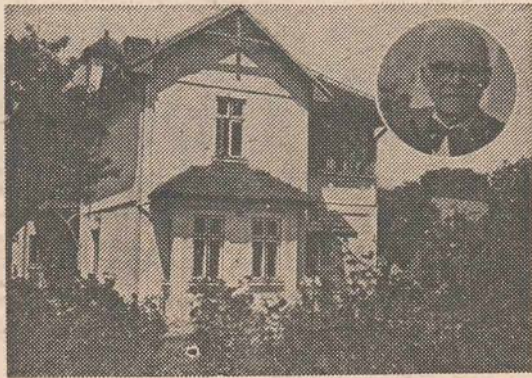
Amintirea Văcăreștilor are ingenuitate, are muzică și mireasmă. Palidele lor fresce cu poleiul plînsit au prevestit apariția genților cu care poezia românească n-a întîrziat să se îmbogățească.

Ei sînt versul de dinainte de vers.

Visul de dinainte de vis...

GHEORGHE TOMOZEI ■

In martie, la Mărțișor

De la Piața Unirii am luat-o la stînga, în jos, pe cheiul Dimboviței. Undeva, lingă un pod, deasupra celor două maluri, se zbuguia un stol de pescăruși. La început am crezut că-s porumbei, dar prea mari le erau aripile și prea măiestrit zborul. Ne-am minunat și ne-am bucurat ca de-o mică sărbătoare ivită pe neașteptate. Peste aproximativ zece minute am oprit în poarta Mărțișorului, cetate albă și verde a poeziei române, „povestea în care, avea să ne spună însoțitoarea noastră, aceasta fiind chiar Mitzura Argehi, am trăit dimpreună cu Zdreanță, cel cu ochii de faianță”.

Ne-au întâmpinat trei ciini roșcați, răl foc după lătrături, dar văzîndu-ne însoțiți de Mitzura Argehi, blînzi și jucăuși. În spatele lor, încet, apăsați de ani, moș Costache și moș Mitică, primul dintre ei fiind omul de mare nădejde ce-a stat mereu în preajma celui ce s-a numit Tudor Argehi, întemeietorul acestui loc ce-ar putea fi tradus doar prin cele două magnifice versuri ale poporului român: „Pe-un picior de plai / pe-o gură de rai”.

Ne oprim în grădina încă pustie, dar gata să dea în muguri, sub nucul doamnei Paraschiva (Mitzura: „Mama mi-a spus că l-a sădit chiar ea, în anul în care m-am născut, și știu că mult timp s-a cam chinuit să prindă viață și-apoi, spre uimirea noastră, a tuturor, dintr-o dată a început să-și ia avînt și, iată, să domine întreaga grădină”), lingă cele două lespezi sub care își dorm somnul de veci poetul și tovarăsa sa, iată, nu numai de viață, ci și de moarte. Lingă morminte, prisaca. În fața mormintelor, două bănci. Jur-împrejur, arbori înnegriți de gerurile iernii, tufe de liliac, tufe de trandafiri. „Tatăl meu, începe să vorbească Mitzura, și-a dorit toată viața un loc al lui, un loc pe care să-l făurească cu inima, cu gîndul, cu brațele. A umblat prin toate colcăurile Bucureștilor, dar nu s-a putut hotărî unde anume să-și ridice lumea sa de viață și vis. Adeseori mi-a spus că a ales acest loc într-un fel foarte ciudat: era la Văcărești, la închisoare, și, din celulă, tot privea spre acest deal. Cînd a ieșit din închisoare a simțit nevoia să vadă ce e pe-acest deal parcă aninat deasupra Bucureștilor. Îmi spunea că un fel de taină și de chemare l-au mînat spre acest deal, numit al Mărțișorului, că oamenii de primprejur aveau obiceiul ca de întii martie să anine pe la porți, la loc vizibil, tot felul de mărțișoare. A văzut locul, a bătut cu piciorul fiecare petec de pămînt și s-a hotărît. Aici avea să se ridice, peste numai cîțiva ani, cu o nemaipomenită trudă, dar din dragoste pentru frumos, pentru natură, pentru viață cumpătată și plină de lumină, Mărțișorul, povestea, incredibil de frumoasa poveste, în care am trăit”.

Și dacă în acele clipe ar fi fost posibilă o minune, aș fi vrut, din toată inima aș fi vrut, să fie brusc primăvară, cu toți pomii în floare, cu zumzet de albine, zbor de fluturi și păsări, iar undeva, sub nuc, pe un scaun de nuiele, în fața unei mese de răchită, să-l văd pe Poet, nu neapărat scriind, ci doar visînd, doar trăind clipa de slavă și liniște, așa cum dintotdeauna și-ar fi dorit-o, iar eu să nu fi fost decît din întâmplare pe-aproape și să-i văd mîna de sub care s-au născut cuvintele potrivite ale graului nostru. Și undeva, pe alături, s-o fi auzit pe Mitzura legîndu-se de dulceața aceluia minunat, cel mai minunat, mărțișor al poeziei române, Cîntec de adormit Mitzura, în timp ce nebunatul de Zdreanță să se fi zbuguit, de-a valma cu gîzele și fluturii, în goana lui după vrăbii.

Dar n-a fost să fie așa. Minunile nu sînt și nu vor fi niciodată posibile. Era o zi obișnuită dintr-un început de martie. Și totuși, poate că, lingă noi, Mitzura trăia, pentru că trăise deja, o astfel de minune.

VICTOR NIȚA

POEZIE

Intre reportaj și eseu liric

Singurătatea spectacolului (Editura Eminescu, 1983) este un volum a cărui poezie oscilează între a relata, crud și fără prea multe trimiteri, lumea și viața de toate zilele, deci spectacolul în sine, neregzat, al cotidianului, și o lume mai aparte, a gîndului, a misterului ce ne înconjoară perpetuu și greu perceptibil, deci un spectacol interior, savant alcătuit și meticolos dezvoltat. Și într-o ipostază, dominată de accente reportajice, dar fără să cadă în banal și discursiv, și-n cealaltă, prefigurînd eseu liric, poeta Anaïs Nersesian vădește, ca și-n celelalte cărți de pînă acum, o dezinvolată dîfție a metaforei și un pe deplin conturat univers ale cărui elemente — arareori opun ceea specifică rezistență proprie simbolului prea des uzitat. Cu alte cuvinte, Anaïs Nersesian a ajuns, cu acest al saselea volum, la o expresie care o definește și o singularizează, poemele sale edificînd delicat și dramatic o stare incertă a realului: „Poate nu este soare adevărat / cel pe care zugrăvul l-a pictat / pe catapeteasma de aer / nici marea care se pierde / într-o liniște crescîndă / nu este marea purtătoare de furtuni / de ceturi superstițioase / și mirodennii / și nici secunde sentimentale / salvate dintr-un naufragiu programat / nu au fost cele autentice / ... / că am trecut pe aici / e poate o afirmație eronată / / pasul meu imprimat în lavă / nu dovedește nimic / acum aici cu adevărat / doar setea mistuitoare / a ocnii de sare“ (Cu adevărat). Și iată o mostră și din cealaltă lume, a cotidianului, văzută cu o ochi mai reportajic, dar deopotrivă de dramatic, ba chiar violent: „Era o seară roșie / aprinsă / și multe jocuri mecanice / stricate / era dezmăț de risete și vorbe / și umbrele cumplite deformate / venim aici să pierdem / tot ce aveam / agoniseala salvărilor noastre / gîndite / pereții de sticlă crăpau de vacarm / și mașini trecătoare / peste mîinile mele zdrobite / liber singele se prelingea pe șosea / scriindu-mi pe asfalt numele / cu litere albine / era ultima secvență dintr-un film / al unui scenarist / mort mai înainte să îl termine“ (Ultima secvență). Un vers apăsător deci, o mină sigură, nervoasă, aproape bărbătească, o confesiune aspră, ca un tipăt de durere scos în fața tuturor, adică Singurătatea spectacolului.

Portă de aer de Virginia Carianopol (Editura Eminescu, 1983) este un volum alcătuit dintr-o poezie eterică, suavă, ca o boare de vis și muzică celestă, drept pentru care verbul apare foarte rar în structura poemului: „Celălalt / Capăt al lumii / Atît de departe / În somn — / Plutirea aceea ușoară / Și visele alergînd obosite / Eu / Ieșind dinspre lume / Apoi, / Fîlfiit ușor / Al unor aripi / Și cădere / Acolo / Undeva / Ca un gol“ (Ca un gol) sau: „Undeva la capătul lumii / Trecerea aceea atît de ușoară / Tremurătoare / Iarba crescînd pînă la cer / Înalt / Pînă spre capătul celălalt / / Umbra în-

depărtîndu-se încet / Ca o migrare / Și deasupra — stelele moarte / Lumi / Nemișcate / Dincolo / Și dincolo / Pînă departe... // Înăuntrul golului / Vidul acela / Locuitor absent — / Aripile / Alb / Albastru / Eteric inundîndu-mă / Ca două riuri despicate / Transparent“ (Transparent). O imagine de ansamblu deci, ca un peisaj compus din doar cîteva linii, plus cîteva pete de culoare și două-trei verbe la gerunziu, două-trei verbe îndelung căutate și, firește, exacte, sugerînd deopotrivă mișcarea și nemișcarea. Ne aflăm, cu alte cuvinte, folosînd un termen ambiguu și inefficient, în fața unor poezii de notație, de atmosferă, sau, cu un termen mai la modă, în fața unor poeme de tip haiku, poeme în care importante sînt noutatea asociațiilor, rafinamentul expresiei, eleganța simțirii. Singura problemă a unui volum în întregime astfel alcătuit este cea a monotoniei. Se pare că poeta, cu sau fără știința sa, se repetă fără să adauge, de la o poezie la alta, o notă în plus, un nou aer de mister și, totodată, o nouă viziune. Multe din poeme, credem noi, se puteau comprima și, prin evitarea redundanței a atmosferei și, în general, a problematicei, se putea obține o mai strînsă și mai articulată imagine a acestui halucinant sentiment venit de la capătul lumii, printr-o poartă deschisă în cer, adică dintr-o lume de vis și aer aburos, aproape nemisător în curgerea sa.

Complicată pînă la codificare, ambiționîndu-se să spună totul dintr-o dată și pe față, dar asigurîndu-și în același timp și posibilitatea de a retracta confesiunea însăși, Mariana Bojan (Haina de cîneapă, Editura Dacia, 1983) cultivă și-n planul expresiei (construcție, limbaj, metaforă) o imagine dublă a vieții. Vom întîlni, pe de o parte, mărturisiri copleșitor de sincere și exacte: „Sînt mai tot timpul singură / în inima mea“ sau „Mă port prin lume / cum aș duce de mină un orb“ sau „Sînt hotărîtă să-ndur / să aștept / sub ghilotina prostiei muțenii / învinsă de rușine și ciudă“ sau „Dacă nu mă iubiți / eu nu sînt de față / Deci casa e goală“, dar și ciudate și complicate afirmații precum: „Dacă mă transform într-o ploaie de sticlă / anii bolnavi / de pe ecranele inimii / mor de o incitare naturală“ sau „Discul lunii / acoperit cu păduri de scaune / ridică vulpi flămînde în aer“ sau „Steaua cea mică și-a acoperit ochii / pentru că pictorul / a trasat o linie nemernică / pentru pajura logicii“ sau „Lătratul ciinilor acrește în ceață / un copil tintuit / într-o biserică umeză“. Firește, emoția răzbate mult mai direct și mai puternic din primul șir de exemple, dar ea există, poate nu la aceeași intensitate, dar ea există totuși, se simte și se aude și din celelalte citate și credem că numai o anume pudoare (nu-i vorba de-o pudoare feminină!) și o anume atracție față de zicerea mai învăluită, mai ascunsă, au îndemnat-o pe Mariana Bojan să se aventureze în această mult prea la modă experimentare a limbajului și-a metaforei. Acestea fiind zise, ne-nțrebăm dacă toată această permanentă intersecție a planurilor, acest amestec între imagini reprezentate clar, ca venind din adîncul limpede al vieții trăite sau doar închipuie, potențează emoția poeziei sale. Pe-alocuri, cînd poeta aduce în discuție elemente extrem de disparate, fără să pregătească simbolic vorbind semnificația lor, poemele rămîn, ca să folosim o metaforă apropiată de lumea poeziei, ca niște simple haine pe un cuier oarecare. Și, dimpotrivă, cînd

înăuntrul acestor haine se simte, dacă nu chiar omul, în carne și oase, atunci, cel puțin, urma aceluia om ce le-a îmbrăcat cîndva, ei bine, în astfel de poeme, numeroase în Haina de cîneapă, emoția este, cum spuneam, copleșitor de sinceră și exactă.

VICTOR NIȚA

CRITICA

Rigoare și generozitate

În ipostaza sa de critic literar, delicatul poet și distinsul cărturar Hristu Căndroveanu coboară din stîrpea lui Perpessicius. Nu atît ca stil — deși unele corespondențe s-ar putea stabili — cit mai ales ca atitudine, ca viziune, ca direcție. Pentru că fără a practica o critică amabilă, Hristu Căndroveanu este un generos, fericit să găsească grăuntele de aur în indiferent ce cantitate de minereu și să vorbească numai despre acest grăunte, lăsînd sterilul în întregime la o parte. Este ceea ce se desprinde și din ultima sa culegere de referințe critice — a treia, după Alfabet liric (1974) și Poezii și poezie (1980) — intitulată Prin- tre poezii și apărută nu demult la Editura „Dacia“ din Cluj-Napoca.

Înzestrat cu un simț critic de elită, cu un autentic „fler“ de detectiv literar, Hristu Căndroveanu se orientează fără greș către esențe, se oprește exact la piesele reprezentative ale autorului de care se ocupă și pune întotdeauna diagnosticul exact. Iată cîteva exemple: Al. Philippide a scris „un Poem continuu — Poemul dramei și bucuriei cunoașterii de sine“; la Nichita Stănescu „substanța liricii sale, profunzimea ei, universul metaforic și cantabilitatea rareori căutată a versurilor lui fac din el un mare poet de astăzi, cit și al vremii noastre în genere, unul din cei mai de seamă ai lumii de astăzi“; despre Adrian Păunescu: „Colocvial, scriind cu inima și din inimă, necomplicat ca expresie și neuitînd că poezia trebuie să spună ceva — Adrian Păunescu dă cititorului sentimentul și pînța de a fi interlocutorul artistului. Și al artei. Al artei adevărate, care respiră pentru toți și oriunde, din toți porii“. Și o mostră de selecție (din lirica lui Grigore Vieru): „M-am amestecat cu viața / Ca noaptea cu dimineața. // M-am amestecat cu cîntul / Ca mormintul cu pămîntul. // M-am amestecat cu dorul / Ca singele cu izvorul. // M-am amestecat cu tine / Ca ce așteaptă cu ce vine“. Este textul care, într-adevăr, îl definește cel mai bine pe talentatul poet din Chișinău.

Un procedeu caracteristic criticii lui Hristu Căndroveanu — împrumutat, evident, din arsenalul poeziei — este sugestia. Așa, de pildă, în „Cînd voi izbi o dată eu cu barda...“ criticul nu spune că Mihai Beniuc (ca și Sadoveanu, Argehi, Jebeleanu și alții) a dat volume postbelice sub nivelul creației sale anterioare, ci îl lasă pe cititor să ajungă la această concluzie, scriind: „Inflația de cărți de poezie de după război semnate de Mihai Beniuc se explică și prin locul pe care l-a ocupat el în ierarhia administrativă scriitoricească ani îndelungați. Dar, în ciuda acestui ritm infernal, obositor — de anul și volumul —, poe-

CAP LIMPEDE

Duminică, 1 aprilie 1984, ora 18, la Casa de cultură a orașului Breaza în cadrul unei manifestări cu periodicitate lunară va avea loc cea de-a doua seară de poezie și dialog Adrian Păunescu la care acesta va citi din poeziile sale, va dialoga cu spectatori și va oferi microfonul citorva din invitații săi.

● Cu ocazia centenarului, de la apariția tipăriturii principeps, poemul liric-filosofic **Lucașfăra** a fost editat de societatea Bibliofilia română din Timișoara, condusă de profesorul doctor Ion Iliescu. Are o formă minusculă bibliofilă, o bijuterie de 4,5 pe 5,5 cm legată în piele de diferite culori, ilustrată de graficianul Vasile Pinteș și transcrisă într-o calligrafie romantică de Iuliu Martin. Tipăritura rară și frumoasă este opera elanului patriotic al unui grup de tineri, Cercul de bibliofilia aflat sub egida Uniunii Asociațiilor Studenților Comunisti din Centrul universitar Timișoara. A-

utorii ei semnează la sfîrșitul primei sute de exemplare din tiraj. Alte caracteristici ale suportului estetic, purtător al mesajului de inestimabilă valoare literară, sînt ritmarea de 3 cite 3 strofe pe pagina nenumerotată, acordul cromatic în sepia, vernil sau albastru ceruleum al ornamenticii, ilustrației și nuanței legăturii de piele. Titlul poemului este scris cu aur pe copertă în euristică cu semnătura autografă cunoscută a poetului Mihai Eminescu. Portretul inedit al poetului, lucrare a pictorului din epocă Samuel Mutzner, figurează miniatural pe prima pagină a primelor 100 de

exemplare, în execuție policromă.

Fiecare colecționar de carte rară și frumoasă și-ar dori un exemplar din ediția imaginată și realizată cu atîtă măiestrie. **Lucașfăra**, în această formă, s-ar cere reditat bilingv în cel puțin 4-5 variante, pentru fiecare din limbile de mare circulație, cu textul paralel, pe o pagină în românește, pe alta în germană ori franceză, spaniolă sau italiană, rusă sau o limbă arabă, engleză sau chineză. Să nu lăsăm la jumătate un lucru bine, admirabil început și care poate aduce aurul prestigului pe pannonia de glorie a bibliofiliilor românești, a culturii noastre în ansamblul ei, atît de bine reprezentat prin **Lucașfăra**, unul din marile opere ale literaturii universale, mit și realitate a sufletului nostru cel dintotdeauna și pentru totdeauna. (Radu Negru)

● De curînd, au intrat în repetiție la Teatrul „Bulandra“, în regia lui Valeriu Moisescu, două piese: **Noțiunea de fericiere** de Dumitru Solomon,

avîndu-l în distribuție pe: Tamara Buciuceanu, Ștefan Bănică, Virgil Ogășanu, Dan Damian, Ica Matache, Violeta Andrei, Valeria Ogășanu, Aurel Cioranu, Dorin Dron, Constantin Florescu, Ion Cocieru, Petre Lupu, Tora Vasilescu, Mirela Gorea, Mihaela Gagiu, Mihael Vasile Boghiță, și **Romeo și Julieta** la sfîrșit de noiembrie, lucrare aparținînd dramaturgului ceh Jan Otcenasěk, avîndu-l în distribuție pe: Petre Gheorghiu, Gina Patrichi, Tamara Buciuceanu, Mihaela Juvara, Aurelia Sorescu, Lucia Mara, Mihael Mereuță, Rodica Suciu, Aurel Cioranu, Mircea Basta, Gheorghe Oprina și alții.

În luna martie teatrul va prezenta două premiere: la sala din bd. Schitu Măgureanu, spectacolul cu piesa **Labirintul** de Eugen Barbu în regia lui Kinceses Elemér și scenografia lui Mihai Mădescu, din distribuție făcînd parte: Petre Gheorghiu, Violeta Andrei, Valeria Ogășanu, Virgil Ogășanu, Dan Damian, Mihael Mereuță,

Constantin Florescu, Mircea Basta, Gheorghe Oprina, Aurel Cioranu, Ovidiu Schumacher, Ion Cocieru, Marcel Iureș, iar la sala de la Grădina Icoanei **O lume pe scenă**, spectacol realizat de Miriam Răducanu avîndu-i ca protagoniști pe Gina Patrichi, Mariana Mihut, Victor Rebengiu, Mihaela Gorea, Luminița Gheorghiu, Mihaela Gagiu, Micaela Caracăș și Constantin Brânzea.

De asemenea, continuă repetițiile, în regia lui Alexandru Tocilescu (decoruri: Dan Jitianu, costume: Daniela Codarcea), cu capodopera shakespeariană **Hamlet**. Din distribuție fac parte: Ion Caramitru, Ileana Predescu, Octavian Coțescu, Victor Rebengiu, Ion Besolu, Florian Pittiș, Mariana Buruiană, Valentin Urtescu și alții.

● O veritabilă bizareie aflăm în paginile numărului 10 al săptămînalului **Contemporanul** (tot mai bogate, interesante, diverse în ultima vreme de altfel), sub forma unei însemnări despre filmul Mariei Callas Dinescu

Prea cald pentru luna mai și sub semnătura lui Mircea Alexandrescu. Titlul — **O rigoare la al treilea film** — deschide apăsător orizontul nostru de așteptare către un profil regizoral, mai ales că ne aflăm în cadrul frumosului grupaj supraintitulat **Inspirațiile noastre colege**, prilejuit evident de ziua de 8 Martie. Ce găsim însă sub acest titlu-păcăleală nu e decît o falsă parodie (căci parodie de-ar fi, nu s-ar mai povesti) a speciei numite „cronică de film“. Ce aflăm din „cronică“ lui M.A.: că „tinerii din filmul Mariei Callas Dinescu se string laolaltă parcă împinși de o forță a destinului, ne spune scenaristul), o forță pentru noi nedeslușită la început“, ba chiar „nedecriptată“ adaugă scrupulos semnatarul; că „ei formează o lume — „a filmului“ — își ia din nou seama M.A.; că „adolescența este o vîrstă a întrebărilor“ — „dar, oare întreaga viață nu este o succesiune de întrebări de atîtea ori rămase fără răspuns?“ —

atelier literar

* G. Dumitrescu

L. Messmann : Textul e scris destul de curat și cursiv, dar cam jumătate din el cuprinde o nesfârșită sporovăială mărunță, adesea plictisitoare, care, firește, nu poate reține atenția cititorului. De fapt, aici ar putea fi unul din criteriile de bază ale prozatorului „de cursă lungă”: să vă gândiți în fiecare clipă dacă ceea ce puneți pe hirtie e sau nu în stare să atragă și să mențină interesul cititorului pentru lectură. „Operațiile” pe care ni le cereți asupra textului sînt de domeniul colaborării cu editura, unde romanul dv. va putea fi citit în întregime (ceea ce nouă nu ne este cu puțință) și judecat, prin urmare, în deplină cunoștință de cauză, de către redactori și referenți cu mai multă experiență și competență. E bine, firește, să vă adresați și unor reviste care publică proză (ceea ce „Flacăra” nu prea poate) și, deosebit, „Simplimentul” Științei tinerețului, unde un critic de renume al lui Alex Ștefănescu își găsește laudabile disponibilități pentru descoperirea și ajutarea tinerelor condele. În ce ne privește — o spunem pentru toți corespondenții în cauză — noi nu putem oferi decît simple impresii preliminare, menite să-i încurajeze în strădania lor pe cei ce se arată a fi înzestrați în acest domeniu, să le confirme justetea opțiunii și să le indice, eventual, „în mare”, nivelul la care se află, neajunsurile și perspectivele etc. Or, invers, să-i trezească la realitate (pe cît posibil) pe cei nimeriți din greșeală în acest câmp de preocupări, fără înzestrările și pregătirea indispensabile, să încerce să-l orienteze spre o mai folositoare cheltuire a timpului lor liber.

Mihai Alexe : Lucrarea trebuie să aibă calitățile necesare publicării (ceea ce, din păcate, nu e cazul la dv.). Alte condiții nu se cer (nu se plătește nici o taxă pentru publicare — asta ar mai lipsi !..)

Florian Iuliu Alexandru : Paginile dv. dovedesc sensibilitate, dar nu se văd încă semnele unor înzestrări specifice pentru literatură. În cealaltă problemă care vă apasă, încă nu trebuie să vă dați bătut; după cît se pare, nu toate drumurile sînt închise și, în orice caz, cuceririle științei, afit de rapide și spectaculoase, pot aduce, de la o zi la alta, soluții mult așteptate.

I. Tătar : Cîteva „parabole” interesante (cam dificile) : „Sahistă”, „Treptele”, „Dilemă”.

Cristian Pușcașu : Nu e rău, pentru faza „într-o doară” în care vă aflați („Noi știm”, „Adio doctore”, „Iubito hai”). Poate că, mai bine „centrată”, în preocupările dv., această indeletnicie „printre picături” va aduce rezultate și mai concludente.

Mih. Enescu : Scrisoarea dv. a ajuns cu mare întârziere. Între versuri, cîteva lucruri mai infiripate : „Nu mai credem”, „M-alungă”, „Poate că”.

Rebeca : Încă nu e ce trebuie, dar „Invitație” e un lucru interesant, promițător. Reveniți!

H. Baltazaru, Robert Marinescu, M. Dicu, G. Criș, Sanda Ioniță, Manuela Ionescu, Cristina B., Șt. A. Barbu, Pintea Iul. Călin (texte parțial indescifrabile), **Benedict Bădescu, Ov. Antonescu, Alex., Delia Boem, Daniela Cristache, Mihaela Tănăsescu, Monica Beke, Carmen Băran, Marius Cardis, Cătălin Vasiliu :** E ceva, încă nu de ajuns. Continuați.

Vasile Cornu, Liliana

Stan, Miris, Nicolai Valentin, Armus, I. Vlăsceanu, I.P. Azap, M. Stătescu, Carmen M. Lazăr (Gheote ?!), Lucian Bentu, Petre Pletosu, I. Dinia, Aneța Hangiu, Capia, Ștefania Năstase, Fl. Husar, Virgil I. Dumitrescu, Doru V. Voiț, Mircea Hodea, Coca Gheghescu, Viorica Duțu, M. Petrini-Sărulesți, V. Ciugulea, Tania S., Ralex, Monica F. Romășcu, Lucia Sirbu, N. Barzache, Nicoleta Dragomir, Cristina Blaga, M. Em. Zotoiu, V. Comoniță, Carmen-G. Diaconu, E. Lavinia Ionescu, Viorel Angheliescu, O. E., Ion Constantin, Ionel Costache, Iulian Olteanu, Sapiens cel bolnav, Amina Truică, Alex. Cocheci, Q. Cimarron, Mara V. Gh., Gabriela Dordea, Elena Rusan, Viorica Ciobanu, Gabriela Al. Matei, Daniela Pătru, Anca Valeriu, Cridona Dorescu, I. A. Boiceanu, Caset Life, Cornel Bogdan, Cristina Eugen, Ovidiu Didi, S. Covaciu, N.-L. Caravan, Ion Iuliana, C. Croitoru, Dan Țițiu, Nicoleta Crețu, Daniela Atanasiu, Viorel Avramescu, Petre Dumitru, Fl. Găgeanu, V. Gălățeanu, Loredana Draga, Eugen Rusu, Letiția Olariu, Roxana Negulescu, Constantin Voineșteanu, S. Batiște, Viviana-Mizil, Emma, I. Bujor, Viorel Stoica, N. Grușchievici, Fl. Vărădean, N.V., Marius Hazi, Marilena Mocanu, M.R. Ceantî, Culi Istrate, Const. Cerel, Monica Stănescu, Asterix-Astrida, Doina Garon, Const. Gheorghe (Galați), Viorel Stoica, Ștefania Roșu, R. Dica, Georgia Lovin, Ramona Borza, Ionel Teaba, Alex. Dan, S.-A. Mutulescu, Mirela Martin, V. Obrocea, Ion Bădescu : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■
N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

NU VREAU SĂ DORM

„To sleep, to dead...”
W.S.

Nu vreau să dorm, somnul e preluatul marel tăceri
Și amintirile
inoată prin memoria mea
ca păstrăvii, spre amonte.
Ureșul e greu, dar apele limpezi și reci mă atrag —
mai am de spălat petele din seară
și crima de-a mă fi născut
în secolul XX.

TUDOR E. TUDOR

DIALOG DESPRE FRUMUȘETE

Tu nu cunoști altă iarnă
decît aripa ingerului
absența realului
erește în trupul tău
ca un arbore al înțelepciunii
onirie schelet
tu nu poți zîmbi
nu poți păcătui
nici măcar
nu-mi poți spune
din cuvintele mele
că mi-e frică
de perfecțiune
și că nici măcar să te ating
cu degetele visului
nu îndrăznesc...

SIMON-PETRU OPREA

GHIODZANUL DE ȘCOALĂ

Și-o să fie așa de frig
incît o să-nghete numele tău,
atunci cînd o fi să te strig.
Și-am să vin apoi pe-nserat,
cu lacrima-n geam am să bat;
tu să vii din vecini, din trecut,
ca și cum ți s-ar fi părut
că m-am întors atît de sfios,
ca untrandafir cu mireasma în jos.
Să mă certi că prea tirziu am venit,
chiar dacă mi-e pasul grăbit;
eu să-ți arăt ghiozdanul de școală,
ea pe-o inimă, ea pe-o inimă goală.

NICULAE ALEXANDRU VEST

DOUĂ GOARNE

Și parcă de ieri pină azi
vremea
se cocirjise cît o babă
și parcă toți mugurii
puneau țipătul la treabă
fluturii și micii
zdruntuiau văzduhul
ciocirliilor li se dusesse buhul
toți cărăbușii
iesiseră la arăt
și parcă două goarne cu gura pină-n cer
asudau de-atîta strigat:
toată lumea să iasă la hotare

și popor cu popor
să se bată
vara cu frunze
iarna cu zăpadă.

EMIL ACHELARIȚEI

PORTRET

Oare eu m-am zgrăvit
inconjurat de păsări de pradă și
singeroase flare
c-un munte-n spinare?
Să mă cunosc eu, oare, atît de adine?
Printre stînci alb rid casele unui
tainic sat,
oare eu m-am zgrăvit printre ele pe
creștet cu o coroană de împărat?
în palma stîngă cu o mănăstire,
în palma dreaptă cu o spadă insingerată?
Cade porumbelul luminii-n icoană
și dezvelește, alături de mine, un chip
frumos de tinără fată...
Să-mi cunosc eu, oare, și lacrima de singe
a ochiului minții ce înfăuntru
plînge?
THEODOR PURICE

PENELOPA XX

Adu-mi în palmă venin
și plins de vară tropicală,
adu-mi în glas caravane de nisip
și-n zîmbet pace de oază,
eu voi țese anotimpurile în mine
și voi ucide broasca țestoasă
a așteptării,
voi obliga
lumina,
fluviile,
lacrimile,
timpul
să curgă invers...

MARIA BADEA

EVOLUȚIE

poeti fiți mindri
casele în care v-ați născut
în care ați copilărit
și despre care ați scris
pagini sublime
au devenit muzee
cu ore fixe în care se poate
intra cu taxă la ușă și cu
ilustrate astfel că
în schimbul unei sume oarecare
fiecare om
vă poate atinge
sufletul

CRISTIAN CIUCAR

CU CAPUL PLECAT

Sînt tristă
pentru că știu:
ar trebui să fiu fericită.
O lacrimă mi sapă
drum pe frunte...
Așa mi se întîmpla cînd
stau eu capul în jos.

ANA COMOȚI

A doua carte cu prieteni

Din temelia lacrimii

Petre Pintilie e un invins de timp prea înainte de vreme. De un timp căzut besmetic în matca lumii.

Era brăilean. Unul pe care balcanismul noroios al Brăilei l-a îngropat de parte de Dunăre, pentru că sînt și case care-și urăsc pe degeaba stăpînii. Și ce stăpîn pierdut în amăgiri pe lăburile lui idilice a fost Petre Pintilie! Dumnezeu, în cazul că există, ar trebui chemat în boxă să răspundă de blestemul aruncat la întimplare. Petre Pintilie a fost strivit de o moară în care nu încăpea griul, și asta la Brăila I, unde se măcina griu (care se schimbă-n făină și piine) pentru două continente. Băiat de oameni săraci (locuia, la Brăila, pe strada Galați, colț în colț cu vestita Piață Săracă), și-a împlinit tinerețile în Transilvania, la Cluj; îi plăcea să-și amintească fugile în bălți; locuia, și spre bătrînețe, în realitate; trăia în jugul disperării; nădăjduia; citeodată-și lua adio de la toate; era supus și lepădat urgiei; murea încet pe întimplări strimbe; plîngea sub umbră; se deprava cu ideea a ceea ce-ar fi putut să fie (și ar fi fost o coloană pe care să urce glicina); era... a fost... a murit. Dincolo de glia îngustă a prietenilor, el rămîne un pumn de țărînă ce nu-și poate dormi somnul de prea multe gînduri. Student fiind (facea medicina la Cluj) scria poezii, scria proză, scria reportaje — ce frumoasă carte a scris el despre Brăila! Dar s-a înfruntat pe sine însuși cu păreri deosebite cînd nu era voie să ai vreo părere. Se credea singur în cameră. Nu se uitase sub pat. Și nu era, se înțelege, singur. Unul din cîinii care sug cu două guri la ugerul acestui sfîrșit de mileniu, l-a denunțat că e împotrivă. Impotriva cui?! Și a trebuit să fugă. Vreo doi ani a stat ascuns. Nu știa cu ce e vinovat, dar începuse să se simtă vinovat. Nu sîntem, în cele din urmă, ceea ce credem noi că sîntem, ci doar ceea ce zice lumea că sîntem. Într-o noapte, se apropia Crăciunul, lerui-ler, a plecat spre Brăila, avea o mamă, izbucniseră colindele, sunau nucile, sub steaua magilor, călătorea pe tampoane, sorbea ninsoarea cu ochii, cu nările și cu țesătura strepezită a jerpeliturii de palton în care-și înfășurase oasele. Dincolo de

Făurei l-a zărit un fost coleg de liceu (azi, industriaș într-o țară cu climă portocalie) și pină la Ianca-sat l-au pus în cătușe. „Bună dimineața la moș Ajun” cîntau copiii în troienita cimpie a Brăilei. Și l-au dus trecîndu-l Dunărea chiar prin dreptul casei unde maică-sa aștepta, lingă o lampă cu petrol, să se nască din noapte închipuirile nașterilor ei adevărate, în sumbra stepă a Dobrogei, să sape piatra cu unghia. Cinci ani. Nejudecat. Sau, judecat fără ca el să fi înțeles ce i se pune în circă. Li era frică. Nu se născuse erou. Se născuse scriitor. Și nici nu-i trebuia mai mult. Era clădit pe supunere și speranță. Cînd îl băteau — mi-a povestit asta în preajma tatălui meu, care săpa fîntini și lucra lemniaria caselor — închidea ochii și se ingrădea, cu întreg spiritul său, cocon îngust, de-abea plămădit, în pîntecele mamei sale. Și nu mai simțea durerea. Și cel care-l destinase schilodirii, ciomăgindu-l, devenea mină moale neînțelegînd de ce. Aș fi băgat, poate, într-un roman această poveste geamănă cu umilința care nu se poate plătî în timpul unei vieți, pentru că lacrima e spînteala sentimentului de iubire, iar înjurătura nu acoperă pelagra degustătoarelor nenorociri îndurate de cei (imi vine să zic) sortiți să fie nicăieri și ai nimănu, dar m-am răzgîndit: e prea tirziu să mai obții în vreun fel dreptate pentru el. Petre Pintilie a fost jignit și de viață și de moarte. Trenul l-a trădat, golanii veacului l-au împins peste hotarul nopții (număr printre ăștia mulți haidamaci bețivi, doi foști redactori șefi, un inspector de învățămînt, niște pretinși scriitori, cîteva dulăi hrăniți cu trupurile noastre și, deasupra tuturor, pe Dumnezeu însuși) și azi, cînd mi-l aduc aminte, în aplecarea lui deasupra paginilor de hirtie ce vor vedea acum și lumina tiparului, mă întreb: va ști vreodată Dunărea ce otrăvuri ale disprețului de oameni s-au distilat pe bulboanele ei din apropierea Mării?! Mă îndoiesc că fluviul din temelia Brăilei ar putea trimite în uitare, oricît de fertil i-ar fi milul născînd mereu viață tinăra, toate nedreptățile țînînd de viața fiilor ei care-au iubit-o în eternitate.

FĂNUȘ NEAGU ■

Constelația lirei

Și dați copiilor o carte

Oprîți, cît încă se mai poate
oprîți dezastrul nuclear
și dați copiilor o carte
și dați-le păpuși în dar.

În veacul răstignit de violență,
golgotele par dealuri de nisip,
lumina asfințește-n penitență
și merii înfloresc în contrastimp.

Parcă o negură coboară
lăfîndu-și marginea de guri,
o rană-aveți și-o să vă doară
de nu luptați pentru păduri.

De nu luptați, ea ziua-n soare
căpsunile să dea în pîrg,
albinele din floare-n floare
să stringă miere pentru țîrg.

De primăvară

Se-nucumetau să prade,
podoabe pentru vinturi
și loștrîța cuminte
și păstrăvul hoinar,
De primăvară, șozii
luceau ca niște ținte
în marginea tăioasă
a pietrelor de var.

Și miezul zilei, doamne,
frumos ca o livadă
cînd se adună floarea
și se întoarce-n rod,
Inconjură pămîntul,
cum inconjori o pradă,
Legîndu-l pe la tîmple,
cu capete de pod.

GEORGE DUMITRU ■

Curaj

Ancorezi
Chiar lingă laguna indoielii.

Curajul tău —
Parimă fără pereche.

Îndreptată la timp,
Nava sufletului
Nu se grăbește să-i devină rană
Adîncului...

NICOLAE POPESCU-GALICEA ■

Semn

Scutur
o floare,
un flutar

În beznă cărăbușii.
Miresmele cîntă
la clanța ușii.

MIHAI PĂSCULESCU ■

Ora tirzie

E ora tirzie
Și fructul s-a copt
Doar privighetoriile
Mai susură-necetîșor.
E gîndul speriat
Și tremură vîntul
Și spicul de grîne
S-a rupt,
S-a-nțins
Lună plină
Și-și cerne lumina
Și-obrazul
Pietrificat
Și gîlbui
Devine.

Bine ar fi

Bine ar fi
Dacă am putea
Reclădi
Zorii
Fiecărei zile
Dar mai ales
Acea aură boreală
Ce ne-a scos
Din glie
Așezîndu-ne
Cumînți
La masa pămîntului
Din roade
Roade să dăm
Vesnicii curate
Și gîndului
Pămîntului.

CĂTALINA CORVIN ■

Un loc în care simt ce înseamnă victoria

Era o toamnă potolită, un fel de prelungire a verii, cu ploii puține și anemice. Dinspre Giurgiu treceau căruțe cu tirgovefi. Era septembrie, era duminică și la Călugăreni, sat la drumul mare, adică așezat de-a lungul drumului care lega înima fării de Dunăre, domnea o forfotă ce depășea cu mult agitația tirgurilor.

Pe locul unde se ridică azi Casa pionierilor, 38 de inși, emoționați la culme, legeră sănătos un steag mare și roșu în plopul care veghea terenul, așa, ca să știe lumea, că acolo se întâmplă ceva deosebit. Apoi se înșirară la rând, în dreptul unei mese pe care se afla un registru. Semnau cum puteau, dacă nu apăseau zdravăn degetul cel mare și gata, erau deja în întovărășire. În toamna aceea, acești 38 de oameni, care reprezentau celo mai sărace familii din Călugăreni, „oomasaseră” 150 de hectare de pământ și strinseseră laolaltă 15 atelaje.

(VIRGIL VĂDUVA : „Noi aștia care intraserăm în întovărășire, ce să spunem bucurăm, dar eram mai mult emoțiozași de importanța actului. Cel mai fericit era însă nea Florică Saioc, care răspundea din partea raionului de cooperativizare în Vlașca, 38 de familii erau puține. Ca să-i atragem și pe ceilalți trebuia să le dovedim că scoatem mai mult griu împreună. În vara lui '51 s-a muncit fără statut. S-a făcut un comitet de inițiativă și am organizat echipe pe neamuri, pe prietenii. Ne-am dus cu dosarele la București să ni se recunoască colectiva, dar dosarul ne-a fost respins, fiindcă pe total nu ne ieșeau 3 hectare de om înșis. Prima recoltă din '51, la culturile mari, a fost mai bună decât cea din vara lui 1949, a individualilor. La porumb scosesem între 1200 și 1300 de kilograme la hectar, față de 700—800 cit scoseseră ceilalți singuri. Luatul asta i-a convins pe mulți.”)

În același loc, tot într-o duminică la ora 13, la umbra aceluiași steag din plop, în ianuarie 1952, s-a înființat ceea ce se începuse cu doi ani în urmă: prima gospodărie agricolă colectivă. Era lume multă, veniseră cu mic cu mare din satele vecine. Marin Savu, dimineața, s-a dus la primărie, la starea civilă, la prinz a intrat în colectivă, iar după-amiază a făcut nunta. Fabrica textilă „Ilie Pintilie”, care patrona gospodăria agricolă, își trimisese reprezentanții, cu câteva pluguri și unelte reparate, cu o mașină plină cu bere și salam. Lăutari și cadouri. Cei de la Comana le-au dăruit câteva pluguri și grape, iar S.M.T. Toporul, care pe vremea aceea nu număra cu totul nici 50 de tractoare, mult mai puțin decât are azi o secție de S.M.A., le-a adus, firește, un tractor.

(FLOREA SAIOC : „Era o mare sărbătoare în Călugăreni. Nu s-a făcut nimic bătând din palme. După Plenara Comitetului Central din 3—5 martie 1949, bătusem drumurile Vlașcilor, așa făceau toți activiștii de partid în țară, să-i convingem pe oameni că agricultura pe care o făcuseră până atunci, cu gospodării mici, cu pământul împărțit în sute și sute de parcele, loturi mici nu putea să-i îndestuleze pe toți. Ne trebuiau tractoare și ne trebuiau unelte mecanizate. În duminica aceea, la Călugăreni, erau mulți activiști de partid, era și primul Capitală și noi sărbătoream o mare victorie.”)

„După un an, îmi spune acum primul președinte al cooperativei din Călugăreni, Virgil Văduva, care s-a apropiat bine de 60 de ani și nici cu sănătatea nu stă tocmai bine, am cumpărat pentru gospodăria noastră 10 vaci din Maramureș, animale care au însemnat înființarea sectorului nostru zootehnic”.

Actualul președinte al C.A.P. Călugăreni, Ion Logofătu, are 52 de ani și este de felul său din Brăniștar, sat aparținând de Călugăreni. A făcut armata la Timișoara și la 26 de ani era președinte de cooperativă, cel mai tânăr din regiune. Are mai multe păreri despre agricultură, dar două dintre ele, zice, sînt foarte importante. „Noi am făcut ordine cu loturile în folosință. Pământul, așa cum sublinia secretarul general al partidului, trebuie dat pe mina celui harnic și priceput. La noi sînt mulți navetiști. Pînă nu demult, aduceau piine și leafă de la București, iar nevestele croșetau, ceea ce nu era rău, dar comuna pierdea. Programul unic de activitate a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativei agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari este singura cale prin care prosperă și comuna și țaranul. Potrivit legii, din depășirea producției planificate la hectar, noi am dat membrilor cooperatori pînă la 40 la sută din produse, în special porumb. Anul trecut au fost o mie de contracte, anul acesta vor fi aproape trei mii. Comuna nu mai admite să fie pentru unii doar dormitor sau loc de agrement”.

În 1960, în C.A.P. Călugăreni, media la hectar, la griu, era de 800 de kg. Azi s-a ajuns la 4400 kg. La orz, am obținut 5000 kg, iar la porumb boabe, la neirigat 12010 kg, fapt care le-a adus locul doi pe țară. De altfel, din cele 2674 hectare ale cooperativei, irigate sînt doar 154 de hectare, și în condițiile secetelor de anul trecut, s-au obținut 10000 kg boabe. La floarea-soarelui, recoltele s-au aflat mai mereu în jurul a 3000 de kg, iar sectorul zootehnic care a început cu cele 10 vaci de Maramureș a ajuns la 1040 de vaci. „Nu e foarte mult, recunoaște Ion Logofătu. Programul este mobilizator și ne obligă să folosim toate resursele. Putem crește mai multe animale. 30 la sută din producția de furaje grosiere a C.A.P. este repartizată cooperativelor. Islazul este fertilizat și amenajat, o parte pentru producția de fin, alta pentru pășunat. În ceea ce privește cultura mare, de pildă, porumbul, deși avem sol de categoria a III-a neirigat, sperăm ca în cîțiva ani, pe întreaga suprafață să recoltăm 20 tone de porumb știuleți la hectar. Avem ferme care, în 1983, au dat 16—17 tone la hectar”.

Vara, comuna devine un fel de cauză a tuturor. Se întorc copiii de la oraș, se întorc frații, surorile, pun mina pe sapă, iar grădina, loturile în folosință ale cooperativei devin „loc de agrement”. „Sînt oameni vrednici și gospodari în Călugăreni, spune primarul Nicolae Hader. Și-au construit case frumoase, cresc animale și mi-gălesc tot timpul în legumicultură. Comuna are un liceu agro-industrial, o școală generală de 10 ani, patru grădinițe, un dispensar, trei puncte farmaceutice, un complex al cooperativei, un C.E.C. și o poștă. Asociația economică intercooperativă dă anual beneficiu cîte două milioane lei pentru fiecare din cele 5 C.A.P.-uri (două fiind ale noastre). În 1983, s-au pre-

Un bun gospodar din Călugăreni : Dumitru Grădinaru
Fotografii de ELENA GHERA

dat la stat aproape 60 tone carne bovină, 2500 hectolitri lapte, 8 tone carne de oaie, 15 tone carne de porc și 7100 kilograme lînă. Așa cum vă spunem, oamenii din Călugăreni se ocupă foarte mult și de legumicultură. Sînt în stare să muncească și 20 de ore din 24 atunci cînd este recoltatul. Dar după recoltat, încep și unele necazuri...”

Necazurile sînt cu preluatul produselor. Deși a fost chemat insistent la contractări, din ianuarie, C.L.F. Vidra n-a dat nici pînă azi un semn de viață. Anul trecut au fost depozitate în școală mari cantități de roșii, vinete, castraveți, dovleci, care n-au fost preluate și care, firește, s-au depreciat, munca oamenilor dovedindu-se în zadar. „Sătenii au fost înțelegători, zice primarul, trebuiau să vină să ni le impute nouă, pentru că au muncit și n-au luat nici un ban. Cei din Călugăreni sînt, v-am spus, harnici și muncitori, dar întreprinderile care preiau, trebuie să se țină de cuvînt. Produse sînt destule. Omul vrea să le vîndă. Dacă nu vine nimeni să i le ia, pleacă cu ele aiurea, să nu-și piardă banii, dar asta înseamnă drumuri multe, zile lipsă de la C.A.P.”.

E un apel pe care gospodarul din Călugăreni îl fac la cei obligați de lege să le preia produsele. Este mai mult decît un apel, este rezultatul unei alte mentalități decît aceea pe care o aveau cu mai bine de trei decenii în urmă. Ei știu că nu

poate prospera comuna pe măsura dorinței lor și a puterii de a munci, decît în măsura în care toți își fac datoria. Dumitru Grădinaru, om care a trecut de 60 de ani și a fost, ca fiecare, implicat în toată istoria mai nouă a comunei, care crește și animale și păsări, vede lucrurile cam așa : „Începutul nostru, din '50, a fost mai timid, acum, că am ajuns ca două familii să aibă cel puțin o vacă, să fie aproape trei mii de gospodării de care să nu-ți fie rușine și să ai un C.A.P. cum este al nostru, sigur că și pretențiile sînt altele. De aia zic eu, dacă vine fi-miu să mă ajute în concediu, la legume, dacă pun mina elevii și studenții, de ce să nu vină și cei obligați să preia bogăția asta?”

C.A.P.-ul numără deci 34 de ani, dacă socotim și vara în care s-a lucrat fără statut, dar cu mult suferință. Oamenii se ocupă acum, după o iarnă cu multă zăpadă, chiar și azi cînd îi vedem și în fotografiem plouă, plouă îndrjit, se ocupă, spunem, cu tot ce trebuie pentru ca 1984 să fie un an foarte rodnic. Se transportă bălegarul în grădini, se confecționează araci, se aleg semințele de floarea-soarelui de impurități și zilele următoare vor intra în cîmp pentru lucrările de primă urgență. Pentru că vor să-și facă ei, călugărenii, din acest 1984 un an de mare rodnicie pentru a sărbători adevărul acela în care au crezut în toamna lui 1950.

RAZVAN BARBULESCU

Cea mai bună îngrijitoare de animale din comună : Elena Ștefan

Un mod de a trăi frumos

INDISCRETII

• Arta de la ora 9 dimineața • Nefericirea de a fi solist • Importanta gleznelor • Repetiția ca formă de viață •

ROXANA BODNARIUC într-o fotografie de Paul AGARICI

Balerini și balerine

Dimineața se scurge somnoroasă din oglinzi și sublima populație a sălii de studiu își dezbracă halatele multicolore. Unii și le întind pe parchetul gălbui întunecat și stau ghemuiți. Corpurile lor seamănă cu niște plante frînse. Sunt încă rigide și mute. Balerinii vorbesc cu privirea și din când în când mai folosesc puține cuvinte banale, aproape anoste. Niciodată n-am crezut că un dansator ar putea ști o poveste interesantă pe care să mi-o spună într-un mod cit de cit interesant. În mintea mea balerinul e o ființă aproape mută. Când l-am auzit pe unul cum îi spune uneia, vezi că te caută Nelu, am avut sentimentul că-l văd pe Proust cum își prăjește cartofii. Și a apărut „profesoara de balet”, o dansatoare între două virste, scundă, cu părul prins în coadă de cal, îmbrăcată în negru, cu o rochiță albă, cu ochi vioi, aproape gălăgioasă în aerul rece și somnolent, gata copiii, ați lenevit destul, încălzirea la bare că e târziu, și sublima populație a sălii merge de parcă frugal ar face mișcățile dureroase, aproape imposibile. Corpurile lor sint încă greoaie, ca niște costume de scafandru luate de la garderobă, haide Leni, încălzeste-te, și Leni Dacian se prinde de bară în apropierea geamului, poate că de ani și ani preferă același loc unde lumina bate ca un ceas deșteptător, poate că-l este indiferent, bara e aceeași oriunde și când se satură de ea poate că o simte ca pe un jug în care trebuie să tragă dacă mai vrea să și zboare; ceilalți balerini lucrează la bară (palmele lor au bătătură late și groase, de tăietori de lemne, sau de hamali; un balerin fără bătătură rămâne toată viața un oarecare, un anonim. Pe scenă Giselle are bătătură. Și Spartacus are bătătură și Siegfried, și Don Quijote și Romeo și Ofelia au în palme mici copite pe care și-ar putea stinge o țigară fără să simtă) și profesoara de balet în loc să facă prezența lucrează și ea, chiar dacă va dansa din ce în ce mai rar, chiar dacă spectacolele ei se vor îndepărta încet în memorie. Mihaela Velnicu își așază lucrurile pe un scaun și cele câteva trepte până la pianul ridicat

pe un postament scîrție sub pașii ei. Degetele se plimbă peste clapele reci, încă n-o ascultă, chiar dacă dimineața îi vintură prin suflet o bibliotecă de partituri, e încă somnul cu rugina lui risipită prin colțuri, și pe la încheieturi ca un praf moale și plăcut, e frig și se aud picurii de ploaie fugăriți de vînt pînă în sticla ferestrelor și Luminița Dumitrescu spune gata copii, și copiii se opresc o clipă, developpe, developpe, developpe, developpe și, o balerină se apleacă să-și ridice jambierele roșii în timp ce ceilalți fac developpe, developpe, o figură simplă cu 40 de oameni în fața oglinzii, cu pianul care te obligă să descoperi că afară e târziu de octombrie pîruete anclant terminate cu nu știu cum, pîruete arabesque, battement tendu, se deschide o ușă, ai lenevit, Daniela, și Daniela, îmbrăcată cu un halat peste trening, cară sacoa albăstă ca pe o povară, jete, jete, și pianul încălzeste puțin și intristează, oamenii aceștia agățați de bare în fața oglinzilor aburite au ceva cu un poem de Ungaretti despre soldații care înaintea atacului stau ca frunzele toamna pe crengi jete, jete, și Daniela Constantinou își întinde halatul într-un colț al sălii și Aglae Gheorghe face arabesque și battement tendu ca o elevă în prima clasă de balet și Ion Tugearu poartă peste trening o vestă și peste vestă un fel de hanorac cu glugă și execută echappes, echappes, pîruetă și corpurile se trezesc, mișcățile se leagă, încep să semene cu niște pasaje dintr-o melodie și Daniela, ca o elevă întîrziată și pedepșită în colțul sălii își încălzeste coloana, scipesc pe firele de păr ale lui, George Bodnariuc, pîruetă, pîruetă, așa! așa! și Tugearu aruncă hanoracul cu glugă și un bărbat cu început de chelie se descoperă în oglindă și-n parte opusă Alexa Mezincescu sare, capriole, sus, piciorul drept, drept, așa! așa! au trecut treizeci de ani ca treizeci de spectacole și după cîte zeci de mii sau sute de mii de asamblée cu gardă jete repetă ca la prima ei oră de balet și Bodnariuc își pipăie glezna cu patru fisuri și Daniela și-a încălzit coloana și articulațiile și lucrează la bară în fața oglinzii și oglinda repetă minunea fără pic de sfială și pianul te face să simți că frunzele brusc îngâbenesc de tristețe, mișcățile curg și se frîng în oglinzi și primii balerini, cei cu dureri la glezne sau cu întinderi, cedează, se întind pe jos și ceilalți continuă ca într-un marș de soldați, cînd n-ai timp să suferi pentru înfrîntii, un, doi, pa-pa-par-pam-pam și vestele de lină zboară și corpurile rămîn numai în costumele subțiri sau în treninguri și Tugearu e apă, ca un aisberg care se zvîrcolește la soare, și Bodnariuc, lung ca o săgeată din trestie, se ridică mult deasupra parchetului („Cîndva știam să zbor / Cîndva / Nu știu / Dar îmi aduc aminte” soria Adrian Popescu fără să se fi gîndit la balet) și aterizează ca o pasăre, lin, fără ezitare, cu brațele larg deschise și drepte. Oglindile mă îngrozesc, abia acum descopăr cit sint de urit, ce corp disarmonic am. Pardoseala are marginile ocupate de băieți și fete, cu bărbați și femei cu tricourile leoarcă de sudoare, dar studiul continuă, corpurile celor rămași în picioare vorbesc singure sau cîntă, și pe marginea sălii întinși pe halate, stau ceilalți, unii bolnavi, alții oboșiți, cu trupurile stoarse ca niște alge abandonate de valuri pe țîrm și afară e frig și-n sală e frig, dar nimeni nu mai simte pentru că temperatura contează mai puțin pentru omul care se pregătește să zboare, chiar dacă ei știe că nu va izbuti. Dar iluzia contează. Numai barele și parchetul și pianul n-au transpirat. Oamenii aceștia trăiesc o utopie sublimă. Trudesc pentru o piramidă care se spulberă la cîteva cuvinte după ultimele aplauze. Și de la sala de studiu, infoliiți și vîlăgiiți își string puținete lucruri și se mută în sala de repetiție (mereu există pe undeva o sală în care li așteaptă un pian și-un parchet pustiu) și repetițiile durează și ele ore, uneori dansezi, alteori te stinge așteptarea și-ți vine să urli. Pîră la spectacol mai este puțin. „Baletul este o nefericire pentru că de multe ori posibilitățile reale ale corpului sint sub nevoia de exprimare”. (Eugenia Moroșanu). Dar cea mai mare nefericire a unui balerin este alta. Dansatorul este un om care n-a avut copilărie. El n-a știut ce înseamnă să faci balet, a fost dat la balet ca să învețe să meargă frumos, sau ca să crească suplu și-n loc de joacă a-nvățat jete, battement tendu și alte mișcări, întii 20 de ore în plus pe săptămînă și pe urmă mai multe, plus orele de școală și ce-a fost la început o nevinovată joacă a părinților devine o profesie, copilul crește și descoperă că nu mai poate fără dans, ba mai descoperă că degeaba se visează solist pentru că natura nu l-a croit după visele lui, după credința lui în frumusețea mișcării, că trebuie să renunțe sau li este sortit ca toată viața să nu danseze decit în rîndul al doilea. Un balerin nu are viață cotidiană. „Trebuie să-ți înfrîngi un milion de dorințe. Vrei să te plimbi, nu poți că ți se umflă picioarele, vrei să stai, nu poți, îți pierzi condiția fizică, vrei să citești, nu ai timp. Nu poți ca azi să dai totul și mâine să nu dai

nimic. Calm și supus o iei zilnic de la capăt și de mic, de cînd începi, mișcarea îți ocupă toată viața, devine un mod de a fi”. Poate că Bodnariuc este un balerin care-a ajuns pînă la marginea fericirii. Natura i-a dat totul, de parcă l-ar fi trimis în lume să danseze, a ieșit pe marile scene și-a ținut spectatorilor emoționante discursuri prin mișcare. El știe că porțile gloriei îi sint deschise. Alexandru Carianopol este balerin de ansamblu. A avut două formațiuni tumorale la genunchiul stîng. Dansează de la 8 ani. A pierdut copilăria, e un om cu un caracter armonios, cu o uriașă voință și cu o pasiune nemărginită pentru balet. Dar suferă că natura n-a fost generoasă cu el. A avut și roluri solistice, a trăit cîteva bucurii de succes dar îi simți cu discreție imensul regret de a nu-i fi fost dată bucuria de a umple scena și de-a cuceri sălile. „Trebuie să-ți recunoști limitele fizice ale corpului, să încerci să le împingi cit mai departe, dar să rămii integru în judecări. Pe măsură ce îmbătrînești te retragi spre fundal, te acoperă ceilalți. Cu fiecare an ești din ce în ce mai aproape de culise. Între 40—50 de ani ca să faci față trebuie să tragi de tine și cel mai adesea nu poți, te cuprinde un sentiment de jenă și neputință”. „Pentru un balerin cel mai nefericit moment e atunci cînd trebuie să stea pe margine, cînd îi cedează meniscul, articulațiile sau tendoanele”.

„Noi nu avem puterea cuvîntului, ne rămîne doar partea tehnică pe care trebuie să o îmbrăcăm în haina sensibilității”, spunea Alexa Mezincescu după 30 de ani de balet. În balet cine nu dă totul nu primește nimic de la un rol, nu rămîne cu nici o amintire. Pînă la 20—25 de ani balerinul dansează dintr-un impuls. După asta începe să devină conștient de ce poate exprima prin mișcare. Descoperă că posedă un instrument fabulos. Dar cînd devine indeajuns de înțelept, exact atunci nu mai este indeajuns de tînăr și corpul nu-l mai ascultă. „Simțeam că nu am o linie pură a corpului, că nu mă ajută. Așa am trecut la coregrafie și acum, că nu mai dansez, mă simt infirmă”. (Mihaela Atanasiu). Balerinii adevărați sint niște oameni pentru care mișcarea devine un mod de existență, ca privitul, ca mersul pe stradă, și trecerea de la dans la neputința de a-l practica devine una din cele mai sfișietoare stări. În apropierea de un rol balerinul traversează cele mai contradictorii momente. „Trăiesc cînd simt că nu mai suport nici fizic, nici psihic, am momente cînd nu mă mai ascultă nici mușchii, nu mă pot concentra la nimic. Vreau să întind laba piciorului. Stă fixă, de parcă nu mi-ar aparține. Și atunci încep iar cu încălzirea coloanei, cu încălzirea mușchilor, cu studii, și tot nu pot exprima nimic. Atunci sint goală pe dinăuntru”. (Eugenia Moroșanu). Știi că balerini au boli profesionale, că întinderile de ligamente, artrozele, discopatiile se instalează încet și pun stăpînire pe corp ca o rugină implacabilă? O entorsă e o mică ironie. Dansezi cu ea, zîmbești și stringi din dinți, surzi și te săgetează. Dar spectatorii nu vor să-ți descopere suferințele, pentru ei spectacolul trebuie să continue, ei au plătit să vadă balet. Și bucuria

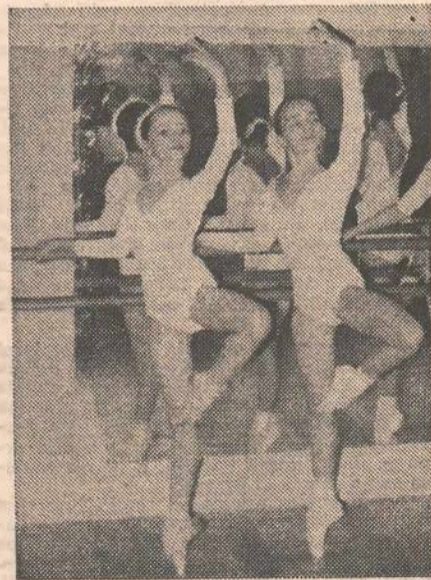
și-am început să plîng. Partenerul meu bătea la ușă că urmează numărul și dacă nu ies o sparge. Mă apucase un frig îngrozitor și nu-mi mai simțeam mîinile. Și totuși, cînd nu voi mai putea dansa voi fi ca o pasăre căreia i se ia aerul”. (Eugenia Moroșanu). Un balerin trebuie să danseze pînă la 50 de ani. Enorm și incredibil. Să danseze pînă atunci cînd nu-l mai ascultă corpul, cînd nu mai poate, cînd e la un pas să se jeneze de infățisarea sa. Asta sună ca o pedeapsă. Să dansezi la 50 de ani înseamnă să fii obligat să-ți aduci aminte de cum arătai la 20 de ani; ce frumos erai și cum ai decăzut fizic. La 50 de ani nu te poți retrage.

Priveam o repetiție. Un balerin cu o chelie proeminentă trăgea de picioare ca de niște crengi uscate. Mișcățile lui erau aspre și greoaie, fără pic de căldură și frumusețe. Supus și trist omul îngheța la datorie. „Baletul e o meserie a tineretii. După 23 de stagioni am o coloană vertebrală oboșită, 3 discopatii, articulațiile cuprinse de artroză. Și mă retrag încet, cu un sentiment de amărăciune. Exact atunci cînd mintea îți creează, exact atunci corpul începe să te trădeze. Meseria noastră e ca un fulger, luminoasă, neprevăzută și scurtă. Din păcate trebuie s-o lungim. Cînd diferența față de cei tineri este la un bot de cal, mai merge. Dar cînd ea crește, e neomelesc să tragi de tine și să stai în fața altora mai bunii”. (Andreea Constantinescu). Pentru cîteva clipe în care are senzația că l-a prins pe Dumnezeu de picior, pentru acele insesizabile clipe în care balerina trece pe scenă în sufletul spectatorului se sacrifică o viață.

„Ce este o repetiție? „O repetiție, dacă nu te consumi pînă nu îți mai trebuie nimic nu e repetiție”. Nu-ți iese o mișcare — suferi. E altul mai bun? Suferi. Ratezi un moment? Suferi! Te duce gîndul spre sfîrșitul meseriei? Suferi! Balerinul are o viață de efemeridă și nu poate să nu aibă tristețea lui. Pentru el fericirea e ceva pe care o descoperă după ce a trecut.

Mihai Babușcă este un balerin de excepție. Un an de zile a dansat bolnav. Are 23 de ani și dacă mai amina puțin operația își încheia definitiv cariera. Carmen Anghelus a avut hepatită și n-a dansat doi ani. Dincolo sau mai presus de toate un balerin își dorește să fie sănătos. „Baletul se face cu puțină suferință și cu enormă plăcere. Trebuie să fii mereu cîine cu tine, să te întorci la bară, la același exercițiu și să nu-ți aduci aminte că faci asta de 20 de ani”. (Roxana Bodnariuc). Cantitatea de muncă ia uneori proporții uriașe. Un balerin ajunge să aibă cinci repetiții într-o singură zi și să nu le facă bine pe nici una. Gheorghe Angheliescu, ca elev la un liceu de balet, cînd peste programul normal, în condiții dificile, mai avea patru ore de studiu, n-a mai suportat și-a fugit la părinți.

O oră de dans pentru un dansator echivalează cu șapte ore ale unui muncitor de șchelă. Așa spun marii maeștri și specialiști în balet. De obicei balerinul se apropie mereu de o limită a îndoielii, adică îi mai rezistă corpul sau nu. Și corpul rezistă, în ciuda hranei, a sălilor reci, a supralicitării și îmbătrîneste frumos. Unele balerine se sacrifică. Aleg între a fi mame și a rămîne cu aceeași linie pură. De băieți e criză. Din ce în ce mai puțin bărbații înfruntă această meserie. Doi dintre ei, dansatori de mare renume, sint dincolo de toate doi împătimiti ai baletului. Ei sint viitorii generali care vin în spatele generației lui Tugearu și a Magdalenei Popa. E vorba de George Bănică și de George Bodnariuc. Ultimul e un om care nu-și iartă nimic. Sever, calm, lucid pînă la singurătate, cu o voință pe măsura vocației, un om care pe patru degete ale unei mîini înșiră bucuriile baletului și pe alte patru degete ale celeilalte mîini îi numără suferințele. Bodnariuc își demonstrează că baletul e o meserie grea, unu, pentru că e o luptă fizică permanentă pentru a-ți menține performanțele în mișcări, doi, pentru că această trudă cotidiană solicită la maximum dimensiunile fundamentale ale omului (fizice, psihice și intelectuale), trei, pentru că te obligă să urmezi mereu același program riguros pe care nu-l poți minți niciodată, și patru, pentru că toată viața e un fel de cantonament, o privare de bucuriile simple. Baletul e o bucurie pentru că în primul rînd e un mod frumos și adevărat de a exista, nu-ți lasă niciodată sentimentul perfecțiunii și are o finalitate generoasă. Nu în cele din urmă un balerin care dă totul poate avea cel puțin o clipă sentimentul tonic că modul lui de a fi, anii și lunile lui de dans se pot însuma într-un motiv de progres, de mers înainte, dar asta vine așa cum vine ziua după noapte și bucuria după durero și nimeni nu mai știe că îndărătul unei secvențe în care corpul uman prin simpla mișcare dă iluzia întîlnirii cu sublimul se află această bucătărie infernală, durerile, programele încărcate, sălile pustii, oglinzile reci, bătăturile din palme, entorsele și nemăsuratul lac sîrat care izvorăște dintr-un trup firav înregimentat într-o viață de balerin.

unui dansator (ca și infernul) nu ține un spectacol. De obicei se întinde abia pe 15—20 de minute. În acest timp balerinul trebuie să povestească prin mișcări o viață. Întîlnirea, tatonarea, pasiunea și iubirea și apoi sfîrșitul unei povești de dragoste. În 15 minute se povestește și se consumă o viață. „Pentru 15 minute de dans lucrezi 2 luni, te chinui și te dai cu capul de pereți că nu-ți iese o mișcare sau o stare”. (Roxana Bodnariuc). Unii sint numai dansatori de sală. La repetiții sint un miracol. Apropierea de scenă li îngrozește. Picioarele și brațele li se încarcă cu plumb topit. Intrarea pe scenă e ca un salt în cazanul cu smoală. „Odată, înaintea unui spectacol simțeam că nu mă mai țin nervii. M-am închis în bale

Neurologii, microprocesoarele și piramida lui Keops

• 4 quatrionane de conexiuni — creierul omenesc • Neurotubulii și memoria •

Pe profesorul Vlad Voiculescu, șeful Clinicii de neurologie de la Spitalul „Dr. G. Marinescu” l-am obținut relativ ușor la telefon, cu toate că nu are linie directă cu orașul. A acceptat cu amabilitate invitația de a ne da un interviu așa că, la ora și ziua stabilite, iată-ne în mica încăpăre a secretarei așteptând să pătrundem în cabinetul profesorului. Prima impresie este și ultima. Rar mi-a fost dat să întilnesc atita modestie la un cadru universitar, impresie care ne este confirmată de secretara profesorului, omul care-i cunoaște activitatea de peste 20 de ani. Această modestie capătă un alt accent când profesorul începe să vorbească. El devine pasionat, ardent, cu toate că niciodată nu a căutat să scoată în evidență munca sa. Pronumele noi este cel mai adesea folosit.

— Am venit la dumneavoastră, tovarășe profesor, pentru a afla unele aspecte ale activității pe care o desfășurați. Neurologia este parcă din ce în ce mai solicitată. Înainte de toate v-aș ruga să ne spuneți câteva cuvinte despre primii pași în viața medicală ai profesorului Vlad Voiculescu.

— Sunt din Craiova. Oltean, deci. Am urmat acolo Colegiul „Bălcescu”. Nu pot spune că medicina m-a tentat în mod deosebit. Mai curind mă interesau științele naturii. Faptul că am ales medicina se datorește — poate — influenței familiale, tatăl meu fiind medic. Am avut marele privilegiu ca, la terminarea facultății, să fiu elevul profesorului Marinescu, cu care prilej l-am cunoscut și pe profesorul Ionescu-Sisești, întilnire care a fost determinantă pentru opțiunea mea, căci după un timp profesorul mi-a zis: „ai să te faci neurolog”.

— Nu v-au tentat alte specialități? Erați, doar, la începutul carierei!

— Da, mă tenta medicina internă — am lucrat multă vreme și cu profesorul Lupu; neurologia m-a atras însă prin precizia căilor sistemului nervos, precizie care permite discutarea unui diagnostic topografic. De asemenea, mi-a plăcut clinica pe care o conducea profesorul Drăgănescu, un adevărat maestru în stabilirea diagnosticelor. Acolo am mai întilnit două personalități de anvergură: pe profesorii Kreindler și Sager, doi pasionați ai fiziologiei, care studiau fiziologia sistemului nervos la animale.

— Dacă nu mă înșel, primii pași în viața medicală i-ați făcut odată cu introducerea acestei discipline la noi. Ar fi bine, cred, pentru că sintem la începuturile meseriei dumneavoastră, să spunem câteva cuvinte despre felul cum neurologia românească și-a creat gloria în țară și peste hotare, amintind — bineînțeles — și de marele profesor Gheorghe Marinescu.

— Neurologia românească a fost cunoscută de la începuturile ei datorită profesorului Gh. Marinescu. Calitățile sale excepționale au fost intuite de Babeș, care l-a trimis la Paris, la celebra clinică de neurologie și psihiatrie a lui Charcot, cind avea douăzeci și ceva de ani. Doctorul Marinescu s-a impus imediat prin extraordinara sa putere de muncă, dar și datorită curiozității științifice. Avea o dorință inepuizabilă de a afla. Curiozitatea este calitatea numărul 1 a unui cercetător. Foarte curind, la Paris, doctorul Gh. Marinescu a aprofundat cercetarea anatomică, adică paralelismul acela permanent între simptomele pe care le găsești la bolnav și substratul lor anatomic. La rindul lui, Charcot i-a încredințat lucrări de amploare, ceea ce l-a înlesnit doctorului Gh. Marinescu să-și facă un nume. Nu avea pe atunci nici 30 de ani.

— Ce datorează medicina modernă marilor profesori români?

— Putem spune că profesorul Gh. Marinescu a fost un precursor. A avut, de exemplu, viziunea biochimică a sistemului nervos. Pentru el, sistemul nervos este un agregat de enzime, de reacții chimice. Toate particulele anatomice le vedea sub aspectul lor biochimic. Ii plăcea să ne spună: „Noi nu vom putea înțelege funcțiunea acestui organ și geneza acestei boli pînă nu vom ști elementele biochimice care formează aceste particule”.

— Ce este, de fapt, neurologia?

— Neurologia este știința structurii și funcțiunii în stare normală și în stare de boală a sistemului nervos, care este creierul. Creierul omului este forma cea mai complexă de organizare a materiei. El se compune din zeci de miliarde de celule, fiecare celulă avind zeci de mii de contacte, astfel încît numărul de contacte, de conexii, ale sistemului nervos se apropie de un quatrion.

— Acum, după ce am mai limpezit unele noțiuni ale disciplinei care v-a făcut celebru, v-aș ruga să-mi spuneți de ce medicii specialiști în neurologie se găsesc mai ales în spitale. Este oare o specialitate strict legată de mediul spitalicesc?

— Vă contrazic. Neurologii se găsesc și în policlinici.

— Și, în general vorbind, v-aș zice că nu stăm rău. În perioada studenției mele erau centre neurologice numai în orașele universitare. Acum, avem neurologii în toate județele în policlinică și în spitale. Numărul pacienților nu cred că a sporit, în schimb a crescut considerabil nivelul cunoștințelor de specialitate. Pe vremuri, bolnavii neurologici erau tra-

tați de internști. Rețineți că, în momentul de față, terapia neurologică românească se poate compara în modul cel mai avantajos cu cea din țările cele mai avansate. Avem un număr de neurologi destinați să rezolve probleme specifice ale bolnavilor, și este evident că, existind cunoștințe neurologice mult mai multe decît acum 40 de ani, acestea s-au nu mai potă fi stăpînite de un medic de altă specialitate. Un epileptic nu mai poate fi tratat de orice medic ci de un neurolog; așa cum un accident cerebral-vascular reclamă de urgență specialistul neurolog. În plus, trebuie spus că, în prezent, pe plan mondial au apărut multe subspecialități: specialistul epileptolog, specialistul de boli musculare, specialistul de boli extrapiramidale, cel de scleroză în plăci etc.

— Oare există o graniță între nevroză și psihoză? Și, pentru a-mi continua gândurile: nevroză poate degenera în psihoză?

— Este o întrebare de psihiatrie, dar, dacă tot sînteți aici, să zicem că: nevrozile sînt tulburări mai ușoare, fără repercusiuni asupra manifestărilor social-psihiologice ale individului.

— Spre deosebire de numeroasele boli cu care are de luptat individul, am impresia că nevrozile se instalează perfid, pe nesimțite. La început bolnavul, și chiar cei din jur, nu sesizează apariția bolii. Nu ar trebui oare făcute, ca în alte cazuri, controli periodice?

— Asta ar mai lipsi bolnavului, un control în plus. Deci eu cred că nu! Da ce? Pentru că ceea ce caracterizează nevroză este tocmai intensitatea tulburărilor subiective. Nu cred că e cazul să alertăm bolnavii.

— Nevrozile pot fi simulate?

— Noi nu pornim de la ideea că bolna-

ve, dar munca sa este stressantă pe parcursul fiecărei zile, iar schimbarea la o anumită vîrstă a locului de muncă este mai mult decît imposibilă. Cercetătorii caută rezolvarea nevrozelor ținînd seama că omul trebuie să se întoarcă acolo de unde a plecat, adică la munca lui?

— Acest lucru se face. Au fost studiate nevrozile la studenți, la diferite categorii de muncitori. Ei bine, s-a studiat cum apare nevroză în procesul muncii și s-a căutat, acolo unde există blocuri de frecare, să se amelioreze situația. Să știți însă un lucru: cauza unică a nevrozii nu este stressul. Freud avea o părere inversă.

— Să nu uităm că Freud a trăit în altă epocă și poate că din această cauză teoria lui este astăzi depășită.

— Trebuie să reținem că nevroză are la bază un factor constituțional, o sensibilitate înăscută. Sînt indivizi care pot fi supuși oricărui stress și nu fac nevroză, iar alții, fără să fie stressați, fac nevroză. Marile stressuri nu produc nevroză, ci micile nemulțumiri, micile necazuri. Apoi se mai cere precizat un lucru: stressul face parte din condiția umană. În epoca de piatră stressul însemna frica de animale; astăzi stressul înseamnă citirea unui buletin de analiză care arată un colesterol mărit.

— Medicina recuperatorie dă rezultate la nevrotici?

— Da! Institutul nostru a făcut studii la Sanatoriul de nevroză de la Predeal și a constatat că rezultatele tratamentului sînt foarte bune. Dar recuperarea trebuie realizată complex, nu este determinată numai de schimbarea microclimatului sau a peisajului ci, în primul rînd, de tratamentul medicamentos.

— Accidentele cerebro-vasculare care

— Pe lîngă investigațiile clasice, ce aparatură vine în ajutorul medicului specialist?

— Avem o serie de aparate, ultramoderne: tomograful computerizat. Avem două aparate, aici și la Fundeni, ambele funcționează ireproșabil.

— Cîți bolnavi pot beneficia de ele?

— Zeci de bolnavi pe zi.

— E mult, puțin?

— Cred că e suficient. Apoi avem arteriografiile și aparatele pentru determinarea debitului sanguin cerebral și altele.

— Tovarășe profesor, am vorbit foarte mult despre creier, despre fantastica lui dezvoltare, și m-ați convins că nicind creierul nu va avea concurent. Asistăm, în zilele noastre, la o extraordinară dezvoltare a ciberneticii. Vedem pe zi ce trece cum vin peste noi aparate peste aparate, care mai de care mai complicate, care, încet-încet, înlocuiesc nu numai munca manuală, ci și pe cea intelectuală. Mergînd mai departe cu speculațiile gazetărești, întreb dacă nu există pericolul ca, în timp, creierul să lenească?

— Creierul își va păstra rolul lui în ciuda progreselor tehnice. Întii, nu cred că mașina va reuși să depășească creierul. Îl depășește în privința vitezei lui. Aici da! Însă creierul depășește mașina în complexitatea structurală. După cum v-am spus, sînt un quatrion de contacte, de conexiuni. Acest lucru nu se poate imagina. Dacă am lua elementele cele mai miniaturizate care există la ora actuală sau „cip”-urile acelea, cum se mai cheamă, microprocesoarele, și am încerca să construim un creier, acesta ar fi, după unii, ca piramida lui Keops. Dar probabil că va fi mult mai mare pentru că sînt alte procese de detaliu care abia acum se cunosc în creier. De exemplu, se cunosc așa-ziii neurotubuli cărora li se atribuie un rol, probabil, în fenomenul de memorie. Aceștia sînt și mai mici decît sinapsele. Deci e vorba de o miniaturizare extraordinară. Pritiv ca o complexitate în spațiu, creierul nu va putea fi realizat. Nu se pot construi de către om elemente atît de mici. În al doilea rînd, creierul s-a format în decurs de mii, milioane de ani, progresiv. Tot ce nu era bun a fost eliminat în momentul în care a apărut un model mai bun.

— Tovarășe profesor, cercetătorul francez Changeaux spune că nu există o corelație directă între volumul creierului unui individ și inteligența sa. În spiritul afirmației sale, savantul francez arată că volumul creierului uman este, în medie, de 1 300 cm³. Dar dacă creierul filozofului englez Bacon avea 2 000 cm³, cel al lui Anatole France nu avea decît 1 000 cm³. Deci conchide el: secretul inteligenței nu a fost descoperit încă. Vă rog să comentați această afirmație.

— Da, sigur că nu există un raport matematic. S-ar putea ca un individ să aibă celule cu ramificații mai numeroase într-un volum mai mic. Se poate spune asta, dar, în general, există o proporționalitate între volumul creierului și performanțele, observațiile lui. Changeaux se referă la excepții. Anatole France a murit la o vîrstă înaintată, poate că a avut scleroză cerebrală.

— Inteligența — puteți să-mi spuneți ce este?

— S-au încercat nenumărate definiții ale inteligenței. Capacitatea de a rezolva situații noi, de a rezolva probleme noi.

— Cît contează flerul la un medic neurolog?

— Edison spunea că importantă este nu inspirația ci transpirația. Cel ce a văzut multe cazuri și s-a preocupat de ele, sigur că va pune un diagnostic mai bun decît un medic superficial, sau începător. În diagnosticul bazat pe inspirație eu nu cred.

— Tumorile cerebrale au vreo explicație științifică?

— Etiologia tumorilor cerebrale este mai puțin cunoscută.

— Este un lucru știut că, exceptînd anumite accidente, media de vîrstă a crescut, deci și nevoia crescîndă de neurologi. Ce preocupări există în acest sens?

— Atît ministerul cit și Institutul de medicină se preocupă de creșterea numărului de specialiști. Iată noi, la clinică, specializăm anual 10 medici.

— Datele pe care mi le-ați dat ne bucură. Cum stați cu literatura de specialitate?

— Avem o revistă de specialitate pe care o trimitem în străinătate; primim în schimbul ei vreo 40 de publicații similare. Dar este mult prea puțin dacă ținem cont că neurologia cunoaște o dezvoltare uluitoare.

— De ce spunem uneori că ne „doare capul”?

— Durerea de cap, despre care s-a scris enorm, nu a fost încă elucidată. Unul din motivele durerii de cap ar fi dilatarea vaselor, nu din creier, ci din invelişul său.

— Nu întimplător v-am pus această întrebare. Simt că încep să mă doară capul. Probabil că în timp scurt am parcuri un drum prea lung. Dați-mi voie să mă retrag. Vă mulțumesc pentru generozitatea, pentru răbdarea pe care le-ați avut în această zi de simbioză — de fapt zi liberă pentru profesorul Vlad Voiculescu.

„Stressul face parte din condiția umană”

Fotografii de PAUL AGARICI

vii simulează, ci considerăm, pînă la proba contrarie, că orice bolnav e sincer. Cercetările de laborator sînt edificatoare. Bolnavii trebuie priviți cu toată seriozitatea, trebuie să le acordăm credit, așa cum ne acordă și ei nouă.

— Care sînt, de fapt, primele manifestări ale unui nevrotic?

— Paleta manifestărilor este foarte mare, dar voi enumera numai trei simptome care alcătuiesc nucleii: insomnia, durerea de cap și oboseala. Acestea dau: tulburări respiratorii, tulburări digestive, sau mai exact în sfera digestivă etc. De multe ori ne șochează faptul — la unii pacienți — că analizele de laborator sînt normale, dar ei auză dureri. Plîngerile corespund unei prezențe reale. Din păcate, nevroză nu se prezintă ca o boală „organică”, în sensul unor leziuni clare. Dar cu metode extrem de simple (dozări de enzime), ne vom explica nevroză și o vom trata tot așa de „organic” ca pe o boală de inimă. Aceasta este o speranță de viitor.

— Să revenim, cu voia dv., la creierul omenesc. Se zice: X are creierul bolnav sau Y, cu un asemenea creier, poate euceri lumea. Tot ce se întimplă, bine sau rău în lume, de la creierul omenesc pornește. Creierul comparat cu celelalte organe, de-a lungul istoriei, a lăsat-o înaintea sa a rămas în urmă?

— Nu putem afirma cu certitudine cum s-a dezvoltat creierul imediat după apariția omului. Dar este adevărat că pe scara filogenetică s-a dezvoltat enorm. Cînd vorbim de dezvoltarea unei specii, și în special de cea umană vorbim de creier. El este cel care indică criteriul de dezvoltare, adică prelucrarea informației. Probabil că stomacul este la fel și la om și la speciile inferioare.

— Cum bine se știe, profesorul Vlad Voiculescu conduce Institutul de cercetări Neurologice și Psihiatrie. Legat de această problemă aș dori să vă întilnesc următorul aspect: vine la medicul specialist în neurologie un bolnav, care fără nici un fel de dubii, este un nevrotic. Este consultat, i se stabilește cu exactitate boala și, pe lîngă medicamentele respective, i se recomandă: multă odihnă, schimbarea locului de muncă, liniște și pe cît e posibil evitarea stressului. Să fim cu picioarele pe pămînt și să recunoaștem că, obiectiv, bolnavul nu poate să-și schimbe locul de muncă sau să evite stressul, nu din alte moti-

apar cînd nu le aștepți, aproape fără dureri și, din păcate, în majoritatea lor marchează individul, pot fi prevenite?

— Iată o întrebare pe care o așteptam, căci accidentele cerebro-vasculare ne preocupă și ne îngrijorează. Toate accidentele de acest fel se produc din cauza hipertensiunii arteriale. Aici se poate face foarte mult. În materie de hipertensiune arterială numai o jumătate dintre bolnavi sînt cunoscuți, dintre cei cunoscuți, numai o jumătate sînt tratați, și dintre cei tratați, numai o jumătate sînt tratați eficient. Înseamnă că 12 la sută din hipertensivi sînt rezolvați pe plan mondial. Tratarea hipertensiunii arteriale ar duce la scăderea considerabilă a morbidității în accidentele cerebro-vasculare sau ar muta accidentele la vîrstă mult mai înaintată.

— Cu puțin timp în urmă, am avut onoarea să iau un interviu profesorului Costin Carp, care, de asemenea, mi-a vorbit foarte mult, și categoric, despre pericolul hipertensiunii pentru cardiaci. Pentru că nu-i lucru de glumă, îl invit pe profesorul Vlad Voiculescu să ne spună ce-i de făcut?!

— E un fel de Ou al lui Columb. Bolnavii hipertensivi trebuie să ia medicamente antihipertensive și diuretice și să-și controleze tensiunea cu regularitate.

— Ce înseamnă cu regularitate?

— Cel puțin o dată pe săptămînă.

— Care e tensiunea ideală?

— 14 cu 8.

— La ce vîrstă?

— În materie de tensiune arterială nu există vîrstă. Indiferent de numărul anilor, tensiunea trebuie să fie aceeași: 14 cu 8.

— Care ar fi tratamentul pe care îl recomandați hipertensivilor?

— Propranololul pe primul loc. Apoi diureticele ce trebuie luate de 2 ori pe săptămînă. Mîncare fără sare și controlul tensiunii de 4 ori pe lună.

— Există ereditate în bolile nervoase?

— Da. Sînt unele boli categoric ereditare: corea cronică, depresivitatea, sau bolile cerebro-vasculare, dar cu pondere mai mică.

— Ați pledat foarte mult, și m-ați convins, că bolile nervoase reclamă medicul specialist. Cum explicați că bolnavul de trigemen este tratat de stomatolog?

— Diagnosticul trebuie pus obligatoriu de neurolog, căci nu orice nevralgie facială este o nevralgie de trigemen.

O femeie căreia i se cuvenea Premiul Nobel: Ștefania Mărăcineanu

SĂ GINDIM
CU CAPETELE
NOASTRE

• Un chimist în templul lui Hippocrat • Furcile caudine ale comisiilor • Darul lui Henri Coandă •

— De unde pină unde numele acesta, Tina ?!

— Când m-am născut, să nu-mi cereți data !, franceza era la modă și tata m-a trecut în acte Titine. Mi s-a zis însă Tina și așa am rămas Tina Ștefănescu, apoi, după căsătorie, Covaliu.

— Sinteți olteancă, nu ?

— Da, craioveancă, de multe generații. Eu sînt a treia chimistă din familie, iar fiica mea, Tina Gabriela, a patra. O soră a bunicii a fost colegă, la Sorbona, cu Maria Curie, iar o mătușă din partea tatălui a urmat tot chimia, fiind prietenă cu Ștefania Mărăcineanu. Ați auzit de Ștefania Mărăcineanu ?

— Da.

— Ea a realizat, în Cîșmigiu, prima ploaie artificială, dar pentru că era femeie și pentru că timpurile erau cum erau, au luat-o în ris ! Azi, rețeta ei este aplicată peste tot, meritele de precursoră ale Ștefaniei Mărăcineanu fiind unanim recunoscute. Pe cînd lucra la Sorbona, unde și-a făcut doctoratul, a avut-o ca elevă pe Irène Joliot Curie, fiica Mariei, cea care va primi Premiul Nobel pentru descoperirea radioactivității artificiale. Scumpă maestră, i-a scris Irène mai tirziu, Premiul Nobel vi se cuvenea dumneavoastră, dar la ce i-au folosit românecii vorbele acelea ? ! Nedreptatea istoriei e, uneori, cruntă și, în cazul Ștefaniei, ea durează. Nu știu ce, dar ar trebui întreprins ceva pentru valorificarea moștenirii Mărăcineanu. Poate că „Flacăra”, care a dat dovadă de curaj și consecvență în privința lui Odobleja, se va ocupa cîndva și de drumurile deschise de Ștefania Mărăcineanu. Cit de tirzie, recunoașterea unui adevăr e binevenită.

— Așa e, am notat. A fost pentru dumneavoastră, absolută a Facultății de fizico-chimice și, ulterior, de fizică nucleară, Ștefania Mărăcineanu un idol ? O pildă ?

— Din păcate, nu. Despre ea am aflat mai tirziu, de la Henri Coandă, care o prețuia enorm. Coandă vorbea despre Ștefania cu pioșenie. O venera, fiind mindru că era, și ea, româncă.

— Încă din 1967, cînd ați trecut teza de doctorat în chimie, teoria dumneavoastră, teoria ionică a litiazelor, a stîrnit un mare interes, a făcut vilvă, împărțindu-i pe specialiști în adepți și dușmani ! Primii au salutat-o, însușind-o, ceilalți au repudiat-o. De ce ?

— Simt nevoia unei precizări : doctoratul meu a fost într-o disciplină nouă, în chimie medicală, pentru care m-am pregătit atît în țară, cit și în străinătate. La Hamburg, beneficiind de o bursă „Max Planck”, am lucrat cu profesorul Timmerman, despre care s-a zis, mai tirziu, că ar fi autorul metodei pe care, pasămite, eu i-am furat-o ! Cu renumitul profesor Couvlair am colaborat în timpul stagiului petrecut la Spitalul „Ncker” din Paris, 6 luni. Am mai fost, pentru perioade mai scurte, la Leipzig și Budapesta.

— În ce constă ideea dumneavoastră ?

— Am observat, pentru prima oară, că litiazele de tot felul, renală, biliară, salivară, lacrimală etc., pot fi puse pe seama dezechilibrului electrolic. Ioni din lichidele biologice scad sau cresc, cei în exces depunîndu-se la nivelul organelor, a unuia sau a altuia, și formînd calculi. Teoria e, în prezent, universal admisă, doar că la noi nu este suficient cunoscută. Și, ca o consecință a ignoranței, atacată.

— Cum explicați această atitudine ?

— Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar medicii noștri nu prea citesc ! În plus, dar nu din vina lor, ei n-au, marea majoritate, o formație de laborator. De la neînțelegere pînă la adversitate, a spus cineva, nu-i decît un pas. Mulți nu s-au sfiit să-l facă. Dar, vorba academicianului Aslan, citită chiar în „Flacăra”, dacă nu m-au vrut pe mine, au fost obligați, cei mai mulți, să accepte ideile mele. Pentru care stau mîrturie exact 10 120 de foi de observație. Am să vă dau un exemplu pentru a mă înțelege mai ușor. După ce am prezentat Covalitinul în U.R.S.S., unde a și fost omologat, academicianul Lopatkin, unul din marii urologi ai lumii, a venit la București cu prilejul unui simpozion comun româno-sovietic legat de Covalitin. În ședință, după ce a vorbit elogios despre Covalitin, susținînd că i-a descoperit efecte și în insuficiența hepatică, Lopatkin i-a rugat pe specialiștii români să-i împărtășească din experiența lor. În sală s-a făcut tăcere ! Noi, a îndrăznit careva, folosim mai mult Rovatinex și Uralyt, intrucît Covalitinul... așa și pe dincolo ! Lopatkin s-a mohorit și, pricepînd ce se întîmplă, n-a mai zis decît atît : „treaba dumneavoastră, mai așteptați, mai cercetați, vă privește, dar eu vă recomand Covalitinul cu căldură !”

— Și, totuși, cum v-a venit ideea ?

— M-au preocupat litiazele încă de la „Colțea”, unde am fost repartizată după terminarea facultății, pe lingă profesorul Bazil Teodorescu, marele cardiolog. S-a întîmplat ca mama mea să se îmbolnăvească și să-i fie diagnosticat un cancer de pancreas. Singura soluție ar fi fost, pentru prelungirea vieții, operația, dar profesorul Hortolomei ezita. Și pe bună dreptate : mama era slăbită și n-ar fi rezistat, poate, unei intervenții. M-am gîndit însă, judecînd după simptome, că ar putea să nu fie un cancer și, aplicînd în medicină metode proprii chimiei indus-

triale, i-am făcut spectograma în infra-roșu a lichidelor biologice, sînge, urină, bilă etc. Devierile erau, față de un om sănătos, gigantice, iar ionii într-un dezechilibru evident. Am inclinat spre un calcul vezicular, chiar dacă, radiologic, el nu se vedea. I-am spus profesorului și Hortolomei a zîmbit cu înțelegere. E emoționant că-ți iubești mama, l-am auzit, dar ești prea tinăra ca să pui diagnostic care să-l infirme pe-al nostru ! Am insistat însă și, deși fratele meu s-a supărat, am dat semnătura pentru operație. Au efectuat-o însuși Hortolomei și Setlacek, profesorul de azi de la „Fundeni”, au intrat și... ce credeți că au găsit ?

— Un calcul vezicular !

— Exact, cit un ou. Drept urmare, primul meu brevet de invenție, la care am mai zăbovit cîțiva ani, s-a numit „Metoda neoperatorie de diagnosticare a litiazelor”. Profesorul Burghel, a cărui asistentă eram, la „Panduri”, a prezentat metoda la Paris, prin '65, iar semnătura mea a apărut la „et colab.” ? ! Puteam să zic ceva ? Era șeful meu ?

— Ați lucrat, din cite am înțeles, 15 ani la „Panduri”, ca asistent universitar și ca șef de laborator, cum era profesorul Burghel ?

— Un creier extraordinar. Mi-a făcut mult bine, dar și mult rău. Dacă-l contraziceai, devenea fiară. Dar avea suflet și, în momentele de calm, era foarte generos. Cu cîțiva ani în urmă, pe cînd mă găseam la Roma, profesorul Bracci, șeful școlii italiene de urologie, mi-a vorbit despre Burghel. Te prețuia mult, mi-a zis. De arătat însă, nu mi-a arătat-o niciodată. A trebuit chiar să plec de la „Panduri” prin demisie, neacceptînd să mă supun unei decizii luate la minie. N-am înțeles, și nu înțeleg, să fac com-

nat să lupt și, privind înapoi, am procedat cu chibzuință.

— Care a fost cel dintîi semn al izbînzii ?

— Greu de ales. Cu timpul, satisfacțiile s-au tot adunat, Covalitinul pătrunzînd și impunîndu-se. Nu prin propagandă, n-a avut parte de așa ceva, ci prin ameliorări și vindecări. Trebuie să mai mulțumesc încă o dată : „Flacăra” m-a ajutat mult. M-au ajutat și alții, Henri Coandă într-o vreme, dar numărul celor care au strîmbat din nas sau, și mai grav, mi-au pus piedici a fost incomparabil mai mare. Dar am avut și bucurii. În '82, cînd a deschis Congresul mondial de urologie de la San Francisco, celebrul profesor francez Küss a zis „mesieurs et madame”, în sală aflîndu-se, alături de aproape 4 000 de bărbați, o singură femeie, româncă Tina Covaliu. Comunicarea mea, s-a mai scris despre asta, a fost primită cu mult interes.

— De fapt, ce-ați demonstrat dumneavoastră ?

— Că litiazele pot fi tratate și altfel decît prin bisturiu. Pe cale chimică, prin dizolvarea calculilor. Eram în '62, tot la Societatea de urologie. Prezida profesorul Olănescu. M-a invitat să dau lămuriri de rigoare. Am umplut o tablă cu formule ca să-mi dau seama, după ce m-am întors către sală, că nimeni n-a înțeles ! Logic, erau prezenți numai practicieni. Ca să infirm rumoarea, într-un borcan cu rășini sintetice, viitorul Covalitin, am introdus un calcul. S-a făcut tăcere. Sub ochii asistenței, calculul s-a dizolvat ! Ceea ce părea fantezie, poate chiar abracăbie, devenise realitate. Asta, de fapt, am demonstrat.

— Ziceați că v-a ajutat Coandă. Cînd ? Cum ?

— Lui Henri Coandă îi datoriez enorm

tentată să renunț. Bătălia risca să devină inegală.

— Dar n-ați renunțat și, ca să nu ne lungim, bine ați făcut !

— N-am dormit cîteva nopți. Eram ca o stafie. Dar mi-am zis că bolnavii și, totodată, memoria lui Henri Coandă merită să continui. Mi-am mai zis că, chiar dacă noul nu pătrunde, nicicînd și nicicînd, în doi timpi și trei mișcări, într-o țară ca a noastră, cu un președinte harnic și mare partizan al adevărului, afirmarea lui nu poate fi tergiversată la infinit. Și am socotit cu înțelepciune, deși nici după 1971, și nici în prezent, cînd secția mi-e imputată, nu m-au scutit adversitățile. Numai că victoria e cu atît mai mare cu cit piedicile pe care le-a invins au fost mari.

— Cum a reacționat profesorul Burghel ?

— Mai îmbătrînise, așa că m-a lăsat în pace. Dar alții, urologii, m-au atacat. Abia după al patrulea studiu clinic, apele s-au liniștit : Centrala de medicamente s-a arătat dispusă, prin directorul de atunci, Mihai Gheorghiu, să devină titular de brevet pentru Covalitin, în 1973. Un an mai tirziu, medicamentul a fost omologat oficial, după o ședință furtunoasă, la Academia de Științe Medicale, la care n-am fost invitată. În 1975, a apărut pe piață, într-o singură farmacie, numărul 48, desfacerea într-un singur loc fiind condiția impusă de minister ! Apoi, probîndu-și eficiența, s-a impus, ajungînd azi să fie omologat sau în curs de omologare în multe țări, solicitat la export și așa mai departe.

— Care a fost, în această luptă momentului cel mai dificil ?

— Poate că moartea lui Henri Coandă. Poate că apariția pe piață a Companyului, copie modestă a Covalitinului, realizată, și despre asta s-a mai scris în „Flacăra”, de un transfug, fost colaborator al meu la „Panduri”. Numai că lumea științifică s-a lămurit : Covalitinul de azi, Covalitin 3, e mult superior Companyului, care corespunde primelor mele încercări, fiind total depășit și, în perimetrul urologiei cu pretenții, tratat ca atare. El are însă piață tocmai pentru că noi încă nu știm să vindem cum s-ar cuveni roadele inteligenței proprii. Să fiu iertată : sistem temători și, nu o dată, incompetenți. Punem căruța înaintea cailor.

— În ce sens ?

— Un medicament, ca să intre pe piață, trebuie prezentat mai întîi specialiștilor și abia apoi, după ce aceștia vor fi fost convinși de nouțatea lui, firmelor. Calea de pătrundere e cea științifică, prin intermediul descoperitorului, nu cea comercială. Nu spun un lucru nou, dar nimeni, nicăieri, nu va cumpăra un produs, Covalitin, Boicil sau cum s-ar numi el, înainte de a-l cunoaște ! Covalitinul, ca să vorbesc despre ce știu mai bine, se bucură de prestigiu, a luat Medalii de aur la Tirgul internațional de la Zagreb (1978), pe cea de argint la Congresul de urologie de la Ancona (1979) etc., dar a întîmpinat și întîmpină destule dificultăți. Iată, de pildă, am fost la Cairo, unde am ținut un ciclu de conferințe. La ambasada, am întîlnit doi reprezentanți ai turismului, care m-au rugat să le dau cîteva detalii despre Covalitin. M-am bucurat, dar imediat m-am întristat ; ei veniseră în Egipt să încerce un contract de vânzare a Covalitinului ? ! Inșuși Coandă zicea : nimeni nu-și poate crește mai bine copilul decît mama care l-a născut. Noi, datorită acestei mentalități de a lăsa pe seama comerțului ceea ce ar trebui să rezolve, măcar într-un prim stadiu, știința, pierdem încă mult. Piete și, nu mai puțin grav, contacte. Vă mai furnizez un exemplu și cu asta închei. După ce am conferențiat la Leeds, în Anglia, profesorul Nordin a vrut să vadă efectul Covalitinului pe 5 cazuri, concret, în clinica sa. Am făcut tot felul de demersuri, dar n-am izbutit să-i trimit dozele necesare. Să cumpere !, mi s-a replicat. Greșit. Cu un Nordin de partea lui, Covalitinul ar fi putut cuceri piața britanică ! Și-apoi am dreptul să întreb : cine a pierdut ? Nordin sau noi ?!

— Unii continuă, și azi, să conteste Covalitinul. În ce teme, tovarășă doctor ?

— Să faci ceva e greu, să contesti e ușor ! Cel mai ușor, îl iei pe nu în brațe și, la orice argument, ceri unul în plus. Inamicii ideii s-au legat de o bănuială, susținînd pe ce bază ? că medicamentul n-ar ajunge pînă la nivelul rinichiului. Eu știam că nu-i așa, dar am mai verificat o dată, prin intermediul trasorilor radioactivi : ajunge ! Vor inventa, probail, alt cusur.

— Vă mulțumim pentru tot ce ne-ați spus. V-am mai pune o întrebare : discutăm azi, cînd e chiar 1 martie, care e cel mai frumos mărțișor pe care l-ați primit ?

— Acesta. Nu-i decît o carte de vizită, aparținînd profesorului Valentin Neagu de la „Panduri”, personalitate de primă mărime a urologiei românești și internaționale, pe care scrie, citîți, „Sărut-mina doctoriței Covaliu și ce părere are despre acest calcul pielic”. Altfel zis, profesorul Neagu a simțit nevoia să se consulte cu mine. Este acesta, vă rog să mă credeți, un mărțișor de mare preț. La vederea, vă mulțumesc și eu.

„Cit de tirzie, recunoașterea unui adevăr e binevenită“

Tina Covaliu ; doctor în chimie, șefa secției de Liză cationică de la Spitalul P.T.T. ; 124 de lucrări științifice publicate în țară și în străinătate ; 6 brevete de invenție, cel privind Covalitinul, „Produs medicamentos pentru tratamentul litiazelor reno-ureterale”, validat și în Anglia, Franța, R.F. Germania și Spania ; marca produsului înregistrată în 32 de țări ; membră a Societății internaționale de urologie, a Societății franceze de bichimie ; membră de onoare a universităților din Bari, Genova și Cairo ; cetățean de onoare al orașului Belgrad ; distinsă cu Ordinul de Cavalier al Republicii Italiene ; alte ordine și medalii.

promisuri, nici cu conștiința, nici cu meseria. Citez încă o dată din Ana Aslan : nu există știință în afara moralității.

— Poate că și dumneavoastră, tinăra fiind, erați cam arțăgoasă !

— Poate că da, dar știam că am ceva, că am descoperit o cale și că nu mă pot lăsa dată la o parte. Dacă-ăș fi fost bărbat, ar fi fost mai simplu.

— Oare ?

— Cine se miră cînd un bărbat dă cu pumnul în masă ? ! Eu am suferit mult de pe urma neîncrederii, dar n-am dat înapoi. Am lucrat uneori zile și nopți în șir ca să constat, cu stupeoare, că am intrat pe o pistă greșită. Am luat-o de la capăt, o dată, încă o dată, de cite ori a fost nevoie. N-am dezarmat niciodată, am crezut în mine și în ideile mele. Așa am și reușit. Pentru omologarea Covalitinului s-au ținut 248 de comisii ? ! Într-una din ele, un fost conferențiar de la „Colțea”, azi transfug, m-a acuzat că am furat metoda de la Timmerman ? ! Cu un adversar loial poți discuta, dar eu unul de rea-credință ? ! Poate că și eu am greșit.

— Cînd ?

— Fără să mă laud, eu am spart un zid, am trecut un prag, fiind între primele femei, ca să nu zic prima, din chimia medicală și chiar din urologie. Am invins, cu tenacitate, o prejudecată, în conformitate cu care femeilor li se potrivește mai ales stomatologia. Și, cu îngăduință, pediatria și medicina internă. Atît. Femei chirurgi nu există și de ce ? Cînd ele au, se știe, mai multă rezistență și, în orice caz, o finețe a miinilor deosebită. Am adus, e adevărat, lucruri noi, dar aici am călcat strîmb : n-am luat-o băbește, am pătruns dintr-o dată prea adînc, am prezentat lucrurile specios. Pentru prima oară în istoria medicinei, nu exagerez cu nimic, o rășină sintetică schimbătoare de ioni a trecut, prin Covalitin, din grupul maselor plastice, a macromoleculor, în cel al medicamentelor. Cînd am cutezat să afirm asta, mulți au sărit ca arși. Mi-aduc aminte că, la o ședință a Societății de urologie, am fost supusă unui foc incrușcat de întrebări : de ce așa, de ce pe dincolo etc., etc. La un moment dat, eram mai tinăra, m-am pierdut cu firea și, vrînd să explic cit mai simplist ce e Covalitinul, am exclamat, „ce să fie, un plastic, un fiș transformat în medicamente ? !” Un urolog, acum foarte en vogue, a zis cu voce tare : „aha, de mine le voi recomanda bolnavilor să-și mînceie fișurile ? !” Întîlnirea aceea a fost, recunosc, un eșec. Am ieșit de-acolo cu ochii în lacrimi, dar nu m-am predat. Am conti-

După demisia de la „Panduri”, am intrat, pentru cîteva luni, în învățămînt, ca profesoară de chimie la Liceul „Caragiale”. Meserie frumoasă, dar nu pentru mine care n-aveam vocație. Îmi lipsea laboratorul parcă stăteam pe jăratice. Într-o zi, parcă a fost ieri, m-am trezit cu profesorul Mandache de la „Brincovenesc”. Fetiță, mi-a zis, deși nu mai eram chiar fetiță, capul tău e pentru cercetare, nu renunța ! Vino la mine, faci ce-ți cer și, în restul timpului, treaba ta ! Era ce-mi doream, căci Burghel îmi interzise să mă mai ocup de cercetare. Am acceptat, pornînd să pun ordine într-un laborator îngust, la subsol, bîntuiri de sobolani. Prin '69, m-a chemat Henri Coandă, care tocmai se întorsese în țară. M-am pregătit cu atenție și m-am prezentat teribil de emoționată. Dezamăgire însă : savantul m-a întrebât cîteva lucruri simple, al doilea principiu al termodinamicii etc. După care, timp de cîteva săptămîni, n-a mai dat nici un semn. Cînd m-a rechemat, mi-am invins teama și am deschis discuția despre dezechilibrul ionic. M-a uluit : știa tot, înțelegea într-un minut ce alții nu înțeleseră într-un an ! Citise, m-am lămurit, teza mea de doctorat și mă ajută să pricep lucruri pe care eu, autoarea, le tratasem în fugă, superficial. Ce faci dumneata, mi-a spus, e o liză cationică ! Coandă, deci, a botezat secția pe care o conduc și care se cheamă chiar așa, liză cationică.

— Ce-a urmat ?

— Am trecut la INCREST, unde Henri Coandă era președinte. Am luat concursul de cercetător științific principal I, echivalent, să mi se ierte lipsa de modestie, cu poziția de profesor. În străinătate există posturi de profesori în cercetare. Împreună, am plecat la Paris, să achiziționăm aparatura necesară secției. M-a prezentat acolo academicienilor Langevin și Perrin, două somități în chimia fizică, savanți de reputație mondială. M-au ascultat și, la sfîrșit, m-au felicitat. Era, cum aș putea să uit ? , ziua mea de naștere. Maestrul Coandă, bărbat amabil, curtenitor, chiar dacă trecuse de mult de vîrstă tinereții, a vrut să-mi cumpere un cadou. M-am codit. Nu te fîndosi, a zis, am bani. Ce-ți dorești ? O blănă, o bijuterie ? Nu exagera, dar alege !

— Și l-ați refuzat, nu ?

— N-aș fi vrut să-l supăr ! I-am cerut un aparat de electroforeză ! A izbucnit în ris, dar mi-a făcut hatîrul. Îl folosesc și azi în laborator. Numai că, în 20 noiembrie 1970, Henri Coandă s-a prăpădit. În clipa aceea, trecînd din nou la sănătate și avîndu-l pe Burghel ministru, am fost

Fără duioșie despre abuz

• O demolare prea grăbită • Apa veche și tulbure a unui interes material •

Mitocanul

Stația I.T.E. din Piața Aviatorilor. O mulțime de femei și bărbați, tineri și virstnici, copii, așteaptă rapidă 331... Masina sosește. Îmbulzeala e de neevitat, dar oamenii coboară și urcă civilizată, într-o ordine firească, fără să forțeze. Deodată, dinspre „Compliment”, de vizavi, își face apariția, precipitat, o matahala de bărbat cu ochii bulbucați. Dă buzna peste oameni, împinge, calcă totul în picioare, ca să urce el primul. O femeie strigă ceva... scute un tirat de dîrere... În graba lui neastîmînită, zdrăhonorul o calcăse pe picioare, o împinsese cu cotlele și se urcase primul...

Autobuzul se mișcă încet în mișcare. Femeia rămîne jos și își masează, plîngînd, piciorul. Abia de mai poate să-și exprime suferința și indignarea: „Uite ce mi-ai făcut! Mi-ai rupt ciorapul, mi-ai

zdrobit piciorul!...

De sus, din cadrul ușii, zdrăhonorul îi strigă: „Dacă nu-ți convine, ia-ți limuzină, cucoară!” Cei din jur îl priveau cu reproș. Cîțiva băieți, elevi la liceul de aeronautică, îl tachinează cu ironie fină, dar nimeni dintre călători nu cutează să-l pună serios la punct. Și rămîne imberturbabil, postat ca un bustean în usa autobuzului. „Lăsați ușa să se închidă! Nu vedeți că nu pleacă masina?” — i se adresează politicos un tînăr cu șanță de liceu și cu mustăci negre. „Ce, bă, te-ai sifonat și tu?!” îl apostrofează matahala și-i viră adînc șanpa peste ochi. Toți nuștii din jur au amuțit subit. Nici unul n-a mai îndrăznit să scoată o vorbă.

Mitocanul a coborît la „Eva”. Tot el împingînd lumea din față și injurînd...

MIHAI STĂNESCU

P.S. Individul se numește Pavel C. I. Nîmar și domiciliază în București, str. Mendeleev nr. 18.

Un termen de trei zile care n-a durat decît... 24 de ore!

O discuție amplă s-ar putea desfășura dacă subiectul dat ar fi AUTORITATEA. Ce este ea? Cum se manifestă? Cine și cum o exercită? Dar nu ne-am propus așa ceva. Nici măcar o definiție. Dorim să ne rezumăm la cîteva notații de bunăsimț la îndemîna oricărei judecăți de om cumințe care ar dori să-și explice, pentru lămurirea sa, ce este AUTORITATEA. (Ne gîndim, desigur, la acea autoritate cu care sînt investite diverse organe administrative, deci la un domeniu foarte limitat, dar care interesează pe fiecare cetățean, indiferent unde ar trăi el, la sat ori la oraș, la cîmpie ori în vîrf de munte.) Oricare ar fi unghiul de vedere sub care s-ar așeza autoritatea, un element fundamental n-ar putea fi obținut, „scăpat” din neatenție, „neglijat” din grabă, „evitat” etc., etc. Acela de MORALITATE. Intr-adevăr, ținînd seama că autoritatea pe care o exercită acele foruri administrative emană de la o instituție suverană, reprezentînd pe toți cetățenii țării și aleasă de ei prin liberă voință, impune ca fiecare act, de la cele mai importante pînă la cele de rutină, să includă acest simbul nobil al moralității. Am spune chiar că dintre toate elementele care definesc autoritatea, cel mai important este moralitatea pentru că el asigură, în ultimă instanță, respectarea

hotărîrilor luate în virtutea exercitării autorității. Ea îi conferă, dacă vrei, aspectul de universalitate.

Dar... cei care minulesc instrumentele autorității sînt oameni ca și noi și suptușii greșelilor... Iată, de pildă, ce s-a petrecut, foarte recent, nu departe de București, în comuna Afumați, aparținătoare Sectorului Agricol Ilfov. Consiliul popular al numitei așezări, vecină Capitalei, îl convoacă, pentru data de 9 februarie, la sediul său, pe cetățeanul Alexandru Ștefănescu spre a-i aduce la cunoștință, verbal și ÎN SCRIS (adresa nr. 134 din 9/II/1984, semnată de președinte și de secretarul consiliului), că în termen de trei zile, adică pînă la data de 12/II/a.c., este somat să-și dărime casa pe care o deține în afara perimetrului constructibil (măsură bazată pe prevederile Legii nr. 58/1974 și ale Decretului 144 și 545/1958).

Amărit sau nu, cetățeanul Alexandru Ștefănescu ia act și se angajează să se conformeze chiar în prima duminică (somația datată 9 februarie îi lăsa la dispoziție un interval de 3 zile — deci pînă în 12 februarie, timp în care se includea și o duminică, tocmai ziua în care Al. Ș. urma să vină cu întreaga familie să-și ia lucrurile din casă și s-o lase liberă pentru demolare). Pe spatele somației (copie) rămase la C.P. Afumați se fac cîteva specificații, printre care și aceea că demolarea va avea loc luni 13 februarie și va cădea în sarcina C.P. Afumați. Marea, uriașă, incredibilă surpriză pe care au avut-o cei veniți duminică 12 februarie la Afumați, pregătiți să-și transporte lucrurile, a fost aceea că au găsit casa... dărîmată! Demolarea avusese loc pe 10 februarie! În absența proprietarilor! Și cu toate bunurile acestora lăsate înăuntru! Deci, nu în termenul stabilit de către Consiliul popular Afumați și nici cu respectarea înțelegerii stipulate pe chiar exemplarul somației aflat la C.P.!

Primarul Iordan Ion, cu care am stat de vorbă zilele trecute, după ce am trecut pe la locul „sinistrului”, era vădit

jenat. Nu a putut să ne ofere o explicație logică a celor intimplate. Demolările au fost ersonate pe două etape. În prima vor fi 88, apoi alte aproape 400. Cu ceva trebuia să se înceapă. Și s-a început cu casa lui Al. Ș. și alte trei (una aparținînd cuiva care a decedat de 10 ani de zile, ne-au spus oamenii din comună). Toate acestea însă nu justifică — sub raport moral — acțiunea întreprinsă de C.P. Afumați, situînd-o în zona ABUZULUI.

Iată deci că revenind la ceea ce scriam la începutul acestui articol se justifică, în exemplul folosit, plenar: actul de la Afumați a fost lipsit de MORALITATE, prin urmare nu se poate înscrie în ordinea autorității de toți acceptată, tocmai pentru că-i lipsește unul din elementele sale constitutive.

Ce se mai poate face?

S-ar părea că... nimic. Casa era condamnată la dispariție și a dispărut. Nici vorba să mai fie refăcută. Însăși proprietarul nu ridică această pretenție. Lucrurile aflate acum sub dărîmături (lista e lungă și nu are rost să fie reprodușă) nu mai au cum să fie recuperate. Sigur, Alexandru Ștefănescu se poate adresa justiției, pentru despăgubiri, urmărind nu instituția care l-a lezât, ci persoanele care exercitînd AUTORITATEA cu care erau investite n-au știut ori n-au vrut s-o respecte. Că va fi așa sau nu este o altă chestiune. Noi am inserat rîndurile acestea exclusiv în ideea de a împiedica repetarea unor acte ilegale strecurate, pe furis, clandestin și fără suport moral, sub aripa AUTORITĂȚII indiscutabile.

EMANUEL VALERIU

Omul — interioare de conștiință

Un colectiv micuț, dar curat și drept

„Eram în birou... Singur. Pe coridor era liniște. Nu mai țin minte cu ce mă ocupam... Ba da: promisem macheta noului șantier și, dacă vrei, mă jucam; urmăream cite un obiectiv din mureau alt unghi... Cred că era simbătă la prînz... Sau în ziua după chenzină... L-am auzit clar. Nu-l bruiia nimic pe coridor. Striga la șofer, cu inflexiunile vocii mele aproape, să-i aducă zărele... Înțelegeți? Omul nu mai avea nici o jenă. Doar era favoritul meu. Cu toate că nu mai era demult un favorit, el avusese grijă să întrețină această impresie. L-am ajutat mai ales la început. Executa la noi o pedeapsă la locul de muncă. Inginer bun. Destoinic. Harnic. Noi eram un colectiv micuț, dar curat și drept. Contează mult... Nu l-am lăsat la muncă necalificat. I-am dat sarcini de răspundere. Ne-a oimțit pe toți. Prompt, exact... Cum să-l retribuim? Nici nu-l puteam exploata... Așa că am închis ochii și i-am rugat și pe alții s-o facă. S-a impus. Era ca și adjunctul meu... Mi se spunea că profită, că vorbește în nureșare funcții și drepturi pe care nu l le-am acordat... Pe de o parte, informațiile purtau amprenta invidiei, pe de altă parte mă gîndeam că trebuie să existe un preț pentru tot ce face pentru noi. Mie, de pildă, mi-a deznodată secretariatul. A stabilit ierarhii, uzanțe, chiar și un protocol... Mă vedeam, în sfîrșit, director așa cum trebuie să fie un director... Nu se dădea în lături de la nici un fel de muncă. Un om de-asta într-o instituție este aur curat. Și curier, și naș, și femeie de serviciu, și om de ordine, și inginer, și public relations, omul cel mai cunoscut din urbe. Nu l-a mai reclamat nimeni. Toți aveau nevoie de el. Pînă și cei mai bravi și onești au sfîrșit prin a găsi firese acest fel de a fi și a-l copia.

Nu mai eram un colectiv micuț, dar curat și drept. Nici eu nu mai eram «neatîns» și nici nimeni... Deviza lui? Din orîșice efort, maximum de profit personal. Iar cale de întoarcere nu mai era...

Și acum îndrăzneam să întrec în perimetrul pe care el mi l-a desemnat și să comane cu inflexiunile vocii mele... El trezise în mine orgoliul de a fi unic și acum tot el mă copia cu nerușinare... Vă dați seama? El singur s-a dat afară. Lacom!

Nimeni nu l-a apărât. Cum l-ar fi apărât atunci cînd eram un colectiv micuț, dar curat și drept?”

NICOLAE CRISTACHE

„Am 80 de ani. Nu vreau judecăți sau împăciuri forțate de lege, ci îl cer fiului meu doar atât: să-mi respecte dreptul omeneș de tată. Am muncit o viață întreagă, am înzestrat copiii cu cite o casă și astfel eu și fiul meu urma să locuim împreună și, după moartea mea, să fie el proprietar de drept. Casei i s-au adus modificări, fiul meu investind destui bani, dar și eu, ca timpliar, am lucrat toată partea de timplărie, ca pentru un fiu. După ce casa a fost gata, fiul meu nu mă mai primește în ea, îmi interzice să mai intru în camera ce o aveam și eu în casă, amenințîndu-mă în fel și chip, deși casa e totuși a mea. Așa că, în prezent, locuiesc la un ginere, ca alungat de fiul meu, căruia nu-i cer decît să mă primească într-o cameră unde să-mi petrec ultimele clipe ale vieții mele îndurerate și fără liniștea părintească a armoniei în familie”. Așa ne-a scris bătrînul Popa A. Gheorghe, din Azuga.

„Eu stăteam la bloc, aici în Azuga, cu soția mea, care a murit acum 12 ani. Mama — ca mamă! — a zis că să mă mut cu ei în casă, ca să mai stau eu la bloc, să fim cu toții la o altă. Zis și făcut. În 1971 am început refacerea casei. Practic, am reconstruit-o și asta cu banii mei, cu munca mea. A făcut și tata timplăria, dar în rest, greul a fost pe mine. M-am îndatorat, de nici acum n-am leșit la socoteală, dar am terminat-o în 1976 și m-am mutat în ea. Or, eu zic că acum e casa mea! Eu am cheltuit și am făcut-o! Tata să rămînă unde e, adică în casa soră-mii, că el l-a trecut o în acte și ea tot nu stă în casă, că are serviciul și familia la Tr. Măurele, și să mă lase pe mine în pace cu munca mea și cu dreptul meu. Pentru că mie și soră-mii mai mari nu ne-a dat nimic...”

Dreptul de tată, dreptul de fiu... Gicu Popa, cum i se zice prin Azuga lui Popa G. Gheorghe, fiul bătrînului care ne-a

scris, e un om dificil. Cu greu am putut lega de bine de rău un dialog, printre rătăeli și proteste negîndite. Pentru el casa e a lui și numai a lui. „Să nu prînd pe careva la ușa mea, că pun mina pe par și-i dau în cap. Eu am muncit și e dreptul meu” — o ține una și bună, arătîndu-ne chiar, cu bunăvoință, obiectul cu pricina. „Așa e el, vă rog să-l scuzați — înțeleg că dintr-un secretar comitetului de partid al întreprinderii să aplaneze situația. Altminteri e băiat bun și muncitor.”

Dreptul de tată, dreptul de fiu

Gicu Popa e maistru vechi la întreprinderea Șamota din Azuga. Intr-adevăr, pare să fie un bun muncitor. Cum se lipește însă aici a doua față a lui, tristul revers, mai bine zis?...

În curtea de la numărul 7 din strada Florilor, îl găsim pe bătrînul Gheorghe Popa. Nu-și arată deloc vîrsta. E încă zdrăvăn și frumos. Alungat — cum scria în scrisoarea — nu a fost. Pentru că, odată începută lucrările de renovare la casa cu pricina, bătrînii s-au mutat de bunăvoie, alături, într-un corp de casă, proaspăt renovat și el, tocmai în acest scop. La un moment dat, căsuța cu pricina a fost trecută pe numele uneia dintre fete — Sterie Virginia, iar bătrînul a rămas singur, prin moartea soției. Fata nu locuiește în Azuga. Deci dreptul să fim, spațiu de locuit bătrînului are. Nu aceasta-i problema, cum se vede. Atunci care?... Tot așa de adevarat e însă că bătrînul este, în acte, proprietarul casei în care stă fiul său,

pătînd, firește, și impozit pentru ea, iar Gicu Popa, nu numai că nu e proprietar, dar nici domiciliul nu-l are trecut în buletin pe această adresă. Deci, privind lucrurile din punct de vedere legal, pretenția tatălui de a ocupa o cameră din casa al cărei proprietar este — nu poate fi niciun socotit absurd. Dar, tot în numele adevărului, trebuie să spunem că formularea „am înzestrat copiii cu cite o casă” e cel puțin incompletă: nu toți copiii, ci numai doi dintre ei, două fete. E vorba de o nevinovată simplificare din

ar reduce legăturile dintre părinți și copii la simplul tranzit de bunuri dinspre primii către cei din urmă? Dreptul de fiu? Da, cînd părintele nu mai este. Obligația de fiu, desore asta ar trebui să vorbim, obligația de a-și ajuta, de a-și întreține chiar părintele ajuns la bătrînețe. (Numai că această obligație, în cazul nostru, nu poate fi numai a lui Gicu Popa, ci și a celor trei fiice ale lui) Dreptul de tată? Da, dreptul la o bătrînețe liniștită, socotind că, la 80 de ani, obligațiile de părințe s-au cam terminat...

De drept, proprietarul casei cu pricina este Popa A. Gheorghe, în vîrstă de 80 de ani. De fapt însă, proprietar ar putea fi socotit și fiul lui, prin cheltuielile sale la ridicarea casei. Mai rămîne s-o și demonstrăm acolo unde trebuie. Oricum însă, pînă la reglementarea legală a acestor „nuanțe”, Gicu Popa procedează abuziv neîngăduind tatălui său să intre în casă, iar acesta din urmă abuzează intrucitva de latura moral-sentimentală a problemei. Atîta timp cit are unde locui și cită vreme a acceptat să facă, preferențial, așa de substanțiale cadouri onora dintre copiii lui, faptele nu-i dau nici lui dreptate în întregime.

Numai că Popa A. Gheorghe are 80 de ani. Și-i poartă bine, dar are totuși 80 de ani. Oare un fiu înțelept și drept poate uita aceasta? Ce caută amenințările, atitudinea inverențioasă, dușmănia fățîșă, dezonorantă între un fiu și tatăl lui bun?

În jurul acestui bătrîn ar putea fi patru copii uniți și iubitori, dacă, din ursuzenie, impulsivitate, inconstanță, nu s-ar fi amestecat așa de penibil și de meschin dreptul de tată și dreptul de fiu în apa veche și tulbure a interesului strict material.

TANIA RADU

Femeia, eterna poveste

TOT FELUL

• 100 de bărbați și tentația unei „partide strălucite” •

Rămîne Mona Lisa nemăritată ?

Mona Lisa (GIOCONDA), ulei pe lemn, 77 x 53 cm. Pietat între anii 1503-1505. (După unii, terminat în 1507). Unul din tablourile pe care Leonardo da Vinci le ia cu el în Franța. Pictura se găsește la Luvru și este portretul celei de-a treia soții a bogăzului negustor florentin Francisco di Bartolommeo del Giocondo. „Tot ce privește acest tablou este nesigur: epoca în care a fost început, numele, transmis doar prin tradiție și viața anonimă a tinerei femei” (Antonina Valentin). „Niciodată numele de Mona Lisa nu apare în notele lui Leonardo, alfit de exact în materie de referințe personale...” „...isprăvind însă tabloul, îi spusese bărbatului Monei Lisa că portretul nu este terminat, pentru a-l putea lua cu sine...”

Tabloul cel mai reprodus, cel mai discutat și, poate, cel mai cunoscut din lume. Despre el s-a spus totul și totul încă rămîne de spus, astfel că o încercare de a sintetiza, în câteva rânduri, comentariile esteticienilor și ale istoricilor de arta cu privire la „enigmaticul suris” pare oarecum trivială și, cu siguranță, sortită eșecului.

Pregătit pentru orice și în mină cu o reproducere alb-negru al celui mai vestit portret de femeie, am adresat unor bărbați — cu totul o sută — întrebarea: Această femeie vă place? În funcție de răspunsurile primite — intrucit multe din ele n-au îngăduit dialogul — am adresat a doua întrebare: E femeia cu care v-ați căsătorit?

Statistic, răspunsurile la întrebarea a doua merg astfel: 79 la sută din bărbații chestionați (adică 79 „in cap”) au știut cine-i persoana sau măcar au știut că e vorba de reproducerea unui tablou. Cînd n-au știut nici una, nici alta, au exprimat părerea că „asta e cunoscută, dar mi-aduc aminte”. Se pare că reluarea serialului TV „Viața lui Leonardo da Vinci” a deschis gustul multor oameni pentru o părere în problema frumuseții Monei Lisa. Doar 5% din subiecți (adică 5 cu toții) au zis-o cu franchețe: „Da, domnule, aș lua-o”. Motivele celor 5 sînt următoarele: Subiectul 1 (ori „bărbatul 1%”, cum vreți să-i ziceți). Gras, mustăcios, șofer pe un T.I.R. Om trăit bine. Îl cheamă Neațuiu (sau i se spune „nea Tuiu” — n-a fost prea clar): „Astea plinuțe is de casă”. Subiectul 2 (student la politehnică, băiat cultivat, atent la reacția fetei drăguțe și elegante care-l însoțește):

„Dacă i-a plăcut lui Leonardo, trebuie să ne facă o impresie și nouă, celor de azi”. Subiectul 3, Anghel P., cântăreț la un depozit de lemne. Arată ca atare. Cu nevasta, după cumpărături. Opinia lui (controlată, e clar, de a nevastei): „Aduce cu a mea. Pare mincată bine”. Subiectul 4, Medic stomatolog. Nu-și spune numele: „E Mona Lisa, deci nu se pune problema. Totuși, să fie eu tipul din Florența, care era bătrîn și bogat, m-aș căsători. Asta dacă s-ar pune problema chiar așa”. Subiectul 5, M. D. Tinăr, blond, finuț, vinzător la tonetă la magazinul „Unirea”. Nițel vinat de frig și cu bunăvoință, la început, înjumatățit. Participă la discuție, privind reproducerea, mai multă lume (cumpărători, nimeriți în cauză). Tinărul finuț și înghețat bocnă pune lucrurile la punct: „Imi place. Dacă aș cunoaște-o, aș fi atras de ceva la ea”.

79 plus 5 fac 84. Rămîn în suspensie 18 subiecți care, ca s-o zicem pe cea dreaptă, o cam scaldă. Nu pricep ce am cu ei; doi vor să mă legitimez, unul pare treaz, dar e beat și, după ce mă ascultă, cu aparența unei persoane foarte preocupate de dialog, scoate din gîtlej un fel de muget îmbălsămat cu de toate. Un bărbat, cu o înfățișare de om cumsecade, mă injură. Uite așa, scurt. În ce-l privește, pare o chestiune de principiu să injure pe oricine îi iese în cale. Cel mai frecvent e tipul suspiciosului: Da', de ce vă trebuie? Da', nu vreau să apară melemele mele. Da' de ce eu? Da', unde ai spus că vrei să scrii? Șeful suspicioșilor e, precis, Iancu Țimonea (numele mi-l spune nevastă-sa, care regretă pe loc prisa peala), bufetier „la gară” (prin preajma

Gării de Nord?). Are înfățișare de șef. Nu-i obișnuit, adică, să fie întrebat ceva ce nu știe, astfel că răspunsurile sale au un ton răstît.

Am un sentiment de culpă. Trăit cu adorația operelor de artă, suport mai lesne jignirea, cînd mi-e adresată, decît în situația adusă creației. Dacă un tablou ar putea să povestească tot ce se spune cînd e privit, oamenii ar avea un motiv mai mult, un motiv foarte serios să-și reconsidere felul de viață. Cu atît mai mult cu cît tabloul reprezintă o femeie. Și nu una oarecare, ci o făptură ce simbolizează intens și nobil pentru umanitate.

În fine, să trecem la oamenii cei mulți și amestecați ai anchetei noastre, la cei care, înainte de a face un lucru, se gîndesc la condițiile, la cauzele, la motivele și la consecințele lui. Ei m-au făcut să mă gîndesc dacă nu cumva întrebările mele nu erau formulate rău ori de-a dreptul inadecvate. Căsătoria a devenit, la omul de astăzi, o treabă prea complicată, în simplitatea ei, ca să poată fi cuprinsă, ca problematică, într-un „da” ori un „nu”.

Ancheta s-a petrecut la intrarea magazinelor „Unirea” și „Bucur Obor”, fiindcă aici cetățeanul întreabă adesea ceva și e întrebat. O întrebare în plus e tratată cu îngăduință și, citeodată, funcție de cum i-au ieșit, probabil, omului cumpărăturile, cu simpatie.

Vili Săsărman, tehnician I.R.U.C.: „Mi-am dat seama, e Gioconda. Dar nu e genul meu. Cred că în realitate arăta altfel”. Nicolae Stoica, mecanic auto, Pitești: „Am văzut-o la televizor. Acolo era mai bine. (N.n. — O confundă cred, cu «Doamna cu hermina», cu Cecilia Galean). Căsătoria, ce idee! Dar e de discutat”. Licoreț Gh., bucureștean, „tramvaist”: „Nu-mi place. Are ceva care nu-mi place. Eu am ce am cu blondele. Pare din alea care face nazuri”. Alexandru Negrea, muncitor, platforma Pipera: „Da' mataleți place? Dacă-ți place, ia-o”. Mihai Dumbrăvan, Oravița: „Eu am opt prunci. Asta nu face copii. E drăguță.

Găsește ea pe cineva”. Iulian Conciu, contabil agricultor (?): „Să vină la Săru-lești și om vedea. Lăsînd gluma, nu-mi place deosebit. Imi place numai puțin, adică deloc. Trebuia să încercați cu alta”. Ioan Jăleriu, bucovinean, burlac: „Cu ceva casă și parale aș lua-o. Nu arată rău. Da' nu e aia, care a dat-o la televizor?” Marian Bălănică, muncitor la „Ascensorul”: „E frumoasă, frumoasă. Depinde de gust. Dacă te uiți mai mult nu-ți mai place”. Radu Anisia, electronist, Pitești: „E Mona Lisa. E frumoasă, mai bine zis era atunci. Acum pieptănătura asta se poartă și sint fete așa”. Petre Liga, profesor: „E Gioconda. Dacă m-aș însura cu ea? Problema e dacă m-ar lua ea pe mine. Cam bătrîni pentru dînsa. În plus, știu multe, și despre bărbați, și despre femei. Cînd ai să știi și dumneata cît mine, o iei mai domol. Adevărul e că vremurile sînt altele. Contează fetele, ce zic fetele. Acum ele aleg”. Covaliuc Andrei, „de la țară, de pe acolo”: „A mai fost ceva cu asta în «Flacăra», știu eu că a mai fost. Personal, am o iubită, e mai drăguță. Gioconda e drăguță și ea, dar are gușă. Eu mă uit să vad cum o să fie fata. Mă uit și la maică-sa”. Nicolae Pescaru, plutonier la pensie: „In abstract, ar merge. Ficare fată are ceva frumos”. Tudor Tudose, muncitor I.C.R.A.L.: „Ce poți să-ți dai seama din poză? Pe om trebuie să îl cunoști, să traiești cu el. Nevastă-mea nu era frumoasă cînd am luat-o. Era cuminte. Acum e și frumoasă. Femeia devine”. Anton Paladin, inginer constructor, Giurgiu: „E Gioconda. O fată se mărită dacă are serviciu, dacă are o bază. Eu am pe șantier fete de la țară, care au venit să se mărite la oraș, dar tot cu băieții de la țară. Pentru bază. Ca să aibă cu ce începe. Nu le mai lasă părinții să se mărite la întimplare”.

În concluzie: nici o concluzie; o sută de oameni, o sută de păreri. Se desprinde, poate, o idee. Căsătoria e o poveste prea serioasă ca s-o rezolvi cu un chip drăgălaș și cu un zîmbet. Trebuie „o bază”. Care e baza, fiecare socotește altfel, dar e clar că, dacă ar fi posibil, ar fi să-i dăm și Monei Lisa o șansă, să o întrebăm dacă i-ar lua de soți pe „bărbații 1%”.

TUDOR OCTAVIAN ■

Invitație la hipodrom

Duminică 11 martie. Hipodromul de trap din Ploiești își va deschide portile, în vederea inaugurării primei reuniuni din stagiunea anului acesta, eveniment mult așteptat de iubitorii sportului hipic.

În țara noastră acest sport are o veche tradiție, iar publicul nostru a dovedit și dovedește respectarea acestei tradiții, printr-o participare activă, la toate reuniunile care se tin pe hipodromul de trap din Ploiești. Se cuvine deci — și avem toate motivele să sperăm — că și în acest an conducerea hipodromului va lua toate măsurile ce se impun, pentru ca alergările ce se vor programa să se desfășoare conform așteptărilor, în temeiul unui program judicios întocmit, spre deplina satisfacție a exigentului nostru public. Nomenclatura hipodromului, privită prin prisma materialului cabalin și om, oferă reale posibilități, pentru ca scopul să fie atins. În efectivul animal figurează o serie de valori care ar putea participa cu bune rezultate pe orice hipodrom din lume, iar din personalul activ, unii antrenori și conducători au dovedit în activitatea lor că au atins de mult apogeul profesional. Or, dacă la aceste posibilități se mai adaugă și contribuția conducătorilor amatori, care, prin introducerea

lor în programul alergărilor au mărit cu mult gustul participanților, iată deci suficiente premise dătătoare de speranțe.

Cu privire la categoria conducătorilor amatori se poate spune că acestia au devenit indispensabili curselor de trap. S-au format și afirmat în cursul precedentelor sezoane amatori de talia campionului H. Șerban, vicecampionii I. Stoicescu, B. Manea, G. Buznea, O. Matei ș.a. care au un grad de pregătire optim, pot fi oricînd adversari redutabili celor profesioniști.

Este posibil și de dorit ca în programul curselor din anul acesta să fie cel puțin în două, trei curse, o confruntare, între conducătorii amatori și profesioniști idee care are numeroși susținători. Acest gen de curse, așa-zis „mixte”, ar contribui mult la desfășurarea exactă a curselor și în plus latura spectaculară ar căpăta noi valențe, cu implicații pozitive și sub aspectul financiar. Astfel de curse, sub denumirea „alergări mixte” au figurat, și încă cu mult succes, în trecutul curselor noastre de la Băneasa Trap.

Astfel de îmbunătățiri de ordin tehnic sau administrativ, precum și darea în funcțiune a noii tribune vor duce credem la creșterea interesului public față de sportul hipic.

I. PRICEPUTU ■

Doi copii orfani acuză...

Sînt prea mici ca să înțeleagă ce s-a întîmplat, cum a fost posibil ca mama lor să dispară pentru totdeauna, atît de brusc și de timpuriu. Imaginea ei le va rămîne, însă, neștersă, însoțindu-le durerea pentru tot restul vieții, căci nu poate fi ceva mai trist pentru un copil, decît absența, fără nici o speranță, a aceleia care îi desmiardă primii anșori, alături de care s-a simțit în cea mai deplină siguranță, ale cărei priviri calde, îmbrățișări duioase sfîrșite înțelepte sînt unice în universul fierăriei pui de om...

Smărăndica R. — înținer agronom — avea 30 de ani. Era mamă a doi copilași. Urma să aducă pe lume pe cel de-al treilea...

Maria Mureșan, din Timișoara, fostă soră medicală ieșită la pensie, s-a oferit, în schimbul sumei de 800 lei, să întreprindă cursul normal al sarcinii Smărăndicăi R. Odată cu strivirea firicelului de viață care abia începuse să pîlpeie, Maria Mureșan a curmat și viața Smărăndicăi.

Cît de simplu se poate produce tragedia într-o familie cînd un fapt atît de uman, de firesc, de nobil, în ultimă

instanță, — dacă avem în vedere, grija și respectul cu care este înconjurată o mamă — cum este aducerea pe lume a unui copil, este interpretat, din păcate, ca o povă, ca un eveniment nedorît!

Cu cîtă ușurință ireversibilă se oferă cineva, în schimbul unor interese meschine, să pună în pericol două vieți deodată, și pe deasupra, să propoaze dureri sfîșietoare în sufletele celor care se pomenesesc deodată rămași orfani de mamă.

Conii Smărăndicăi nu știu exact și nici nu trebuie să știe ce s-a întîmplat. Sufletele lor, și așa destul de traumatizate, trebuie ocrotite, pe cît posibil. Imaginea mamei le va rămîne, pururi neștersă în memorie, ca cea mai dragă ființă pe care au cunoscut-o pe lume.

Dar cei doi orfani, nu pot fi orfîți să întrebe: „de ce? cum a fost posibil ca mama noastră să dispară atît de brusc și atît de timpuriu?”

Și întrebările lor sînt acuzații grave aduse unor mentalități nocive, unor atitudini intolerabile.

MIHAI GROZAVU ■

Cronica șoselei

Epilogul

nu putea fi altul

Cutele parcă mai accentuate de pe frunte și obraji, ochii triști, colțurile lăsate ale buzelor, arătau că cel care apăruse la usa magazinului, trecea printr-un necaz. Miinile, bluza de lucru și pantalonii plini de ulei completau tabloul omului aflat într-o situație dificilă.

„Aici, la nici doi pași de „dv.”, mi s-a spart și baia de ulei și rezervorul de benzină. E o autoutilitară cam veche, obosită. Uleiul nu-l mai pot recupera, dar de benzină îi păcat să se piardă. Nu vreți să v-o dau dv.? Vă știu cu mașina.” Atita franchețe, naturalețe în atitudinea omului, incît responsabilă magazinului se declară pe loc de acord să cumpere cei 20 de litri de benzină, oferiiți. „Turnați-o în

mașina mea. E aici în fața magazinului”. „Păi... autoutilitara e dusă la garajul unității unde lucrez. Aici la doi pași. Nu puteam lăsa benzina și uleiul să curgă pe stradă. La garaj am pus o cutie de tablă sub mașină, să recuperez carburantul. N-aveți grijă, e curată, nu riscați să infundați carburatorul”. Femeia dă cheile, certificatul de înmatriculare și 200 de lei unui vinzător. „Mergi cu domnul și băgați benzina în rezervor”. Cei doi ajung în fața unității. „Imi cer scuze, dar nu puteți intra înăuntru, la noi sînt reguli foarte stricte. Dar nu durează mult. În citeva minute sînt exact în locul ăsta, cu plinul făcut. O să fie ceva mai mult de 20 de litri. Cam 30, dar nu-s zgîrcit. Diferența va fi cadoul meu pentru tovarășa gestionară, care e așa drăguță”. „Bine, vă aștept.” Șoferul ia cheile, banii, documentul, urcă în mașină și pleacă. Trec zece minute, 20, o oră și omul nu apare. Vinzătorul începe să se impacienteze. Își spune în gînd „Precis, sefa crede că mă plimb cu mașina ei, pe benzină ei. O să-mi reproșez în plus la întoarcere, că am lăsat-o singură, cu toate pe cap. Uite așa se întîmplă cînd ești cumsecade. Mai bine nu mă duceam! Dar și așa mă alegem cu reproșuri.” „Cum adică, nu vreți să-mi faci un serviciu așa mărunț? Ori cum o dai, tot prost iese”.

Pierzîndu-și răbdarea, vinzătorul se se duce la portar și-l întreabă unde îl poate găsi pe șoferul care a intrat în curtea întreprinderii la volanul Daciei verzi. „Cînd a intrat?”. „Păi acum vreo oră”. „Eu n-am văzut pe nimeni intrînd înăuntru, tinere”. Vinzătorul rămîne perplex. Îl descrie pe șofer cum arăta, statura, că avea părul într-o parte, ochi căprui, dă detalii peste detalii. „Bine, dar cum îl cheamă pe șoferul cu pricina?”. „Asta, ce-i drept, nu mai știu”. „Și dv. dați mașina, acte, chei unui om pe care nici nu știți cum îl cheamă? Parcă autoturismul n-ar costa peste 70 de mii, ci ar fi un lucru de trei parale”. „Așa e”, zice vinzătorul, vădit incurcat. „Apoi, parcă trezîndu-se la realitate, o ia la fugă spre magazin. „Cum adică n-a mai apărut cu mașina?” întreabă revoltată gestionara. „Dar tu n-ai stat lingă el?” Cei doi își dau seama că au fost victimele unei înșelătorii. Ajung într-un suflet la Militie, povestesc totul cu lux de amănunte. Mașina e dată în urmărire. După citeva ore Dacia 1310 e reperată. Șoferul refuză să oprească la semnalul făcut. Mai parcurge 5-6 km și e blocat într-o intersecție. Se stabilește că tot printr-un asemenea procedeu a mai subtilizat două mașini. „Arma mea de bază e credulitatea clienților mei. Ce-i drept, imi învăț și rolul cît mai bine.

Caut să par cît mai firesc, să inspir încredere. Este exact ca la teatru. Nimic nu trebuie să pară fals, forțat. Nu mă emoționez, nu-mi tremură vocea. Ce contează că-mi stric o pereche de pantaloni și o cămașă, nînjîndu-le cu ulei. În loc de colonie, după bărbierit, mă dau pe față cu puțină vaselină. Astea-s cum s-ar zice cheltuielile mele de producție. Pierd 2-3 sute de lei și cîștig 70 000 de lei. E o sumă, nu glumă. Dacă am intrat în curte? Am studiat mai întîi pe înșelătorul meu. Mi-am dat seama că are deplină încredere în mine și că-i puțin cam distrat. Așa că l-am recomandat să se uite puțin într-o revistă cu ilustrații, așa să nu se plictisească. În timp ce el se uita cu atenție la poze, eu am virat spre intrarea în unitate, dar am ocolit poarta ușor și am cotit-o pe prima stradă la dreapta. Ce s-a întîmplat ulterior, știți. Dacă lucrez undeva? Asta mi se întîmplă mai rar. La cifra mea de afaceri, cum se zice, mai am eu nevoie de serviciu? În ultimii ani am cam avut ghinioane. „Afară” am stat destul de puțin. Nu trece o lună, două și iar nimeresc în același loc care știți dv. cum se cheamă”.

Tot ce este clădit pe necinste, viclenie, fuga de muncă, se prăbușește, mai devreme sau mai tîrziu.

VICTOR BEDA ■

DEPINDE DE NOI

„ECONOMISIREA SE ÎNVAȚĂ CA ORICE LUCRU ÎN VIAȚĂ“

Un specialist din Dorohoi ia poziție într-una din problemele majore ale contemporaneității noastre: reducerea consumurilor energetice. Confruntând experiența de consumator cu aceea a muncii de veghere asupra consumurilor unui întreg județ scrisoarea inginerului Alexandru Ostafi ne propune:

- Cîteva sfaturi practice împotriva risipei
- Niște cerințe obligatorii pentru o reală reducere a consumului
- Mai multe idei pe care le puteți încerca și în beneficiul dumneavoastră

Stimată redacție

Atit eu, cit și colectivul Centrului de rețele electrice Dorohoi pe care îl conduc, citim cu atenție și deosebit interes articolele pe tema economisirii energiei electrice (e.e.) ce apar aproape zilnic în „Scinteia“

Cum satisfacerea nevoilor energetice actuale, ca și realizarea în perspectivă a autarhiei energetice românești este o operă emnamente colectivă, rod al eforturilor întregii societăți românești, am considerat oportună punerea pe hîrtie a acestor rinduri (gînduri).

În primul rînd observăm că în articolele consacrate modului cum acționează Consiliile Populare municipale și orașenești și cetățenii pentru reducerea consumului de e.e., revine ca un leit-motiv problema automatelor de scară. Problema ce capătă accente dramatice în articolul „Reparații necesare la unitățile de reparat instalațiile casnice“ din „Scinteia“ din 9 februarie a.c.

Într-adevăr, îndelungata „suferință“ a automatelor de scară trebuie să se manifeste.

Terapeutică cazului, ca dealtminteri și a altor cazuri similare, comportă rezolvarea mai multor probleme ce necesită a fi analizate de specialiști cu putere de decizie și care să conchidă asupra lor.

Noi ne rezumăm să formulăm propuneri și puncte de vedere izvorite dintr-o experiență de peste un deceniu de exploatare a unor asemenea instalații.

În primul rînd actualului automat de scară tranzistorizat — AST-O — produs de I.A.E.I. Titu trebuie să i se crească fiabilitatea, lucru ce depinde în bună măsură și de creșterea fiabilității elementelor electronice componente.

În al doilea rînd vechiului automat de scară electromagnetice — sistem pendul — produs de I.C.M.A. București, și se pare scos din fabricație, trebuie reintrodus în fabricație într-o variantă cu fiabilitate crescută, deoarece el este de peste 3 ori mai ieftin decît AST (automatul de scară tranzistorizat), și este mult mai ușor și mai ieftin de întreținut și reparat.

„Electronizăm“ anumite produse nu de dragul electronizării, ci numai dacă acest lucru este rentabil, atit ca investiție inițială cit și ca cheltuieli ulterioare de întreținere și reparare.

Pe de altă parte la automatele de scară — ca și la orice alt produs — existența mai multor producători este de natură să mențină o permanentă emulație între ei, cu efecte dintre cele mai benefice asupra calității, performanțelor și costurilor respectivelor produse.

Odată montate aceste AS (automate de scară) de către constructorii de blocuri de locuit se pune problema cine întreține, repară aceste AS, ca și instalațiile aferente lor montate în pereții casei scăriilor? Problema încă nesoluționată, încă nereglementată. Noi propunem ca acest lucru să fie făcut de electricienii încadrați și coordonați tehnic de întreprinderile furnizoare de e.e., dar retribuți în exclusivitate pe baza contractelor încheiate cu asociațiile de locatari.

Un calcul recent efectuat împreună cu tovarășul Gheorghe Nicuță — deputat al circumscripției electorale nr. 12 Dorohoi și președinte al asociației de locatari numărul 4 Dorohoi — relevă că ar fi de peste 3 ori mai economic pentru bugetul asociațiilor de locatari, decît al locatariilor, cit și pentru țară prin reducerea într-o măsură încă și mai mare a consumului de e.e. pe casa scării blocurilor, angajarea unui electrician la două asociații de locatari. Cum întreținerea automatelor de scară și a instalațiilor aferente lor este o treabă de echipă, cu minim doi componenți, rezultă decît că 2 electricieni ar deservi 4 asociații de locatari. Ceea ce nu este de loc mult dacă ținem seama și de faptul că fiecare asociație, de maximum 20 de scări, este deservită de 3 femei de serviciu și un instalator pentru instalațiile de apă și încălzire. Acești electricieni ar mai controla modul cum se utilizează e.e. în apartamente, ar remedia deranjamentele

din instalațiile interioare ale apartamentelor, ar da sfaturi și consultații tehnice la fața locului pentru reducerea consumului de e.e., executînd chiar amenajările sau modificările necesare etc.

A devenit o necesitate, încă și mai mare în condițiile crizei energetice cu care se confruntă omenirea, apariția acestor electricieni care să deservească asociațiile de locatari.

În Dorohoi am luat inițiativa ca electricienii I.R.E.-ului să-și întrețină fiecare instalația automatului de scară din blocul în care locuiește.

Situațiile existente și soluțiile adoptate de cele 13 asociații de locatari dorohoiene sînt diferite.

Bunăoară, la asociația nr. 1, unde sînt primele blocuri apărute în Dorohoi, fără automate de scară, se folosesc pentru iluminatul casei scăriilor pe cele 5 nivele ale blocului cite un bec de 15 W aprins cu întrerupătorul de pe respectivul palier. La asociația nr. 4 s-a adoptat soluția cu tuburi fluorescente de 14 W la parter, etajul 2 și 4, iar la asociația nr. 8 becuri de 40 W la etajul 1 și 3, blocurile dorohoiene avînd 5 nivele. Femeile de serviciu sînt instruite să informeze pentru a se interveni ori de cite ori s-ar pune de cite unii locatari becuri de puteri mai mari, fiindcă din acelea au în acel moment în apartament. Din același motiv cerem acum constructorilor să ne predea instalația de pe casa scăriilor cu duli mignon, în care oricum nu se pot pune becuri mai mari de 25 W.

Dacă asociațiile de mai sus sînt frunțase în reducerea consumului de e.e., la asociația nr. 6, președinte Ștefan Macovicu, preocuparea pentru aceasta este redusă, fapt ilustrat de becurile de puteri mari ce ardeau încontinuu pe casa scării datorită sustragerii unor întrerupătoare, situație ce grevează și cheltuielile comune pentru consumul de e.e. pe casa scării, suportate cum se știe de locatari.

Cheltuieli care dacă la majoritatea blocurilor se cifrează la 65 lei/lună, la unele, ca O2, O10, J6 din asociația nr. 9 — președinte Dinu Adascăluțiu, s-au ridicat la sume de peste 4 ori mai mari, atit din motivele menționate, cit și datorită faptului că unele uscătoare ale acestor blocuri au încăput pe mina unor locatari ce executau în ele — pină la intervenția noastră — suduri și alte operații cu aparate electrice. Ori, consumul respectivei camere este înregistrat de contorul casei scăriilor, intrînd la cheltuielile plătite de toți locatarii, lucru pe care însă nu toți îl știu și ca urmare îl tolerau.

De aceea am luat măsura ca la punerea în funcțiune a instalațiilor electrice ale noilor apartamente, locatarii lor să fie mai bine instruiți, inclusiv practic, asupra acestor lucruri, ca și asupra modului de folosire a automatului de scară.

Curios însă este faptul că recent constructorii de la I.J.C.M. ne-au predat pentru racordare la rețeaua electrică blocuri, de locuințe din panouri mari prefabricate fără instalații pentru automatul de scară, ci doar cu cite un bec și un întrerupător pe fiecare nivel, motivînd că așa este proiectul tip (PC1-P2A9-nr. 770/1981 și PB1-P2A5-nr. 770/1981 — organizația de proiectare I.P.C.T.), elaborat la nivel republican.

Tot în scopul reducerii consumului casnic de e.e., mai concret pentru obținerea confortului optic dorit cu un consum minim de e.e., am creat după o idee ce-mi aparține o „generație“ de veioze supereconomice, de peste 2 ori mai ieftine și 4 ori mai ușoare decît cele de 330 de lei existente din abundență în toate magazinele de produse electrocasnice din țară.

Preluată de tehnicianul Neculai Costin, secretarul organizației de bază, ideea s-a materializat într-o multitudine de variante constructive răspunzînd celor mai diverse și exigente cerințe, gusturi și utilități.

Veioza din foto 1 bunăoară, are 2 becuri de 15 W și un întrerupător cu două clape, mari și ușor de nimerit pe întuneric. Apăsînd pe una din ele se aprinde becul de jos de 15 W. Care de multe ori este prea puternic și atunci apeși pe cealaltă

clapă, în care caz, deși se aprind ambele becuri ele consumă acum doar 7,5 W, fiind inseriate la tensiunea de 220 V și obținîndu-se o lumină redusă, plăcută, confortabilă optic. Dar punînd-o în această poziție soției pentru supravegherea copilului sugar pe timpul nopții, ca dealtminteri și tatălui meu în vîrstă de 81 de ani, am constatat că soția a întors-o cu fața spre perete, deci și 7,5 W este prea mult. Ar fi suficienți 3 W, sau poate chiar 1 W. Dar de unde să cumperi asemenea becuri? Și aici apare, ca și în cazul automatelor de scară, problema implicării în acțiunea de economisire a e.e. nu numai a furnizorilor de electricitate (cum era pină în această iarnă), nu numai a consiliilor populare și cetățenilor (cum a început să se pună problema în această iarnă), ci și a producătorilor (furnizorilor) de receptori electrice, becuri, automate de scară etc. Căci fără implicarea lor, acțiunea primilor doi factori scade mult din eficiență.

De aceea cerem întreprinderilor producătoare de becuri electrice să crească producția de becuri zise de frigider, dar foarte utile și pentru veioze și lustre, de 15 W, mate, pentru duli mignon, căci în orașele Dorohoi și Darabani și cele peste 100 de sate din jurul lor nu se găsesc de anul trecut, iar la Botoșani și București din 4 magazine electrice doar în unul am găsit. De asemenea, cerem să se introducă cit mai urgent în fabricație și să apară pe piață becuri de 10 W, 5 W și chiar 1 W. Ultimele probabil ca lămpi cu descărcare luminiscentă, iar cele de 10 W și 5 W să fie similare ca aspect și mărime becurilor de frigider de 15 W, mate și evident, toate funcționînd la tensiunea de 220 V și avînd filet pentru montaj în duli mignon. Căci schema de la veioza din foto 1, cu inserierea a două becuri de 15 W pentru a reduce consumul la 7,5 W am fost nevoiți s-o imaginăm din lipsa becurilor de 10 W, 5 W și 1 W funcționînd la 220 V. Lucru constatat și din numeroasele discuții cu cetățenii privind necesitatea și modalitățile practice de reducere a consumului casnic de e.e., discuții din care a reieșit că mulți cetățeni sînt nevoiți să folosească becuri mici de lanternă alimentate de la rețea prin transformatoare, deși această soluție conduce la pierderi suplimentare în transformator, investiție suplimentară pentru transformator, rezolvarea problemei plasării lui, biziitul pe care-l face și posibilitatea defectării și a transformatorului.

Pentru a-ți mesteri cu ușurință o astfel de veioză, sau a realiza diverse montaje electrotehnice, foarte util ar fi ca în magazinele electrice să se găsească fișe-prize CL-02, cu care echipează — tot la propunerea noastră — Electrobanat Timișoara corpurile de iluminat stradal tip PVB. Rămîne doar ca Electrobanat Timișoara să producă în cantitate mai mare aceste prize-fișe CL-02 și să le livreze comerțului pentru a se putea găsi în orice magazin de produse electrice (cum se găsesc în R.D.G., Ungaria etc.). Acest lucru ar putea să-l facă și I.A.E.I. Titu.

De asemenea, toți fabricanții de lustre ar trebui să le prevadă cu aceste fișe-prize CL-02. Fișa rămînd aferentă lustrei, iar priza conductoarelor din tavanul camerei, la o defecțiune la lustră se scoate fișa acesteia din priză, se dezgată de cirligul din tavan și lustră se coboară pe masa de lucru unde se repară foarte comod. Clemele actuale de legătură sînt mult mai incomode și mai puțin operative pentru intervenții și montaj.

În sfîrșit, pentru montajul veiozelor noastre folosim șuruburi mici (M3) și nici de acestea nu se găsesc în magazinele electrice, deși mult mai simplu ar fi să se folosească cleiuri puternice și rapide, pe care să le producă și livreze în magazine industria chimică.

Căci lipsește din magazinele de specialitate un clei puternic, rapid și cu spectru larg de acțiune. Deși aparent hilar — vedeți că există o legătură între problema... cleiului și cea a economisirii e.e. Cînd ai cu ce, poți imagina multe modalități, multe soluții practice de economisire a e.e. Iarăși revine problema implicării fabricanților de diverse produse în acțiunea de economisire a e.e.). Considerînd că prin revista dv. aceste lipsuri se pot um-

ple, vă solicităm sprijinul.

Trebuie să remarcăm că veiozele create de noi valorifică materiale altfel nefolosibile.

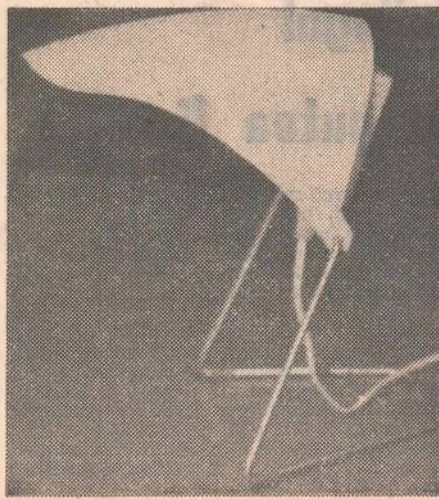
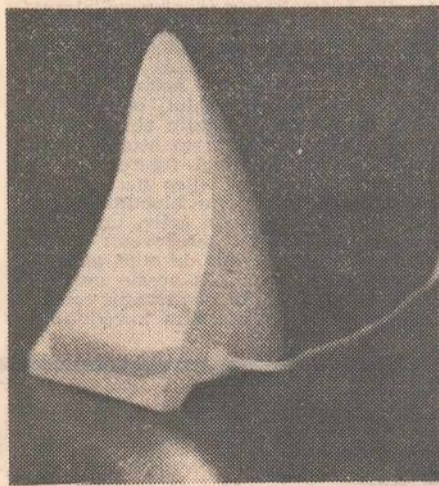
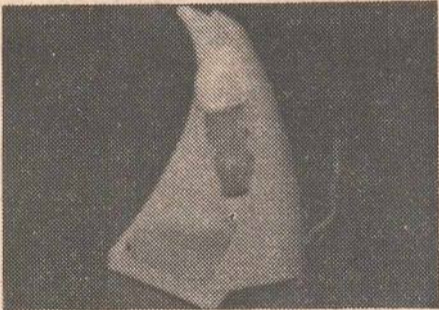
Ele utilizează duli de frigider Fram, frigider ce astăzi nu se mai fabrică fiind de trei ori mai energoface decît actualele Frigero sau Arctic, cu care mulți cetățeni și-au înlocuit vechile Framuri. Astfel în cit puținele Framuri rămase în funcțiune, fie în forma produsă, fie reciclate prin montare de compresor și termostat în scopul reducerii consumului lor de e.e. (la Dorohoi s-au făcut peste 100 de astfel de modernizări), nu vor putea nicicum „înghiți“ cantitățile substanțiale de duli de frigider Fram — rămase prin magazine.

De asemenea folosim pentru veiozele noastre suporturi din material plastic pentru perii, aflate și cle în cantități mari prin magazinele de chimicale și costînd sub 7 lei bucata.

De altfel, în ultima decadă a lunii martie a.c., cu ocazia unor cursuri de reciclare la București, sper să vă vizitez la redacție și să constatați pe viu virtuțile corpurilor de iluminat create. Poate imi scrieți cu cine aș putea lua legătura.

Din constatările noastre rezultă că este foarte necesar să publicați periodic niște „Sfaturi practice pentru reducerea consumului casnic de e.e.“, cit mai complete și edificatoare, întocmite de cei mai buni specialiști în materie. Sper să vă trimit prin poștă, sau să vă aduc o listă cu asemenea „Sfaturi“ — pe care le-am conceput și afișat în holul casieriei din Dorohoi unde abonații plătesc facturile de e.e. Și care — spunem noi — ar trebui să se găsească în holul casieriei fiecărui centru de rețele electrice din țară, căci modul practic în care poți reduce consumul învață ca orice lucru în viață. Acesta este și scopul oricărei discuții, oricărui articol: să înveți ceva din ea, din el. Încît spațiile pe care le rezervăm acestei probleme a reducerii consumurilor considerăm că trebuie să fie niște spații de dialog între specialiști, între nespecialiști, un schimb util de experiență din care să se cristalizeze soluțiile optime, care să identifice — cum sublinia recenta Sedintă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — noi posibilități de reducere a consumurilor energetice și materiale.

Ing. ALEXANDRU OSTAFI,
șeful Centrului de rețele electrice —
Dorohoi Cod : 6850 — Dorohoi
Jud. Botoșani

■ Ne scrie Grigore Husar din Baia Mare, strada Griviței nr. 36, în numele întregii sale familii compusă din soție și trei copii. Impresionat de apelul lansat de Stela Lup din Timișoara, în numele a doi copii disperați, părăsiți de mamă, copii care trăiesc într-o căsuță fără încălzire, fără geamuri, în comuna Boianul Mare, județul Bihor, ne comunică următoarea hotărâre a familiei: „Am căzut cu toții de acord să facem intervenții pe lângă forurile competente ale jude-

țului Bihor ca acești doi minori — Dumitru Anicuța — 12 ani — și Dumitru Marin — 8 ani — să ni se dea nouă spre îngrijire. Sperăm, totodată, în ajutorul dv. în realizarea formelor de înfiere. Avem posibilități de a-i educa și crește în bune condițiuni ca și pe copiii noștri. Dorim acest lucru cu toții, din tot sufletul.” (Semnează, întru susținere, întreaga familie, adică și Ana, mamă, și cei trei copii, Daniela, Sara și Mihai). Minunat gest omenesc!

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ „Duminică, 4 martie a.c., orele 11,00, s-a deschis la Muzeul colecțiilor de arta ciclului de proiectii de diapozitive comentate, desfașurat sub genericul „Mări muze, mari capitale ale artei”. Acest prim episod a propus o întâlnire cu... Parisul, întâlnire care s-a bucurat de o largă audiență. De fapt, intrarea în lumea pînă de farinac și culoare a versaillesului — ne înormează Iuca Luca, șea de secie a muzeului colecțiilor — este doar o primă lansare spre capitalele artei, după cum, este un prim pas prin Paris — duminică, 11 marie urmându-i un altul, ocupa care, rind pe rind, toate marile capitale ale artei: Veneția, Florența, Viena... prezentate de specialiști ai muzeului.

■ „Se împlinește anul de cînd în suosolul blocului nostru s-a spart o conductă și curge încontinuu apă. Ne-am procurat și țeava necesară, conform îndrumării unui specialist — dar apa continuă să curgă, țeava să aștepte.” (Petru Eugenia, Brașov, strada Cosmos nr. 10, bloc 18, scara B, apartament 4).

■ „Fetița mea învață la școala generală nr. 75, sectorul 2. De două ori pe zi trebuie să traverseze intersecția străzilor Căteșu cu Caporal Ruică, mai ales prima fiind foarte intens circulată de mașini mari și mici care nu mai țin seama de indicatorul „Atenție, copii!”. De aceea, propun, pentru evitarea unor accidente să se instaleze la această intersecție un semafor electric și să se realizeze cu vopsea pasajul de trecere pietoni.” (Matei Lazărescu, strada Rodul Pămîntului nr. 4, bloc P2, scara A, etaj 2, ap. 12, sector 3, București).

■ **Circumscripția financiară a sectorului 5 București** ne comunică, în răspunsul dat, că s-a clarificat cazul lui Gheorghe Predescu din Șoseaua Viilor 92, în urma unor verificări în teren, s-a constatat că, într-adevăr, este vorba de o confuzie de nume, adevăratul debitor nefiind petentul, ci Mihai Predescu care locuiește în același bloc dar la apartamentul 43. Și acesta, între timp, a achitat integral suma datorată. În loc de sfaturi care i se dau semnatarului scrisorii, ar fi fost binevenite, am zice noi, niște scuze pentru implicarea omului într-o poveste care nu-l privea în nici un fel!

■ „Călătorul lui șade bine cu drumul, nu cu fumul!” — susține **Mingheras Ion din București**, strada M. Eminescu 218, sector 2. În așteptarea unui accelerat a intrat împreună cu copiii în restaurantul Gării de Nord. Abia se mai putea vedea, din cauza fumului inscripția de o șchioapă „Fumatul interzis!”. Ce părere are ITHR-ul care obladuiește aceste unitate se întreabă M.I. — întrebare pe care o adresăm și noi la rîndul nostru!

■ „Aș vrea să aduc la cunoștință conducerii I.T.B. un fapt...bizar. Venind de la spital cu copilul în vîrstă de cinci luni am vrut să iau un taxi pînă acasă, în Giulești. Șoferul însă mi-a spus că merge în Șulea sau, pe undeva, pe la Piața Muncii. Am căutat un alt taxi și pînă l-am găsit a trebuit să stau cu copilul în frig. Cum nu este prima oară cînd mi se întâmplă o astfel de situație îmi permit să pun următoarea întrebare: taxiurile sînt la dispoziția noastră sau noi la dispoziția unor șoferi?” (Eugen Forță, strada Tutunului nr. 41, sector 6, București).

■ **Locatarii blocului C3 din strada Postăvarului nr. 1, sector 3, București** ne sesizează următorul aspect: după repararea conductei de apă stradală de către I.C.A.B., groapa nu a fost astupată și nici îmbrăcămintea asfaltică refăcută, devenind, în schimb, un permanent pericol atât pentru pietoni, cit și pentru autovehicule. Între timp s-a înfundat și grătarul canalului, a pîrînd astfel un nou fenomen în zona lor: inundații în urma topirii zăpezilor! Și se întreabă semnatarul scrisorii pînă cînd vor mai avea el de suferit din cauza neglijenței I.C.A.B.-ului?

■ Foarte prompt, **Departamentul C.F. al M.T.Tc.** răspunde la sesizarea apărută în nr. 4/84 al revistei, privind transcontainerul neajuns la destinație: se semnaleză faptul că a ajuns cu o foarte mare intîrziere vinovat făcîndu-se persoana Regional C.F. Cluj și Brașov care a fost sancționat disciplinar.

■ Pare-se că forurile locale din Butimanu de Dimbovița — ne scrie **Tudor Dumitru din Buftea** — fiul lui Tudor și al Elenei Dumitru, ambii pensionari ai CAP Butimanu — au rămas reci la semnalul apărut în revista „Flacăra” din 26.8. 1983. Și la această oră lucrurile stau la fel ca la primul semnal: vecinul Stan Gheorghe își „admiră” nestingherit șanțul săpat în fața curții celor doi pensionari, curtea fiind permanent expusa inundațiilor iar drumul de acces a rămas nefolosibil, după cum la fel de neluată în seamă a rămas și adresa de la județ (din 1981) prin care se recomandă astuparea acestui șanț.

■ Ani de zile, spațiul din fața blocului amplasat pe **Drumul Carei nr. 34 din Satu Mare** a rămas acoperit de bălării crescute peste resturile lasate de constructor — ne scrie **N. Nicolaiacu împreună cu alți 9 semnatari** din amintitul bloc. Pînă cînd s-au hotărît să transforme spațiul în cauză într-o veritabilă grădină. Au muncit din răsputeri și au reușit, stîrnind, e drept, invidia unora dintre locatarii comizi. Iată însă că gospodarii primesc o înștiințare prin care sînt anunțați acum, în prag de primăvară, cînd terenul este pregătit deja pentru grădină, că urmează să se facă niște amenajări pe acest teren de către edilii orașului, fără a li se explica însă despre ce anume este vorba. Chiar nu se știa de acest lucru înainte să se apuce oamenii de treabă? Apoi, fiind cartierul lor, nu trebuie să știe și ei ce s-a hotărît cu acest teren? Așteptăm răspunsurile.

■ **Consiliul popular al sectorului 6 București** ne comunică rezolvarea favorabilă a cererii Mariei Cuciorva: soțul ei, Mihai Cuciorva a fost încadrat la întreprinderea „Metrou” București pe un post corespunzător în cadrul E.L.C.S.

■ Supunem atenției celor în drept întimplarea pe care a trăit-o **Crudiu Angelica din Petroșani**, strada Viitorului nr. 13. S-a prezentat la Alimentara nr. 12 de unde a cumpărat 48 de ouă mici la prețul de 1,80 lei bucata. Cum la alte unități prețul afișat la ouăle de acest fel era de 1,70 lei bucata a solicitat casieriei lămuriri. Nu a primit decît insulte. A doua zi a întreat vinzătoarea cit costă, răspunsul acesteia dovedindu-i, o dată în plus, că fusese înșelată de casieria: 1,70 lei. Din nou a mers la casieria. Nu numai că nu și-a cerut scuze pentru comportarea avută, ci a făcut un adevărat... spectacol din care vinovată ieșea clienta.

■ „În luna iulie 1983 au început lucrările pentru instalarea unei conducte de gaze naturale pentru căminul de copii situat între strada Plaviei și strada Cosmești. Prin astuparea șanțului pe unde a trecut conducta a rămas o mare cantitate de pămînt afînat care în urma ploilor și zăpezilor a făcut strada aproape impracticabilă. Iată de ce solicităm sprijin pentru pavarea acestei străzi.” (Grup locatari de pe strada Plaviei, sector 1, București).

■ **Consiliul popular al municipiului București** ne comunică, în legătură cu sesizarea lui Vasile Surpețeanu din Drumul Taberei nr. 19, următoarele: Pentru clarificarea problemelor s-a efectuat o nouă verificare financiar-contabilă de către expertul contabil Danciu Gh. Nu s-au constatat abateri care să aducă prejudiciul asociației locatarilor. Concluziile verificării au fost aduse la cunoștința petiționarului. În legătură cu folosirea boxelor numai de către unii locatari s-a luat măsura ca Centrul 4 ICRAL Giulești să acționeze pentru eliberarea lor și folosirea în scopul pentru care au fost construite ca părți comune ale imobilului.

■ **Orthmova Iosif din Reșița** propune celor în drept — I.T.A și O.J.T. Hunedoara — mai buna organizare a transportului spre Semic. Orarul autobuzelor nu permite „prinderea” telescaunului. De aceea semnatarul acestor rînduri susține ideea revenirii la vechiul program al autobuzelor: plecarea din Reșița la orele 9,00 iar din Valiug la 13,30 — ore la care s-ar putea face legătura cu telescaunul.

■ **Ministerul Turismului, Direcția turism intern:** „Urmare a sesizării cetățeanului Purcărescu Florea din Roșiori de Vede, vă comunicăm că O.J.T. Teleorman a luat măsura de a restitui turistului suma ce i-a fost incasată în plus”.

■ „În timp ce mulți oameni din țara apelează la ajutorul revistei dv. pentru rezolvarea defecțiunilor unor frigiderice în termen de garanție, noi, cei din județul Neamț avem toate motivele să ne mindrim cu serviciile reprezentanței tehnice a întreprinderii de frigiderice Găești cu sediul la Piatra Neamț. Personal multumesc tov. Mancaș Vasile pentru intervenția promptă și buna calitate a lucrării.” (Victor Vasiliu, Tg. Neamț, str. V. I. Lenin nr. 45, bloc b2, scara A, apartament 6). După cite se vede, tot omul sfințește locul!

■ „Vă rugăm să ne lămurii dacă este normal și logic ca avînd doi copii studenți în București să plătim întreținerea și pentru ei? Vă punem această întrebare deoarece din '80 încooace ne lovim de adevărat zid al neînțelegerii situației.” (Cirstea Gh., Buzău, Asociația de locatari CT 8 — bloc 104, scara A, etaj 9, apartament 37). Nu este nici normal, nici logic și mai ales, nu-i legal.

■ **D.P.M.O.S. Botoșani** ne anunță că pentru rezolvarea cererii Georgetei Riscu din comuna Ungureni, județul Botoșani, absolventă a liceului agroindustrial, s-a luat legătura cu inspectorul cu probleme de personal de la D.G.A.I.A. Botoșani care a comunicat că petentei i se va asigura loc de muncă la unul din CAP-urile sau SMA-urile județului. Nu ar fi fost rău să se fi stabilit și la care anume unitate urma a fi încadrată!

■ **20 de tineri din orașul Dăbâani, județul Botoșani**, absolvenții a 10 și 12 clase, au urmat, la întreprinderea de sticlărie și porțelan Dorohoi, timp de 6 luni, un curs de calificare pentru meseria de gravor. La 1 iulie 1983 au fost încadrați la I.S.P. Dorohoi nu ca gravori, ci ca muncitori necalificați. Nu au dreptul să lucreze la mașina de gravat pentru că nu li s-a eliberat certificatul de calificare. De aproape 6 luni de zile deci nu au mai gravat nici un pahar, în schimb au cam uitat ce-au învățat din februarie pînă în august. Acesta este, pe scurt, rezumatul scrisorii expediate de **Dumiraș Angela, în numele a 9 tineri** care se află în aceeași situație cu ea. Apelul lor de a fi ajutați pentru obținerea amintitelor certificate de calificare ni se pare întemeiat. Să sperăm ca nu vor uita complet meseria pînă le vor parveni certificatele!

■ **D.P.M.O.S. Giurgiu:** „Privitor la scrisoarea adresată revistei de către Simion Nicolae din Clinceni, județul Giurgiu, prin care sesizează faptul că Ilie Nicolae din Clinceni refuză să-și interneze copiii în unități de ocrotire, vă comunicăm: Colectivul de sprijin pentru autoritate tutelară și asistență socială din comuna Clinceni a luat măsuri corespunzătoare, astfel că minorii sînt internați”.

■ „Sătenii din satul Chelintă, comuna Ulmeni, județul Maramureș, prin contribuție bănească, au depus fiecare cite 1500 lei pentru a construi o punte peste riul Someș pentru ca să nu mai apeleze la podul plutitor și să ușureze accesul spre Ulmeni și spre gară. Lucrările pentru construcția punții au început prin 1978—1979, parțe din stîlpi au fost turnați, parțe nu. Au trecut deci 4 ani de atunci, și după cum se vede, lucrarea a fost abandonată. De

aceea, vă rog în numele acestor oameni să faceți o investigație pentru a dezgheta lucrurile, în sensul bun al cuvîntului, nu cu promisiuni care se fac la infinit, ci cu fapte.” (Coman Vasile, Baia Mare, Piața Gh. Gh. Dej, nr. 3, apartament 37). Așteptăm investigația organelor în drept.

■ „În septembrie anul trecut am dat de un mare necaz. Unul din cei doi băieți ai mei și-a pierdut ochiul drept, acum trebuind să poarte proteză. Am căutat la Craiova și București și nu am găsit. De aceea vă rog să mă ajutați să găsesc o asemenea proteză sau dacă e posibil să o comand undeva.” (Nicolae Gheorghe, comuna Rotunda, județul Olb).

■ „Mă numesc **Cordoș Gheorghe** și locuiesc în Baia Mare, strada Violei nr. 114. În apropierea casei mele se află chioșcul de difuzarea presei nr. 35 de lângă clubul Sasar, chioșc care mai mult este închis decît deschis. Stînd de vorbă cu gestionara am aflat că este bolnavă de reumatism iar la chioșc nu are nici o sursă de încălzire. Omeneste vorbind, nu văd cum o femeie bolnavă ar rezista să lucreze zilnic 8 ore fără pic de căldură. Poate totuși există o soluție”.

■ **Matei Ionel din Oltenița** ne solicită sprijin în vederea găsirii școlii și domiciliului copilului său, pe nume **Matei Marius Marcelino**, dobîndit din prima sa căsătorie, intrucit socrii și fosta soție nu vor să-i creeze posibilitatea de a-și vedea copilul, conform hotărîrii instanței de judecată. Cu promptitudine **Consiliul popular județean Călărași** ne comunică: „În urma investigațiilor făcute la Consiliul popular al comunei Siliștea, județul Teleorman, s-a stabilit că minorul este elev al Școlii generale nr. 128 din București, Calea 13 Septembrie, cartierul Cîncea, sectorul 5 și domiciliul, împreună cu mama sa, în București, strada Calea 13 Septembrie nr. 101, bloc 97, apartament 2, etaj 1, sector 5”.

■ Ne scrie **Marius Vintilă din Hușteni, strada Fintinii, nr. 13, bloc 3, apartament 1**, cu rugămintea de a fi ajutat în următoarea problemă. Înainte de a fi încorporat a lucrat timp de 9 luni de zile la întreprinderea de hîrtie din localitate, ca electrician. După efectuarea stagiului militar s-a reintors în întreprindere pentru a-și ocupa postul pe care-l avusese înainte de plecare. Numai că nu a fost reprimat decît ca muncitor necalificat. Și se întreabă M.V. este normal să se întimplă așa? Și cum pînă la terminarea școlii l-au ajutat numai bunicii care l-au și crescut — rămînd orfan de mic — nu-i firesc ca acum, cînd la rîndul lor au nevoie de ajutor, sa-i ajute și el? Iată de ce supunem atenției celor în drept acest caz cu speranța că se va găsi o rezolvare favorabilă.

■ **Consiliul popular al județului Salaj** confirmă veridicitatea sesizării lui Pop Aurel din Zalău, motiv pentru care au fost dispuse măsuri de remediere urgentă a defecțiunilor semnalate, de către întreprinderea de gospodărie comunală și locală Salaj. Defecțiunile semnalate la centrala termică au fost rezolvate cu operativitate.

■ **Măcelaru Lucia din București, Șoseaua Panduri nr. 60 bl. D, sc. 1, ap. 13** este posesoarea unui autoturism. În noiembrie 1983 A.D.P. sector 5 a luat inițiativa amenajării unor locuri de parcare în curțile interioare ale blocurilor. Repartizarea lor a fost lăsată în grija Asociației de locatari Panduri 60. Lucia Măcelaru se plînge că a primit un loc de parcare foarte îndecoartat la apartamentul său, loc care pe deasupra mai este ocupat și de altă mașină. Aceasta în timp ce pe locurile din fața locuinței sale parchează autoturisme

ale unor cetățeni din alte blocuri. Credem că ar fi necesară o reorganizare a repartizării acestor locuri.

■ „În toamna anului 1982 m-am adresat Biroului de publicitate al Buletinului Oficial, în scopul anunțării pierderii unui act. Am expediat și o chitanță, în valoare de 100 de lei reprezentînd plata acestui serviciu. Înainte ca anunțul să fi fost publicat, actul meu a fost găsit. Am scris din nou biroului de publicitate, anulînd cererea anterioară și solicitînd restituirea banilor. Prin adresa nr. 100 C/17 ian. 1983 sînt înștiințat că voi primi suma respectivă. Au trecut însă luni de așteptare zadarnică în cursul cărora eu am trimis încă o cerere de restituire, iar biroul de publicitate mi-a răspuns că formele de plată au fost întocmite. În decembrie 1983 mi se comunică însă că, intrucit termenul limită de ramburs (1 an) a fost depășit nu-mi mai pot trimite banii” (Gheorghe Ursu din Năsăud, str. Republicii, bl. A 6, sc. A, et. 3, ap. 13)

■ **Uniunea județeană a cooperativei meșteșugărești Dolj** ne informează: „Conducerea cooperativei Stăruința Craiova, reanalizînd posibilitățile existente și ținînd seama de situația specială a familiei lui Vișn Ion a hotărît să-l încadreze pe acesta la secția de cartonaj”.

Pagină realizată de GEORGEA ȘTEFANESCU

Poșta redacției

■ **Iulia Furtună — București:** Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boală se stabilește și în raport de vechimea neîntreruptă în muncă ■ **Vasile Cojocar — Negri (Bacău):** Alocația de stat pentru copii se atribuie pînă la vîrstă de 16 ani ■ **Ioan Stănescu — Cluj:** Nu se organizează o sesiune specială pentru cei care au pierdut dreptul să susțină examenul de definitivare în învățămînt ■ **Susana Ballasch — Sibiu:** Răspunsul a fost corect ■ **Tudor Iosif — Ocnița (Dimbovița):** Invalizii încadrați în gradul I sau II de invaliditate ■ **N. Bulgaru — Brașov:** La decanatul institutului ■ **Augustin Chețan — Cluj-Napoca:** Nu se acordă pensie de urmaș părintelui după copiii decedați ■ **Liliana Avram — Odobesti:** Urmăriți revista „Forum” ■ **Cornel Ilie — Sulina:** Adresați-vă la NAVROM — Constanța ■ **Ion Hariton — Brăila:** Se stabilește de către conducerea întreprinderii ■ **Leonida Bărbieru — Timișoara:** Conform hotărîrii judecătorești ■ **Elena Dolineanu — Roman:** Numai dacă ați fi încadrată în gradul I sau II de invaliditate ■ **Giusseppe Bothar — Dumbrăveni (Sibiu):** Retribuția tarifară a personalului didactic se diferențiază la fiecare funcție și grad didactic, în raport cu vechimea în învățămînt ■ **Olimpia Crăciunescu — Brașov:** După repartizare, vă prezentați la întreprinderea unde ați fost repartizat pentru încadrare ■ **Ion Crăciun — Brăila:** Ca pensionar de invaliditate gradul III, trebuie să vă încadrați cu 1/2 normă, altfel nu este posibilă plata pensiei ■ **Sorin Spilcea — Roșiori de Vede:** La Inspectoratul județean de miliție ■ **A. Hușanu — București:** Aveți dreptate ■ **Ștefan Taros — Săhăteni (Buzău):** Pensile și celelalte drepturi de asigurări sociale se plătesc integral cooperativei din unitățile agricole cooperatiste care depun în totalitate contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale. La celelalte unități drepturile se plătesc proporțional cu contribuția deusă, dar nu mai puțin de 80% din sumele convenite cooperativei.

MARGA N'DELEA

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

O serioasă opțiune pentru calificare!

Trimișii noștri speciali la Tbilisi, Ovidiu Ioanițoiaia și Liviu Timbus, relatează:

Un egal ca un început de victorie

Ați aflat sau ați văzut cu toții, stimați cititori: în prima manșă a sferturilor de finală ale Cupei campionilor europeni, Dinamo București a izbutit aici, la Tbilisi, un rezultat foarte prețios, 1-1 cu Dinamo Minsk, rezultat care deschide larg porțile calificării pentru echipa română, care ar urma să devină astfel cea dintâi din istoria fotbalului nostru pătrunsă, și încă pe merit, între primele patru formații de club ale Europei! Dinamo București a pregătit cu multă seriozitate și competență această confruntare, deopotrivă jucătorii și antrenorii ei trecind cu bine un examen dintre cele mai aspre. Dinamo a știut să depășească, printr-un spirit colectiv remarcabil și printr-un devotament fără cusur, toate handicapurile situației. Și n-au fost puține, mai ales că Dinamo Minsk a confirmat și astăzi seară, printr-un joc avântat și hotărât, rezultatele anterioare (eliminarea campioanelor Elveției și Ungariei),

Rednic, autorul golului

aratând o clasă deosebită și aliniind cițiva jucători (Pudișev, Gurinovi, Aleinikov) de valoare continentală. Nicolae, ca să ne întorcem înaintea partidei, a intrat pe teren cu o injecție cu novocaină în glezna dreaptă. Andone, cu un uriaș hematom lângă genunchiul stâng, în timp ce, firește că știți, Custov a rămas acasă, neputând fi recuperat de doctorul Dumitru Tomescu, în ciuda unor strădanii notabile. Ar trebui adăugate aici diferența de fus orar (plus două ore) și cea de altitudine, capitala Gruziei, de fapt capitala străvechiului pământ al Colchidei, fiind plasată la înălțimea Brașovului. Nici vremea nu l-a ajutat pe campionii noștri, recunoscuți ca alcătuiți o grupare tehnică, de pase, capabilă să se exprime la un potențial mai înalt pe un gazon uscat. La Tbilisi însă a plouat fără încetare miercuri, gazonul devenind alunecos, iar mingea greu de stăpinit.

În plus, jucătorii români au găsit resurse și sînge rece să uite un început de partidă cu totul nefericit, căci numai după 7 minute de joc tabela de marcaj a arătat 1-0 pentru Dinamo Minsk, prin golul înscris de Gurinovi, la o fază în care Moraru reușește într-o primă instanță să respingă balonul. La 1-0, gazdele au continuat să atace, dar apărarea dinamovistă s-a comportat excelent, izbutind să respingă totul. Acum, cînd încă n-am reușit, nici noi înșine, să ieșim de sub pecetea emoției, întăriți și de cele citeva sute de suporteri care aici, în holul hotelului „Iveria” din Tbilisi scandează fără încetare „Asta e Dinamo, asta e Dinamo!”, se cade să apreciem, păstrîndu-ne luciditatea, că greul meciului a apăsător pe umerii defenșivei din fața lui Moraru, portarul bucureștean comportîndu-se, să nu ne temem de cuvinte, excepțional. Dacă meciul care tocmai s-a încheiat a avut un erou, acesta s-a numit Moraru. În minutul 38, el a respins în corner o „bombă” expediată de pe dreapta de Zigmanovi, în minutul 57 „a scos” incredibil în fața lui Pudișev, iar în minutul 84 a deviat în corner o minge a lui Gurinovi pe care scria gol. Nu-i mai puțin adevărat că și apărarea imediată în care Ion Marin, Nicolae, Stănescu și, în egală măsură, Rednic, a jucat aproape fără greșală, știind să anihileze (asta și datorită pregătirii tactice făcută de bravi antrenorii Dumitru Nicolae-Nicușor și Cornel Dinu) asalturile în tromba ale unei echipe sovietice foarte decise. Aceasta, firește, a atacat mai mult (raport de cornere 11-3), dar a întîlnit de fiecare dată în față un zid ermetic, fotbalistii noștri ieșind la interceptare cu multă inspirație. În prima repriză, Dinamo București nu s-a mulțumit să se aplece, ci a expediat spre poarta lui Kurbiko citeva contraatacuri scinteietoare, la unul din ele, în minutul 30, Orac scăpînd pe partea stîngă, dar preferînd să șuteze în loc să centreze spre Augustin. De cite ori a avut mingea, Dinamo a căutat s-o păstreze, dar nu o dată s-a pripit, pîndind, ca un boxer ce viza k.o., pasa decisivă. Ea n-a ajuns însă totdeauna la țintă, dar jocul combinativ al bucureștenilor a impus și, într-un fel, a anunțat revirimentul din repriza secundă, cînd s-a obținut egalarea, rod al

unui efort general dar, ilustrativ pentru afirmația anterioară, realizată tot de un om din „linia a doua”, de Rednic. În tot acest interval, campionii noștri s-au bătut fără menajamente pentru fiecare minge și pentru fiecare metru de gazon. Partida a fost aspră, dar desfășurată între limitele sportivității, bucureștenii dovedindu-se, în condiții de teren greu și ploaie mocănească, niște adevărați bărbăți, dispuși să nu precupețească nici un efort pentru gloria echipei și a patriei.

Se cuvine să lăudăm, fără rezerve, acest rezultat de 1-1 care, nu încapă nici o îndoială, primează într-o competiție „la baloneta” cum este Cupa campionilor europeni. Băieții noștri, excelent pregătiți fizic, tactic și moral, au muncit din răsputeri să-l obțină, dar în aceeași măsură trebuie să rămînem lucizi și să spunem că nu totdeauna în faza de atac (unde Augustin a fost adesea izolat în încercările lui „de a sparge” și unde Orac a resimțit pauza celor 12 zile impuse de recenta accidentare) n-a avut strălucirea de altădată. De la Hamburg, de pildă. S-au comis și destule greșeli individuale, în

parte explicate și prin condițiile precare de joc, teren ud, minge grea etc., dar parcă de la unii fotbaliști, de la Turcu îndeobște, și chiar de la Benfica cu 0-0 pentru a rata pătrunderea în finală pe teren propriu, trebuie să dea de gînd echipei dinamoviste. Ba mai mult, la conferința de presă de după meci, antrenorul sovietic Arzamastev a avertizat: „Nu vom veni la București să dăm bună ziua! Vom lupta pînă la capăt, așa cum se cuvine unor adevărați sportivi, chiar dacă golul primit ne-a pus într-o situație dificilă! Noi n-am abandonat ideea calificării!”

Am avut parte aici, stimați cititori, de o mare satisfacție, aceea de a vedea

campioana României la egalitate cu campioana Uniunii Sovietice pe terenul acesteia din urmă și după un meci încordat pînă la dramatism. O satisfacție pe care au știut s-o salute atît sutele de suporteri români, cit și, desigur, întreaga delegație dinamovistă. Dar calificarea, mai spunem o dată, încă se joacă! Dinamo București e la un singur pas de ea sau la un singur gol, dacă vrei, deși pînă și un 0-0 ar fi suficient în meciul retur, dar acel pas trebuie făcut. Și el e, judecînd după clasa adversarului, cel mai greu. Așa cum am strigat înaintea meciului (vezi Flacăra de săptămîna trecută) „Hai, Dinamo!”, așa cum strigăm aici, ca ecou al tuturor iubitorilor de fotbal din România, „Bravo, Dinamo!”, considerăm că avem datoria să reamintim că o calificare durează 180 de minute și că optimismul e bun atunci cînd se însoțește cu luciditatea. Avem însă încredere în jucătorii dinamoviști, în antrenorii lor, care se vor dovedi, nu-i așa, la fel de inspirați și la fel de lucizi și în pregătirea meciului de peste două săptămîni. Și, pentru că, după o lege necrisă a fotbalului, partida cea mai grea este cea care urmează, mai spunem o dată din adîncul sufletului: „Hai, Dinamo!” Atît pentru astăzi, vom reveni cu amănunte în numărul nostru de săptămîna viitoare.

DUMITRU NICOLAE-NICUȘOR (antrenor principal al echipei Dinamo București):

„Sînt mulțumit de rezultat, pe care îl consider rodul efortului întregii echipe. N-aș vrea să remarc pe nimeni, toată lumea a muncit din răsputeri, dar apărarea, în frunte cu Moraru, s-a achitat minunat de toate sarcinile. Sînt, mai zic odată, mulțumit, dar asta nu mă împiedică să afirm că încă nu s-a hotărît calificarea. Am pregătit bine meciul de la Tbilisi și nu vom proceda altfel nici cu cel de la București. E drept, jucătorii sovietici, fiind gazde, au atacat mai mult, dar noi ne-am apărat bine și, în citeva rînduri, am răspuns cu contraatacuri deosebit de percutante și periculoase”.

VENIAMIM ARZAMASTEV (antrenorul echipei Dinamo Minsk):

„Jocul n-a strălucit, iar arbitrajul nu ne-a fost favorabil (n.n. După opinia noastră, spaniolul Lamo Castillo, a oficiat fără greșală, el permițîndu-și în citeva rînduri să ignore semnalizările eronate ale colegilor de la linie.) Dinamo

a excelat în apărare, dar și noi am fost, adesea, lipsiți de șansă. Puțina noastră experiență internațională s-a văzut, dar ne vom lua toate măsurile pentru retur, cînd intenționăm să facem un meci de mare asprime, pentru a răspunde durităților echipei bucureștene. (n.n. Surprinzător acest punct de vedere, din moment ce statistica indică un raport al faultu-

Declarații după meci

rilor de 10:11!) De la oaspeții mi-au plăcut Augustin, un virf de atac foarte incomod, și Moraru. E o mare fericire să ai un astfel de portar!”

CORNEL DRĂGUȘIN (antrenor federal):

„Rezultatul mi se pare logic, după modul în care colegii mei de la Dinamo au

pregătit acest meci, pe toate planurile. Atît prin antrenamentele proprii, cit și prin studierea temeinică a adversarului”.

CORNEL DINU (antrenor secund al echipei Dinamo București):

„A fost un meci în care ne-am cunoscut poate mai bine, greu prin faptul că am primit un gol chiar la început. Așa cum anticipam, adversarul nostru s-a arătat redutabil, și a jucat la valoarea pe care am anticipat-o. Băieții noștri au respectat sarcinile primite și au izbutit în apărare să contracareze jocul pieșelor grele din mijloc și atacul formației sovietice. Sîntem însă realisti, n-am prestat un fotbal strălucitor, dar am reușit un prim pas spre unul din visurile vechi ale fotbalului românesc, calificarea în semifinalele Cupei campionilor europeni. Meciul de la București se anunță însă mult mai greu decît își inchipuie cei care trăiesc încă bucuria acestui 1-1. Avem sentimentul datoriei de a furniza în continuare satisfacții aceluia care în seara aceasta s-au bucurat alături de noi pentru un început al unei victorii de atîta timp așteptate”.

Un amical disputat:

România—Grecia 2-0(1-0)

Miercuri la amiază, pe unul din terenurile cele mai „fierbinți” ale țării, echipa României a întîlnit, în cadrul pregătirilor pentru C.E. de la Paris, echipa Greciei. În ciuda timpului nefavorabil și a partidei vedetă care urma să se desfășoare peste puțin timp la TV — cea dintre Dinamo Minsk și Dinamo București —, peste 25 000 de „fani” s-au aflat în tribunele „Centralului” craiovean, susținînd, în stilul caracteristic, echipa națională.

Partida, chiar lipsită de o miză majoră, a angajat suficient cele două formații, la urma urmelor, nici o victorie de palmares nefiind neglijabilă — țînînd cont că România și Grecia au fost de mai multe

ori rivale în competiții internaționale. Meciul s-a desfășurat, așadar, viguros, dar la un nivel tehnic superior și în limitele sportivității.

Inițiativa a aparținut, de la început, jucătorilor români care au declanșat o serie de acțiuni ofensive, periculoase. În minutul 12, un șut puternic al lui Ticleanu a întîlnit bara, pentru ca, patru minute mai tîrziu, Coraș, plasat avantajos în caroul advers, să deschidă scorul. Nota de dominanță a echipei române s-a accentuat în repriza secundă. În minutul 56, Cămătaru, scăpat singur în fața porții, ratează incredibil, dar, peste încă patru fatidice minute, Mateuț majorează scorul. După al doilea gol, oaspeții au o scurtă perioadă de revenire, lansînd contraatacuri curajoase, în centrul cărora se află Anastapoulos. Ele nu reușesc să schimbe aspectul general al întîlnirii, cu atît mai puțin să surprindă pe picior greșit apărarea noastră. Finalul a aparținut echipei române care nu a mai reușit însă majorarea scorului.

Desigur, această partidă de verificare

pe un teren dificil și cu absența de marcă nu poate fi considerată concludentă. Ea se cere privită prin formula și schema tactică folosite de antrenor la momentul respectiv. Numeroase ratări, colaborarea inegală dintre compartimente au făcut ca rezultatul să fie nomulțumitor în comparație cu nivelul general al prestației. Victoria a fost, indiscutabil, meritată, iar tocmai descoperirea acestor caronțe tactice și tehnice au constituit, în ansamblu, scopul partidei. Putem deci privi cu optimism înainte, dar și cu atenție.

Arbitrul israelian Moshe Askhenazi a condus următoarele formații: ROMANIA: Lung (Iordache) — Negrilă, Iorgulescu, Ștefănescu (Stancu), Ungureanu (Irimescu), Ticleanu (Balint), Băloni, Mateuț, Hagi, Cămătaru (Gabor), Coraș; GRECIA: Sarganis — Alavantas, Mikhos, Mitsimponas, Vanvakulas (Papaloanu), Xantopoulos, Kofidis, Mitropoulos, Anastapoulos, Mavros (Batzimilas).

JULIAN COSTANDACHE ■

La peluză

Ecouri

Alta vrem să știm noi, steliștii. Pînă cînd o să ne lăsăm ciomăgiți de băieții aceștia de la Sportul Studentesc? Nu știm și nu vrem să aflăm ce plăcere or fi avînd ei să ne zvînte din bătaie pe oriunde ne prînd, dar, întrebăm, noi de ce ne lăsăm? Cum se face de-l găsim noi pe Pinter, de altfel talentat, tocmai în ziua meciului cu studenții care, se știe, atîta așteaptă: să ne batjocorească în văzul lumii. Iovan al nostru e bun la națională și la noi îl punem să stringă masa. Adică dacă tot știm cu toții că e un bucătar bun ia să vedem noi nu cumva e bun să stringă și masa. Cam așa se judecă și nu e bine că se judecă așa iar dacă se judecă altfel iarăși nu

e bine fiindcă noi vedem rezultatul. Rezultatul e că și Balint e încercat acolo unde nu avem piese grele nu cum s-ar cuveni, adică acolo unde poate și știe să dea totul pentru echipă. Nu-i așa? Că-i așa o dovedește și faptul că Belodedici în care noi vedem un nou Apolzan e împins în unul dintre cele mai grele meciuri ale noastre pe un post unde n-a mai jucat niciodată... Să fie toți mediocri! Să nu mai fie nimeni ce este, inclusiv Cimpeanu și Majaru... Parcă miroase puțin a seamatorie: îl descoperim pe Lăcătuș, foarte bine! —și-i umbrim pe Iovan, Cimpeanu, Majaru, Balint... Cineva face teste. Inovează. Realitatea i se pare searbădă probabil. Se supralicitează experimentul de dragul experimentului uitîndu-se că scopul oricărui experiment este stabilitatea. Un experiment care nu sfîrșește în stabilitate este impostură. Unde-i stabilitatea? Cuplu de înaintași centrali, unul consacrat, nu există; la

fel stau lucrurile și în privința cuplului de fundași centrali și așa mai departe...

Nu vrem să ne îmbolnăvim de inimă tocmai în acest veac trepidant și imparțial în distribuirea norocului. Noi vom trece să ținem cu echipa de șah sau de popice; cel puțin scăpăm de emoții. Ca să vezi cum ne-am infierbințat! Dar cum să nu te infierbințezi? Rapidul a mincat bătaie, dar a jucat bine. Dinamo a jucat slab, dar a ciștițat. Numai noi am jucat și prost și am mincat și bătaie. Nu e drept!

Sau măcar să fi luat bătaie cu cinci zero. Cinci zero ar fi fost un accident. Doi zero nu e accident, e de-adevăratelea și e groaznic! Unora le zboară și porcii iar nouă nu ne zboară nici porumbeii.

NICOLAE CRISTACHE ■

P.S. Dacă pînă la sfîrșitul meciului nu se schimbă nimic, vom reveni...

Mens sana in corpore sano

● Criza de timp ● Noi medalii continentale ● Să culegi victoria pe stadion ●

Meciuri uitate

Pe vremea cind activitatea șahistă nu era organizată, neexistind sub formă oficială nici campionatele mondiale individuale, nici olimpiadele, spiritul de competiție a dus la găsirea unor posibilități de întrecere între personalități șahiste, cercuri șahiste, reprezentanți ai gândirii șahiste din diferite orașe situate la distanțe mari.

Telegraful a permis confruntarea, în anul 1844, cercurilor șahiste din Washington și Baltimore, iar în anul următor dintre orașele Londra și Portsmouth, meciurile devenind tradiționale de-a lungul a mai multor ani. În anul 1879, orașele Toronto și Ottawa, precum și New South și Wales-Victoria, și-au disputat supremația. Exemplul a fost urmat de cercurile șahiste din Liverpool și Calcutta, meci devenit celebru și disputat între 1880 și 1881. Una dintre partidele jucate atunci a rămas pînă în zilele noastre drept exemplu de abandonare elegantă a partidei în momentul în care șansele adversarului au fost întrezărite ca fiind cîștigătoare în toate variantele. S-a jurat Deschiderea engleză, Liverpool avînd piesele albe: 1. c4 e6 2. e3 c5 3. b3 d5 4. Cf3 d4 5. Nb2 Cc6 6. b4 Albul începe subminarea centrului de pioni 6... d:e3 7. f:e3 C:b4 8. d4 Cf6 9. a3 Ca5 10. Na3 b6 ?? Negrul greșeste grav prin întîrzierea dezvoltării pieselor, albul obținînd în schimb pionulul sacrificat o dezvoltare rapidă și un joc dinamic de figuri. Partida a continuat:

11. 00 c:d4 12. e4 Nb7 13. Cc3 Cc7. Se amenință deplasarea pionului c4-c5 cu atac indirect asupra calului din a6. 14. Nc2! Cd7?? Negrul amină prea mult dezvoltarea nebulului din f8. 15. Na4!! Mutare excelentă ce marchează începutul unui atac distrugător. 15... f6?? Greșeală fatală, care nu împiedică nicidecum atacarea calului din d7, legat de nebulul alb pe diagonala regelui, prin 16. Ce5!! La această mutare, jucătorii din Calcutta au cedat; analizele jucătorilor din Liverpool, îmbunătățite de Steinitz, au arătat că la 16... f:e5 ar fi urmat 17. Dh5 g6 18. D:e5 b5 19. C:b5!! Sacrificînd dama C:e5 20. Cd6 dublu-șah Re7 21. d:e5 cu amenințarea de mat prin Tf7. La 21... De8, după care 22. N:e8 T:e8 23. Tf7 Rd8 24. Ce8 C:e8 25. T:b7 cu avantaj decisiv. Pierd și mutările 21... Dc8 sau 21... D:d6. Oricum negrul a cedat mult prea repede, era de așteptat pînă la sacrificiul damei prin 19. C:b5!! Celebrul jucător Fine vorbind despre fostul campion mondial Lasker îl cita, arătînd că nicidecum nu este prea tîrziu să cedezi: „...să nu cedezi atîta timp cît avantajul nu a fost realizat și pînă ce poziția nu este fără de speranță. Să continui lupta, să nu slăbești atenția pentru că posibilul calcul exact al variantelor duce la aprecierea poziției. Să nu cazi pradă nici unor dogme stereotipe...”

Orașul Petersburg, unde marele jucător Cigorin și-a desfășurat cu succes activitatea, s-a întrecut în meciuri telegrafice cu Krasnoiarsk (1887), New York (1890—1891), Paris (1891—1895), Viena (1897—1898), pierzînd doar în fața Vienei, dar cîștigînd în fața orașului New York, unde forța cercului șahist era campionul mondial de atunci Steinitz. De Petersburg se leagă și conferirea, pentru prima dată, a titlului de mare maestru, în anul 1914, de către țarul Rusiei celor cinci finaliști ai marelui turneu internațional de la Petersburg: Lasker, Capablanca, Alehin, Tarrasch și Marshall.

Telefonul nu s-a bucurat de mare succes în transmiterea meciurilor de șah, cea mai veche transmisiune pe această cale fiind cea din anul 1884 dintre Bradford și Wakefield, încheiată cu scorul de 5:2 pentru primul, iar cea mai comentată

fiind participarea lui Bobby Fischer la turneul de la Havana, unde refuzase să se deplaseze.

Prima participare internațională a ex-campionului mondial V. Smislov este legată de meciul disputat prin radio dintre U.R.S.S. și S.U.A. în 1945, la data de 4 septembrie, la 20 mese. Partida a fost jucată tur-retur și a revenit șahiștilor sovietici, care au obținut o victorie strălucită: 15,5—4,5. Victoria tinărului debutant de atunci, Smislov, asupra rutinei, și-lui campion Reshevsky, cu scorul de 2—0, a făcut mare senzație. Meciurile revanșă din anii 1946, 1954 și 1955 au fost cîștigate tot de echipa sovietică. Recordul absolut ca distanță a fost atins prin meciul radio dintre Franța și Australia încheiat cu victoria Australiei: 5,5—4,5. Un meci incredibil a avut loc între marii maeștri Fine, reprezentînd New York, și Pilnik, reprezentînd Buenos Aires, în anul 1949. S-au jucat 10 partide, frecvența mutărilor transmise prin radio fiind de 10 secunde. Ca o curiozitate, amintim că Pilnik avea în față tabla de joc, în timp ce Fine juca „aveugle” — fără să vadă. Meciul a fost cîștigat de Pilnik cu 6,5—3,5.

Anul trecut, la 24 august, a avut loc în cadrul unei emisiuni a televiziunii vest-germane prima partidă jucată „pe viu”, între actualul campion mondial A. Karpov și marele maestru R. Hübner, denumit și „Capablanca al zilelor noastre”. S-a jucat Gambitul damei. Întîlnirea a durat două ore și s-a încheiat remiză. Criza de timp a fost formidabilă, neputîndu-se reconstitui ultimele mutări de către arbitri datorită vitezei cu care au fost executate.

Fără a conta în nici un fel de clasamente oficiale, aceste meciuri uitate sporesc popularitatea șahului căutînd să răstoarne prejudecăți și convingeri, cum ar fi „pentru desfășurarea unei partide trebuie prea mult timp de gîndire”, „jucătorul este un individ foarte liniștit, incapabil de reacții rapide, scutit de orice stare nervoasă, închis oricărei imaginații”, „șahul nu este spectacol” etc.

MARGARETA MUREȘAN

Zenitul unei cariere model

FIȚA LOVIN — Campioană europeană de sală la 1500m

Duminică seara, în marea sală Scandinauium din Göteborg, atletismul nostru și-a adăugat noi medalii continentale în palmares, una de aur, cucerită de Fița Lovin, la 1500 m, una de argint, Doina Melinte la 800 m și alta de bronz, Cristiana Cojocaru în aceeași probă. Sentimentul nostru feminin menține, iată, o „trenă ridicată”, la înălțimea rangului făurît în ultimul deceniu de cîteva generații de mari performere (Marina Suman, Natalia Betini, Maricica Puică, Doina Melinte, Fița Lovin).

În lista de mai sus, Fița Lovin a fost, cel mai adesea, ceea ce în atletism se cheamă un „om de pluton”, performanțele ei fiind eclipsate, într-un moment sau altul, de strălucirea rezultatelor Nataliei, Maricicăi sau Doiniei. Într-o carieră care durează de mai bine de un deceniu și jumătate, satisfacțiile n-au lipsit, și ele n-au fost chiar de mina a doua: campioană mondială la cros cu echipa, în

1978, vicecampioană mondială individuală la cros în 1982, medaliată cu bronz la o altă ediție a „europenelor” de sală, în 1980, de mai multe ori campioană balcanică pe pistă sau la cros, Fița a devenit un nume în semifondul feminin mondial. Un nume, dar, pînă la Göteborg, nu o vedetă. Ea cîștigă acum acest statut, la 33 de ani, ca o răsplată binemeritată a unei cariere model. Sirguincioasă și modestă, profesoara de educație fizică din Galați a știut să-și aștepte ora, cheltuiindu-și cu generozitate efortul, mereu în slujba echipei, fără a se gîndi la propriul palmares. Antrenorul emerit Nicolae Mărășescu, cel care îi conduce de opt ani cariera, ne spunea că Fița este atleta căreia n-a avut să-i reproșeze nicidecum nimic.

Titlul european al Fiței Lovin, medalii cîștigate de Doina Melinte și Cristiana Cojocaru — toate trei sînt pregătite de profesorul Mărășescu! — fac din bilanțul atleților la Göteborg un reușit debut în sezonul olimpic. Primul examen al anului a fost trecut cu bine, desi nu trebuie să uităm că ceilalți atleți care au concurat la C.E., Sorin Matei, Mihaela Loghin și Maria Radu au rămas datori.

FAIR PLAY

Oameni curajoși (II)

Un portar ech prinde în brațe un copil mic care cădea de la etajul al treilea al unei clădiri și pe care trecătorii îl vedeau zdrobindu-se inevitabil de asfalt.

Un celebru boxer sovietic salvează în ultima clipă o statua prețioasă, pe care un vizitator al muzeului o lovea cu cotul fără să observe și care cădea cu răsunet asupra ei.

În Franța, zece copii rămași suspendați într-o telecabină, deasupra prastiei, sînt salvați de un motor de schi.

La București, Vasile Hujan din echipa de hochei a clubului Steaua a salvat de la înmărmurire doi copii, care se află acum lingă părinții lor datorită curajului, abnegației, stăpînirii de sine și voinței acestui sportiv frumos, component al reprezentativei naționale.

În Iugoslavia, călătorind pe magistrala Adriaticii, baschetbalistul Kresimir Ciosici a ajuns pe șosea la numai cîteva se-

cunde după un grav accident. Un Mercedes trecuse de parapet, se răsturnase și luase foc. În mașină erau blocate două femei. Fără să ezite, cu miințele sale îndeminate de jucător de baschet, Ciosici le-a scos din flăcări pe cele două femei, cu puțin timp înainte ca motorul să explodeze. Se suia apoi la volan și cu arsurii pe miini conducea mașina cu cele două supraviețuitoare salvate pînă la spitalul din apropiere, la Sibeniak. Cu miințele sale de baschetbalist, miini de preț, ca ale unui pianist, Ciosici a salvat două vieți omenești. Este și acesta, desigur, un fel de a-și manifesta caracterul, sportivitatea. Și de a dovedi încă o dată valoarea ei, umană a ceea ce sportul ne învață pe stadion.

O americană de 14 ani, blondă, subțire, zburdă pe stadion. Se vede, se simte că va deveni o mare alergătoare. Dar într-o zi, un accident cumplit de automobil o imobilizează într-un pat de spital. Pronostouri scenteice. Nu se știe dacă va mai putea merge. Adolescanta blondă, suplă, gîndește însă altfel. Și se trezind începe să alerge pe iarbă spitalului, spre dispozierea medicilor care se tem de o catastrofă. Dar, surpriză, miracol, după cîteva luni, alergătoarea înnăscută vrea să participe la un cros! Numai așa, ca să vadă dacă mai poate alerga. Distanța nu-i o glumă — 10 km — dar cînd un tinăr vrea ceva... Aventura s-a terminat

cu bine. Fata a primit, pentru curajul și voința ei, Premiul bravurii — același ce i s-a acordat și automobilistului austriac Niki Lauda care, grav accidentat, a reușit concursurile și a redevenit un mare campion. Tinăra atletă e sârbătoasă și televizată. Întrebată ce gînduri are pentru viitor, alergătoarea salvată de o paralizia pe întreaga viață răspunde simplu, surzînd: „Doresc să alerg într-o cursă de 40 km!”

Ca toți tinerii neo-zeelandezi care se respectă, Murray Halberg a început prin a juca rugbi în echipa colegiilor. Dar într-o zi, cînd avea 16 ani, a suferit o fractură de claviculă. Un accident banal care i-a provocat însă o hemoragie internă și tinărul Murray a fost cîteva zile între viață și moarte. A scăpat, dar brațul și umărul sîng li-au rămas atrofiate. Rugbitul s-a terminat pentru el. A rămas însă sportul în sine. Murray s-a lăsat în alergări devotînd unul dintre cei mai buni semifondisti din lume, remarcat cu urbită datorită alergării sale puțin dezaxate, cu brațul sîng liot de corp. Fi-nalul? Halberg a devenit campion olimpic în proba de 5000 m!

Ca să te învingi mai întii pe tine și apoi să culegi victoria pe stadion, nu există alt secret decît voință — tenacitate — optimism!

CRISTIAN ȚOPESCU

Rugby

A început returul campionatului

Pe lingă alte mărtisoare decorative și simbolice, reactualizate în pragul primăverii, grandioasele stadioane rugbistice ne-au oferit hiperbola suptelor bari propulsate în slăvi, cu inițiala magnifică a lui Hercule.

Odată cu reluarea celei de-a 67-a ediții a campionatului național la Divizia A de rugbi, am fost prezenti cu aceeași emoție la stadionul cu iarbă proaspătă din Complexul cultural-sportiv Tei, duminică de dimineață, pentru a viziona partida din seria I disputată în Capitală între Sportul studentesc—Constructorul și R.C. Grivița roșie.

Partida prezenta interes nu atît pentru situația clasamentului respectiv, cît mai ales pentru faptul că ambele echipe se

pregătiseră corespunzător în iarna trecută, participînd și la cite un turneu pes-tare hotare.

Sportul studentesc se deplasase în sudul Italiei, susținînd patru meciuri, dintre care trei victorii, cu echipele R. C. Messina (20—4), Selecționata Messina (13—10) și R.C. Milazzo (46—26), pierzînd numai la Amatori Catania (12—17), formație întărită cu jucători din toată Sicilia.

R.C. Grivița roșie vizitase Franța învingînd pe St. Girons cu 24—18, pierzînd cu 6—17 la Montauban și realizînd în meciul-test cu Béziers, echipă neînvingătoare în campionatul francez, un 6—3 convingător. Este adevărat că în formația grivițenilor fuseseră incluși, aducîndu-și aportul, demiul Parașchiv (de la Dinamo) și inaintașul Dumitru (de la Farul).

Jocul la care am asistat de astă-dată a prilejuit disputa promisă, mai ales prin strădania grivițenilor de a nu pierde contactul cu plutonul de la conducerea seriei, ei adunîndu-se mai prompt la organizarea grămzeților și atacînd mai variat pe trei sferturi și reușind, în final, un eseu prin Ica, transformat de T. Radu, pecetluindu-se scorul final 6—0 pentru R.C. Grivița roșie.

Totuși impresia generală a fost că studenții au dominat mai mult și au avut

oacii mari, trei lovituri de pedeapsă și chiar esuri ratate dintr-o neglijență con-damnabilă.

Celelalte partide și confruntări importante din țară s-au caracterizat prin victoriile obținute de către favoritele clasamentului aflate în deplasare. Astfel, liderul Dinamo a învins pe C.S.M. Sibiu cu 9—3 (6—0) într-un joc echilibrat și spectaculos, iar Steaua cîștigă la fel de greu la Politehnica Iași cu 9—6 (6—0). Farul-Constanța s-a detașat la Timișoara, de echipa locală Politehnica, la un scor con-cludent: 17—6 (13—0). Numai Știința CEMIN din Baia Mare, în calitate de gazdă, a cîștigat la Știința Petroșani cu 13—3 (3—0).

În urma acestor rezultate din prima etapă a returului, clasamentul se menține pe primele patru locuri identice, cu adițiunile respective: 1. Dinamo (30 puncte); Steaua (28 puncte); 3. R.C. Grivița roșie (23 puncte) și 4. Știința CEMIN (22 puncte), iar Farul-Constanța trece, în locul lui C.S.M. Sibiu, pe poziția a cincea, acumulînd 20 de puncte.

Campionul de toamnă va fi desemnat, probabil, dintre aceleași redutabile echipe Dinamo și Steaua, dacă următorii nu vor provoca eventuale surprize.

TUDOR GEORGE

În așteptarea cometei

•Mai sînt doi ani pînă la trecerea cometei Halley • Misiunea sondei Giotto •

Surîsul stelelor cu plete

Pămîntenii au observat cometele din cele mai vechi timpuri — primele menționări se află în scrierile vechi chinezești din secolul XXIII î.e.n. — dar nu și-au putut explica ce sînt ele. Veacuri de-a rîndul „astrii cu plete“, cum le-au numit grecii și romanii, sau „stelele cu coadă“, cum le-au spus alții, au avut pentru locuitorii planetei noastre un caracter misterios, fiindcă, spre deosebire de celelalte stele de pe bolta cerească, apăreau și dispăreau într-un timp relativ scurt, fără ca cineva să poată spune de unde vin, ce efecte au prin părțile noastre și unde se duc în cele din urmă. Aceste obiecte ceresti nebuloase, cu contururi imprecise, aparent schimbătoare — se vede mai întîi un punct, care devine din ce în ce mai luminos, apoi se formează coada, după care astrul pletos se întinde din nou și se îndepărtează progresiv — au pus în fața oamenilor din secolele trecute numeroase enigme. Într-o vreme era larg răspîndită credința că apariția cometelor prevesteste unele evenimente, fie bucurii, fie nenorociri. Învătații s-au străduit firește să afle adevărul despre comete: de unde apar, cum se nasc, din ce sînt compuse ș.a.m.d., însă cu orea puțin succes, date fiind posibilitățile reduse de investigare din perioadele anterioare. S-au întocmit statistici, s-au calculat orbitele unora din „stelele cu coadă“ și... s-au emis mai multe ipoteze cu privire la celelalte aspecte, bazate mai ales pe observațiile făcute asupra cometei Halley în 1910.

Din puținul care se știe, rezultă că în era noastră si-au făcut apariția circa 2.000 de comete, dintre care mai puțin de 100 au revenit de mai multe ori. Acestea din urmă s-au numit periodice, celelalte — neperiodice. După alți învățați, toate cometele sînt periodice, numai că aceste perioade sînt fie scurte (de la cîtiva ani la citeva zeci de ani), fie lungi (ajungînd pînă la milioane de ani). Este de la sine înțeles că locuitorii de pe Terra n-au putut să înregistreze reapariții decît la cometele de scurtă perioadă.

Se presupune că numărul acestor astri ar fi atît de mare, încît ar forma un adevărat nor care se rotește în jurul Soarelui. Dar cu toate că în mod curent prin comete se înțeleg corpurile ceresti aparținînd sistemului solar, savanții consideră că cel puțin o parte din acești astri sînt originari din alte spații. Unele comete, venind din regiuni necunoscute, pătrund în zona sistemului nostru solar și aici, în funcție de mărimea lor, de viteza cu care circulă și de distanța dintre ele și Soare, fie că nu fac decît să treacă mai departe, fie sînt captate de sistemul solar sub efectul gravitației, devenind periodice.

Orice cometă se compune din următoarele părți: nucleul, care este un conglomerat de bucăți de gheață și materie solidificată: coama — o sferă de gaze și praf care înconjoară nucleul și formează împreună cu acesta capul cometei; coada, alcătuită din molecule ionizate și mici particule de praf într-o stare extrem de rarefiată. Coada se extinde în direcția opusă Soarelui, lungimea sa crescînd pe măsura apropierii de acesta din urmă la milioane sau sute de milioane de kilometri. Cînd cometa se află la distanțe mari de Soare, de pe Pămînt se observă numai nucleul care, pe bolta cerească, are aspectul unei stele. Raza unui nucleu poate fi de la cîtiva metri la mai mulți kilometri, iar densitatea — pînă la 1 gram pe centimetru cub. Orice nucleu este so-

lid, cu un spectru continuu, fiind constituit din praf și gheață, bioxid de carbon, metan și amoniac. Pe măsura apropierii de Soare, temperatura crește, la un moment dat gheața de la suprafața nucleului începe să se vaporizeze, producînd o aură luminoasă de gaze rarefiate, cu raza de circa 100.000 de kilometri, care este coama. Cînd cometa se apropie și mai mult de Soare, de pe Terra se poate vedea și coada, uneori cozile.

Cea mai cunoscută dintre cometele periodice este fără îndoială cometa Halley, care poartă numele celebrului astronom și geofizician englez Edmund Halley (1656—1742), cel care i-a calculat cu exactitate orbita cu prilejul apariției ei din 1682. Însă vizitele acestui astru sînt înregistrate de mai bine de 2.000 de ani. În mileniul nostru, cometa Halley, care are o perioadă a revoluției siderale de 76 de ani, a trecut pe la punctul cel mai apropiat de Soare (periheliu) de 12 ori, în anii 1074, 1150, 1226, 1302, 1378, 1454, 1530, 1606, 1682, 1758, 1834 și 1910. La apariția din 1302 a fost văzută de celebrul pictor florentin Giotto din Bondone (1266—1337). El a fost așa de impresionat, încît a reprodus-o într-o frescă a lui, cunoscută în toată lumea, sub formă de stea călăuzitoare a magilor la Betlehem. Si Lermontov a fost contemporan cu o vizită a cometei Halley (cea din 1834), nu fără urmări în creația sa (să ne amintim că în timp ce „mihnitul Demon, duh proseris“ trecea pe deasupra Pămîntului, „zvăpăia-tele comete, / lumină scuturînd din plete, / îi surideau făcînd alai“).

Dar vilva cea mai mare a stîrnit-o, fără îndoială, ultima trecere la periheliu a cometei, în 1910. Au văzut-o bunicii noștri (părinții sau erau prea mici, sau nu se născuseră încă) și s-au minunat. Este foarte greu de crezut să mai fie supraviețuitori care să-și aducă aminte că au văzut cometa. Însă ne-au rămas mărturie relatările preselor, tot ce s-a scris despre acest fenomen. Desigur, oamenii de știință au profitat din plin — atît cit le permitea nivelul tehnicii de la începutul secolului nostru — de prilejul oferit, adunînd un valoros material. Muritorii de rînd au fost însă foarte înspăimîntați de eveniment. Unele presupuneri cu privire la o eventuală ciocnire între Pămînt și cometă, ca urmare a devierii astrului oaspe de pe orbita sa, au umplut de groază pe mulți din locuitorii planetei noastre. Tîrziu, în 1921, cînd pericolul trecuse demult, Topirceanu se amuza punînd cometa să sune despre Pămînt: „Si-aveam de gînd — ca un simbol / De milenară simpatie — / Cu cel din urmă-al meu ocol / Să ne unim pe vesnicie / Într-un fantastic carambol, / Și măritîndu-i neagra humă / Cu luminosul meu adaos, / Într-un aprins virtej de spumă / Să ne rostogolim în haos“.

Și iată că, încet dar sigur, pe nesimțite (de fapt, pe nesimțite e un fel nu pe de-a-ntregul justificat de a vorbi despre o perioadă în care s-au produs două războaie mondiale și au pierit de moarte năprasnică peste 100 de milioane de oameni), s-au scurs de la ultima trecere pe la periheliu a cometei Halley 76 de ani. E timpul să ne gîndim la următoarea ei vizită, care va avea loc, după cum au calculat savanții, la 9 februarie 1986. Fiîndcă ne este dat nouă, de-o am spune cu sănătate la data amintită, să vedem cometa Halley la cea de-a 13-a ei apariție (și ultima) dintre anii 1000 și 2000.

Dar pregătirile oamenilor de știință au

inceput demult. Între altele, numeroase telescoape au fost îndreptate încă de acum 2—3 ani în direcția din care era așteptată cometa, direcție binecunoscută după ce bătrînul Halley (a trăit 86 de ani) i-a stabilit, primul, traiectoria prin spațiu. Iar așteptarea n-a fost în zadar. Pentru că în noaptea de 16 octombrie 1982 astronomii au descoperit cometa. Foarte îndepărtată — era atunci la o distanță de 1,6 miliarde de kilometri de Pămînt —, mitică, de-abia licărînd, ea se îndrepta cu sîrg spre Soare, spre noi, ca s-o vedem și să ne minunăm și să ne bucurăm. A fost pentru prima dată cînd un fenomen de acest gen a putut fi observat așa de devreme.

Pe savanții îi așteaptă acum o muncă asiduă. Ei se pregătesc să efectueze un lung sir de analize cu scopul de a rezolva, în sfîrșit, numeroase probleme legate de comete, cum sînt nasterea, locul unde se formează, compoziția chimică și altele. În vederea acestor cercetări, Agenția Spațială Europeană (E.S.A.) a elaborat „proiectul Giotto“ (după numele marelui pictor), care prevede lansarea unei sonde în direcția cometei. Această sondă va trebui să ajungă pînă în centrul cometei stele și să transmită pe Pămînt datele cele mai importante. Totuși, nu se știe încă pînă la ce punct va putea sonda să se apropie de nucleu. Constructorii acestei sonde trebuie să țină cont de condițiile extreme cărora ea va trebui să le facă față cînd va pătrunde în „atmosfera“ cometei. Pentru că și cele mai mici particule de praf vor acționa ca niște proiectile cînd vor izbi suprafața sondei cu viteze putînd atinge 250.000 de kilometri pe oră.

În cazul în care concluziile trase în urma observațiilor făcute în momentul ultimei apariții a cometei Halley sînt juste, sonda „Giotto“ va trebui să se mențină la o distanță de peste 10.000 de kilometri de nucleul cometei pentru a iesi nevătmăată din această experiență. Dar cum scopul programului E.S.A. este de a se apropia cît mai mult posibil de nucleu, se va încerca micșorarea acestei distanțe. Calculele realizate prin ordinatîr arată că sonda poate să se apropie de nucleu pînă la o distanță cuprinsă între 500 și 1.000 de kilometri. Datele vor fi captate de una din cele mai mari antene din lume, antenna radio instalată la Parkes (Australia), care are un diametru de 64 de metri, și transmise centrului de control european de la Darmstadt. Lansarea lui „Giotto“ se va efectua de pe coasta nordică a Americii de Sud. Experții au calculat că momentul ideal al lansării se situează în iulie 1985. În timpul voiajului sondei, care va dura opt luni, traseul va fi corectat de mai multe ori. Ultimul reglaj va avea loc cu citeva zile înainte ca ea să-și atingă ținta.

În afara sondei europene, vor mai fi trimise spre cometă încă două, una sovietică și una japoneză. Oamenii de știință sovietici speră că, printre altele, datele obținute vor contribui și la dezlegarea „misterului tungus“, adică a naturii exploziei care s-a produs în taigaua siberiană la 30 iunie 1908; după cum se știe (v. Flacăra nr. 33/1983), unii savanți cred că atunci a fost vorba de întîlnirea Pămîntului cu o cometă de mici dimensiuni.

În același timp, se vor face, bineînțeles, ample observații de la sol, cu cele mai perfecționate mijloace de care dispune știința în momentul de față. S-au luat, cu alte cuvinte, toate măsurile pentru ca oaspetele acesta scump la vedere să fie întîmpinat cum se cuvine, cu piine și sare, cu atît mai mult cu cit generația noastră va avea prilejul să vadă și să studieze cometa Halley o singură dată.

ION D. GOIA ■

Moda zilei de mîine

Încerc să mă dumiresc de ce japonezii, de ce ei s-au instalat în fruntea acestei cruciade avînd ca scop instalarea computerului oriunde este nevoie de el, urmărind legarea noastră cu cei aflați departe de noi, propunîndu-și să exploateze în beneficiul informației tot ceea ce pînă la această oră electronica și suratele sale mai tinere au izbutit să concretizeze, să amenajeze, să ofere spre confortul nostru.

Nu demult, societatea japoneză Nippon Telegraph and Telephone Public Corporation își dezvăluia dorința de a sugera, de a înainta, de a avansa un nou concept referitor la informații, într-un sistem de mare complicație tehnică, dar în același timp de mare finețe și cu eficiență de necontestat.

Oaspetele anunțat este gata să intre în arenă, aducînd cu sine, dispunînd de ustensile pe care mulți le privim încă drept curiozități ale genului — noi tehnologii de largă frecvență, inclusiv cablul de fibre optice, sateliții de telecomunicații și alte lucruri asemănătoare. Cînd spun aceasta, am în vedere terminalele pregătite să fie instalate acasă încadrate de elemente mai mult sau mai puțin proaspete dar cu funcții vădite, predispușe la schimbare — telefonul, facsimilul, informația vizuală, teletextul, teletextul. Toate la un loc și fiecare în parte își gîndesc existența sub controlul autorizat al microcomputerelor încorporate, alcătuiind prin tot ceea ce oferă imaginea unui centru de telecomunicații casnic. Dincolo de orice îndoială, sistemul, la a cărui pregătire s-au format cadrele avizate, ne obligă să avem în fața ochilor o foarte vastă rețea de comunicație cu milioane de terminale, cu posibilități de acumulare independentă a informației care, putem bănuși, se pregătește să miste din loc clișeele clasice binecunoscute să provoace schimbări de substanță în schema tradițională a comunicației în societate. Gînditorii acestor noi prezențe în lumea viitorului și-au pus problema pe care alții o omiseseră la vremea lor, și-au pus în gînd să pregătească oamenii pentru ceea ce îi așteaptă. NTT, de exemplu, are în vedere să înceapă lucrul pe un lot experimental de circa 10.000 de terminale într-o porțiune suburbană din perimetrul capitalei. Pe de altă parte, în prefectura Nara, de cîtiva ani este în stare de funcțiune experimentală un sistem informațional vizual cu două căi folosind cablul de fibre optice. Sistemul se numește HI-OVIS și oferă informații din diferite domenii către două sute de beneficiari. Puțini, desigur, dar ce pantă, ce urcuș nu își are un punct de origine?

Evident, nu-și inchipuie nimeni că asemenea salturi spectaculoase, în cazul de față în domeniul comunicației, al transmisiilor informației s-au ivit din senin și că pașii lor, mersul lor, evoluția lor, trebuie să ne așteptăm, va avea loc lent și după niște coordonate de mare senzație. Senzațional este rezultatul, fără doar și poate, senzaționale sînt luate fiecare în parte toate elementele componente ale acestui marș spre secolul viitor, dar aceasta nu ne scutește să privim cu interes tot ceea ce ține de revoluția informației, cum au numit-o unii, cum se grăbesc s-o catalogheze alții, să ne oprim privirea asupra a ceea ce iese la iveală din cînd în cînd ca urmare a coagulărilor sau acumulărilor în acest domeniu. A existat o modă a calculatoarelor, a computerelor mari, au apărut microcomputerule și folosirea lor se bucură de o mare trecere. Dar, după cît se pare, au început deja pregătirile pentru moda de mîine.

NEAGU UDROIU ■

Roza vinturilor

PHILIPPE SOUPAULT (Franța)

Nu întoarce capul

Întinde brațele
și-n fața ta privește
și doar în fața ta
E-o țară, țara noastră
care se apropie domol
Pașii noștri chipurile noastre
cuceresc acest sol și acest destin
Noi putem apuca aerul
precum o pasăre
și-atinge acest fluviu
această lumină ce cîntă
pentru noi
noi putem murmura
cu această mulțime această mare
aceste case
putem murmura bucuria
bucuria tuturor bucuria ta și a
mea

Să strigăm ascultînd
acest mare cînt
din zori în amurg
Spre fața stelei noastre
Iată înaintea noastră

țara noastră și viața noastră
Nu mai aștepta
nu mai regreta
O singură dată de-ai întoarce capul
ai pierde deschizînd miinile
comoara care-i clipa
o clipă unică
din timpul timpului nostru.

Acvariu

Apleacă-te
și pătrunde suprafața netedă

Portocalii
albastre
gri
rumene
alunecă și înoată
poemele mele

Împrejurul gîndului meu
se învîrtejese
peștii verzi.

Doar lumina asta semănată de
miinile tale
doar flacăra asta și ochii tăi
aceste cîmpuri această recoltă pe
pielea ta
doar căldura vocii tale
doar acest incendiu
numai tu

Tu ești apa care visează
și care stăruie
apa care scobeste și care luminează
apa dulce ca aerul
apa care cîntă
apa lacrimilor și-a bucuriei tale

Singuratecă bintuie de cîntec
aleasă de cer și de pămînt
puternică și tainică făptură
reinviată
Iată în sfîrșit ora și anotimpurile
tale

anii tăi.

În românește de
PETRE STOICA ■

Lumea se amuză

După PANORAMA — Polonia

Spre tine, Transilvanie, mă întorn

UNIVERS

• În cazul asasinării lui John Kennedy s-a dovedit că nu a fost un singur atentator. Dar în cazul lui Robert? •

Mondo umano ?

Atmosfera unui atentat

În vreme ce, în Los Angeles și, evident, în toată țara, șocul noului atentat comis împotriva unuia din membrii clanului Kennedy crește în intensitate; în vreme ce ziarele trag ediții după ediții, cu ultimele mărturii reproduse pe cite o pagină întreagă, cu litere de-o șchioapă; în vreme ce la Hyannis Port, sediul oficial al familiei, se pregătea iarăși — a cita oară? — doliul; în vreme ce fotografiile obțineau imagini ale locului crimei și de alt fel sau se repezeau spre cine mai știe ce oficialitate pentru a-i immortaliza fața lângă declarația sa; în vremea asta, dr. Thomas Noguchi a telefonat lui Bill Eckert, fondator al Organizației Internaționale de Informații privind Medicina Legală și altor doi „distinși medici legiști”. În cartea sa, „Coroner” — ul susține că Eckert l-a sfătuit „cu insistență” să preia ancheta sub răspunderea lui, la fața locului, la Los Angeles, să reziste la presiunile sigure ce urmau să se facă pentru a duce corpul victimei la Washington. „Nu! Dallas de data asta”. Evident, remarcă de mai sus este de ordin strict profesional și, prin ea, dr. Noguchi vrea să sugereze că nu trebuiau să se repete gafele imense din Dallas, la moartea lui J.F.K., cind verdictul medicilor legiști, după el, a fost de-a dreptul compromițător pentru această specialitate.

Nici n-a încheiat bine fraza coroner-ului din Los Angeles că directorul A.F.I.P.-ului din Washington i-a și răspuns că „trei experți vor fi trimiși la Los Angeles într-un supersonic al armatei pentru a lua parte la autopsie”. Și s-a mai interesat dacă l-ar deranja pe dr. Noguchi ca Pierre Fink, să facă parte din echipă.

Asupra acestui punct, în cartea de care vorbim — „Coroner” — aparută acum două luni la Paris, în editura „Presses de la Cité”, dr. Thomas Noguchi oferă câteva detalii pe care le reproducem integral: „I-am răspuns (directorului A.F.I.P. — n.n.) că nu vedem în asta (chestia Fink) nici un inconvenient. Fink era unul din tinerii medici care participase la autopsia președintelui Kennedy. Crunta ironie a situației nu-mi scăpa: același medic risca, evident prin hazard, să ia parte la autopsia a doi frați Kennedy. O altă ironie, la fel de cruntă: cu șase ani înainte făcusem autopsia (actriței) Marilyn Monroe iar acum riscam s-o execut pe a celui care fusese acuzat că a fost iubitul ei, și chiar omoritorul ei.

Acea afacere a tinerei fete și a bărbatului ce ieșeau din hotel strigând, mă măcina. Ce vrusea ea să spună strigând: «L-a doborât!» Mi se părea esențial să nu neglijez eventualitatea unui complot (subl. ns.).

Am dat un ultim telefon, scrie Noguchi, doctorului Cyril Wecht, din comitatul Allegheny (Pennsylvania) expert în asasinare politică și principal apărător al tezei potrivit căreia ar fi existat un al doilea trăgător în momentul asasinării președintelui Kennedy. (Să reamintim: cele de mai sus se întâmplau în noaptea de 6-7 iunie 1968! — n.n.) Zece ani mai târziu, în 1978, el a apărut în fața unei comisii a Congresului, dotat cu grafice și indicii științifice pentru a demonstra că patru gloanțe au fost trase asupra președintelui. Intrucît Lee Harvey Oswald nu trăsese decât trei focuri de armă, trebuia să existe un alt bărbat. Deputații l-au ascultat pe Wecht cu politețe și indiferență, apoi i-au chemat pe estradă confrății științifici. Aceștia refuzară demonstrația lui, cu un aer plictisit. Abia mai târziu, la sfârșitul audiențelor asupra asasinatului, un expert în acustică a analizat înregistrarea unei emisuni (radio) a poliției în timpul asasinatului și a anunțat că au fost patru împușcături. Există, deci, un alt trăgător în Dealey Plaza (din Dallas), Wecht avea dreptate.

Intr-adevăr. Mai bine mai târziu decât... Dar, deocamdată atât.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

— Fii cuminte, Cristofor, mi-e rușine de față cu atîta lume!
După SLOVENKA — Cehoslovacia

O mamă nefericită, cu copiii degradați fizic de pe urma inaniției (fotografia din stînga) — iată o imagine care ilustrează o realitate tragică din numeroase țări în curs de dezvoltare, unde foarte mulți oameni trăiesc în condiții de sărăcie absolută, din cauza inagolierii economice moștenite de la colonialiști, a recesiunii pe plan mondial, a deforțurilor externe și a prețurilor necompetitive impuse de țările capitaliste dezvoltate. În fotografia din dreapta: la controlul medical periodic într-un dispensar pentru copii dintr-o țară socialistă.

Aron Cotruș la New York

Spre deosebire de Lucian Blaga, care nu a fost niciodată la New York (a se vedea „Flacăra” numerele 6 și 7 din 10 și 17 februarie 1984), poetul „beat de depărtări”, ardeleanul Aron Cotruș s-a aflat în marea metropolă americană în mai multe rânduri. Cu toate acestea, mărturiile despre prezența sa în orașul american sînt cu totul modeste, iar opera sa este aproape inexistentă în marile biblioteci publice new-yorkeze. Un prea puțin cunoscut „Who's Who in Romanian America”, apărut la New York în 1976, sub egida asociației American Institute for Writing Research, Corp., informează sec că poetul Aron Cotruș s-a născut la 2 ianuarie 1891, în satul Hașag din județul Sibiu. În legătură cu biografia lui se menționează doar faptul că și-a făcut serviciul militar în armata austro-ungară înainte de primul război mondial, iar apoi a intrat în legiunea românilor transilvăneni. Pentru perioada 1935-1944 este amintită activitatea sa diplomatică, semnalîndu-se prezența sa, ca atașat de presă, la Varșovia și Madrid. Fără a oferi date precise, mica notiță biografică se încheie cu o semnalare fără alte explicații a faptului că, după cel de-al doilea război mondial, Aron Cotruș a rămas în Spania, iar apoi a emigrat în Statele Unite ale Americii. Activitatea sa literară este ilustrată prin citarea a șase volume de versuri: „Printre oameni în mers” (1933); „Rapsodie valahă” (1940); „Rapsodie dacă” (1942); „Drumuri în furtună” (1950); „Poemas” (în spaniolă, 1951); „Între Volga și Mississippi” (1956). Această scurtă notiță bio-bibliografică este însoțită de fragmente din poemul „Străină străinătate”, reproduse în limba română, pe care le reluăm și noi.

„Străină străinătate
Rai cu porțile-ncuiate...
Vai de cine-n ele bate
Cu rani grele, nelegate...
Străine cu chip de sfînt,
Tu mă-ntrebi de ce tot cînt
Cu privirile-n pămînt
Și cu zîmbet trist și frînt...
...Îmi cînt țara dintre ceți.
Că dacă n-aș ști cînta
Fruntea mi s-ar innopta
Pînsetul m-ar... sugruma
Înima mi s-ar seca...”

Această scurtă și lacunară notiță bibliografică este tot ceea ce poate găsi cititorul american în lucrările de referință apărute la New York. Este o stare de lucruri nedreaptă, mai ales dacă reținem aprecierea unor critici străini, potrivit cărora Aron Cotruș este socotit „cel mai mare poet epic al latinității”, calificare ce nu-și găsește oglindirea corespunzătoare în lucrările de referință apărute la New York. Această nedreptate va bate, cu siguranță, în retragere pe măsura revalorificării, în țara noastră, a operei marelui poet care a fost Aron

excelenta monografie „Resurrecția unui poet. Aron Cotruș”, apărută la Bucharest în Editura Minerva (1981), sub semnătura distinsului istoric și critic literar Ion

New York

New-York!
ori încotro privirile-mi întorc:
pași iuți porniți pe fugă,
vălmășag ce subjugă
și'n larma buimacă
vrea tînar, puternic, de-oțel să te facă...
în orice pas: milioane de pași,
sprinteni, crunți,
mărunți,
uriași...
vrete zăludă de fapte flămînde...
în orice cădere: o izbîndă
la pîndă...
inimi viteze ce nu vreau să singere...
înfrînt
nu sînt,
dacă nu cred în înfrîngere...
mii de uitături într-o uitătură...
mii de gînduri într-un gînd furtunos
ce le fură...
primejdii nu-s cînd, — cîrmaci peste
vremi, —

de nimic nu te temi...
de zeci de ori cad, să salt iar, fierbinte,
mai gata de luptă ca înainte...
noui porți se închid,
se deschid
în orîșice zid,
ca prin farmec așa,
în fața celui ce știe să vrea...
prăpastiile ce larg se cască,
se'nchid deodată, să răsplătească
pe cel ce știe să'ndrăznească...
îmi crește în gînd, peste gînd,
chemînd,
fremătînd,
mal uriaș, mai puternic de cum te-am
visat, —

New-York,
New-York, oraș-împărat!
cu vîz vulturesc,
străfulgerat de furtunoși fiori,
privindu-te mă oțelesc și cresc, —
fantastic ocean de sgrîie-nori!
aripi năprasnice simt că-mi țâgnesc
din suflet și trup,
din apele tale cînd de tine mă rup...
furtuna de gînduri, dirz mi-o întorc,
spre baia-ți de foc,
de foc și noroc, —
Izvor solar și crîncen de-oameni aspri, vii
vulcan de uimitoare clădării,
de-atotputernice puternicii,
New-York,
New-York!

Dodu Bălan. Din această monografie aflăm, între multe altele, că opera lui Aron Cotruș, apărută în volume, însu-

este întregită și ea cu toate elementele caracteristice pentru definirea complexului său drum în viață. În perioada interbelică, Aron Cotruș a fost la New York, împreună cu soția sa, care, în calitate de acompaniatoare la pian a lui George Enescu, a participat la turneele acestuia în S.U.A. În 1957, după o perioadă grea petrecută în Spania, unde fusese consilier de presă pe lângă Legatiunea României la Madrid, Aron Cotruș pleacă în Statele Unite ale Americii, sperînd în construirea unei existențe mai bune. Bogata Americă l-a decepționat. A fost părăsit chiar de cei care-l invitaseră să-l onoreze. Se stinge din viață în cea mai mare mizerie, la 1 noiembrie 1961, într-un spital din Long Beach, Statul California. A fost îngropat la Detroit. Se spune că la înmormîntarea lui, nespuse de sărăcicioasă, nu a participat decît un singur român. Din mărturiile despre Aron Cotruș, recoltate cu grijă de Ion Dodu Bălan, rezultă că poetul dorea să se adune de pe drumurile rătăcirii sale prin neagra străinătate și să se reîntoarcă în Transilvania. Poetul se spovedește astfel:

„De pe-o mie de drumuri m-adun
și m-adun,
Galben la față, pleșuv și nebun...
Cu gîndul, cu sufletul ciung
Spre tine Transilvanie, mă întorn,
Ca după a chiot ascuțit și prelung
De goarnă, de corn,
Ce cheamă și cheamă, de veacuri, mereu,
Și singeră stîncile greu,
În Carpații-nceputului meu,
În Carpații destulului meu...”

Nu intră în scopul acestor rînduri analizarea operei lui Aron Cotruș. Ne raliem la opinia exegetului său, Ion Dodu Bălan, care, în finalul monografiei amintite, aprecia că Aron Cotruș „rămîne în poezia românească — în ciuda tuturor contradicțiilor din viața și opera sa —, un moment de seamă și original, un poet reprezentativ din punct de vedere social și național, un poet care a revoluționat însăși poezia revoluționară românească. Omul Cotruș, cu toate șovăielile și erorile sale ideologice, și-a împlinit dramaticu-i destin departe de țară. Creația lui patriotică și socială, cu un timbru atît de original, intră, însă, pentru totdeauna în constelația marii poezii românești”.

Prezența sa la New York i-a inspirat lui Aron Cotruș un frumos poem dedicat metropolei americane, pe care îl reproducem în Antologia celor mai frumoase versuri, publicate de revista „Flacăra”, atît pentru valoarea sa, cît și pentru faptul că poemul în cauză, practic necunoscut cititorilor lui Aron Cotruș, ar putea atrage atenția unui traducător de engleză care să îl transpună în această limbă, într-o tălmăcire cit mai apropiată de nivelul originalului. Fiind, poate, unul dintre puținii poeți români de vază care au cîntat New York-ul, un interes postum față de tulburătorul său poem ar oferi o consolare pentru absența regretabilă, dar, sperăm, temporară, a operei sale din circuitul literar al orașului New York.

Fotografii de PAUL AGARICI

E încă noapte — degeaba arată ornicul orele zorilor, ornicul minții, genul lui masculin-egoist se dezvăluie! — când ea, femeia, își începe viața ei de femeie. De muncitoare, de gospodină, de soție, de mamă. Primele tresăriri de viață ale străzii sînt ecurile pașilor ei. Ea duce copilul nostru la școală, ea deschide obloanele muncii, izvoarele hranei și izvoarele sănătății, ea se grăbește să se facă și frumoasă (căci noi îi cerem, îi pretindem, o somăm să se facă frumoasă, fiindcă fără frumusețea și prospețimea și zîmbetul ei viața noastră și-ar destrăma strălucirile, agonizînd în cenușiu), ea mătură casa și-i plivește grădina de necazuri, de cețuri și îndoieli, ea lustruiește cu miini veșnic neobosite tipsia dimineților, rînduind pe argintul ei cristalul cast al începutului de zi. Cum ar începe oare ziua noastră, dacă n-ar fi ea? Dar oare ziua aceasta ar mai începe? Răsăritul zilei e ea, ea și răsăritul vieții. Treccm adesea pe lingă ea, turiști grăbiți, uimindu-ne o clipă de neoboseala ei, apoi plecăm mai departe, ea și cum toate acestea ni s-ar cuveni, fără să oferim prea mult în schimb. Poate că de 8 Martie, totuși, cei dinții se vor trezi din somn bărbații, ca să ia cu asalt florăriile dragostei.

ILIE PURCARU

Flacăra. Redacția : București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Georgeta Ștefănescu - 25 42, 21 30 ; audiențe - 25 58) ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Cornel Nistorescu, Ilie Purcaru, Nicolae Grigore, Ion D. Goia, Dumitru Constantinescu - 25 66) ; PROBLEMELE CULTURII (George Arion, Adrian Dohotaru, Horia Pătrașcu, Victor Niță - 14 57) ; PROBLEMELE NOULUI (Ovidiu Ioanițoia, Oprea Georgescu, Liviu Timbus, Lionel Nițescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan - 21 28) ; PROBLEMELE REVISTEI (Dorin Gherghinescu, Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache - 21 23, 25 69, 20,72, 14 53) ; secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 21 43 ; redactor șef adjunct - Nicolae Arsenie - 21 24 ; redactor șef - 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

